

1 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Henrik von Sydow* (m) avsåg sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet, att *Margareta Cederfelt* (m) avsåg sig uppdraget som ledamot i trafikutskottet och som suppleant i konstitutionsutskottet samt att *Eliza Roszkowska Öberg* (m) avsåg sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Andre vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Margareta Cederfelt* som ledamot i konstitutionsutskottet, *Henrik von Sydow* som ledamot i justitieutskottet, *Eliza Roszkowska Öberg* som ledamot i trafikutskottet samt *Malin Löfsjögård* som suppleant i konstitutionsutskottet och trafikutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet
Margareta Cederfelt (m)

ledamot i justitieutskottet
Henrik von Sydow (m)

ledamot i trafikutskottet
Eliza Roszkowska Öberg (m)

suppleant i konstitutionsutskottet
Malin Löfsjögård (m)

suppleant i trafikutskottet
Malin Löfsjögård (m)

3 § Anmälan om val av ordförande i arbetsmarknadsutskottet

Andre vice talmannen meddelade att *Hillevi Engström* (m) valts till ordförande i arbetsmarknadsutskottet från och med den 19 februari.

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

4 § Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet

Anf. 1 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Ärade ledamöter! Vi ska diskutera framtiden i dag, men låt mig ett kort ögonblick få titta tillbaka lite grann.

Vem hade kunnat tro 1951, när man tog de första stegen mot europeiskt samarbete med Kol- och stålunionen, att det skulle vara början på flera generationers fred i Västeuropa?

Vem hade trott 1987 att den inre marknaden fem år senare skulle vara lagbunden och en fungerande verklighet?

Vem hade trott 1991 att eurosedlar och mynt skulle finnas i plånböckerna hos hundratals miljoner européer inom ett decennium?

Vem hade trott 1999 att en lyckad utvidgning skulle ta de sista resterna av järnridån och förena Europa på bara fem år?

EU är ett unikt samarbete, och vi har flera visionära politiker runt om i Europa att tacka för denna utveckling. Men framgången beror också på det dagliga gnetande arbetet som den europeiska kommissionen gör för att driva på det dagliga samarbetet. Därför är det väldigt bra att vi har den här debatten om kommissionens politiska strategi inför nästa år.

Kommissionen inleder sin strategi med att konstatera att 2009 kommer att bli ett mycket viktigt år för Europeiska unionen, och jag kan inte annat än hålla med. Vi ska välja ett nytt Europaparlament, en ny kommission ska utses och under förutsättning att de nationella ratifikationsprocesserna löper på och avslutas kommer också Lissabonfördraget att börja tillämpas. Under det andra halvåret av detta år är Sverige ordförande i Europeiska unionen.

Men även det gångna året har varit innehållsrikt. Vi vet alla, och vi märker det dagligen, att dagens klimat är annorlunda än det vi hade när vi var barn. Vi inser att någonting måste göras, och nästan alla europeiska medborgare tar för givet att det är EU som ska leda det arbetet. Europeiska unionen har under det gångna året visat kraft och prov på mognad och handlingskraft. I Bali var EU pådrivande för att åstadkomma globala åtgärder. Man fortsätter det arbetet för att förhoppningsvis kunna komma till globala slutsatser vid mötet i Köpenhamn 2009.

Kommission har presenterat ett förslag till ansvarsfördelning för att minska våra utsläpp i Europa. Förslaget har mottagits väl i medlemsländerna och diskuteras nu i samtliga 27 huvudstäder. Att 27 länder kan visa handlingsstyrka inför ett sådant här globalt problem är en fantastisk utveckling och ett bevis på kraften i det europeiska samarbetet.

För att kunna motsvara de förväntningar som finns hos medborgarna när det gäller klimatfrågorna och även andra gemensamma problem måste EU-samarbetet reformeras. Företrädare för alla medlemsländer har under ganska lång tid diskuterat ett nytt fördrag och enats om ett sådant som effektiviserar samarbetet, fördjupar demokratin och ökar öppenheten i EU. Den svenska riksdagen och andra nationella parlament kommer att

få ett viktigt inflytande över EU:s politik. Jag hoppas att ni i denna kammarer kommer att rösta ja till Lissabonfördraget såsom riksdagen har gjort tidigare vid fördragsförändringar.

Det nya fördraget kommer att ge oss möjligheter till en mer samordnad utrikespolitik. För ett litet land som Sverige som har gott rykte med skickliga diplomater finns det stora möjligheter med en europeisk utrikesförvaltning. Vi kan ha närvaro i flera länder, och den samlade kapaciteten på plats kan förbättras.

Det nya fördraget innebär också att medlemsstaterna tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Sverige kommer inte att stå med armarna i kors om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland. I detta ligger också en förväntan om att andra länder agerar på samma sätt om något skulle hända Sverige.

Sverige har som ambition att tillhöra kärnan i det europeiska samarbetet, och vi är en viktig förhandlingspartner för andra medlemsländer och de andra institutionerna.

Under det år som har gått har vi initierat arbetet med en Östersjöstrategi för EU:s interna arbete för att rädda miljön i den känsliga Östersjön men också för att sporra och samordna tillväxten i regionen, bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten och andra gemensamma problem. Förslaget har mottagits mycket väl runt om i Europa. Kommissionen kommer att presentera förslag till en gemensam europeisk Östersjöstrategi lagom till det svenska ordförandeskapet.

Sverige bidrar också på andra sätt till att utveckla den europeiska utrikes- och säkerhetspolitiken. På svenskt initiativ beslutade Europeiska rådet i december att uppdraga åt EU:s höge representant att vidareutveckla och uppdatera den europeiska säkerhetsstrategin. Vi menar att man bland annat bör ta hänsyn till den förändrade syn på klimat och säkerhet som har diskuterats de senaste åren.

Sverige är ett av de medlemsländer som har bidragit till flest EU-gemensamma truppinsatser. Vårt truppbidrag till EU-insatsen i Tchad håller på att etableras, och EU och Sverige kommer att ta ansvar för säkerheten och stabiliteten i Kosovo under lång tid framöver. Detta halvår är också Sverige ledande för Nordic Battle Group, en av de två snabbinsatsstyrkor som står till EU:s förfogande för att med kort varsel kunna rycka in för fredsfrämjande insatser. Den anses av många vara en av de bäst förberedda styrkorna. Planering pågår för motsvarande beredskapsperiod under 2011.

I samband med de oroligheter och fruktansvärda övergrepp som skedde i Burma föreslog Sverige att unionen skulle skicka ett särskilt sändebud till Burma. Det är naturligt att ett sådant sändebud, även om framgångarna tyvärr inte har varit de vi hade önskat oss, har större kraft bakom sig om man representerar en halv miljard européer än nio miljoner svenskar.

För regeringen är utvidgningen av EU fortfarande en av de viktigaste frågorna i EU. Det finns olika viljor inom Europeiska unionen, men trots allt, och Sverige är pådrivande här, fortsätter medlemskapsförhandlingarna med Turkiet. Kroatien och Makedonien är liksom Turkiet kandidatländer till EU, och vi vet att andra länder på västra Balkan strävar efter ett EU-medlemskap så småningom. Denna strävan har i sig en stabilise-

rande verkan eftersom EU-samarbetets mjuka kraft har visat sig vara ett mycket viktigt instrument för att sprida demokrati och rättssäkerhet.

Sverige är också en av de starkaste drivande krafterna för frihandel. I varje tänkbart sammanhang driver vi på och argumenterar för nyttan med öppen handel. Vi arbetar också för att modernisera och utveckla den inre marknaden och har bland annat bidragit till att det så kallade varupaketet med sina krav på produktsäkerhet snabbt har kommit på plats.

Fru talman! EU har förändrats dramatiskt de senaste åren, men EU:s budget reflekterar fortfarande 1900-talets utmaningar. En översyn av budgeten pågår och ska accentueras under nästa år också. Kommissionen har bett alla länder inkomma med synpunkter på hur budgeten ska reformeras. Regeringen anser att budgeten ska reformeras enligt principerna subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning. Det innebär att man kanske behöver flytta på en del uppgifter från europeisk nivå till nationell eller tvärtom.

Vår avsikt är att översynen av budgeten ska leda till omprioriteringar som motsvarar det behov vi har i dag i Europa. Det kommer att innebära minskningar inom jordbruks- och sammanhållningspolitiken. Men andra områden behöver kanske öknings, till exempel miljö, rättsliga frågor, yttre förbindelser och konkurrenskraft.

Just när det gäller konkurrenskraft har vi tidigare, för bara några veckor sedan, i denna kammare diskuterat Lissabonstrategin, EU:s jobb- och tillväxtstrategi. Den går nu in i sin avslutande cykel fram till 2010. Det har varit viktigt för oss att riktlinjerna ligger fast och att man fokuserar på att implementera det vi har kommit överens om: att genomföra nödvändiga strukturreformer i Europa. Betydelsen av frihandel och extern öppenhet för att stärka EU:s globala konkurrenskraft måste betonas liksom arbetet för ett ökat arbetskraftsutbud och minskat utanförskap.

Det är roligt att se att Sverige ofta nämns som förebild för andra medlemsländer, och regeringens arbete med att bryta utanförskapet har satt tydliga avtryck i statistiken. Arbetslösheten har sjunkit. För ett och ett halvt år sedan gick vart fjärde jobb till personer med utländsk bakgrund. I dag väntas vartannat nytt jobb gå till personer med utländsk bakgrund. Sverige stiger också i välståndsligan och har på ett år klättrat från 14:e till nionde plats.

Samtidigt som Sverige och andra länder måste fortsätta att genomföra reformer bör vi också inleda diskussionerna om hur vi ska kunna fortsätta arbetet med att skapa hållbar tillväxt efter 2010. Jag ser framför mig en mer fokuserad strategi som håller fast vid samma mål men som har lärt av misstagen och erfarenheterna under de här tio åren.

Fru talman! Det så kallade Haagprogrammet i EU har utvecklat friheten, säkerheten och rättssäkerheten i unionen. Det är ett flerårigt program som löper ut 2009 och som syftar till att stärka samarbetet på det rättsliga området. Vi kommer att vara ansvariga för att se över och uppdatera det här programmet.

Fru talman! Den svenska EU-opinionen har utvecklats positivt. Fler svenskar än någonsin tycker att det är bra att Sverige är medlem i Europeiska unionen och vill att EU ska spela en aktiv roll. Det ger oss styrka när vi agerar i EU.

Förberedelserna inför Sveriges roll under ordförandeskapet är i full gång. Vi har ett ordförandeseckretariat, och vi har diskussioner tillsammans med Tjeckien och Frankrike, som ingår i vår 18-månaderstrio. I praktiken inleddes faktiskt vårt trioordförandeskap om 116 dagar, när Frankrike tar över ordförandeklubban – den 1 juli.

Många av de frågor jag har nämnt kommer att vara viktiga under vårt ordförandeskap, framför allt klimatfrågan och den otroligt viktiga FN-konferensen i december men även Östersjöstrategin, de rättsliga frågorna, migrationsfrågor, konkurrenskraft och så vidare.

År 2009 blir ett spännande år med vårt ordförandeskap, med val till Europaparlamentet, med en ny kommission och, förhoppningsvis, med ett nytt fördrag. Därför är detta år ett väldigt viktigt år för att förbereda detta, och regeringen ser fram emot att göra detta i så nära samarbete som möjligt med riksdagen.

(Applåder)

Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! EU-minister Cecilia Malmström är lika entusiastisk när hon pratar om vad regeringen har gjort och gör i EU-arbetet som hon var i den här kammaren för ganska precis ett år sedan. Arbetet ska vara demokratiskt och öppet, och resultatet kommer att gynna alla. Problemet är bara att retoriken står i skarp kontrast till vad som händer i verkligheten.

Den borgerliga regeringens politiska prioriteringar i EU-arbetet präglas av gamla vanliga högvärderingar: marknaden före människan.

Planeringen inför ordförandeskapet har nu också kommit i gång, och regeringen har presenterat sina prioriterade frågor, som till största delen överensstämmer med vad kommissionen säger om sin årliga strategi inför 2009. Eftersom de punkterna är mycket vida och omfattar det mesta måste jag konstatera att det är detsamma som att inte ha gjort några prioriteringar alls.

Det är räddhågset att tala om allt. Det för inte EU-arbetet framåt. Varför kan inte regeringen spetsa till det? Vart tog alliansens smalare och vassare EU-politik vägen? Är det inte dags, efter 13 års medlemskap, att vara tydligare med våra svenska intressen i Europa? Vi har varit för lydig. Inskolningen måste definitivt vara över.

Varför inte lyfta fram frågan om enskilda människors livsmiljö? Varför inte lyfta fram frågan om korruption och mutor i politik och näringsliv? Varför inte lyfta fram behovet av ett nytt penicillin? Resistent bakterier hotar Europas befolkning. Man kan dö av en enkel lunginflammation. Varför inte lyfta fram frågan om konsumenträtt och den enskilda människans utsatthet för multinationella affärsintressen? Varför inte lyfta fram frågor som verkligen skulle intressera Europas folk?

I stället orerar man om allt som Europaparlamentet och kommissionen pysslar med, frågor som vi egentligen tycker att de inte har med att göra – sådant som vi betraktar som nationella frågor.

Fru talman! Jag tänker inte använda min tid i talarstolen till att bara tala om vår högerledda regerings Europapolitik. Jag vill ta tillfället i akt och tala om vad vi socialdemokrater vill med EU. Mina partikamrater kommer senare att fylla på med flera sakfrågor.

För oss socialdemokrater är EU i grunden en kraft för fred och demokrati. Det europeiska samarbetet har öppnat möjligheter att tillsammans med andra skapa en demokratisk motkraft mot globaliseringens negativa sidor. Den möjligheten måste vi ta vara på, och vi måste vårda den.

Den svenska socialdemokratiska EU-dagordningen tar sin utgångspunkt i de klassiska socialdemokratiska värderingarna. Vi vill använda EU för att genomföra en framåtsyftande socialdemokratisk politik för ett mer rättvist och solidariskt samhälle. Som socialdemokrater strävar vi efter att åstadkomma en hållbar tillväxt. Konkurrenskraften ska byggas med kunskap, trygghet, välfärd och miljöhänsyn – inte med otrygghet, låga löner, ökade klassklyftor och rovdrift på naturen.

Miljöproblemen är gränsöverskridande – lösningarna likaså. Vår socialdemokratiska ambition är att Europa ska bli bättre på miljö och vara en aggressiv miljöförespråkare. Utsläppen måste minska och transporter- na bli renare och säkrare. Östersjön måste bli ett rent innanhav. Kontrollen av kemikalier måste bli starkare. Likaså måste livsmedelskontrollen och jordbruket i EU kopplas till positiva effekter.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill driva på EU:s arbete för lika rättigheter. Vi måste få bort diskriminering oavsett om den grundar sig på kön, sexuell läggning, hudfärg, ålder eller funktionshinder. Särskilt måste åtgärderna för att hindra människohandel förstärkas.

Vi vill bidra till hållbara ekonomier. Inget land inom EU ska kunna misshushålla med offentliga finanser. I slutändan drabbar dåliga offentliga finanser alla övriga länder. Vi socialdemokrater vill verka för att EU:s budget används bättre och att utgifternas andel av ekonomin inte ökar.

Vi vill öppna EU:s institutioner för insyn för medborgarna. Vi vill ha ett EU för hela Europa. Vi socialdemokrater var varma förespråkare för den senaste stora utvidgningen, och vi vill fortsätta att värna ett EU som är öppet mot omvärlden.

Höger eller vänster spelar stor roll i Europa, inte bara i Sverige. Samarbetet i EU blir allt viktigare, och det som beslutas på EU-nivå påverkar villkoren för människorna i Sverige och i Europa. Medborgarna i EU väljer också till EU-parlamentet, som i sin tur påverkar politiken utifrån vilka partier som vann valet. Det har stor betydelse om Europa styrs av konservativa eller av socialdemokrater.

Vi socialdemokrater vill ge människor makt genom politiska beslut, och tillsammans med andra goda krafter kan vi nå långt.
(Applåder)

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund (s).

Anf. 3 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Jag vill tacka Europaministern för inledningen. Jag vill också tacka, jag tror att det är riksdagsstyrelsen, för att ha testhängt en flagga i vår vackra plenisal. Det visar att Europafrågorna till vardags hör hemma här. Jag hoppas få se mer av den framåt ordförandeskapet om inte förr, precis som vi kan se i drygt hälften av de andra EU-ländernas parlament.

För åtta år sedan, när jag första gången kom in i riksdagen, var EU-frågorna något som man lade i en liten låda vid sidan av. Så är det inte

längre. I dag har vi dessutom en regering som politiskt vill påverka EU, som kan göra det och också gör det, som inte blockeras av frågan om vi över huvud taget ska vara med, som inte vill stå i hörnet och sura med ett eller kanske två andra motvallsländer, en regering som strävar efter att ingå i EU:s kärna. Vi har sedan vi blev medlemmar i EU aldrig haft en sådan regering. Nu ser vi att det börjar ge resultat.

Tänk för ett ögonblick på en fisk som i detta nu dras upp av en hobbyfiskare mellan Riksdagshuset och Rosenbad. Hon eller han hade lika gärna kunnat simma vidare ut i Östersjön om hon eller han inte hade nappat på just den kroken. Hon eller han hade inte brytt sig ett dugg om nationsgränser. Däremot hade hon eller han varit i stort behov av rent vatten, förstås, och av en god miljö runt vattnet, och det är naturligtvis vi också. Det visar varför vi behöver ett fungerande Europasamarbete.

Jag hade glädjen att arbeta med förra utrikesministern Margaretha af Ugglas, moderat, när hon var ny ledamot av Europaparlamentet och började lansera idén om en gemensam Östersjöstrategi. Då fick hon dela ut en karta till ett ganska oförstående utrikesutskott i Europaparlamentet där många ledamöter aldrig hade hört talas om den regionen, än mindre trodde de att den berörde EU. I dag behöver man inte dela ut någon karta. I dag ligger vart tredje EU-land i eller i nära anslutning till Östersjöregionen.

Vi måste emellertid fortsätta att arbeta tillsammans för att lösa våra gemensamma problem. Vi måste arbeta tillsammans mot klimathotet och för en bättre miljö inom och utanför EU. Det gläder mig att Maria Wetterstrand nyligen insåg detta, och jag hoppas förstås att den kloke, miljöengagerade och erfarne miljöpartisten Ulf Holm också snart tar detta steg. Det får vi väl se senare under debatten. I så fall ska han få en ask lika goda europaliner som de som jag gav Maria Wetterstrand förra veckan. De är värda att prova!

En annan fråga som jag vill lyfta fram och som också märks tydligt i Östersjöområdet gäller kampen mot brotten. Tyvärr finns det terrorism, trafficking och knarkhandel vars utövare per definition inte respekterar lagar och regler. Annars skulle de göra något annat. De respekterar inte heller våra gränser. EU måste bli starkare i samarbetet mot brotten. Det vet jag att regeringen prioriterar, och därför välkomnar vi fördragets starkare möjligheter på detta område.

Samtidigt är det viktigt att vi värnar om rättssäkerheten, som också stärks med fördraget. Jag hade gärna sett lite mer brottsbekämpningsförslag i kommissionens strategi för 2009, men jag välkomnar att samarbetet om migrationen är prioriterat. Där måste öppenhet fortsätta att vara ledordet, framför allt för dem som vill komma hit och arbeta.

EU ska vara starkt i kampen mot terrorism men bygga på frihet och rörlighet för människor. Därför välkomnar jag att kommissionen lyfter upp just medborgaraspekten. De allra flesta människor, både EU-medborgare och de som ännu inte blivit det, är fredligt folk som vill ha praktisk nytta av öppenhet och samarbete. Det känner man inte om man till exempel måste visa pass varje gång man rör sig inom Schengen fastän man lagligen uppehåller sig där. Vi måste hitta bättre sätt att jaga terrorister och tjuvar, utan att förstöra för mycket för alla oss som inte är det. Där hoppas jag på förslag i medborgarvänlig riktning. Jag vet att även regeringen efterlyser det.

Susanne Eberstein efterlyste viktiga frågor att driva. Ja, det finns ännu fler än de hon räknade upp. Jag tycker att exempelvis jobben är viktiga. Ungefär 17 miljoner arbetsföra EU-medborgare går inte till jobbet en vanlig vardag. Det tycker jag är viktigt att komma ihåg. Även här har EU en viktig roll att spela. EU kan inte fixa jobben – det är framför allt företag som kan göra det – men vi kan underlätta det arbetet.

Sverige är ett av de länder som gör detta bäst. Det märker vi när Lissabonstrategin utvärderas, och det framhöll även Barroso när han var här häromveckan. Han framhöll också att gemensamt för de länder som lyckas alla bäst, mätt med Lissabonstrategins mått, är att de är öppna. Det är en mycket viktig princip. Det handlar inte bara om att alla, eller många, ska kunna komma hit. Det handlar också om att öppenhet ger svenska företag och människor tillträde till fler i andra länder. Det vill vi se mer av även i tjänste- och välfärdssektorerna.

Vi som gillar frihandel och öppenhet, vilket de flesta i denna kammar brukar säga att de gör, har ett gemensamt ansvar för att inte skrämman upp människor med tomma eller hypotetiska hot om globaliseringen utan stå upp för öppenheten. Annars göder man protektionism och kanske till och med rasism.

Arbetet för fred och frihet är anledningen till att Europasamarbetet inleddes, och resultatet saknar motstycke i världen. Därför är det självklart viktigt att utvidgningen fortsätter. Det tror jag att de allra flesta i kammaren är helt överens om.

De områden jag nämnt är några där EU är starkt och kan, och ska, ge resultat. Det finns andra områden där man kanske ska prioritera hårdare åt andra hållet. Nu pågår budgetöversynen, och då är det viktigt att prioritera stödet till dem som är allra fattigast, kanske på bekostnad av annat. EU ska vara starkt och effektivt där det behövs men kan också ifrågasättas på vissa andra områden.

Vi moderater vill använda EU för att göra Sverige och Europa bättre för människorna. Nu har vi för första gången en regering som använder Sveriges EU-medlemskap på allvar, och jag hoppas att arbetet fortsätter i den riktningen.

(Applåder)

Anf. 4 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Sverige är medlem av Europeiska unionen sedan 1995. I mer än ett decennium har vi genom EU-samarbetet varit med och utvecklat vår del av världen, Europa, i riktning mot fred och frihet, demokrati, en gemensam marknad och ekonomisk tillväxt samt kamp mot grov brottslighet med klimat-, energi- och miljöfrågorna alltmer i fokus.

Jag är som människa och centerpartist mycket glad över att Sverige som EU-medlem deltar i detta stora fredsprojekt, ett samarbete som fortsätter att attrahera en allt vidare krets av Europas länder. Folkomröstningen en gång i tiden var ganska jämn, men utslaget var tydligt. Allt fler i vårt land bejaktar nu det svenska medlemskapet, vilket är glädjande.

Fram till 1945 hade vi i många sekler ständiga och blodiga krig mellan Europas länder, med andra världskrigets människoutrotningar och masslakter på slagfälten som en dyster final. Visst har det förekommit konflikter och tragedier i Europa även de senaste 60 åren. Men freden har vuxit sig starkare än någonsin, främst tack vare det EU-samarbete som i

dag omfattar 27 länder med nära 500 miljoner invånare och med många fler som köar för att komma med.

Grunden till EU lades av de statsmän som efter andra världskriget bildade Kol- och stålunionen mellan de forna fiendeländerna i Europas mitt. Vårt gemensamma ansvar i dag är att bygga vidare på den lagda grunden.

Det är mycket positivt att den rätt destruktiva debatten om att Sverige borde lämna den europeiska union som så många länder anslutit sig till, och köar till, äntligen tycks sjunka undan. En klar majoritet av svenskarna vill nu att Sverige arbetar aktivt för att utveckla samarbetet inom EU, och de ser medlemskapet som naturligt. Det har blivit alltmer uppenbart vilken oerhörd betydelse EU har för att i Europa och internationellt driva på för krafttag mot växthuseffekten och för förnybar energi och en bättre miljö.

De två riksdagspartier som vill att Sverige ska lämna EU har egentligen inget svar på frågan hur kampen för freden och miljön kan stärkas av att Sverige hoppar av. Det hedrar Maria Wetterstrand att hon så tydligt uppfattar och tolkar EU:s utveckling på dessa områden, med allt fler länder med i samarbetet. Jag hoppas verkligen att de båda partiledarna – språkrörerna – får med sig sitt Miljöparti på att slopa kravet att Sverige ska gå ur EU. Debatten i Sverige kommer att bli mycket intressantare när den kan fokuseras på hur EU bäst ska utvecklas och bli, som vi i Centerpartiet formulerat det, smalare men vassare.

För Vänsterpartiet tog det 50 år att inse kommunismens illgärningar, och det är inte omöjligt att man fortfarande kommer att vilja lämna EU även sedan Turkiet och andra länder blivit medlemmar. Vi får se.

För alla som vill se ett väl fungerande och demokratiskt Europa och EU, som grundas på samarbete mellan självständiga stater, betyder det nya Lissabonfördraget mycket. Det öppnar även för fler medlemmar. Öppenheten och den demokratiska kontrollen stärks, och de nationella parlamenten och Europaparlamentet får ökat inflytande. Beslut kan fattas med kvalificerad majoritet på fler områden, vilket ökar EU:s handlingskraft.

Innebörden av begreppet ”smalare men vassare”, som även regeringen ju jobbar efter, är att EU-samarbetet ska koncentreras till de områden som verkligen kräver gränsöverskridande åtgärder medan vi lämnar i fred de områden som länder, regioner, kommuner och individer själva bäst kan besluta om. Detta synsätt är federalistiskt, det vill säga att beslut förs uppåt endast när frågan måste lösas i samarbete med exempelvis flera regioner eller länder.

Centerpartiet prioriterar fem tunga gränsöverskridande arbetsuppgifter för EU åren framöver: miljö- och klimatfrågorna, öppenhet och demokrati, utrikes- och säkerhetspolitik, internationell brottsbekämpning och rättssäkerhet samt EU som tillväxtregion. På dessa områden finns stora samarbetsvinster att göra. EU blir helt enkelt större än summan av dess delar.

Susanne Eberstein menar att regeringen inte gör så mycket prioriteringar och tycker att vi tillsammans borde driva kampen mot pandemier och sjukdomar. Jag är gärna med om att tillföra detta. Vi är helt överens om det. Det som hon sedan tog upp som socialdemokratiska ståndpunkter var väl ungefär det som regeringen driver, och det gläder jag mig åt.

Visst ska vi se till skiljelinjerna där de finns, men för Sverige som litet land i norra Europa är det en styrka när vi kan arbeta tillsammans inom EU för miljö, fred och annat. Sverige är ett land i norra Europa med en rik tradition av samarbete för gemensam utveckling. Vi är i dag en mycket respekterad medlem av EU, och genom vårt aktiva arbete inom unionen är vårt inflytande betydande. Låt oss nu se framåt och delta i ett allt bättre fungerande EU-samarbete med allt fler länder i Europa kring de centrala gränsöverskridande framtidsfrågorna! Freden och miljön väger allra tyngst.
(Applåder)

Anf. 5 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Ärade ledamöter! I samband med att Europeiska unionen firade 50 år gjordes en undersökning där 7 000 personer deltog, varav 1 400 från USA. Frågan var hur man trodde att EU skulle komma att se ut om ytterligare 50 år. Den starkt stiliserade bild som växte fram är intressant att titta på och ser ut ungefär så här:

EU 2057 är större än dagens. Dess gränser har utvidgats österut och inkluderar Turkiet och, förmodligen, Ryssland. Vind- och solkraft har ersatt de fossila bränslena, och det dominerande språket är engelska. Euron är här för gott och utgör standardvalutan i hela Europa.

Skrämmande? Lockande? Ja, detta kommer vi med all säkerhet att få samtala om många gånger den närmaste tiden och de närmaste åren.

För oss kristdemokrater är det inte någon skrämmande tanke med en union som består av flera europeiska, självständiga stater som väljer ett fördjupat samarbete med viktiga värden som grund och utgångspunkt.

Vi vill aktivt delta i EU:s fortsatta utveckling, inte minst därför att vi ser vad som hänt sedan EU bildades, särskilt de senaste 15–20 åren. Östutvidgningen och det nya Lissabonfördraget visar att utvecklingen saknar motsvarighet i andra delar av världen. Ingen annanstans har länders ekonomi och lagstiftning frivilligt och med ömsesidighet som ledstjärna vävts samman som i Europa.

I arbetet med att sprida demokratiska ideal och ge stöd till unga demokratier har unionen successivt utvidgats. Under 80-talet gällde det Grekland, Spanien och Portugal. Under inledningen av 2000-talet gällde det länder som lidit under kommunistiskt förtryck. Nästa steg är integrationen av länder på Balkan som bara för några få år sedan var skådeplatser för de vidrigaste grymheter och krigshandlingar.

Arbetet med att hitta gemensamma vägar in i framtiden med Turkiet är en spännande utmaning som kommer att skapa ny dialog och ny förståelse över religions- och kulturgränser. Jag är övertygad om att det kommer att berika oss alla och dessutom medverka till en tryggare och säkrare värld.

Mångfalden i kulturella traditioner, språk, religioner och livsåskådningar kommer också i fortsättningen att vara en viktig del av en europeisk identitet. Det är en mångfald som hålls samman av det som i Lissabonfördragets inledning lyfts fram som en gemensam värdegrund.

”Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män.” Det var artikel 2 i Lissabonfördraget.

Så sluts cirkeln, och en återkoppling sker till vad EU:s inspiratörer och grundare, däribland flera kristdemokrater, hade som utgångspunkt för sin vision och sitt mödosamma arbete att utforma en koalition av personer, folk och länder som var beredda att avstå något för att gemensamt uppnå det högre syftet ”aldrig mera krig i Europa”, en fred och försoning som baserades på de universella värden som omnämns i bland annat inledningen av Lissabonfördraget.

Med denna bas blir det ett tvingande måste för unionen nu och framöver att vara en tydlig och kraftfull röst för mänskliga rättigheter och framtida generationers möjligheter att leva ett fullvärdigt liv. Det gäller inte minst på områden där enskilda personer, familjer, kommuner, regioner och nationer inte på ett ändamålsenligt sätt själva kan möta utmaningarna.

Att förhindra skadliga klimatförändringar, att kämpa mot den gränsöverskridande grova brottslighet och terrorism som inte ger ett vittne för människovärdet, att som kraftfull partner i världen arbeta för fred och respekt för mänskliga rättigheter, att vara ledande i arbetet med att upprätta och stödja demokrati och ge människor möjlighet att resa sig ur fattigdom och misär och att genom starka kunskaps- och forskningsmiljöer fortsätta på vägen som heter hållbar utveckling – detta, fru talman, är några av de områden som vi kristdemokrater menar måste vara centrala för EU:s arbete de närmaste åren, områden som till stora delar finns tillgodosedda i kommissionens program och policy för det kommande året och som också avspeglar sig i de svenska prioriteringarna.

(Applåder)

Anf. 6 LARS OHLY (v):

Fru talman! Två frågor är mest aktuella när vi diskuterar Europeiska unionens utveckling just nu. Den ena har nämnts vid ett flertal tillfällen här, nämligen Lissabonfördraget. Den andra, hoten mot kollektivavtalen, lyser än så länge med sin frånvaro i debatten. Det är uppseendeväckande.

Låt mig börja med Lissabonfördraget. Det är i princip samma fördrag som avvisades i folkomröstningar i Frankrike och Holland. Marginella förändringar har gjorts. Men nu vågar inte eliterna längre fråga folk. Folken riskerar att svara fel, som de gjorde i Frankrike och Holland.

Lissabonfördraget innebär en överföring av makt i ett hundratal fall. Asyl- och flyktingpolitiken blir överstatlig. Vi som värnar en generös och human flyktingpolitik har all anledning att se med oerhörd oro på det. EU tar flera steg mot att bli en militär allians, vilket försvarades av EU-ministern. Medlemsländerna ska åläggas att upprusta, och i framtiden kan man skönja en EU-armé.

Utvecklingen i EU är den att vi i grunden har en union som är marknadsstyrd. Ett vårddirektiv som hotar vår gemensamma sjukvårdsfinansiering håller på att utarbetas. Allmännyttan, public service, presstödet och Apoteket är områden som är hotade av det extremt dogmatiska marknadstänkandet inom Europeiska unionen. Trots löftena om att den svenska alkoholpolitiken inte skulle påverkas vid ett EU-inträde har vi nu europeiska införselregler, alkoholreklam och Internethandel med alkohol som har urholkat den. Konflikträtt och strejkrätt är inte längre en nationell fråga.

EG-domstolens domar står över nationell lagstiftning och till och med över grundlagen. Det är något att tänka på för dem som förespråkar liknande politiska domstolar i Sverige. Det finns inga värdeneutrala eller objektiva domare. Det finns politiska domstolar som inte kan avsättas i allmänna val.

När EU-parlamentet röstade om konflikträtten skulle vara en nationell angelägenhet röstade samtliga företrädare för de borgerliga partierna utom Lars Wohlin från Kristdemokraterna emot det förslaget. Så gjorde också merparten av de europeiska socialdemokraterna. Det är uppseendeväckande.

Vaxholmsdomen – domen i Byggnads konflikt med ett lettiskt företag i Vaxholm – hotar den svenska kollektivavtalsmodellen. Marknaden går före löntagarnas intressen i Europeiska unionen. Sverige har i Vaxholmskonflikten hävdat att skyddet för arbetstagares rättigheter bör kunna utgöra undantag från den fria rörligheten för tjänster i EU, men EG-domstolen har klargjort att det är förbjudet.

EU bestämmer alltså över stridsrätten och underkastar den EU:s konkurrensregler. Visserligen erkänns stridsrätten som en grundläggande princip, men den fria rörligheten är överordnad.

Ursprungslandsprincipen i tjänstedirektivet återinförs, det vill säga att de regler som gäller i det land där man har huvudkontor också ska gälla för arbetstagare i ett annat land. Det öppnar naturligtvis för en social dumpning, och lönerna riskerar att pressas ned. EU kör helt enkelt över den decentraliserade, flexibla svenska kollektivavtalsmodellen. Det är resultatet av domen i EG-domstolen.

Det här har olika experter uttalat sig om, till exempel Ronnie Eklund som är professor i civilrätt och arbetsrätt vid Stockholms universitet. Han säger: Nu blir det fritt fram för social dumpning. Det kommer att erbjudas två olika lönenivåer för samma typ av arbeten när det kommer hit ett utländskt företag som inte omfattas av de villkor som gäller i Sverige. Vi kommer att få två olika lönenivåer i de branscher där den här typen av arbete förekommer.

Det är en rimlig slutsats, och det är naturligtvis en förfärande slutsats. Så har inte andra politiska partier tyckt tidigare. Socialdemokraterna och de borgerliga partierna var inför medlemskapsförhandlingarna tydliga med att den svenska kollektivavtalsmodellen skulle gälla. Då krävde man att svenska kollektivavtal ska gälla för allt arbete som utförs i Sverige både för svenska arbetare och för utländska arbetare som tillfälligt arbetar i Sverige.

Man lade till en deklaration till anslutningsfördraget som man menade gav garantier för kollektivavtalens ställning. Den var inte värd

bläcket som användes eller papperet som den skrevs på. Det var en deklARATION utan någon som helst juridisk giltighet.

Nu säger man att vi måste ändra svensk lagstiftning och utstationeringsdirektivet. Men då har man helt missat att EG-domstolen fortfarande är överställd svensk lagstiftning. Svenskt Näringsliv kan när som helt driva ett nytt fall inför EG-domstolen som kommer att döma efter EU:s fördrag och inte efter svensk lagstiftning eller utstationeringslagen.

Det här är naturligtvis en skräck för oss som vill ha rättvisa och rimliga villkor på arbetsmarknaden. Därför kräver Vänsterpartiet ett undantag från Lissabonfördraget som garanterar kollektivavtalens ställning och konflikträtten. Det ska vara ett undantag som innebär att konflikträtten är överordnad den fria rörligheten och marknadsdogmatismen.

Ett sådant undantag skulle fogas till de övriga ca 40 undantag som finns och är därför ingenting unikt. Det kräver att denna riksdag inte godkänner Lissabonfördraget förrän ett sådant undantag har gjorts. Vi kräver självklart också en folkomröstning och Lissabonfördraget. Våga fråga folket!

(Applåder)

Anf. 7 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det är många vackra ord i denna EU-debatt om EU:s förträfflighet. Jag tror däremot att allt kanske inte är så förträffligt med EU. Man målar upp en bild av att allting är perfekt i EU. Det är inte den verklighet som många människor känner med EU-besluten när de ska påverka en i vardagen.

Jag är glad och stolt över Miljöpartiets motstånd mot EU:s centralisering och EU-makt. Det tror jag har spelat en avgörande roll för en mer sansad debatt i Sverige om vart EU är på väg. Man behöver alltid olika åsikter som vägs mot varandra för att se en helhet.

Jag är däremot besviken på att många ja-anhängare inte vill lyssna på det. Går man igenom och tittar på hur EU:s utveckling har varit har Miljöpartiet tyvärr fått rätt på ganska många punkter.

Vi kan se att svenska ministrar inte vågar ta någon strid och lyfta upp frågorna därför att de är rädda att vi kanske blir stämplade. Den saken har aktivt missgynnats svenska intressen i Bryssel.

Häromveckan kom rapporten från EU:s revisionsrätt om att fiskepolitiken är en katastrof. Det är en fullständig katastrof därför att det inte finns någon kontroll och inte någon som ordentligt har tagit debatten om kvoterna.

Svenska Miljöpartiet har varit tydligt och sagt att kvoterna måste ned och att vi måste göra mer aktiva saker. Men ministrarna har inte vågat ta den striden. Det har varit förödande.

Jag hoppas på en tillnyktring i debatten. Moderaterna har presenterat sitt Europavalsprogram. Det är mer kritiskt än tidigare. Det är bra.

Vi hör nu att Socialdemokraterna också anlägger en något mer kritisk hållning till EU när det gäller enskilda saker. Om det är en omsvängning eller bara beror på att s är i opposition återstår att se. Men jag tror att det är viktigt.

Det är också viktigt att Miljöpartiet är den blåslampa i EU-frågorna som vi har varit och kommer att fortsätta att vara.

Jag ska göra EU-ministern och några andra här i salen besvikna. Miljöpartiet kommer inte att sätta sig vid EU:s altare och tro att allt med EU är bra och att vi inte får driva några saker i EU. Det kommer inte att ske.

Vi är och kommer att vara mycket tydliga och fortsatt vara motståndare till mer makt i EU. Vi kommer att vara emot en fortsatt militarisering och de högre gränserna mot andra länder där människor som är i behov av stöd och hjälp stängs ute. Det motståndet kommer inte att försvinna.

Däremot har vi, som alla partier borde ha, en livlig debatt internt om EU:s vägval. Vart är EU på väg? Jag hade önskat att andra partier hade lika livliga debatter som vi har. Jag tror att det är nyttigt när man för fram flera åsikter.

Cecilia Malmström och regeringen säger att man ska tillhöra kärnan i EU och vara aktiva medlemmar i EU. Det har vi inte sett mycket av hittills. Tvärtom präglas de första 18 månaderna av borgerlig regering av undfallenhet och tystnad i EU-frågorna inte bara i Sverige utan också i EU, där det är oroväckande tyst om EU-frågorna.

Regeringen vill uppenbarligen inte diskutera EU-frågor med svenska folket. Det är synd. Miljöpartiet vill det. Vi vill gärna ha en dialog med svenska folket om vilken utveckling EU bör ha framöver.

Fru talman! Den största förändring på länge som EU står inför och som kommer att prägla debatten under några år framöver gäller Lissabonfördraget. Det är den tidigare EU-konstitutionen som blev nedröstad i Holland och Frankrike.

Inte på en enda punkt försökte den svenska regeringen göra denna konstitution bättre. Man var mer intresserad av att få en klapp på axeln av Angela Merkel för att inte förstöra diskussionerna om Lissabonfördraget. Det är sveket.

Man har inte på någon punkt lyssnat på den kritik som väljarna hade i Holland och Frankrike, eller den kritik som finns i Sverige, mot det Lissabonfördrag som bygger på gamla värderingar i stället för att se på de nya förändringarna.

EU kan inte blunda för de vetenskapliga rapporterna från FN om klimatförändringarna. Man gjorde det när det gällde Lissabonfördraget. Man tog inte intryck av någonting av de nya utmaningarna, utan man var fast besluten att få igenom det gamla förslaget.

Det är en stor besvikelse, och ett stort misstag som Sverige har begått.

Bläcket på Lissabonfördraget hinner knappt torka förrän EU-ledarna sätter sig på flyget upp till Bryssel från Lissabon för att besluta sig för att tillsätta en reflexionsgrupp som ska blicka framåt, 10–20 år, för att se vad EU ska hålla på med. Man har knappt hunnit skriva under fördraget förrän en ny grupp ska tillsättas för att diskutera vad vi nu ska hitta på med tillägget att det inte får förändra någonting i EU:s budget. Men snälla nån – om man ska förändra EU:s framtid måste man gå in i budgetprocessen och titta på vad det är man kan förändra! Det är någonting som Sverige måste vara mycket aktiva i framöver.

Anf. 8 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag får det inte riktigt att gå ihop. Socialdemokraterna kritiserar regeringen å ena sidan för att vi är alltför svepande och å andra sidan för att jag inte tar upp en massa specifika frågor. Dessutom kritise-

ras vi för att pillra i en massa detaljer och inte leva upp till mottot vassare och smalare. Det går inte ihop för mig.

Det vi talar om och driver är att det är de gränsöverskridande frågorna som EU ska syssla med. Det är det medborgarna vill att EU ska göra, och det är där vi har störst möjlighet att få ett europeiskt mervärde. EU ska ta sitt ansvar i världen för klimat- och miljöfrågorna. Vi ska kunna rädda och utveckla Östersjön. Vi ska ta itu med den gränsöverskridande brottsligheten. Vi ska skapa jobb och tillväxt. Ett jobb är nyckeln till det sociala Europa.

Det här är våra prioriteringar. Vi vill att den nya budget som vi nu arbetar med också ska avspegla detta. Det finns en massa viktiga frågor som man kan diskutera i Europa. Många av dem diskuteras också. Men det är inte säkert att allt ska motsvaras av gemensamma direktiv och gemensamma budgetposter.

Naturligtvis är inte allt bra i Europa eller EU – absolut inte! Jag känner inte till någon från regeringen som sitter vid det där EU-altaret, som jag aldrig har sett. Det vi gör är att aktivt arbeta för att vara en EU-spelare som Europa lyssnar på. Det är så man påverkar, det är så man vinner respekt, det är så man bildar allianser och det är så man får gehör för sina förslag.

Jag tror inte att vare sig Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna kan hitta någon i Bryssel som säger att Sverige är en passiv EU-medlem, för det är inte sant. Vi är otroligt aktiva. Jag förstår att det är en stor kontrast mot hur det var förut, men det *är* så. Det ger avtryck i Europa. Vi driver de frågor som jag har nämnt – Östersjön, utvidgningen, klimat- och miljöfrågorna och frihandeln. Jag kunde ha nämnt fler. Öppenhet och bättre kontroll driver vi också. Det handlar också om förstärkt krishantering, samordnat bistånd, legal arbetskraftsinvandring, brottsoffers situation och så vidare.

Vad gäller Lissabonfördraget är det ganska små förändringar gentemot det förra konstitutionella fördraget – visst är det så, Lars Ohly. Det är en del förenklingar och en del tillägg, men på det stora hela är det likt förutom att det inte är en konstitution utan ett traditionellt tilläggsfördrag.

Jag menar att det är det bästa fördrag vi hittills har haft i Europeiska unionen. Det är inte perfekt på något sätt, men det bidrar ändå till ökad effektivitet, ökad demokrati och ökad öppenhet i den europeiska unionen. Det sätter fokus på medborgarna på ett sätt som inte har gjorts tidigare.

Vi kan naturligtvis diskutera detta. Jag betvivlar i och för sig att Lars Ohly skulle rösta ja till Lissabonfördraget om vi nu fick ett sådant här undantag. Men jag tycker att det är tråkigt och felaktigt att hålla Lissabonfördraget som gisslan för Laval- och Vaxholmsfrågan.

Det handlar inte om att grunderna i den svenska modellen, som är en stark roll för arbetsmarknadens parter och en grundlagsfäst rätt till kollektivavtal och stridsåtgärder, ifrågasätts av domstolen i sig. Det vi ska diskutera är hur andra delar av lagstiftningen ser ut och hur den kan anpassas till en globaliserad värld, utstationeringslagen och lex Britannia. Detta arbete pågår nu i en arbetsgrupp. Jag får rapporter om att det sker i en mycket konstruktiv och öppen anda. Både fackföreningar och arbetsgivare berömmar diskussionen.

Det nya Lissabonfördraget innehåller dessutom förstärkta rättigheter. Det är det Nicefördrag som vi har i dag som EG-domstolen har dömt. De

nya reglerna är rättsligt bindande och stärker de rättigheter som arbetstagarerna har på den europeiska arbetsmarknaden.

Därför tycker jag att detta var tråkigt. Jag hoppas att det inte är Socialdemokraternas åsikt att man ska hålla Lissabonfördraget som gisslan för en dom där det redan pågår en helt annan process. De här sakerna har faktiskt inte med varandra att göra.

(Applåder)

Anf. 9 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Det finns mycket positivt som har hänt under de 13 år som Sverige har varit medlem i Europeiska unionen. Det är under den borgerliga regeringens korta tid vid makten som man nu har kunnat skörda många frukter av allt det tidigare arbetet. Jag är övertygad om att EU-ministern också förstår detta.

När jag pratar om spets och inte de stora orden menar jag just arbetet inför ordförandeskapet. Det är där vi ska se till att Sverige är en spjutspets för Europa och EU. Man kan också säga att smalare och vassare inte är stora, fluffiga ord om alla möjliga saker som kan täckas in i detta ordförandeskap utan just punkter som går att utvärdera.

Opinionsmätningarna visar att svenska medborgare nu har en mer positiv inställning till medlemskapet än tidigare. Men vi kan inte blunda för att många fortfarande är negativa. Vi har dem även här i salen. Jag brukar kalla dessa negativa för motvilliga EU-medborgare. De vill egentligen inte att vi ska gå ur EU, men de ser inga fördelar utan bara nackdelar. Det handlar om allt möjligt – införselkvoter för alkohol, momsnivåer, EG-domstolens dom i Vaxholmsmålet, presstödet och allmännyttan.

Jag vill dock påminna om att när det gäller allmännyttan, presstödet och Apoteket är det den borgerliga högerregeringen som bryter ned det hela. Men det passar ju bra att skylla på EU. Apoteket klarade sig bra i EU-domstolen; det är först nu man bryter sönder det.

Kanske beror den negativa inställningen på att vi har varit dåliga på att låta Sveriges röst höras, när vi nu tänker på att många människor är negativa i Sverige. Det gäller både den förra och den nuvarande regeringen. Vi socialdemokrater borde tydligare ha uttalat vårt missnöje med införselkvoterna till exempel. Vi borde ha kämpat hårdare för att få undantag. Men det är lätt att vara efterklok.

Sverige skulle vinna mycket på att skärpa vårt sätt att arbeta inom EU; det är jag övertygad om. Vi ska inte vara så artiga som justitieministern var när hon inte ville stoppa Liechtensteins inträde i Schengen. Vi ska inte bara lyssna och lyda, utan vi ska ha väl underbyggda fakta och argument bakom våra krav. Vi ska höja vår röst mot larviga regler. Vi måste tydligare visa att vi kämpar mot korruption och slöseri. Vi ska också oftare påminna om att vi är stora nettobetalandare och inte någon liten randstat i norr.

Någonting som är fullkomligt idiotiskt är att Brysselparlamentet flyttar till Strasbourg var femte vecka. Det finns ingen människa i Sverige som tycker att detta är vettigt på något sätt. Vi måste arbeta för att sätta stopp för flyttcirkusen. Det kostar inte bara ofantligt mycket pengar, utan det är också förödande för miljön med alla koldioxidutsläpp från transportererna. När nu alla talar om miljön – även om man ibland känner att det är en läpparnas bekännelse – skulle man kunna lyfta upp den här

frågan igen. Gör det, EU-ministern! Under sin tid som EU-parlamentariker drev EU-ministern denna fråga ivrigt. Vi hoppas att hon är beredd att göra det nu också. Jag tror att det också skulle vara ett sätt att få människor i Sverige att bli positivare.

Men vi ska inte bara stirra oss blinda på larviga regler. Som jag sade i mitt första inlägg är EU för oss socialdemokrater i grunden en kraft för fred och demokrati. Det är en bra och viktig kraft som är värd att kämpa för.

(Applåder)

Anf. 10 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Jag tar med mig pralinerna, Ulf Holm, för inte blev jag så mycket klokare av ditt inlägg. Det lät ju likadant som vanligt: Visst ska vi samarbeta för klimatet och för klimathoten. EU, eller åtminstone det internationella samarbetet, kanske till och med borde bli ännu starkare i det.

Men Ulf Holm svarade inte på frågan om ifall han inte längre vill gå ur det samarbete som vi har. Jag hörde i alla fall inte något tydligt svar. Det finns ju ett världsunikt och välfungerande verktyg för den typ av internationellt samarbete som du efterlyser, nämligen EU. Välkommen in i vårt arbete för att förändra inifrån EU! Jag behåller pralinasken och hoppas få tillfälle att lämna över den under debattens gång. Vi får se hur det blir med den saken.

Först vill jag återkomma till konkurrenskraften, ekonomin och jobben. Det blir också ett huvudnummer på vårtoppmötet dit både Europaministern, statsministern och några till ska åka nästa vecka.

Nu tänkte jag inte titta ned i vattnet utan ut i världen. Jag är ingift i en indisk familj. Varje gång jag har varit i Indien – många andra ledamöter har ju också varit där – blir jag lika stressad när jag kommer hem.

Indien har en halv miljard invånare under 25. De kommer att leva längre, må bättre och bli rikare och mer välutbildade än någon generation före dem i modern tid. Kanske vill de också öppna sig mot världen utanför. Kanske vill de komma hit. Ska vi vara rädda då? Nej!

Hittills har Indien haft ungefär 1 procent av världshandeln, alltså ungefär lika mycket som vi, eller lite mindre enligt vissa mätningar. Man har bara påbörjat utbytet med oss. Jag tycker att vi ska bejaka det. Detta är viktigt att slå fast.

Det är viktigt att vi behåller den tradition som vi har, bland annat i den här kammaren. Vi – sju partier, eller åtminstone fem – är rätt stolta över att det svenska välståndet byggdes på handel med och öppenhet inför omvärlden. Den riktningen vill jag fortsätta i. Här ska vi inte hota och skrämmas bara för att första maj närmar sig, utan vi måste berätta om och stå upp för att utbyte med världen är viktigt och bra.

I går presenterade SNS och Institutet för europapolitiska studier en studie som heter *Europa i en globaliserad värld*. Jag har den på engelska här. Lars Calmfors har lett gruppen. Studien visar hur ökad globalisering inte är ett hot utan tvärtom ganska bra för att skapa fler jobb. Det skapar möjligheter för fler starka växande företag och fler svenska jobb. Det ska vi bejaka, inte hota med och skrämmas för att plocka billiga poänger inför första maj. Om man gör det för mycket, s och v, ger man faktiskt

spelrum för dunklare krafter som inte gillar EU och som inte heller gillar öppenhet och utlänningar.

Ta ansvar för öppenheten! Den har vi anledning att vara stolta över.

Jag vill återkomma till budgeten lite kort. Här i riksdagen finns – och det vet Europaministern, men jag vill säga det tydligt – ett väldigt brett stöd. Vi brukar nästan alltid vara sju partier, både i miljö- och jordbruksutskottet och i EU-nämnden – snart också i finansutskottet som är för att minska jordbruksstödet, avskaffa exportsubventionerna och se över struktur- och sammanhållningsmedel så att de faktiskt går till dem som är fattigast och behöver det mest. Det ska inte vara som i dag, när 60 procent av medlen går till de länder som är rikast, relativt sett.

Jag är medveten om att vi inte kan revolutionera hela EU-budgeten på ett år eller två, men inriktningen måste vara tydlig för att svensk påverkan ska ge resultat. Precis som ministern sade behöver inte allt som är viktigt kosta pengar. Vi prioriterar både klimat och forskning och lite till, och det kan till och med skapa nya intäkter eller inte kosta något alls eftersom lagstiftning är medlet. Det viktiga är att vi använder EU för att påverka i den riktning vi vill.

Till sist, Lars Ohly med flera: Om man skulle tro på all nej-propaganda som vi har hört sedan 1994 och framåt skulle man bli alldeles mörkrädd, och EU skulle se helt annorlunda ut, för propagandan har alltid varit överdriven. EU är varken mer eller mindre än en beslutsnivå som vi kan använda för att påverka. Nu har vi i majoritetspartierna och även Socialdemokraterna berättat hur vi vill använda EU. Men vad vill ni, särskilt ni som inte alls vill vara med?

Anf. 11 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en liten fråga till Miljöpartiet, eller delar av det, som här representeras av Ulf Holm, liksom till Lars Ohly, som likt ståndaktiga tennsoldater alltid vill lämna EU och därmed lösa de flesta av Sveriges och världens problem.

EU växer och spelar en oerhört betydelsefull roll för Europas utveckling och tillväxt. EU är det kraftfulla instrument som främst tryggar fred och demokrati i Europa. EU:s växande drivkraft och betydelse i klimat- och miljöfrågorna i Europa och inte minst globalt kan knappast överskattas.

Genom Sveriges medlemskap i EU kan vi fullt ut använda denna plattform för att driva på. Vårt inflytande är betydligt större än vår storlek. Nästan alla gröna partier i Europa ser också EU:s oerhörda betydelse på miljöområdet och vill ha ett starkt och fungerande EU-samarbete. Ändå vill fortfarande i denna tid, 2008, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att EU-samarbetet väl helst ska upplösas och byggas upp på nytt precis så som ni skulle vilja se det. I varje fall ska Sverige uttåga ur detta samarbete. Tänker ni inte lite fel ändå?

Låt oss anta att ni faktiskt lyckas – mycket hypotetiskt – att få EU-samarbetet att upplösas och att Europas länder efter våldsamma konvulsioner så småningom börjar samarbeta på precis det sätt som ni vill. Det blir kanske framåt 2090-talet eller så, och det kommer självfallet att kosta massor av energi och turbulens under resans gång.

Min fråga är då: Vad händer i så fall med EU:s drivkraft i klimat- och miljöfrågorna under denna långa tidsperiod? Rimligen riskerar detta att

påverkas mycket negativt. Det skulle vara djupt allvarligt eftersom dessa frågor kräver krafttag nu. Om 50 eller 100 år, Lars Ohly och Ulf Holm, kan det vara för sent. Jag tycker faktiskt att ni spelar rysk roulette med Europas kraftinsatser på miljö- och klimatområdet när ni vill försvaga EU och kräver ett svenskt utträde. Är det inte dags att tänka om och tänka nytt, precis som Maria Wetterstrand och Peter Eriksson faktiskt gör?

Nu vet jag att Lars Ohlys eller Ulf Holms styrka väl inte är att komma upp ur gamla invanda hjulspår, men borde inte omsorgen om miljön göra det värt ett försök?

Fru talman! För oss i Centerpartiet är EU mer än en betydelsefull kraft på den globala arenan. Det är mer än en viktig arena för politiska beslut. EU är en symbol för öppenhet – öppenhet mellan länder och människor, öppna gränser som möjliggör kunskapsutbyte, utveckling, bättre välfärd och ekonomisk tillväxt. Det är en öppenhet som får individer, företag och regioner att växa sig starkare och mer livskraftiga. Vi tror på en än friare handel, på ekonomier som i allt högre grad flätas samman och på en genuint gemensam inre marknad för varor, tjänster, kapital och människor.

Som ett led i denna strävan vill Centerpartiet lansera Stockholmsstrategin under det svenska ordförandeskapet som en uppföljare till Lissabonstrategin för konkurrenskraft och jobb. Stockholmsstrategin bör höja ribban jämfört med dagens ambitionsnivå och innehålla såväl satsningar för att fullfölja arbetet med den inre marknaden som tillväxtskapande och konkurrensfrämjande reformer.

Anf. 12 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Ulf Holm hade i andanom sett ett EU-altare som människor fylkades omkring. Om det verkligen hade funnits ett EU-altare skulle det nog ha varit ganska tomt där. Han lovade att aldrig komma dit. Det är väl gott och väl. Jag tror inte att någon annan går dit heller. Det finns en kritisk hållning hos alla, även hos oss som tycker att EU är jättebra. Saker är inte perfekta. Saker behöver förändras. Vi kristdemokrater har ingen svårighet att sida upp och sida ned rada upp sådant som vi vill förändra och förbättra. Det är därför vi är med.

Det är därför en kommunpolitiker engagerar sig – han vill se förbättringar och förändringar – och så är det i landstinget och här i riksdagen också. Så gör vi också i EU. Vi tror och är övertygade om att EU-samarbetet är den enda eller en av de få möjligheterna att ta itu med de utmaningar vi inte klarar av att lösa på vare sig det personliga planet, i familjen, regionalt eller ens nationellt.

Självklart behöver EU:s fiskeripolitik ses över och förändras i grunden. Det gäller också den absurda kampen mot snus medan annan tobak liksom alkohol får flöda fritt genom EU. Det är också omöjligt att förklara för människor. EU lägger sig i skatter och arbetsgivaravgifter på ett sätt som försvårar vårt arbete. Man får inte till stånd transportlösningar som för över tungt gods från lastbil till järnväg. Man har ett kluvet och konstigt förhållningssätt till prostitution som minskar kraften i kampen mot människohandel. Det är naturligtvis sådant som måste förändras, och sådant kan vi förändra om vi är med och vill påverka.

Jag hade möjlighet att vara med i den svenska delegationen vid klimatkonferensen på Bali. Där fick jag se på nära håll – jag satt med i delegationsmöten och så – hur ett bra EU-ledarskap fungerar, hur man är i fronten när det gäller klimatförhandlingarna, hur man trycker på stormakterna och hur man i förberedande möten gemensamt ger och tar och diskuterar i en oerhört öppen och dynamisk atmosfär för att sedan tillsammans gå ut och föra diskussionen framåt.

Det här kommer EU att fortsätta med, och här har Sverige oerhört viktiga bidrag att ge, inte minst när det gäller att ytterligare förstärka de krafter inom EU som vill att man ska ha en högre målsättning och som vill att man ska lösa sådana saker som måste lösas för att vi ska nå dit, till exempel transportfrågorna.

Jag ser fram emot arbetet med att ta fram en Östersjöstrategi. Sverige kommer att vara pådrivande, och det kommer att vara en mycket viktig fråga i samband med det svenska ordförandeskapet.

Det är ett gemensamt ansvar. Åtta av nio länder runt Östersjön tillhör EU. Men för att det också ska vara möjligt måste vi parallellt försöka påverka och förändra fiskeripolitiken, så att den står i bättre överensstämmelse med vetenskap och allmänhetens uppfattning.

När det gäller brottsligheten är EU en av de få instanser som verkligen kan komma till rätta med den högspecialiserade brottslighet som rör sig tvärs över gränserna med vapen, droger och människohandel. Här kan vi göra skillnad när vi gör det tillsammans därför att vi måste vara lika högspecialiserade och ligga i fronten och vara före.

Jag får återkomma till fördraget i mitt sista inlägg.
(Applåder)

Anf. 13 LARS OHLY (v):

Fru talman! Den här debatten tar ju en lite överraskande vändning. Här har vi nämligen fem partier, Socialdemokraterna och de fyra borgerliga, som uppenbarligen sitter fast i en gammal ja-och-nej-debatt. Ni pratar om fred och demokrati. Ni pratar om öppenhet och allt det där som var argumenten för att vi en gång skulle gå med. Jag kanske ska upplysa er om att ni vann folkomröstningen 1994. Vi är med.

Nu är det dags att diskutera det EU som finns och vilka hot som detta EU ställer oss inför, och det oavsett om det gäller Apoteket, presstödet, public service, allmännyttan eller alkoholpolitiken. Det är mycket konkreta och uppenbara hot mot en svensk politik som vi har haft stor samstämmighet kring tidigare och som en stor majoritet har tyckt varit den riktiga för Sverige.

Men där är ni tysta. Ni fortsätter att prata om demokrati och fred. Ja visst, men vad vill ni göra mot de hot som den svenska modellen står inför? Och vad vill ni göra för att garantera kollektivavtalen och konflikt-rätten? Vad har ni för lösning i fråga om det hot som konflikt-rätten nu är ställd inför, efter EG-domstolens dom?

Då kan man säga som Cecilia Malmström: Ja, det där ordnar vi själva. Det finns en stor samstämmighet kring det.

Det gör det väl inte?

John Monks som är generalsekreterare i Europafacket säger så här:

Domens effekter är enorma. Den skapar otrygghet för hela arbetarrörelsen. Vaxholmsdomen sätter stopp för likabehandling för arbetstagare.

Strejkrätten som konstitutionell rättighet är i fara. Strejkrätten är visserligen en erkänd grundläggande rättighet i EU men inte lika grundläggande som marknadens frihet. Vaxholmsdomen ger företagen rätt att socialt dumpa löner och anställningsvillkor.

Hans slutsats är att man måste få en särskild klausul där stridsrätten exkluderas från EU:s inre marknadsregler.

Jonas Malmberg, professor i arbetsrätt vid Uppsala universitet, säger:

Det går inte längre att kräva lika behandling för utländska arbetare som är verksamma i Sverige. Man gör, från domstolen, inte den bedömningen.

Birgitta Nyström, som är professor i civilrätt vid Lunds universitet, säger:

Nu är det företagets fria rörlighet som gäller, inte det man brukar kalla det sociala Europa.

Det här är verkligheten. Det är det hot vi står inför med EG-domstolens dom som så uppenbart står i strid med den nordiska kollektivavtalsmodellen och med den nationella konflikträtten. Då räcker det inte med ändringar i svensk lagstiftning, Cecilia Malmström. EU-lag står över nationell lag. Vi kan få nya Vaxholmsfall. Svenskt näringsliv kan driva nya frågor till avgörande i EG-domstolen. Det finns inga garantier så länge vi bara har ändrat i nationell lagstiftning.

Då kan man fråga sig: Är konflikträtten en nationell angelägenhet? Eller är det kanske så att ni egentligen inte tycker det? Era företrädare i EU-parlamentet röstade ju emot när det var omröstning häromveckan i fråga om konflikträtten skulle ses som en nationell angelägenhet eller inte. Era företrädare i EU-parlamentet anser inte att konflikträtten är en nationell angelägenhet. Merparten av europeiska socialdemokrater anser inte heller det. Det är naturligtvis skrämmande, men då måste vi ta hänsyn till det och kräva ett undantag för den nordiska kollektivavtalsmodellen i Lissabonfördraget.

Det är tråkigt att hålla Lissabonfördraget som gisslan för kollektivavtalen, säger Cecilia Malmström. Ja, men det är ju nu vi har möjligheter att påverka. Det är nu det finns en elit i Europa som till varje pris vill få igenom Lissabonfördraget och som säkert också är beredd att gå med på undantag för den modell som så framgångsrikt har praktiserats i Sverige. Därför kräver vi ett sådant undantag innan Lissabonfördraget antas. Vi kräver självklart också en folkomröstning om detta fördrag. Våga fråga folket, Cecilia Malmström!

(Applåder)

Anf. 14 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag kan först säga att jag är omutbar. Jag formar min politiska uppfattning utifrån den gröna ideologin och de debatter vi har internt i partiet och utifrån den verklighet som finns. Jag är inte ute efter Moderaternas praliner. Det är ganska viktigt att veta detta, så att det inte blir några missförstånd.

Jag tycker att det är viktigt att vi utgår från den verklighet som finns i dag – där håller jag med Lars Ohly. Vi pratar inte om ja eller nej till EU just i dag. Vi pratar om det EU som finns här. Och just nu finns det en viktig fråga på bordet. Det är Lissabonfördraget.

Lissabonfördraget ger EU en EU-president och en utrikesminister. Små stater får mindre inflytande i ministerrådet. Vi har inte rätt till en egen EU-kommissionär, och vi får överstatliga beslut på straffrättsligt och polisiärt område.

Det är de förändringar som är på gång. Vi säger klart och tydligt: Vi vill ha en folkomröstning om detta. Hela syftet med Lissabonprocessen var ju att vi skulle få ett EU närmare folket. Då är det skamligt att inte fråga folket om det är denna utveckling folket vill ha eller inte. Det är därför vi vill ha en folkomröstning.

Samtidigt kan man konstatera något som är intressant. Det är rätt många partier här som bekänner sig till att vi måste ha ett smalare och vassare EU. Lissabonfördraget går i motsatt riktning. Det blir fetare och bredare. Det är det EU vi har framför oss. Det är inte smalare och vassare.

Många hade kanske hoppats på det när vi var 15 medlemsstater och skulle bli 27, att man när det blev fler medlemmar skulle koncentrera EU på färre frågor. Men det är inte den utveckling vi står inför. Inte på en enda punkt har man decentraliserat någon makt från EU ned till medlemsstaterna eller till lägre nivå. Det är den sanning vi ser.

Sedan är det givetvis sant att även EU har börjat prata om klimatpolitik – skam vore det väl annars. Det är jättebra. Jag tycker att det är bra att EU lyfter upp denna framtidsfråga. EU har satt upp målet att minska till exempel utsläppen med 20 procent fram till 2020. Ja, det är ett bra steg för EU, men det är inte tillräckligt enligt FN-toppmötet på Bali. Då skulle vi behöva 30–40 procent. Men visst, det är ett viktigt steg, och det är bra att EU agerar globalt för detta.

Men lika lite som jag blir moderat eller borgare för att Reinfeldt har börjat prata om klimat blir jag EU-vän för att EU har börjat prata om klimat. Jag blir inte det. Jag vill se resultat. Jag vill se besluten. Jag vill se vart detta är på väg. De konkreta besluten på klimatområdet lyser fortfarande med sin frånvaro. Det är det viktigaste.

Faktum är att EU skulle behöva göra en total *makeover* för att kunna omvandlas till ett minimum av klimatunion. EU pratar om klimatåtgärder, men samtidigt planerar man för att fördubbla flygtrafiken inom tio år.

Vägtransporterna ska öka. År 2004 kartlade EU:s miljöbyrå subventionerna inom energisektorn. 29 miljarder euro per år subventionerades energisektorn med, framför allt kolindustrin. Det finns mycket att göra.

Jag har därför ställt flera interpellationer och skriftliga frågor till regeringen och till Cecilia Malmström om hon kommer att ta initiativet att göra en klimatsäkring av EU:s budget och se till att EU:s budget inte går till klimatdåliga lösningar. Svaret är samma sak varje gång: Nej, nej och nej. Vi tänker inte klimatsäkra EU:s budget. Vi tänker inte ta initiativ till någon kommission om detta. Vi tänker inte ta några initiativ när det gäller detta.

Kanske Cecilia Malmström ändrar sig i dag och säger: Ja, vi tänker ta initiativet till att klimatsäkra EU:s budget.

Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Susanne Eberstein efterlyste ett lite mer konkret ordförändringsprogram från Sverige. Jag kan lova Susanne Eberstein att det

kommer ett sådant när det gäller den svenska sexmånadersperioden. Vi håller på att arbeta med ett sådant, och det kommer naturligtvis att presenteras och diskuteras med Sveriges riksdag. Vi har inte riktigt hunnit dit än. Jag tror att vi ligger långt framme i förberedelserna, men fortfarande är det 18-månadersprogrammet som är prioriteringen nu under våren.

Det kommer att präglas väldigt mycket av klimatarbetet. EU är ju just nu i färd med att göra sin hemläxa. Vi driver på för att det ska ske i varje land, för att Europaparlamentet ska hinna besluta om den lagstiftning som är relevant så att EU, 27 länder, kan komma starkt rustade till den stora internationella klimatkonferensen i Köpenhamn.

Det beror inte bara på EU. Det finns andra stora viktiga aktörer i världen. Men det minsta vi ska kunna se till är väl i alla fall att EU är starkt rustat inför detta. Inför det arbetet välkomnar vi också Miljöpartiet och Maria Wetterstrand som tycker att det här är viktigt.

Det finns naturligtvis massor med larviga regler inom EU. Absolut. Det är klart att vi inte bejakar dem. En del försöker vi stoppa, en del försöker vi urvattna, en del klarar vi inte av att stoppa därför att det är ett samarbete mellan 27 länder. Det är inte alls så att vi bejakar allt möjligt där.

Det gjordes en referens till justitieministern. Hon har ensam stått upp för skilsmässolagen och fått ta emot ganska mycket tufft för detta.

Det finns en mängd andra saker. Att pendla mellan Strasbourg och Bryssel är naturligtvis urkorkat. Det är dock väldigt svårt att stoppa. Men naturligtvis är det en stor dumhet.

När det gäller Lissabonfördraget står det väldigt tydligt – jag hoppas att Lars Ohly har fått det; vi har skickat runt det till alla riksdagsledamöter och alla skolor och brett i hela landet – att i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis har arbetstagare och arbetsgivare rätt att förhandla och ingå kollektivavtal och i händelse av intressekonflikter tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen, inbegripet strejk.

Principerna står ju inskrivna där. Det är tillämpningen i Lavalfallet som vi håller på att diskutera. Att folkomrösta skulle betyda att det här försvinner, för det står inte i Nicefördraget.
(Applåder)

Anf. 16 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag vill säga till EU-ministern: Glöm inte flyttcirкусen! Den skulle spara mycket koldioxid. Och justitieministern stod inte helt ensam i Bryssel. Hon hade hela Sveriges riksdag bakom sig. Det är ett ganska bra och tufft stöd.

Vi politiker talar ibland om att olika politikområden är svåra att få människor att engagera sig i. EU-politiken är ett sådant, även om det inte är så just här och nu.

Många använder EU lite som ”vargen kommer”. När apoteksdomen kom dödförklarades apoteksmonopolet. Det blev inte alls så. Det är den borgerliga regeringen som nu förstör Apoteket. Det vill jag verkligen säga till Lars Ohly. Det är alltså inte EU som gör det. Att ständigt ropa ”vargen kommer” gör att när vargen kanske kommer är det ingen som bryr sig.

Frågan om kollektivavtalen är faktiskt långt ifrån avgjord. Den har inte varit uppe i Arbetsdomstolen ännu, och vi har egentligen inte så mycket aning om vad de ganska suddiga domarna kommer att innebära. Frågans vikt är naturligtvis jättestor, men det kanske är lite för tidigt att begrava hela den svenska arbetsrätten.

Vi vill öka politikens verkningsgrad. Vi vill öka svenska folkets förståelse för vad EU betyder. Då kanske det är viktigt att tala om just det som Cecilia Malmström gjorde i dag och även berätta när vi misslyckas, att inte alltid vara så himla positiv. För det är det som ofta triggas i gång människor som är skeptiska och negativa. Det är ju både positivt och negativt att vara med i en så väldigt stor förening.

Jag är glad att höra att det svenska ordförandeskapet kommer att bli positivt, att det kommer att förtydligas. Jag hoppas att vi kommer att kunna visa att Sverige ligger i framkant när det gäller många olika ämnesområden.

Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Jag vill nämna några ord om fördraget, även om flera talare redan har gjort det. Jag är nämligen stolt över hur Sveriges riksdag hittills behandlar sådana här frågor. Det hoppas jag att vi kommer att fortsätta att göra.

När vi röstade om mandatet – det detaljerade mandatet, om man blir lite teknisk – inför hur Lissabonfördraget skulle se ut, enkelt uttryckt, var det 87 procent av ledamöterna i kammaren som röstade för. Vi var överens fem partier över blockgränserna, och vi hade debatten här just för att kunna ha en bred, djup och öppen debatt i sådana här viktiga frågor. Det är jag stolt över. Jag ser fram emot att fortsätta att jobba i den andan under året när vi förväntar oss en proposition efter sommaruppehållet och så småningom kan gå till beslut i höst.

Med fördraget på plats får vi verktyg och spelregler. Sedan kan vi bli osams inom ramen för de spelreglerna. Det är det som är det fina med att vara överens om hur de ska se ut. Då får vi verktyg för att jobba vidare med EU:s vardagsproblem och lösa problem som medborgarna upplever. Det är det som så många efterlyser.

Det syns i den undersökning som flera har refererat till. Bland det viktigaste i den är att EU ska motverka rasism och främlingsfientlighet, bekämpa brotten och satsa på klimatet men även jobben.

Jag vill säga till Susanne Eberstein: Tack för ganska rimliga kommentarer om frågan om Laval och fördraget! Det är mycket riktigt så att nu utreds utstationeringslagen och lex Britannia. Kollektivavtalsrätten är vi faktiskt överens om är viktig. Den stärks, inte försvagas, med fördraget. I dag har regeringen utsett en utredare för att se hur vi kan behålla den svenska modellen och kombinera den med fri rörlighet. Båda är viktiga för att skapa jobb. Claes Stråth lär vara utsedd i dag.

Till sist Ulf Holm. Du ska faktiskt få pralinasken. Jag mutar aldrig någon. Jag jobbar också med argument. Men jag hör ändå – och det gläder mig – att du innerst inne har ett brinnande engagemang för Europa. Du ser behovet av att jobba tillsammans över gränserna för att bekämpa hoten mot klimatet. Och jag gillar öppen och konstruktiv Europadebatt. Dessutom är det eurosymboler. Så de kan också symbolisera fortsatta debatter som jag hoppas ha även med Ulf Holm i konstruktiv anda.

Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det är roligt att få konstatera att Lars Ohly sade något riktigt bra. Nu är det dags att diskutera det EU som finns. Jag instämmer helt och fullt. Det är det som är det intressanta. Hur utvecklar vi EU? Hur kan vi påverka det? Det handlar inte om att sticka svansen mellan benen och tåga ur.

Sverige har valt att ställa sig utanför eurosamarbetet. Vår ekonomi utvecklas väl med kronan. I Centerpartiet drog vi inför folkomröstningen också slutsatsen att nackdelarna för Sverige överväger med euron, framför allt av ekonomiska skäl. Sverige klarar sig ju utmärkt, som vi alla vet, med vår krona. Det är viktigt att vi kan behålla räntevapnet för att på så sätt kunna justera ekonomin. Däremot kan självfallet en fördjupad och förnyad analys så småningom behöva göras när vi har upplevt flera konjunkturfaser och vet mer om i vilken utsträckning och på vilket sätt EMU-länderna har anpassat sig till varandra.

Fru talman! Sverige innehar ordförandeskapet i EU under andra halvan av 2009. Vi har då möjlighet att påverka Europas agenda. Det är en chans som vi ska se till att utnyttja väl. Vi ska vara med och driva på för bästa möjliga gemensamma lösningar. De fem prioriterade områdena under ordförandeskapet är viktiga. Jag vill här särskilt lyfta fram Östersjön, vår del av EU. Det är viktigt med goda relationer och bra samarbete i vårt närområde.

Det finns många frågor rörande Östersjön som det är viktigt att samarbeta om och finna gemensamma lösningar på. Centerpartiet har länge varit pådrivande i Östersjösamarbetet. Miljö- och energipolitiken är givna ingredienser, men det handlar även om brottsförebyggande arbete, gränsöverskridande transporter, främjande av demokrati och mänskliga rättigheter och mycket mer.

Jag ser fram emot de möjligheter som kommer att ges för att lyfta både vår regions roll i Europa och vårt samarbete med våra grannar, där Ryssland innehar en särställning, under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Ulf Holm säger lite slarvigt att EU har börjat prata om klimat och att skam vore det väl annars. Det är inte så. Vi vet ju att EU inte bara har pratat. 27 stats- och regeringschefer har kommit överens om och tagit varandra i hand på de mest långtgående målsättningarna och åtgärdsprogrammen som något område någonsin kommit överens om, och nu är man i full färd med att fatta beslut om hur detta ska implementeras när det gäller bilar, förnybar energi och olika åtgärder. Hur skulle det ha gått med dessa beslut om inte EU hade funnits? Vilka hade fattat så långtgående och gemensamma beslut? Det hade inte blivit mycket med det.

Kristdemokraterna ser väldigt positivt på Lissabonfördraget och kommer att delta och ta sitt ansvar för att föra ut debatten om fördraget bland våra medlemmar och sympatisörer, ut på gator och torg, i studiecirklar och vad det nu kan vara, för att vi gemensamt i Sverige ska kunna stå upp och stå bakom och ta del av de fördelar som det nya fördraget för med sig.

Fördraget stärker den enskilda medborgarens ställning genom att stadgan om de grundläggande rättigheterna i fortsättningen kommer att ha samma rättsliga status som fördraget. Det kommer att ge ett bättre och

effektivare beslutsfattande på de områden där vi har kommit överens om att överlåta befogenheter. Det ökar parlamentets och Europaparlamentets inflytande. Öppenheten ökar också. Det ger nya och bättre verktyg för brottbekämpning på ett område som vi alla är överens om måste lösas på Europeanivå – med bibehållen rättssäkerhet.

Nu är det upp till oss partier att ta ansvar inför våra väljare och medlemmar och medborgarna och föra ut debatten om fördraget och skapa en stor uppslutning omkring det. Vi kommer att ta vårt ansvar.

(Applåder)

Anf. 20 LARS OHLY (v):

Fru talman! Jag har inte hört någon seriös bedömare som tror att EG-domstolen skulle ha dömt annorlunda med Lissabonfördraget som grund än med Nicefördraget. Men Cecilia Malmström antydde det, som om det här fördraget på något sätt skulle garantera att vi inte får nya Vaxholmsfall i framtiden. Det är naturligtvis helt fel. Vaxholmsfallet handlade om konflikten mellan fri rörlighet och konflikträtt. Domstolen dömde till förmån för den fria rörligheten och sade att konflikträtten är underställd den.

Lissabonfördraget minskar inte juristernas makt. EG-domstolens beslut är även i fortsättningen överordnade en nationell lagstiftning – till och med grundlag. Då säger mina debattmotståndare här att vi ropar ”vargen kommer”. Men vargen är ju redan här! Vi har en dom som faktiskt hotar den svenska kollektivavtalsmodellen. Den säger att marknaden går före löntagarnas intressen. Som säger att EU bestämmer över stridsrätten – inte Sverige. Som hävdar ursprungslandsprincipen och att de regler som gäller i ett annat land ska gälla på svensk arbetsmarknad när ett företag har huvudkontor där. Som kör över den decentraliserade och flexibla svenska kollektivavtalsmodellen och som pressar ned lönerna i EU. Det är effekterna av den dom som EG-domstolen fällde i början av december.

Det enda rimliga då är naturligtvis att utgå från den verkligheten och fråga sig: Hur kan vi undvika att detta blir framtiden i Europa med social dumpning och lönedepressning som följd? Det enda hållbara är att vägra ratificera Lissabonfördraget innan konflikträtten är garanterad. Man bör garantera konflikträtten i ett undantag i likhet med de fyrtiotal nationella undantag som redan finns och faktiskt visa att man står upp för konflikträtten. Och så skulle det ju vara klädsamt om man också vågade fråga folket om Lissabonfördraget. Men det modet har inte EU-ministern, och det beklagar jag.

(Applåder)

Anf. 21 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag beklagar att regeringen inte vill lyfta upp frågan om att klimatsäkra EU:s budget. Det är ett konstruktivt, rimligt krav att också se över vår egen budget på över 1 000 miljarder svenska kronor när man driver internationellt att vi ska ha en bättre klimatpolitik. Vart går de pengarna? Är vi säkra på att de inte går till klimatdåliga saker?

Där kan vi tyvärr vara säkra. Det gör pengarna. Enligt en utredning går 55 procent till vägar och motorvägar och bara 27 procent till järnvägar. Vi måste se över detta för att vara trovärdiga internationellt. Och jag

tycker att vi ska driva frågorna globalt. Oavsett uppfattning om EU är EU i dag en aktör där.

Jag hade hoppats att ministern kunde ta åt sig av detta konstruktiva förslag om att göra någonting åt klimatfrågan, men jag har fått nej på detta än en gång. Jag beklagar detta.

I LO-tidningen den 19 oktober förra året kunde man läsa rubriken ”Fackets roll tonas ned i EU-fördraget”. Det finns en facklig dimension här, och där måste man ge en viss poäng till Lars Ohly. Självklart är det dock inte. Jag tror som förstahandstips att vi kan lösa frågan om villkor i Sverige för svenska och utländska företag själva. Det måste vara utgångspunkten. Men vi vet inte resultatet av dessa utredningar i Sverige och i EU bland de andra länder som har samma problematik som vi har, till exempel Danmark. Skulle det visa sig att det inte funkar måste vi våga lyfta upp frågan till EU-nivå. Vi vet i dag inte när det är. Det är viktigt att fackföreningsrörelsen inte sätter sig på åhörarläktaren i den frågan utan är aktivt med i debatten. Det tror jag är väldigt viktigt.

Slutligen, Cecilia Malmström: Jag är för ett svenskt utträde ur EU. Det är Miljöpartiet också, och vi är stolta över det.

Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Gubbar, gubbar, gubbar. Det är bilden jag ser framför mig när jag tänker på EU och vilka som styr Europeiska unionen. Här finns mycket att göra. Det kan inte vara meningen att hälften av EU:s 497 miljoner invånare, kvinnorna, inte ska vara representerade när EU beslutar om den framtida politiken. Från svensk sida har det varit OK. Vi har bidragit med en kvinnlig kommissionär som därtill är vice ordförande i Europaparlamentet där Sverige också är representativt vad gäller kön.

En högaktuell fråga i alla parlament just nu är det nya fördraget. Det pratas och diskuteras mycket om vad det kommer att betyda. En sak som är helt ny i fördraget och en helt ny rättighet som det inte pratas lika mycket om, men som nu börjar lyftas fram, är jämställdheten. In kommer också barnperspektivet. Jag undrar hur det kommer att synas i arbetet i kommissionen och ministerrådet. Vilka avtryck kommer det att sätta i Lissabonstrategin och i EU:s nya framtidsbudget? Varför pratas det så lite om detta? Det är ett stort steg för jämställdheten, men kanske beror det på att vi lyfter fram frågor från olika perspektiv beroende på vilket kön vi tillhör. När majoriteten av de styrande i unionen är gubbar, gubbar, gubbar kanske dessa frågor kommer lite bakefter.

Fru talman! Samtidigt kan jag känna att det finns hopp om att Europa ska bli mer jämställt. Det något som vi socialdemokrater enträget arbetar för. Nu vet vi att Angela Merkel i Tyskland har sneglat på vår svenska välfärd och särskilt på det som berör småbarnsföräldrars vardag, exempelvis rätten till barnomsorg och en bra föräldraförsäkring.

Det är positivt, tycker jag, att Kristdemokraterna i Tyskland går i täten för att fler kvinnor ska komma ut på arbetsmarknaden i Europa. Merkel har insett att om det ska fungera behövs det bra förskolor där barnen kan vara när föräldrarna arbetar. Och förskolor ska ha en bra pedagogisk verksamhet. Det måste kännas tryggt för föräldrarna att lämna barnen.

Här i Sverige har vi tagit sjumilasteg bakåt i tiden och infört ett vårdnadsbidrag. Den borgerliga regeringen ska ge kvinnor bidrag för att de inte förvärsarbetar. Det är märkligt att en svensk regering på 2000-talet

tar ett sådant beslut. Det är Angela Merkels partikamrater här i riksdagen och i regeringen som har drivit igenom det.

Om Europa ska bli världens mest konkurrenskraftiga kontinent är det nödvändigt att kvinnors arbetsinsatser och företagande tas på allvar. För att vi ska få hög tillväxt och sysselsättning i Europa krävs det att människor känner trygghet i vardagen. För att fler kvinnor ska få möjlighet till en egen inkomst, men också till inflytande i beslutande organ, alltifrån Europaparlamentet till bolagsstyrelser, krävs det väl fungerande välfärds-system.

När nu jämställdheten blir en rättighet ställer jag mig frågan: Hur blir det med föräldraförsäkringen? Kommer vi att få se en utbyggd föräldraförsäkring i hela Europa? Kommer vi att få se Sverige på ministermöten och i samband med Lissabonstrategin driva den viktiga frågan att varje land bygger upp en bra, jämställd föräldraförsäkring? Barnomsorg och föräldraförsäkring är säkert en del av nyckeln till att unga familjer i Europa kommer att vilja skaffa barn.

Vi vet i dag hur det ser ut i Sverige och i Europa vad gäller en alltmer åldrande befolkning. Men till skillnad från andra länder har vi i Sverige många barn. Förutom barnomsorg och föräldraförsäkring för att stimulera till ökat barnafödande är tryggheten att få behålla sin anställning vid graviditet viktig. Där har EU nu stärkt minimikraven, men det behöver också utvecklas ekonomisk trygghet.

Fru talman! År 2010 är målet att 60 procent av Europas kvinnor ska vara i sysselsättning. För svensk del har vi uppfyllt det målet med råge hitintills. Men man kan inte låta bli att känna en viss oro för hur det ska bli i framtiden när regeringens viktigaste mål för ökad tillväxt och sysselsättning är satsning på hushållsnära tjänster. För oss socialdemokrater går inte det ihop.

Sverige är ett litet land som hitintills har klarat att konkurrera på en tuff global marknad som växer allt snabbare. Nu byter den borgerliga regeringen spår och väljer att i första hand satsa på hushållsnära tjänster. Det går inte ihop. Tror regeringen på att det är skatteavdrag för hushållsnära tjänster som skapar ett konkurrenskraftigt Sverige och Europa? Kommer då fler kvinnor ut på arbetsmarknaden, och kommer fler kvinnor i ledande ställning?

På tal om arbetsmarknad finns det i dag en stor besvikelse hos många kvinnliga småföretagare. Det pratas bara om hur vi får fler småföretagare, inte om hur vi får fler småföretag att växa och hur vi får fler kvinnor i ledande ställning. Att få ut fler kvinnor på arbetsmarknaden tror jag, fru talman, är kärnan när det gäller att få en ökad tillväxt i Europa.

(Applåder)

Anf. 23 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka vår Europaminister Cecilia Malmström. Det var som alltid mycket intressant att lyssna på henne och få en utförligare bakgrund till Sveriges tankar och program inför vårt ordförandeskap i EU 2009 och hennes kommentarer till EU-kommissionens arbetsplan.

Själv tänkte jag fokusera på tre punkter i debatten om EU:s utrikespolitik som jag anser vara av särskild vikt.

Min första punkt gäller den europeiska grannskapspolitiken. Vi kan inte nog understryka värdet för Sverige och EU av ett stabilt närområde. Vi bör fortsätta att aktivt arbeta för att se till att de länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och har ambitionen att bli framtida medlemsländer får chansen att bli det.

Men jag tänker också på Svartahavsregionen. Jag hade nyligen chansen att delta i en konferens om europeisk grannskapspolitik i Batumi i Georgien. Och jag måste säga att de intryck som jag tog med mig däriifrån gör mig fylld av tillförsikt inför framtiden. Jag är full av beundran över de resultat som Georgien har åstadkommit på så kort tid.

Jag tror att vi med rätt hjälp och med rätt politik kan nå målet att länderna runt Svarta havet ska bli lika framgångsrika som länderna runt Östersjön. Estland har varit inne på samma tanke sedan en längre tid. Mart Laar har engagerat sig som ekonomisk rådgivare åt Georgiens president Mikhail Saakashvili.

Min andra punkt gäller Ryssland. Där kan man konstatera att situationen inte är helt oproblematisk. Ryssland har under den senaste tiden ställt sig vid sidan av många av de etablerade samarbeten som finns. I nutid räcker det att påminna om vad de gjorde med valobservationen under presidentvalet. Där krånglade de till allt så mycket att OSSE inte kunde skicka några observatörer – detta samtidigt som Ryssland är medlemsland i OSSE.

Men också på andra områden har relationerna med Ryssland blivit ansträngda, exempelvis de nyligen uttalade ryska hoten om reducerade eller helt indragna gasleveranser till Ukraina, ett hot som skulle resultera i att flera europeiska länder skulle få brister i energiförsörjningen.

Trots dessa problem får inte EU ge upp alla samarbetsplaner. EU bör tala med tydlig röst och anstränga sig för att få till stånd ett ökat utbyte med Ryssland på flera plan samtidigt som man klart talar om alla problem. Det handlar om ett långsiktigt utvecklingssamarbete genom handelsrelationer och genom politiska kontakter. Att helt bryta med Ryssland vore förödande. Ett sådant agerande skulle innebära att en viktig potentiell partner skulle falla ifrån, något som särskilt vi som grannland vid Östersjön skulle få lida av.

Även om situationen just nu inte ser så bra ut ska vi inte ge upp. Valet av ny president kan bli en nystart, även om spelarna är desamma. Därför bör vi fortsatt eftersträva ett närmare samarbete och även här verka för ett ramavtal inom grannskapspolitiken. Sloveniens ordförandeskap har en bra möjlighet att börja med detta.

Min tredje och avslutande punkt gäller EU:s utvidgning. Utvidgningen är en prioriterad fråga för oss svenskar. Redan vid förra ordförandeskapet var det en av tre huvudpunkter i vårt arbete. På den punkten finns det ingen anledning till ändring. De svenska ansträngningarna för en fortsatt utvidgning kommer att underlättas när Lissabonfördraget är på plats. Därför är det viktigt att se till att Lissabonfördraget träder i kraft så snart som möjligt, allra senast vid nästa årsskifte.

En ytterligare dimension på EU:s utvidgningspolitik gäller EU:s så kallade medlemskapsperspektiv. Genom detta har EU en möjlighet att verka som en *soft power*. Det gäller särskilt gentemot länderna på Balkan och kan fungera som ett påtryckningsinstrument för att gemensamt hitta lösningar på de stora problem som regionen brottas med. Som läget ser ut nu blir det svårt för länderna att lösa alla problem själva.

I sammanhanget vill jag lansera en idé och lyfta fram ett exempel på vad som kan göras för långsiktiga, stabila och fredliga lösningar, ett exempel där Sverige och de nordiska länderna spelade en avgörande roll i framgången för de baltiska länderna. Tack vare ett stort engagemang och närvaro etablerade vi ett nära samarbete, eller vad jag vill kalla ett mentorskap, med dessa länder. Det underlättade i högsta grad dessa länders närmande till EU, en process som vi alla vet slutade i medlemskap. Det här samarbetet byggs just nu ut till ett trepartssamarbete bland parlamenten och administrationerna i Sverige, Lettland och Moldavien. I går var den lettiske talmannen på besök i riksdagen. Han var här för att stämna av nästa steg i detta samarbete, men också för att tala om politik och vad vi gemensamt kan göra för att få mer genomslagskraft.

Jag tror att det vore en bra idé att bygga upp ett liknande nätverk av mentor- eller fadderländer för Sydösteuropa. Jag tänker närmast på de ”nya” EU-länderna, som fortfarande har förhandlingsprocessen om medlemskap i färskt minne och som dessutom delar en gemensam historia om kommunistiskt förtryck med länderna på Balkan. Jag vill tro att ett liknande politiskt tillvägagångssätt under Sveriges ordförandeskap skulle kunna föra utvidgningsfrågan och grannskapspolitiken ett stort steg vidare.

(Applåder)

Anf. 24 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det var intressant. Med anledning av det vi har hört framföras tidigare i dag verkar det som att under den långa period vi har varit medlemmar i EU har Sverige inte gjort någonting. Därför är jag glad att höra den här redogörelsen för vad Sverige faktiskt har betytt för utvecklingen och utvidgningen av EU.

Kommer samarbetet med andra länder att fortsätta? Kommer verkligen den moderatledda regeringen att ta initiativ, till exempel sådana som vi socialdemokrater tog under de tolv år vi företrädde Sverige i EU?

Anf. 25 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Jag har berättat om trepartssamarbetet mellan Lettland, Sverige och Moldavien. Jag ser det som en möjlighet att föra länderna närmare EU.

När jag förberedde mig för i dag tänkte jag på varför vissa länder som bröts av när Sovjetunionen imploderade har haft så mycket lättare. Jag har förstått att de har samarbetat mycket med sina grannländer. Därför är det viktigt att fortsätta med det. Ett sådant trepartssamarbete är ett bra exempel på ett lyckat samarbete.

Anf. 26 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det är det lyckade samarbetet som Sverige och den socialdemokratiska regeringen har initierat. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att fortsätta samarbetet. Därför undrar jag om Walburga Habsburg Douglas kan svara på om den moderatledda regeringen verkligen kommer att ta itu med detta.

Anf. 27 WALBURGA HABSBERG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Nästan alla nya talmän i Lettland gör sina första resor hit för att fortsätta samarbetet. Det visar på att vi tar många initiativ för samarbete med de länder som står på tur att bli medlemmar i Europeiska unionen. Jag är övertygad om att detta är en av de stora viktiga utmaningarna. Därför talar vi hela tiden om utvidgningen och tar konkreta steg mot en utvidgning.

Anf. 28 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag vill också säga något om det lyckade samarbetet. Kommer den moderatledda regeringen att fortsättningsvis driva frågan? Med tanke på vad som har sagts tidigare i kammaren i dag, inte minst från partiföreträdaren, att Sverige är det land som har lyckats allra bäst med tillväxten, att det finns ett samband med att det finns många kvinnor på arbetsmarknaden, hur ska vi se på framtiden med tanke på att regeringen har valt att införa ett vårdnadsbidrag och hur kommer Sverige att agera i Europa och inte minst i samarbete med andra länder? Kommer man att rekommendera att de också ska införa vårdnadsbidrag eller att utveckla en föräldraförsäkring?

Anf. 29 WALBURGA HABSBERG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Även på den tiden när Moderaterna satt i opposition var vi, tillsammans med våra allianspartner, det mest Europapositiva partiet. Vi har alltid försökt att driva Europasamarbetet vidare på alla plan. Jag ser inte varför samarbetet ska avta när vi sedan 16 månader sitter i regeringen. Jag anser själv att vårt Europasamarbete och våra försök att hjälpa de svagaste inom EU inte avtar utan tilltar.

Anf. 30 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Ska jag tolka svaret som att man från Moderaternas sida i regeringen kommer att driva på inför framtiden för att få ett mer jämställt Europa, att vårdnadsbidraget kommer att avskaffas och att man inte ska fortsätta att driva frågan – bara för att man alltid har varit för det i ett Europasamarbete?

Anf. 31 WALBURGA HABSBERG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Vi försöker driva Europasamarbetet vidare. Vi har försökt att särskilt nu under de former som finns i riksdagen driva på att Lissabonfördraget blir precis så som vi vill. Jag kan lova att vi ska fortsätta med det även under Sveriges ordförandeskap.

(forts. 6 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

5 § Frågestund

Anf. 32 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa följande statsråd välkomna: socialminister Göran Hägglund, statsrådet Cristina Husmark Pehrsson, statsrådet Tobias Billström, kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth och statsrådet Ewa Björling.

Ojämlig vård

Anf. 33 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag ska läsa inledningen i hälso- och sjukvårdslagen för socialministern. ”Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. – – – Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården.”

I min hemstad Stockholm sker utvecklingen i en helt annan riktning genom det som den moderatledda majoriteten i Stockholms läns landsting kallar Vårdval Stockholm. I Svenska Dagbladets granskning i dag kan man läsa att två tredjedelar av de nya vårdmottagningarna etableras i områden med höginkomsttagare och att samtliga besparingar och försämringar i vården sker i områden där det bor många låginkomsttagare.

Ersättningssystemet i Vårdval Stockholm gör att innerstadsmottagningarna får en ökning på runt 10 miljoner per vårdcentral. Men i de södra förorterna – området som jag kommer från – får till exempel Rågsveds vårdcentral en minskning på 10 miljoner.

Anser sjukvårdsministern att den utveckling som sker är i enlighet med hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf om likabehandling?

Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! I en lång rad landsting och regioner pågår ett intressant arbete med att utveckla svensk hälso- och sjukvård för att göra den mer tillgänglig för alla. I dag har Socialstyrelsen kommit med en rapport som handlar om tillgängligheten inom vården och de problem som vi har att brottas med. En av de stora frågorna handlar om jämlikheten inom vården. Där visar man, med siffror som i all del handlar om tiden fram till 2006, att vi har problem med jämlikheten inom vården.

Inom landsting som Halland, Västmanland och Stockholm pågår ett intressant arbete med att utveckla olika former av vårdvalsmodeller för medborgarna. Syftet är förstås att öka tillgängligheten till vård och att förbättra kvaliteten. Jag är helt övertygad om att avsikten också hos

Anf. 35 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det ersättningsssystem som den moderatledda borgerliga majoriteten i Stockholms läns landsting inför genom Vårdval Stockholm ökar inte tillgängligheten för alla. Den ökar ojämlikheten. Ökade orättvisor är inte lösningen på problemen i vården i Stockholm.

I de södra förortererna, där behoven är som störst, finns det endast 111 läkare medan det i norrförort, i de rikare förortererna, finns 400 läkare. Ojämlikheten ökar.

Det hörs många protester, och det finns en vilja att förändra detta. Bland annat samlas socialdemokrater och medborgare ute i Tensta varje torsdag för att få svar från den borgerliga majoriteten i landstinget om vad man gör och vill och varför medborgarna drabbas. Filippa Reinfeldt har vägrat att träffa dem.

Är socialministern beredd att följa med mig ut i förortererna i Stockholm och se effekterna av det som den borgerliga majoriteten i Stockholms läns landsting genomför?

Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag trodde att jag kom till Sveriges riksdag, men jag kom tydligen till Stockholms läns landsting. Vi ska komma ihåg att vi har den arbetsfördelningen i Sverige att vi på den nationella nivån står för lagstiftning, arbete med uppföljning, riktlinjer och inte minst tillsyn, som är betydelsefull. Det är vårdgivarna, landstingen, som i respektive geografiskt område svarar för vårdens utförande.

I Stockholm är bilden i dag ännu något otydlig, åtminstone för mig. Svenska Dagbladet ger en bild av att det blir nya vårdcentraler i innerstan men inte i ytterstan. Dagens Nyheter beskriver det som att det är massor av nya i ytterstan. Jag väntar med spänning på de utvärderingar som man gör i Stockholms läns landsting av arbetet. Syftet är att förbättra tillgängligheten och höja kvaliteten i vården efter många år av problem med just jämlikheten på vårdområdet.

Utredning om socialförsäkringarna

Anf. 37 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till Cristina Husmark Pehrsson med anledning av att allt fler människor står utanför dagens trygghetssystem och att vi i morse kunde läsa att nästan 200 000 ytterligare har lämnat akassan.

Under förra mandatperioden röstade de borgerliga partierna och Miljöpartiet tillsammans igenom att vi skulle tillsätta en parlamentarisk utredning om socialförsäkringarna, det vill säga att alla riksdagens partier skulle ingå i en sådan utredning.

Är ministern beredd att till denna kommande parlamentariska utredning, som riksdagen beslutat om, ge direktiv att utreda frågan om helhetssyn och en gemensam myndighet för sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och försörjningsstöd?

Frågestund

Anf. 38 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tackar Gunvor Ericson för frågan. Det är en väldigt viktig frågeställning som tas upp här. Jag ser också betydelsen av att vi tar ett helhetsgrepp. Direktiven till Socialförsäkringsutredningen bereds.

Vi har sett det mer angeläget att komma med förslag som ganska omedelbart kan lösa mycket av dagens problem med att 550 000 personer finns i en förtidspension och 150 000 i längre eller kortare sjukskrivningar. Vi vill omedelbart förse dessa personer med redskap och åtgärder för att de ska bli friska fortare och kunna komma tillbaka till arbetet.

Nu vidtar arbetet med direktiv till utredningen. Precis som Gunvor Ericson sade beslutades det om utredningen i riksdagen för ett par år sedan. Det beslutades att det skulle vara en parlamentarisk utredning, men den socialdemokratiska regeringen tillsatte en enmansutredning. Min ambition är däremot att tillsätta en parlamentarisk utredning.

Anf. 39 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Det är viktigt att vi får till stånd utredningen. Men tiden går. Beslutet togs under förra mandatperioden, så man kan undra när. Vi har ju vetat om beslutet ganska länge.

Problemet är att det blir hårdare och hårdare regler för den enskilde, men det görs inga åtgärder på systemnivå så att den enskilde verkligen kan ta det. Det var det helhetsgreppet som jag trodde att den parlamentariska utredningen skulle kunna få.

Jag är glad att Cristina Husmark Pehrsson säger att det ska vara en parlamentarisk utredning. När kommer dessa direktiv att presenteras?

Anf. 40 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det som Gunvor Ericson syftar på är bland annat det som har införts i Norge och som heter NAV. Man har slagit ihop försäkringskassa, arbetsförmedling och – vilket är frivilligt i många kommuner – kommunernas försörjningssystem. Jag har varit i Norge och studerat detta som de har hållit på med i snart ett år. Det har tagit otrolig mycket kraft och energi bara att forma och få ihop en ny myndighet med nya stora byråkratiska system.

Vi har i stället börjat i andra ändan med att systemen och myndigheterna ska närma sig varandra men lägga fokus, kraft och energi på att hjälpa de individer som befinner sig i ohälsa att komma tillbaka.

Jag har också varit och tittat på Central Link och många andra organisationer där man samordnar kompetenserna runt den enskilde individen. Jag ser det som en början att samordna Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen så att personerna inte behöver springa runt bland alla myndigheter, falla mellan stolar och inte hitta god hjälp. Det gör vi med vårt förslag som vi har satsat på, nämligen försök med utövare som ska gå ut. Arbetsförmedlingen håller på att handla upp detta. Det handlar om att samla kompetenserna runt den enskilda individen.

Anf. 41 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! Jag har en fråga till migrationsministern. Den rör skiftet i migrationspolitiken.

Tidigare har vi sett invandring främst som en humanitär fråga, och det har varit något av en uppoffring från svensk sida att ta emot människor trots att vi vet att invandring ger välfärdsvinster för såväl ursprungslandet som värdlandet.

Jag välkomnar att vi byter från att se på människor som belastningar, problem och kostnader till att se dem som de resurser, förmågor och tillgångar som de är. Det är inte dyrt med människor. Vi behöver fler människor i Sverige. Det är viktigt att vi öppnar för fler vägar in i Sverige.

Med anledning av det vill jag fråga statsrådet om statsrådet i dag kan säga något om när den så viktiga propositionen om arbetskraftsinvandring kommer och om man i innehållet i den kommer att beakta situationen för dem som redan finns i landet och lever gömda.

Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Som frågeställaren säger är frågan om förändrade regler när det gäller arbetskraftsinvandring mycket prioriterad, inte bara för mig som migrationsminister utan för regeringen som helhet. Det är viktigt att vi förändrar den lagstiftning som vi har haft och öppnar fler vägar för människor som vill komma till Sverige och arbeta och göra rätt för sig.

De frågor som nu bereds i Regeringskansliet bygger på det slutbetänkande som levererades från Kommittén för arbetskraftsinvandring hösten 2006.

Vi tittar fortfarande på frågorna, men tanken är att propositionen ska kunna avlevereras enligt den propositionslista som redan har levererats till riksdagen, alltså under våren.

De andra frågor som Ulrika Karlsson tog upp bereds också i samband med den stora processen.

Anf. 43 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Även om svaret inte har gjort mig helt lugn kan jag ändå i det utläsa ett visst hopp om att situationen för gömda människor som lever här i dag och som jobbar vitt eller svart kommer att beaktas i framtiden och att vi kommer att hitta en rimlig lösning för dessa människor.

Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är naturligtvis viktigt att problematisera de här frågorna och fundera över hur man ska kunna arrangera en arbetskraftsinvandringslagstiftning som bygger på principen att människor är välkomna att komma hit men som också gör en tydlig åtskillnad mellan de människor som är asylsökande och de människor som vill komma som arbetskraftsinvandrare.

Vi måste alltså se till att vi inte bygger problem för framtiden när vi tar fram den nya lagstiftningen. Därför är förberedelsearbetet i Regeringskansliet av stor vikt. Jag tycker att det är angeläget och betydelsefullt att i kammaren försöka samla en så bred majoritet som möjligt bakom förslagen när det väl blir dags att gå till beslut.

Ett flexibelt sjukförsäkringssystem

Anf. 45 GUNHILD WALLIN (c):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson.

Alliansen gick ju till val på att minska utanförskapet. Vi kan konstatera att vi har lyckats bra. Vi är på rätt väg. Bland annat har ohälsotalen gått ned, och de korta sjukskrivningarna har minskat. Däremot är långtidssjukskrivningarna ett problem. Det har inte hänt så mycket.

När jag hemma pratar med personer som är sjukskrivna tar flera upp problemet med det statistiska sjukförsäkringssystem vi har, det vill säga att det endast finns tre nivåer – 25, 50 eller 75 procent – som man kan vara deltidssjukskriven.

Min fråga till statsrådet är: Finns det några planer på att titta över systemet så att det blir mer flexibelt och utgår från individens behov och från den faktiska arbetsförmågan? Om man till exempel kan arbeta 65 procent ska det vara möjligt att vara sjukskriven 35 procent.

Anf. 46 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Tack för frågan! Det är en fråga som jag ofta möter när jag är ute och reser. Man säger: Jag kan jobba lite grann ibland, ibland inte. Jag kan jobba mer eller mindre. Varför ska vi ha de fasta gränserna på 25, 50 och 75 procent?

Det har regeringen tagit till sig. Vi har lagt ett förslag som nu är ute på remiss när det gäller personer som i dag har en så kallad förtidspension eller sjukersättning. För dem lägger vi nu en mängd förslag. Ett är att man ska få arbeta 2 procent om man vill eller 25 eller 75 beroende på vad man kan. Man vill göra likadant med långtidssjukskrivningar.

Vi tittar på det. Vi har inget förslag ännu, men frågan finns med hos oss.

Anf. 47 GUNHILD WALLIN (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det känns bra att ni tittar på systemet och att det kan gälla alla sjukskrivningar att det kan bli mer flexibelt.

Om man är sjukskriven i dag ska individen passas in i systemet. Vi ska i stället eftersträva ett system som anpassas efter individens behov. Om man är sjukskriven på 25 procent och ska öka sin arbetstid till 50 procent är det faktiskt en fördubbling av arbetstiden. Det är ett stort steg. Risken är att man misslyckas och att det blir en ännu jobbigare situation och katastrofalt för den enskilde som misslyckas. Genom att ta små steg tror jag att man lättare kan uppnå full arbetsförmåga.

Finns det någon tidsaspekt på det hela?

Anf. 48 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Nej, någon tidsaspekt finns inte. Vi har, som sagt, just lanserat det flexibla sättet att försöka pröva från vars och ens förmåga och möjlighet när det gäller personer med sjukersättning.

Jag skulle inte vara förvånad om vi därefter kommer in i en sådan diskussion. Det är viktigt att man i stället för att vara helt sjukskriven får möjlighet att under sjukskrivningstiden ha kvar kontakten med arbetslivet och sina arbetskamrater för att kanske förkorta sjukskrivningstiden och inte känna sig utanför. Man kan vara med och samtidigt få möjlighet till de insatser som finns i form av rehabilitering och kontakt med företagshälsovården.

Det är en viktig fråga, och vi tittar också på den.

Tillgängligheten till sjukvård

Anf. 49 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till socialministern.

Som företrädare för Folkpartiet blir man ju väldigt glad när man tar del av Socialstyrelsens utvärdering av svensk sjukvård i dag. Man konstaterar att den svenska sjukvården ligger långt fram när det gäller kvalitet. Man noterar att vi gör många insatser för patientsäkerhet och öppnare redovisning. Särskilt glad blir jag över att se hur man har nått framgång med att bättre koppla ihop psykiatri inom öppenvården. Man noterar avsevärda förbättringar under de senaste två åren.

Det lilla mörker som finns och som vi måste jobba vidare med är tillgängligheten. Här är inte minst tillgången på primärvård avgörande. Regeringen har gjort vissa reformer för att öka utbudet och för att fler människor ska kunna välja. Det kallades av en tidigare frågeställare för vårdval. I de landsting där man inte jobbar med att få fler människor att komma in i primärvården blir det ett köval. Det är ju andra partier som styr det.

Min fråga till socialministern är: Finns det några nya aktuella åtgärder som regeringen planerar för att öka tillgängligheten ytterligare och se till att vården kommer närmare människor så att vi får bättre betyg även där i utvärderingarna i framtiden?

Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Tack, Johan Pehrson, för frågan i ett angeläget ämne!

Precis som Johan Pehrson beskriver ser väldigt mycket ut att gå åt rätt håll. Svensk hälso- och sjukvård står sig väl i ett internationellt perspektiv. Man ser positiva trender från Socialstyrelsens sida när det gäller öppna redovisningar, det vill säga en möjlighet att jämföra vårdens kvalitet och tillgänglighet mellan olika utförare. Patientsäkerhetsarbetet går framåt. Det sjukdomsförebyggande arbetet går framåt. I kontakt med patienten diskuterar läkaren eller sköterskan patientens livssituation när det gäller motionsvanor, tobaksvanor, matvanor och så vidare. Det har naturligtvis en viktig effekt när det gäller hälsan ur förebyggande synvinkel.

Jag tror att Johan Pehrson har rätt när det gäller att primärvården behöver utvecklas ytterligare. Man ser problem med en del grupper med lägre ekonomisk standard.

Anf. 51 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Vi är väl överens till en del, socialministern och jag. Något ytterligare som man pekar på och som gäller vården och det förebyggande nära människor är skolhälsovården.

Här är inte minst de regionala skillnaderna stora. Jag undrar om socialministern är beredd att ta några initiativ på detta område. Unga människor kan nämligen ofta behöva hjälp och stöd för att förstå hur de ska få ett friskare liv helt enkelt. Det är mycket som kan göras där. Vi har under många år sett att man har rustad ned skolhälsovården. Hur tänker socialministern tillsammans med till exempel utbildningsministern rusta upp skolhälsovården? Det är i alla fall en central fråga för Folkpartiet i vårt arbete i riksdagen.

Anf. 52 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Johan Pehrson har förstås rätt på den här punkten också, att just skolhälsovården är av central betydelse när det gäller inte minst det som han nämnde inledningsvis, nämligen den psykiska hälsan. När det gäller närheten till det enskilda barnet och till den unga har skolhälsovården ett försteg framför den vård som befinner sig lite på avstånd. Detta är naturligtvis väldigt centralt när det gäller det preventiva, alltså det förebyggande, arbetet. Här finns också ett samarbete som måste utföras tillsammans med folkhälsominister Maria Larsson och med utbildningsminister Jan Björklund för att vi ska se hur vi kan förstärka skolhälsovården eftersom den är väldigt betydelsefull faktor kortsiktigt men också långsiktigt för att framför allt kunna förbättra situationen för enskilda men också för att minska trycket på sjukvården i framtiden.

Arbetskraftsinvandring

Anf. 53 EVA JOHNSON (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till migrationsminister Billström. Jag börjar med att spetsa till frågan om arbetskraftsinvandringen och undrar vad ministern anser om möjligheterna för asylsökande med fast och varaktig anställning att få stanna.

I Kronobergs län som jag kommer från tvingades vi under helgen se på hur en av våra invånare hämtades av polisen och fördes till Gävle där han nu sitter i förvar i väntan på vidare transport till Afghanistan. Han är 22 år gammal, kom till Sverige för fyra år sedan, har jobbat i tre och ett halvt år, haft en fast anställning på en däckfirma i Markaryd och betalar skatt, talar bra svenska och är med i den lokala fotbollsklubben. Han är klart integrerad. Han ska nu utvisas.

Regeringen kommer att öppna upp för arbetskraftsinvandring inom kort, vilket naturligtvis är mycket bra. Vi behöver arbetskraft i Sverige, det vet vi alla.

Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Först och främst måste jag inleda med att säga att jag naturligtvis inte kan kommentera enskilda fall. Det är välkänt även för ledamoten. Däremot vill jag gärna understryka hur viktigt det är att fundera över och problematisera kring dessa frågor. Det är viktigt att göra

skillnad mellan den som är asylsökande och den som är arbetskraftsinvandrare. Det är viktigt att vi funderar över det nu när vi står i begrepp att ta fram en ny lagstiftning. Det tycker jag är en angelägen och viktig uppgift. Just nu pågår arbetet i Regeringskansliet där vi också berör de frågor som Eva Johnsson tog upp i sin fråga. När det arbetet är avslutat avser jag att återkomma mer i denna fråga.

Anf. 55 EVA JOHNSON (kd):

Herr talman! Min fråga var på det principiella planet. Sedan hade jag ett exempel från verkligheten.

Min följdfråga är om ministern tycker att det är rimligt när man nu stiftar en ny lag att man inte beaktar verkligheten och därmed fullföljer den arbetslinje även inom detta område som vi alla är så överens om och tycker är så bra.

Det är oerhört viktigt att beslut som fattas är begripliga för alla människor. Att utvisa personer som på något sätt är skötsamma skattebetalare, som bidrar till samhällsbyggandet och som trivs i Sverige är svårt att begripa och förklara. Vi vet att vi behöver arbetskraft mycket väl i Sverige. Att sedan säkerhetsläget i Afghanistan också har visat sig vara i högsta grad osäkert förstärker det bekymmersamma i denna situation.

Men jag är väldigt tacksam för migrationsministerns uttalande häromdagen. Han verkar ta situationen i Afghanistan på allra största allvar, och jag är tacksam för det.

Anf. 56 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Ledamoten och jag ska ha en interpellationsdebatt i denna fråga framöver, och jag tänker inte föregripa den nu i kammaren, utan en del av dessa frågor får anstå till dess.

Jag vill understryka det som jag har sagt tidigare, nämligen att denna fråga måste problematiseras. Som det har påpekats från ett antal frivilligorganisationer runt om i Sverige finns det en risk om man börjar fundera över gränsdragningen mellan att vara asylsökande och att vara arbetskraftsinvandrare. Man skulle kunna få en situation där människor som kommer hit som asylsökande men som inte lever upp till skyddsnivåerna men som lyckas skaffa sig ett arbete får ett försprång och en möjlighet att stanna jämfört med dem som kanske nådde lika långt när det gäller skyddsnivåerna som den förstnämnda gruppen. Det skulle kunna skapa oklarheter i systemet. Därför måste vi fortsätta att fundera över detta, och det arbetet pågår som sagt för fullt i Regeringskansliet.

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

Anf. 57 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth. Den handlar om barnomsorg utanför kontorstid till kulturarbetarnas barn.

För ett par veckor sedan redovisade TCO tillsammans med Yrkesmusikerförbundet och Teaterförbundet en rapport som visar att endast varannan kommun kan erbjuda barnomsorg utanför kontorstid. Vi vet alla att detta är ett stort bekymmer för kulturarbetarna runt om i hela

landet. Det är ett ständigt pusslande för musiker, skådespelare med flera som arbetar när andra är lediga och barnomsorgen är stängd.

Dessutom inför nu regeringen ett vårdnadsbidrag som ytterligare minskar utbudet av kommunal barnomsorg.

Min fråga till statsrådet är: Vad tänker statsrådet vidta för åtgärder för att barnen till kulturarbetarna på våra teatrar och i våra orkestrar runt om i landet ska omfattas av den kommunala barnomsorgen utanför kontorstid?

Anf. 58 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Tack för frågan, Nikos Papadopoulos! Jag vill inte vara onödigt formell och säga att det egentligen inte är min fråga. Den ligger snarast på Utbildningsdepartementet eller hos Maria Larsson. Men jag ska försöka svara på den i alla fall.

Den här frågan är inte obekant. Den har funnits med under rätt många år. Jag uppväktades också i opposition av de fackliga organisationerna om denna fråga. Detta är ingenting som vi kan lösa från Kulturdepartementets sida. Det är en kommunal fråga. Jag vill minnas att den också varit ända uppe i Regeringsrätten där man inte har fått rätt. Det är en fråga som man får driva i varje kommun, och de anställda på de olika kulturinstitutionerna får driva den med arbetsgivarna.

Jag förstår och vet att detta är ett problem därför att många kulturskapare inte har 9–5-jobb.

Anf. 59 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Jag förstår att det inte är direkt kulturministerns fråga. Men den berör henne eftersom det gäller den grupp som tillhör kulturministerns ansvarsområde, nämligen kulturarbetarna i hela landet.

Barnomsorg måste vara en rättighet för alla barnfamiljer och inte bara för dem som arbetar mellan 9 och 5. Det är därför som jag ställer följande fråga till kulturministern: Kan kulturministern tänka sig att ta några initiativ för att förbättra kulturarbetarnas situation under denna tid?

Anf. 60 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag kan mycket väl ta en diskussion med mina kolleger i regeringen, även om det inte riktigt är en fråga för Kulturdepartementet.

Men jag kan ändå säga att vissa lättnader och möjligheter faktiskt har uppstått genom att man har fått möjlighet att dra av för hushållsnära tjänster. Det ger också en stor hjälp, inte minst ekonomiskt, för många kulturskapare som ibland har svårt att få lönen att räcka till och hitta en lösning. Då kan man också använda sig av de hushållsnära tjänsterna om man vill anlita en barnvakt som hjälper till på obekvämt arbetstid.

Höjning av garantipensionen

Anf. 61 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Min fråga riktar sig till socialminister Göran Hägglund.

Pensionärer runt om i landet med PRO och SPF i spetsen är med rätta upprörda över hur de har behandlats av den borgerliga regeringen. Än så

länge har de bara fått vara med och betala för andras skattesänkningar och inte själva fått ta del av de goda tiderna.

I valrörelsen lovade Kristdemokraterna att garantipensionerna skulle höjas, och så sent som i november lovade tre kristdemokratiska ministrar i en tidningsartikel samma sak.

Nu har statsministern i en intervju i SPF:s tidning Veteranen slagit fast att det inte blir några höjningar.

Herr talman! Jag och Sveriges pensionärer undrar, Göran Hågglund, vad som egentligen gäller. Vad är regeringens besked, och när är det pensionärernas tur att få ta del av de goda tiderna?

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att förstå att den absolut viktigaste frågan för pensionärerna är hur många människor i vårt land som finns i arbete. Hur hög tillväxten blir i Sverige spelar en avgörande roll för utvecklingen av pensionerna.

Under tiden med den nya regeringen har fler människor kommit i arbete. Vi har en ekonomisk utveckling som är väldigt positiv. Det gör att vi får de största pensionshöjningarna på många många år. Men jag är inte nöjd med detta, utan jag tycker att det finns skäl att gå vidare.

Beträffande den artikel som Lennart Axelsson refererar till har jag sagt att för oss kristdemokrater är ett prioriterat område att förbättra situationen för de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna. Då talar vi framför allt om kvinnor väldigt långt upp i åren som har väldigt låg pension.

Vi ska komma ihåg att pensionärerna får stora förbättringar som ett resultat av den framgångsrika politik som regeringen har bedrivit när det gäller att fler människor kommer i arbete.

Anf. 63 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Svaret var väl ungefär det svar man kunde vänta sig. Vi får alltså inget besked om pensionerna.

Vi har sett ett antal svikna vallöften framför allt från Kristdemokraternas sida. Det gäller då skatten på bensin som skulle sänkas men som nu har höjts. Det gäller fastighetsskatten som skulle bli väldigt låg för de flesta, men många har fått en höjning. Och nu gäller det alltså garantipensionerna.

Det är väl bara att konstatera att den nu förda jobbskattepolitiken ökar klyftorna i Sverige. Det gäller även, eller kanske framför all, pensionärerna.

Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd):

Herr talman! Lennart Axelsson har i grunden fel när det gäller det resonemanget. Det som ökar klyftorna i samhället är en politik som bedrivs på ett sådant sätt att människor inte har ett arbete att gå till. Det är det som ökar klyftorna i det svenska samhället.

Nu har vi lagt om politiken. För varje dag som går är det allt fler människor som går till ett arbete. Det spelar naturligtvis väldigt stor roll för de här människornas självkänsla men också för den ekonomi vi har för att kunna förbättra för olika grupper.

För övrigt vet jag inte hur det är i Lennart Axelssons värld. Men i min värld har vi fyraåriga mandatperioder. Det gör att väljarna när mandatperioden är över får en möjlighet att summera fögderiet under de fyra år regeringen har styrt landet. Förra gången landade man i att Socialdemokraternas misslyckande gjorde att de nog borde få sitta i opposition och i stället ställa frågor.

Frihandel

Anf. 65 ANNA BERGKVIST (m):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till handelsminister Ewa Björling.

Regeringen och Allians för Sverige har slagit fast att världen behöver mer frihandel, inte mindre. Det tycker jag är mycket glädjande. Jag hoppas att Sverige kan vara frihandels främsta försvarare ute i världen.

Under den senaste tiden har jag dock blivit något oroad då det har visat sig att det blåser alltmer protektionistiska vindar runt om i världen. Inte minst i EU har vi sett detta men också i den presidentkampanj i USA som nu pågår. Det är till och med så att nationella regelverk har införts för att begränsa konkurrensen från omvärlden.

Jag är medveten om att Ewa Björling kanske inte har inflytande och kan bestämma över andra länder om vad de ska och inte ska göra. Men jag har ändå en fråga om vilka planer eller strategier handelsministern har för att arbeta för att det verkligen blir mer frihandel i världen, inte mindre.

Anf. 66 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Först vill jag tacka för en intressant fråga, Anna Bergkvist! Ja, det stämmer att jag uttrycker att världen behöver mer frihandel, inte mindre. När jag är ute i världen brukar jag säga att jag inte bara är *minister for trade* utan också är *minister for free trade* – just för att verkligen peka på hur viktigt jag tycker att det är med frihandel och fri handel. Notera skillnaden!

Vi ser i dag protektionistiska vindar från både USA:s och Europas sida. Det första jag avser att göra är naturligtvis att närma de kamrater vi har inom EU. Det finns ändå flera länder där man fortfarande väldigt mycket tror på frihandel. Det handlar om att bli mer sammansvetsad i olika diskussioner i EU.

Nästa möte är nu på söndag – Gaercmötet.

Anf. 67 ANNA BERGKVIST (m):

Herr talman! Först vill jag tacka Ewa Björling för svaret.

Det gläder mig oerhört mycket att vi äntligen har fått en handelsminister som tar de här frågorna på allvar. Det är med glädje jag ser fram emot kommande arbete i EU och inte minst att vi under Sveriges ordförandeskap extra mycket kan lyfta fram de här frågorna och lägga tonvikten på dem så att vi verkligen får med oss övriga länder i EU som nu kanske ändå har vänt något och förespråkar mer protektionistiska regler.

Jag önskar ministern lycka till och tackar ännu en gång för svaret.

Anf. 68 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag kan ta ett tydligt exempel. Det handlar väldigt mycket om frågor som rör handel och klimat. En av den här regeringens främsta prioriteringar är just klimatfrågan. Klimatet är ett viktigt område och ett område där vi mycket mer kan länka oss samman för att se dels hur vi kan stimulera konsumenterna till att använda mer klimativänliga varor, dels hur vi kan sänka tullar inom de här områdena.

För att få en tätare sammansvetsad liberal klubb inom EU handlar det, tror jag, just om att se positiva fördelar och om att stimulera till mer frihandel, för det är klimativänligt när vi också kan handla närmare, med våra grannar.

Utvisningar till Afghanistan

Anf. 69 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag har en fråga till migrationsminister Tobias Billström med anledning av den afghanske utrikesministerns besök förra veckan. Situationen i Afghanistan är, som vi vet, mycket allvarlig. Fortfarande är det en skör demokrati med instabila institutioner. Våldet har ökat markant.

Afghanistans utrikesminister vädjade till några av oss riksdagsledamöter som träffade honom om att Sverige inte ska skicka tillbaka flyktingar till Afghanistan.

I dag är verkligheten att ungefär 700 afghaner i Sverige som har fått avslag väntar på att med tvång bli avvisade till Afghanistan. Afghanistans utrikesminister säger: Att skicka unga afghanska män tillbaka till Kabul utan familj eller socialt nätverk, utan bostad, arbete eller annan möjlighet till uppehälle gör dem lättare till offer för talibaner, lokala krigsherrar och narkotikabaroner.

Migrationsdomstolen ger samma bild i en dom som kom bara häromdagen. Där pekar man på att det inte är säkert för personer att skickas tillbaka till Kabul. Vidare deklarerar Afghanistans utrikesminister att det återvändandeavtal länderna emellan som skrivits inte är legitimt.

Jag är väl medveten om att Migrationsverket och migrationsdomstolarna fattar beslut i enskilda fall. Men ämnar migrationsministern vidta några åtgärder generellt utifrån samtalen med utrikesministern från Afghanistan?

Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Svaret på den första frågan är, som jag utgår från att ledamoten vet, naturligtvis nej därför att frågan om handläggning av asylärenden inte är en fråga för regeringen. Frågan är inte heller en fråga för riksdagen, utan den är en fråga för Migrationsverket och migrationsdomstolarna.

Jag hade ett mycket bra samtal med den afghanske utrikesministern där vi diskuterade de här frågorna. Jag klargjorde mycket tydligt den svenska positionen: att människor som har fått avslag på sin asylansökan naturligtvis ska, oavsett vilket land de kommer från, lämna Sverige, för annars hotas integriteten i det svenska systemet.

I anslutning till talen och till de problem som finns i Afghanistan med återvändande vill jag också påpeka att från Sverige återvände 25 personer under 2007. Jag har väl skickat tillbaka tre personer. Jag tror inte beträffande de här siffrorna att Afghanistan står och faller med de människor som Sverige återsänder; det kan jag inte tro.

Anf. 71 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Det handlar om 700 afghaner som väntar på utvisning från Sverige. Vidare skulle jag vilja höra lite grann om det återvändandeavtal som ministern säger inte är legitimt och om hur man kan agera utifrån det.

Orsaken till att Sverige skickar tillbaka människor till Afghanistan är att Migrationsverket har tolkat utlänningslagen och begreppet ”väpnad konflikt” på ett sådant sätt att det endast är sex provinser i Afghanistan som man inte kan skicka tillbaka människor till, utan man säger att väpnad konflikt råder.

Detta har gjort att rättspraxis har förändrats i samband med den nya instans- och processordningens införande. Det går emot den dåvarande regeringens intentioner. Lagstiftningen säger att uppehållstillstånd ska beviljas till personer som behöver skydd på grund av yttre och inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet.

Vi har vid olika tillfällen diskuterat begreppet väpnad konflikt, men vi kanske också ska börja diskutera vad vi lagstiftare menar med svåra motsättningar i hemlandet. Migrationsverket säger i sin tolkning att det inte är svåra motsättningar i Irak, i Somalia eller i Afghanistan. Det är klart att detta kan kritiseras.

Min följdfråga är om det finns någon vilja till en översyn av utlänningslagen i syfte att göra definitionen av väpnad konflikt och svåra motsättningar i ett land tydligare och bredare.

Anf. 72 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag kan konstatera att under mitt samtal med utrikesministern från Afghanistan, Dr Spanta, framfördes inga av de synpunkter som Magdalena Streijffert nu ger uttryck för här i kammaren. Vi talade inte om någon uppsägning av återvändandeavtalet eller något motsvarande.

Beträffande den ytterligare fråga som Magdalena Streijffert lyfte fram kan jag bara konstatera att regeringen redan har tillsatt en översyn av den nya instans- och processordningen för utlännings- och medborgarskapsärenden. Det gjordes förra året, och den kommer att vara färdig i februari 2009. I det arbetet ingår de frågeställningar som ledamoten tog upp. Arbetet har alltså redan påbörjats.

Pensionärernas ekonomiska situation

Anf. 73 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Landets socialsekreterare tycker att trycket under det senaste året har ökat betänkligt. Jag vill redan nu nämna att jag vill ställa min fråga till Cristina Husmark Pehrsson.

En av de grupper som nu kommer till socialen är pensionärer med låga pensioner. Något som gör saken ännu allvarligare är att det är allt fler socialkontor som hänvisar dessa människor till kyrkorna, därför att de klarar helt enkelt inte trycket. De har fått politiskt tillsagt att de inte ska ge så mycket hjälp, och dessutom är det många fler som har kommit dit.

Då undrar jag om det verkligen är rimligt att våra svenska äldre människor som faktiskt inte kan arbeta – de allra flesta är inte kapabla att göra det – ska ha som sista möjlighet att gå till socialen och även till kyrkan. Det finns dessutom ett mörkertal av pensionärer som tycker att det är förnedrande att gå till socialen.

Hur ser regeringen på den här frågan?

Anf. 74 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag kan referera till Göran Hägglunds svar tidigare, att det bästa sättet för oss att hjälpa de här pensionärerna är att se till att vi har en tillväxt och en ökad sysselsättning i det här landet. Det innebär att pensionerna kommer att stiga väldigt mycket mer än vad de har gjort de föregående åren med socialdemokratisk majoritet, så det kan jag glädja frågeställaren med.

Den här regeringen har också höjt bostadstillägget för pensionärer ganska betydligt. Men där har vi ett problem som jag vill påpeka, nämligen att det finns pensionärer i dag med låga inkomster som av olika anledningar inte söker bostadstillägg för pensionärer fast de har rätt till det. Det finns ett antal som inte tror att de ska få det eller som helt enkelt inte vill ansöka om det. Därför får man med förenade insatser och information se till att de söker det bostadstillägg som de faktiskt har rätt till.

Anf. 75 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Ja, det är riktigt, och det är faktiskt många pensionärer som inte vet att de har den möjligheten. Därför krävs det en stor informationskampanj, som jag ser det. Men jag tror inte att det räcker, för något som vi har sett under den senaste tiden är att det är allt fler pensionärer som går till socialen, som ändå är den sista utvägen, och i sin tur hänvisas vidare till kyrkorna.

Pensionärer har ju utgifter liksom alla vi andra. De kan till och med ha extra utgifter. Det kan handla om mediciner. Om man inte är så rörlig måste man ha bil, och bilförsäkringen har blivit dyrare. Hyrorna har också ökat på många håll. Det som kan tyckas vara lite pengar är väldigt mycket pengar för den som har väldigt låg pension.

Jag tycker att det här är en grundläggande trygghetsfråga, så vi kan inte bara hänvisa till framtida tillväxt. Nu väntar ju en lågkonjunktur, och då är risken att det blir ännu värre.

De sämst ställda pensionärerna ska inte behöva gå till socialen. Jag hoppas att regeringen verkligen gör någonting åt det här.

Anf. 76 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Tack så mycket för följdfrågan! Jag vet att statsrådet Maria Larsson gör en kraftfull insats på äldreområdet med satsningar både på kvalitet inom äldreomsorgen och på flera särskilda boendebyggnader. Frågeställaren vet också att under Socialdemokraternas sista år vid makten drogs antalet särskilda boendeplatser kraftigt ned. Det försöker vi

nu återställa med en betydande satsning på just boendefrågorna. Jag vet att det i dag är 77 kommuner som har ansökt om stimulanspengar för att bygga fler bostäder till landets pensionärer.

Sedan är det välkommet att Socialdemokraterna till slut anslöt sig till pensionsöverenskommelsen. Vi är fem partier som står bakom pensionsöverenskommelsen. Det var väldigt väl att Socialdemokraterna kom till den pensionsgrupp som sitter och diskuterar bland annat pensionärernas ekonomiska situation. Det välkomnar jag.

Vinter-OS till Sverige

Anf. 77 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Regeringen aviserade redan i sin första regeringsdeklaration att man ville främja svenskt värdskap för stora idrottsevenemang här i landet. Det välkomnar vi från Centerpartiet och jag som har motionerat i den här frågan flera gånger. Jag ser fram emot det. Frågan har också utretts av en särskild utredare, Anders Lindström, som har presenterat ett betänkande i frågan.

Jag vet att idrottsministern nu har bjudit in ledande företrädare för idrottsrörelsen för att resonera vidare om hur man ska kunna göra verklighet av det här. Jag utgår från att också det ultimata, ett vinter-OS i Sverige, står på dagordningen.

Jag vill fråga idrottsministern på vilket sätt hon vill gå vidare och göra verklighet av ambitionerna i regeringsdeklarationen om stora idrottsevenemang och då med sikte på ett vinter-OS.

Anf. 78 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är riktigt att regeringen har ambitionen att få flera internationella evenemang till Sverige, inte bara idrottsevenemang ska jag tillägga.

Anders Lindströms utredning, som Sven Bergström hänvisar till och som ligger på Näringsdepartementet, handlar om evenemang i stort. Man kan säga att idrottsfrågorna kom in som ett extra direktiv strax innan det blev ett regeringsskifte.

Jag kan väl medge att vi kanske borde ha satt i gång den här frågan tidigare, men det har varit ett tryck på väldigt många andra frågor. Nu har jag dock bjudit in till möte nästa vecka, och vi har haft en dialog hela tiden som jag har suttit som idrottsminister. På mötet kommer vi bland annat att diskutera hur vi kan gå vidare och forma en strategi för att få fler större evenemang till Sverige.

Jag återkommer i mitt nästa svar till detta med olympiska spel.

Anf. 79 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag välkomnar de försiktigt positiva beskederna.

Vi har sett bara under de senaste veckorna exempel på framgångsrika, välarrangerade, svenska stora idrottsevenemang. Vi hade skidskytte-VM uppe i Östersund. Vi har haft Skidspele i Falun, där idrottsministern var prisutdelare. Vi har nu senast haft Vasaloppet, en klassiker. Och till sommaren har vi O-ringens femdagarsorientering i Sälen med 20 000 delta-

gare från 40 olika länder. Vi är alltså duktiga på detta och behöver gå vidare med det här, tycker jag.

Det är nästan lite genant när nu Norge, vårt lilla grannland i väster, intensivt förbereder en ansökan om ett tredje vinter-OS innan vi i Sverige på allvar har gett oss på ett första i Sverige.

Jag hoppas verkligen att det här kan bli verklighet och att idrottsrörelsen tillsammans med regeringen nu går till offensiv i frågan.

Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är riktigt att vi är mycket duktiga på evenemang. Nästa vecka börjar konståknings-VM i Göteborg. Vi hade också alpin-VM förra året uppe i Åre, ett arrangemang som blev väldigt lyckat och som också genererade en vinst på 30 miljoner kronor.

Nu är det så att det inte är regeringen som ansöker om olympiska spel, utan det gör idrottsrörelsen själv. Vi kan bara avvakta att Sveriges olympiska kommitté möjligen beslutar sig för att ansöka om ett OS, oavsett om det blir ett sommar-OS eller ett vinter-OS. Men jag har en regelbunden dialog med såväl Sveriges olympiska kommitté som Riksidrottsförbundet.

Försäljningen av Vin & Sprit AB

Anf. 81 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Vi vet att regeringen säljer ut och stycker upp statliga företag utan att vi har fått presenterat för oss några som helst rationella skäl. Inte heller har vi kunnat se att det har något med samhällsekonomin att göra, utan det sker av klart ideologiska skäl. Och det är framför allt kristdemokrater som i regeringen med glädje tar sig an uppgiften att sälja ut det som tillhör oss alla, svenska folkets egendomar.

Men det finns ett av dessa företag som det har förvånat mig särskilt mycket att Kristdemokraterna vill göra sig av med, och det är Vin & Sprit, därför att det har en nationell betydelse men det har också en internationell betydelse.

Jag har pekat på sambandet med PGU, politik för global utveckling, som vi har varit eniga om. Det får konsekvenser som inte ligger i linje med vad vi har fattat beslut om gemensamt. Vin & Sprit är ett av de få redskap vi har för att påverka alkoholpolitiken internationellt, inte minst i samarbetsländer. Det finns ett regelverk som vi ofta kritiserar. Vi kanske skulle vilja göra mer av det, men om man jämför med konkurrenterna, de multinationella bolagen, har Vin & Sprit ändå varit ett instrument i biståndspolitiken. Varför gör Göran Hägglund och Kristdemokraterna sig av med detta alkoholpolitiska instrument?

Anf. 82 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Om det vore så, som Carina Hägg säger, att detta vore ett alkoholpolitiskt instrument skulle vi se på frågan på ett annat sätt. Men vår grundsyn är den att företag som är verksamma på en konkurrensutsatt marknad, som har samma spelregler som strikt kommersiella företag, finns det ingen anledning att staten binder upp skattebetalarnas pengar i.

Det finns stora behov på många andra områden där det inte finns någon annan som vill investera. Vi kan prata om boenden för äldre, vägnät, järnvägssatsningar och så vidare som investeringar där staten har ett särskilt ansvar. Men staten har inget särskilt ansvar för att sälja sprit i andra länder.
(Applåder)

Anf. 83 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag förstår av socialministerns svar att regeringen över huvud taget inte har prövat utförsäljningen av Vin & Sprit mot den politik för global utveckling som regeringen har ett ansvar för att genomföra. Jag beklagar det och hoppas att det inte upprepas. Jag tycker att vi gemensamt borde se till att politik för global utveckling får en realitet i det politiska uttrycket.

Jag är också oerhört förvånad över att just Kristdemokraterna inte har velat se att alkoholen är ett viktigt skäl till att man inte alltid får den utveckling i vissa länder som man skulle vilja. Jag är förvånad över att man vill öppna spritkranarna till de regioner som skulle behöva stöd och hjälp för att bygga upp en alternativ alkoholpolitik i stället för det som de multinationella bolagen presenterar. De politiker som finns i de här staterna för att sköta lagstiftningen har inte samma makt som dessa multinationella bolag. Dem vill Göran Hägglund ge ett bättre redskap för att kunna sälja ännu mer sprit i utvecklingsländer.

Anf. 84 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Missbruk av alkohol hindrar utveckling i Sverige och i andra länder. Det är ett faktum. Det är skälet till att jag tycker att det är klokt att vi i Sverige har det statliga Systembolaget som gör att vi begränsar tillgången på alkohol för till exempel underåriga. Då spelar Systembolaget en roll.

Men Vin & Sprit har en helt annan roll. Tillsammans med framför allt ett antal multinationella företag spelar Vin & Sprit på en global arena. Det är inte så att Vin & Sprit har varit fritt från kritik. De har inte, utifrån sin position, behandlat till exempel de fattigaste länderna särskilt mycket mer skonsamt än de andra storföretagen. Sanningen är den att Vin & Sprit inte spelar någon alkoholpolitisk roll, utan det är ett stort företag bland andra som det inte finns någon anledning att staten äger.

Hot mot den svenska basindustrin

Anf. 85 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tänker ställa en fråga om fler och trygga jobb i den svenska basindustrin. Jag hoppas att kammaren har överseende och ursäktar detta. Frågan går därför till handelsministern.

Ryssland har infört exporttullar på massaved och andra träprodukter. De är nu på 10 euro per ton. Sedan vi senast diskuterade detta har jag fått klart för mig att de kommer att höjas med 50 procent redan den 1 april och alltså bli 15 euro per ton. Här handlar det om att exportera arbetslöshet till Sverige och Finland.

Jag undrar vad statsrådet och regeringen gör för att undvika denna export och detta hot mot den svenska basindustrin. Det berör folk i Ortvikén, Husum, Hallstavik och andra orter.

Prot. 2007/08:74
6 mars

Frågestund

Anf. 86 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Tack för en intressant fråga, Gunnar Andrén! Jag håller med om att det är en oerhört viktig fråga för den svenska skogsindustrin och inte minst för den finska skogsindustrin eftersom den är ännu större än Sveriges.

Jag samarbetar med min finska kollega, handelsminister Paavo Väyrynen, i den här frågan och även med den svenska skogsindustrin respektive den finska skogsindustrin. Vi har också haft långa samtal med kommissionen som för vår gemensamma talan gentemot Ryssland. Det stämmer att det är väldigt bråttom i den här frågan eftersom det sker en 50-procentig höjning den 1 april.

Det senaste som jag har hört i frågan är att Ryssland har visat sig vara mer flexibelt än förut. Nu ska de gå hem och fundera över sina ytterligare förhandlingsmandat. Jag har gott hopp om att denna fråga ska lösas.

Anf. 87 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att denna fråga löses, och den måste lösas snabbt före den 1 april eftersom den berör väldigt många svenska jobb och en stor del av den svenska importen av massa-ved. Våra industrier måste kunna fortsätta att arbeta på högvarv. Denna fråga handlar om vårt välbefinnande mer än många andra frågor.

Jag vill fråga statsrådet om det finns något mer som Sverige och Finland kan göra – jag inser också att detta berör Finland ännu mer – än att förlita sig på EU-kommissionen. Man skulle möjligen kunna misstänka att kommissionens intresse inte är så starkt som det svenska och finska intresset i denna fråga.

Anf. 88 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Vi står i nära kontakt med kommissionen avseende denna fråga. Jag kan försäkra Gunnar Andrén om att man också har insett betydelsen av den eftersom både Sverige och Finland gemensamt har tryckt på.

Ett problem i detta är att Ryssland vill koppla den här frågan till ett WTO-inträde och säger att den dagen de får tillträde till WTO kommer också de här tullarna att minska och försvinna. Jag vill vara väldigt tydlig med att den svenska regeringen välkomnar Ryssland in i WTO på precis samma villkor och spelregler som för alla andra länder. WTO-frågan ska definitivt särkopplas från frågan om virkestullar.

Det är också oroväckande att Ryssland nu har beslutat att man bara ska kunna förtulla virket på tre stationer i norra Finland. Det gör att det blir väldigt mycket dyrare att exportera ut virke därifrån.

Jag har gott hopp i frågan, och vi står i tät kontakt med kommissionen avseende detta. Jag avser även att ta upp detta med mina kolleger på söndag i Bryssel.

Frågestund

Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Min fråga gäller EG- domen, den så kallade Lavaldomen, och svensk arbetsrätt. Det finns i dag en stor oro på arbetsmarknaden efter utslaget i det så kallade Lavalmålet. Det är en oro för lönedumpning och försämrade arbetsvillkor. Det finns också en stor oro i Sverige för om regeringen verkligen avser att slå vakt om den svenska modellen.

Kan vi i dag få ett tydligt besked att regeringen avser att vidta nödvändiga åtgärder för att stödja den svenska arbetsmarknadsmodellen och att den utredning som vi har förstått nu äntligen är på gång arbetar så skyndsamt att man kan vara klar innan AD:s dom i målet faller?

Anf. 90 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det är en väldigt viktig fråga som Patrik Björck tar upp. Här har arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och även statsministern varit väldigt tydliga. Vi måste ta den här frågan på allra största allvar och göra ett grundligt arbete tillsammans med parterna på den svenska arbetsmarknaden så att vi kan stå eniga om eventuella förändringar som måste göras.

Detta är av väldigt stor betydelse för den framgångsrika svenska modellen där vi har ett stort mått av samförstånd. Det har naturligtvis varit hårda tag i lönerörelser och så vidare, men det har funnits ett stort samförstånd om de grundläggande spelreglerna på arbetsmarknaden. Regeringen har ingen annan avsikt än att så ska vara fallet också fortsättningsvis.

Anf. 91 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det här handlar om regeringens trovärdighet när det gäller den svenska modellen. Det har under regeringens tid vid makten gång på gång kommit fram en splittring i regeringen då olika ministrar har uttalat sig om de här frågorna på helt olika sätt. Det är det som skapar denna stora oro, nämligen att man inte har stöd för tankegången om att slå vakt om svensk arbetsrätt i Sveriges regering och att ministrarna uttalar sig så helt olika om samma fråga. Det gäller alltså trovärdighet och att få ett tydligt uttalande.

Min andra fråga gällde tidsperspektivet. Avser regeringen att se till att utredningen arbetar med en sådan takt att man lägger fram ett förslag till förändringar innan Arbetsdomstolens dom faller, vilket troligen väntar någon gång till hösten? Tidsperspektivet är alltså viktigt liksom regeringens trovärdighet. Det finns mycket i övrigt att önska i de här frågorna.

Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att Patrik Björck har anledning att konstatera att regeringen i just den här frågan har visat stor tydlighet och enighet om den svenska modellen. Här finns inga skillnader mellan partierna inom regeringen, och jag tror att det också finns en bred enighet bland riksdagens olika, ja, faktiskt samtliga, partier.

När det gäller tidsperspektivet är jag för dåligt påläst, får jag säga, om när den här utredningen ska vara slutförd. Men det finns all anledning till att det här ska gå skyndsamt och att det ska ske i samförstånd med arbetsmarknadens parter, just för att behålla den styrka som Sverige traditionellt har haft och att den också ska kunna gälla fortsättningsvis.

Anf. 93 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Då tackar vi medverkande statsråd och övriga medverkande i dagens frågestund för detta.

6 § (forts. från 4 §) Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 94 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Som talmannen säkert har observerat har jag inte min kampanjtröja med texten ”Sverige ut ur EU” på mig här i talarstolen i dag. Det är av två skäl.

Det första är att det är innehållet i politiken i EU som vi ska debattera här i dag. Jag har inga problem med att kräva att Sverige ska gå ur EU och försvara varför vi ska ut ur EU, men det är inte det som den här punkten på dagordningen handlar om.

Sedan finns det ett annat skäl. Jag respekterar riksdagens *dress code*. I denna kammare har vi principen att man inte har på sig kampanjtröjor. Man tar inte med sig banderoller och plakat och viftar med flaggor inne i kammaren. I vissa parlament gör man så. Det finns poänger med det, men så gör vi inte här.

Vi har också principen om att kammarens utformning ska vara politiskt neutral. Ni ser ingen gigantisk bild på Branting eller Hans Majestät Konungen här bakom talmannen. Ni ser en vacker bonad. Värdemässig neutralitet råder. Här finns inga röda flaggor när debatterna hålls på första maj. Det är en princip som är bra för denna kammare.

Men varför har man då hängt upp en EU-flagga här i Sveriges riksdags kammare? Vi har en svensk flagga här, men det är för att poängtera att det här är Sveriges riksdag. När jag lyssnade på debatten före frågestunden verkade det som om många av dem som deltog i den här debatten hade fått för sig att det här var EU:s riksdag, och att poängen med denna debatt var att tävla i vem som kan älska EU mest. Skillnaden mellan att vara Sveriges riksdag och att vara EU:s riksdag verkar det som om många av ledamöterna här i kammaren inte har förstått. Jag tycker att det är synd att majoriteten har bestämt sig för att man ska hänga upp denna ytterst laddade politiska symbol, som faktiskt innebär propaganda för EU här i Sveriges riksdags kammare. Det borde vara en politiskt neutral sal.

Jag går över till nästa fråga. EU och miljön har diskuterats mycket. Låt det klart sägas att EU har en lika dålig miljöpolitik som det har haft de senaste decennierna. Det gäller på punkt efter punkt. Kolla på fiskepolitiken! Kolla på kemikaliepolitiken! Kolla på jordbrukspolitiken!

Ja, klimatpolitiken i EU har blivit bättre på sistone, men det är inte EU:s miljöpolitik som har förändrats. Det är inte styrkeförhållandena inom EU som har förändrats. Det som har förändrats är argumenten om att klimatkrisen är så nära och så allvarlig att den har blivit omöjlig att

ignorera totalt. Den politik som EU har skapat innebär en förbättring, men den är totalt otillräcklig för att vi ska kunna undvika en global klimatkatastrof med hundratals miljoner döda.

Jag är övertygad om att EU kommer att få en bättre klimatpolitik inom kort och att USA, Kina och Indien, ja, hela världen, kommer att skaffa sig en bättre klimatpolitik inom kort. De vetenskapliga argumenten är nu så starka att de inte går att ignorera. Men det är inte EU som har förändrats. Det är verkligheten som håller på att komma i kapp oss.

En annan viktig fråga som är aktuell inom EU just nu är Lissabonfördraget, EU-konstitutionen som nu kommer tillbaka under ett annat namn. Kommer ni ihåg hur det lät 2004, när man bestämde att man skulle ha folkomröstningar i en väldig massa medlemsländer? Frankrikes premiärminister gick till och med ut och sade att en sann europé inte kan vara emot en folkomröstning. Det sade han därför att det sågs som ett så stort steg att det vore omöjligt att ha demokratisk acceptans för att driva igenom det utan att fråga folken. Så frågade man folken, och folken sade nej i Frankrike och Holland.

Då döpte man om konstitutionen till Lissabonfördraget. Men innehållet är i princip detsamma. Och naturligtvis vågar man inte fråga folket längre. Den europeiska politiska eliten har nämligen lärt sig att om man frågar folken om de vill ha det Europa man vill bygga så säger folken nej.

Det finns ett land där det kommer att bli en folkomröstning trots allt. Det är Irland. Där kräver grundlagen att man måste fråga folket.

Det var en omröstning i EU-parlamentet helt nyligen. EU-parlamentet hade en omröstning om Lissabonfördraget. Det fanns ett tilläggsyrkande om att man skulle uppmana EU att respektera utgången av den irländska folkomröstningen, så att om det blev ett nej skulle det respekteras.

Miljöpartiet var självklart för. Junilistan var självklart för. Vänsterpartiet var för. Folkpartiet var också för. Kristdemokraterna var för. Flera socialdemokrater, faktiskt allihop, var för. Men Moderaterna röstade nej till att respektera det irländska folkets vilja. Jag tycker att det är beklämmande, mycket beklämmande. Jag kan bara säga en sak: Om ni moderater vågar säga det som varje demokrat borde säga, om ni vågar låta era demokratiska röster sjunga ut, då lovar jag att skänka er den ask med Vicks Blå halstabletter, som jag här visar upp. Om det kan hjälpa er ska ni få så många halstabletter ni vill.

Anf. 95 ANDRE VICE TALMANNEN:

Om Max Andersson inte var här vid starten av debatten kan jag berättat att vi informerade om att EU-flaggan hängs upp varje år när vi har EU-debatt. Den hänger där den dagen.

Anf. 96 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag inte tycker att Sverige-flaggan är propaganda för Sverige. Ibland är jag för besluten i Sveriges riksdag – ganska ofta nuförtiden – och ibland är jag emot dem. Så är det med beslutsnivåerna också i EU. Jag hoppas att vi får se mer av flaggan. Mig veterligen är det en rätt bred majoritet i riksdagsstyrelsen som står bakom detta mycket bra initiativ.

Vad gäller klimatet väntade jag mig den typen av orimliga inlägg. Det finns alltid en position långt bortom det rimliga som Miljöpartiet kan inta och sedan ställa sig och ropa att vi andra är orimliga. Jag skulle vilja fråga Max Andersson hur han vill förbättra klimatet. Han erkänner att EU nu tar tag i verkligheten, men samtidigt vill han lämna samarbetet.

Vad gäller folkomröstningen är vår position väl känd. Jag konstaterar att Max Andersson är i minoritet både i Sverige och i hela Europa. Jag vill att han ber om ursäkt för det löjliga påhoppet om Irland. Jag har jobbat i Europaparlamentet och vet att det ganska ofta finns hundratals ändringsförslag. Självklart respekterar vi folkviljan här precis som överallt.

Anf. 97 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Problemet med Moderaterna och deras EU-politik är att de inte ens vill fråga folket. Om man frågade svenska folket ifall de vill ha Lissabonfördraget skulle de säga nej. Jag måste säga att Moderata ungdomsförbundet, vars beundrarskara jag inte brukar tillhöra, har en klok linje. De behöver inte ens bli mutade med halstabletter för att säga ja till folkomröstning och nej till Lissabonfördraget, för de är i grund och botten demokrater. Jag önskar att Anna Kinberg Batra skulle lyssna mer på sitt eget ungdomsförbund.

Vad gäller miljön vill jag bara säga att Norge har en betydligt bättre klimatpolitik med betydligt mer realistiska ambitioner som, om den genomförs, kommer att vara tillräcklig för att förhindra en global klimatkatastrof. Varför har inte EU det?

Anf. 98 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Till skillnad från Max Andersson har jag tillbringat större delen av min uppväxt i Moderata ungdomsförbundet och är väl bekant med debatten där. Det var Muf som drev Sveriges första Ja till Europa-kampanj och har genom åren haft livliga debatter, så även nu. Det finns olika röster också i den organisationen, precis som i Max Anderssons parti. Det är väl kul med en livlig och öppen debatt även i Europafrågor.

Vad gäller Norge konstaterar jag att de deltar i det allra mesta av EU-samarbetet utom i en sak, demokratin. De är inte med och röstar. De får svälja det mesta vad gäller inre marknaden. Då får de det som Lars Ohly och några till kritiserade i förmiddags, men det kallar jag inte demokrati. Demokrati är att delta och rösta och kunna åtgärda exempelvis klimathotet. Det blir EU ännu bättre på om vi, vilket jag hoppas, röstar för Lissabonfördraget i Sveriges riksdag. Precis så brukar vi göra i sådana processer, och det vet Max Andersson.

Anf. 99 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Låt oss gå tillbaka och titta lite grann på vilka krav Norge har. De säger att de ska sänka och klimatkompensera sina utsläpp med 100 procent fram till 2030. Det bör tilläggas att det är ett land med goda förutsättningar. Jag är ingen varm anhängare av klimatkompensation, och det finns möjligheter till förbättringar även där.

I Norge har de lyssnat på vetenskapsmännen. De har lyssnat på vad som är nödvändigt att göra. De försöker inte driva en linje som är en kompromiss mellan länder som vägrar erkänna att klimatproblemen exi-

sterar och länder som i likhet med Sverige leds av en regering som så sent som förrförra året trodde att klimatet egentligen inte var något problem.

Norge tar ansvar. I Sverige har vi en statsminister som gömmer sig bakom EU och säger att EU inte kräver att vi ska göra mer än så här och då ska vi inte göra mer. Det är ynkligt av Sverige att göra på det viset.

Anf. 100 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Miljöpartiet har kongress i maj, och jag förstår att Max kommer att sitta där nedgrävd i nej-bunkern. Jag hoppas dock att han på samma sätt som Maria Wetterstrand kan vara på väg upp men erkänner att det var svårt att hitta några tendenser åt det hållet i det han sade. EU är förfärligt, och flaggan med dess stjärnor, som symboliserar mellanfolkligt samarbete, är rätt hemsk, tyckte Max. Det tycker jag är tråkigt.

Jag vill ställa samma frågor till Max Andersson som jag ställde till Ulf Holm.

Tar det inte för mycket kraft att lägga ned EU och tåga ut? Riskerar inte EU:s allt kraftfullare miljöarbete att tappa kraft? Spelar inte ni som vill gå ur EU rysk roulett med klimatet och miljön när ni vill försvaga och upplösa den kanske starkaste internationella kraften i världen som driver miljöfrågorna, med all respekt för Norge?

Anf. 101 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle nog säga att den starkaste kraft som driver miljöfrågorna är den globala miljörörelsen. Utan en folklig rörelse händer ingenting. Parlament, mellanstatliga organisationer och överstatliga organisationer är helt hjälplösa om det inte finns en stark folklig rörelse.

Frågan är viktig. Vi i Miljöpartiet har inte varit tillräckligt bra på att tala om vad ett svenskt utträde skulle innebära för Sveriges miljöpolitik – att vi skulle få större handlingsfrihet att göra bra saker för miljön, att vi inte skulle vara tvingade att hålla oss till EU:s ofta ganska låga ambitionsnivåer, framför allt när det gäller varor. Vi skulle få handlingsfrihet för att kunna göra saker och ting bättre.

Om man vill påverka är det alltid mycket mer effektivt att gå före och visa vägen, visa vad som är möjligt. Utan EU kan vi göra det, och det är ett starkt argument för att Miljöpartiet vill utträda.

Anf. 102 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Ett svenskt utträde vill Max Andersson ha, men i övrigt kan länderna inom EU fortsätta och vara en stark internationell kraft. Vi ska dock gå ur. Var det så jag skulle uppfatta det?

Miljöorganisationerna betyder jättemycket, självklart, men internationellt samarbete utgår från mellanstatligt samarbete genom de nationer som finns. EU är den starkaste internationella kraften när det gäller att driva miljöfrågorna och klimatfrågorna, att driva på andra kontinenter, andra länder. Sverige är med och kan göra, och gör, storverk genom att inom EU driva på så att EU ska bli ännu bättre. EU har kommit riktigt långt, och både vår miljöminister och statsminister driver på för att EU ska vara mycket starkt i detta arbete.

Jag tror fortfarande att om man drev på så att EU upplöstes, eller att Sverige gick ur, skulle miljöarbetet tappa fart. Att då ta tag i miljöarbetet, när vi så småningom uppnått det som Max Andersson och Miljöpartiet vill, skulle vara för sent. Då skulle miljön redan vara förlorad. Jag tycker därför att ni tar på er ett stort ansvar.

Anf. 103 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det är viktigt att komma ihåg att EU inte kommer att upplösas direkt bara för att Sverige lämnar det. Ett svenskt utträde skulle vara ett första steg, eller om man ska vara brutalt realistisk är det mer sannolikt att vi skulle följa i hälarna på Storbritannien. Ett svenskt utträde skulle därför antagligen vara ett andra eller ett tredje steg, och det vore ett steg mot en förbättring. Det är det viktiga. Det skulle förbättra våra möjligheter att jobba för Sverige, för världen och för en bra miljö. Det är det grundläggande.

Anf. 104 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Äntligen! Häromdagen kom den. Vi riksdagsledamöter fick i våra postfack en pocketbok. Jag är inte säker på att alla riksdagsledamöter kastade sig över bokens innehåll. Det var inte riktigt av typen snabbläst och spännande. Det var det så kallade Lissabonfördraget, den nya stadgan för EU. Det omfattar mer än 370 tättskrivna sidor med artiklar och paragrafer som är avsedda att ligga till grund för våra 27 medlemsländers samarbete framöver.

Detta fördrag som undertecknades på luciadagen den 13 december förra året av ledarna för EU:s medlemsländer är nu tänkt att ratificeras av de parlamentariska församlingarna. Denna gång sker det för säkerhets skull utan några föregående folkomröstningar som kan strula till det som för några år sedan i Frankrike och Holland när medborgarna röstade nej.

För att fördraget ska antas krävs att det ratificeras i samtliga EU-länder. I dagsläget är det, precis som Max Andersson sade, endast Irland som bestämt sig för att hålla en folkomröstning. Det är grundlagsreglerat. Ett nej i den folkomröstningen skulle sålunda innebära att fördraget inte kan antas. Det gäller förstås om man följer de demokratiska spelreglerna. Häromveckan röstade, precis som Max sade, EU-parlamentet för att man inte ska bry sig om hur irländarna röstar.

Irländarna är ju vana vid att deras röst inte på allvar räknas i EU-sammanhang. När de i folkomröstningen om Nicefördraget röstade ”fel”, det vill säga nej, fick de helt enkelt rösta en gång till. Samma sak inträffade som bekant när Danmark röstade nej till Maastrichtfördraget.

I Frankrike och Holland är man mer rationell. Där struntar man helt enkelt i att medborgarna röstade nej för ett par år sedan. Man tar inte risken en gång till att låta folket komma till tals.

Ändå talade EU-kommissionären Margot Wallström klokt efter de omskakande folkomröstningarna i Holland och Frankrike om vikten av att stanna upp och lyssna till folket. Hon talade om en plan D som i dialog, debatt och demokrati. Vi måste tänka efter och lyssna på folket. Hon talde om ett pärband av mötesplatser för information och debatt. Ungefär likartat har vår svenska EU-minister Cecilia Malmström uttryckt det. I förordet till pocketboken skriver hon om hur viktigt det är med en bred debatt om vad det nya Lissabonfördraget innebär för Sverige och EU.

Fru talman! I alliansregeringens allra första regeringsdeklaration slog man fast att den tidigare Centerparollen om ett smalare men vassare EU också ska vara den nya regeringens politik. Med detta menas att EU ska kraftsamla på de stora gränsöverskridande frågorna, till exempel miljöfrågan, men hålla fingrarna borta från det som de enskilda medlemsländerna lämpligen kan besluta om själva.

Hur stämmer då det nya fördragsförslaget överens med parollen smalare men vassare? Sanningen är dessvärre att EU inte på en enda punkt blir smalare med det nya fördraget.

Fördraget ger i stället EU nya befogenhetsområden inom till exempel rymdfart, turism och sport, och man ökar sina maktbefogenheter inom andra områden som hälsopolitik, socialpolitik och sysselsättning.

För oss som gärna betonar vikten av att stärka demokratin och lägga besluten så nära människorna som möjligt går EU just nu i fel riktning. Ja, men invänder någon, på miljöområdet, som är ett så typiskt gränsöverskridande område, är det väl bra att EU kan agera mer kraftfullt? Så borde det rimligen vara. Men dessvärre är det så att just på miljö- och klimatområdet finns det enbart någon välvillig formulering i detta fördrag men ingen formell ny beslutsmyndighet i det nya fördraget.

Nu är fördraget ute på en bred remissrunda i det svenska samhället. I bästa fall kan det leda till fördjupad kunskap på sina håll om vad som står i fördragstexten. Men remissvaren betyder inte ett enda dugg i sakfrågan. Fördraget är nämligen färdigförhandlat och undertecknat och kan bara antas eller förkastas av de olika medlemsländerna.

Det är därför, fru talman, som jag tycker att det klingar så falskt när de som i retoriken bejaktar debatt och engagemang så frenetiskt sätter sig emot att låta folket komma till tals på allvar. Om man inte törs släppa fram en folkomröstning av rädsla för att få fel resultat borde det vara en anständighetsgräns att åtminstone låta denna fråga diskuteras i en valrörelse inför ett allmänt val. Det är dessutom så att flera tunga statsvetare och jurister hävdar att fördraget förändrar den svenska riksdagens ställning på ett så långtgående sätt att det är att betrakta som en grundlagsändring. Då ska det som bekant vara två beslut med ett mellanliggande val.

I Centerpartiet är vi ett antal riksdagsledamöter som inte delar den okritiska hållningen kring det nya fördraget och dess hantering. Vi har i en motion i höstas redovisat detta tydligt. Jag vet att det också i alla andra partier finns kritiska röster som inte har så lätt att komma till tals.

Fru talman! Om drygt ett år har vi ett val igen i Sverige. Det är valet till EU-parlamentet. Jag tror att det är många liksom jag som känner en betydande oro för möjligheterna att mobilisera något större intresse för detta val när svenska folket förvägras rätten att säga sitt om de verkligen betydelsefulla frågorna som ett nytt långtgående fördrag om EU.

Redan tidigare har valdeltagandet varit lågt och sjunkande i de tre val som hållits. Bara var tredje röstberättigad väljare tyckte vid förra EU-valet att det var mödan värt att gå till vallokalen. Detta kan jämföras med valdeltagandet när svenska folket fick vara med och bestämma på allvar i EMU-omröstningen år 2003. Då gick fler än åtta av tio röstberättigade till valurnorna.

Med detta, fru talman, vill jag komplettera bilden med att det finns kritiska röster i alla partier om detta fördrag. Men jag har inga stora förhoppningar om att det ska ändra något.

Anf. 105 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Sven Bergström, för den ärliga exposén med funderingar om EU i framtiden!

Jag vill ställa två frågor. Den första frågan gäller det som din partikamrat tog upp här som jag tyckte var väldigt spännande om Stockholmsstrategin. Jag skulle vilja att Sven Bergström, som också är centerpartist, tar upp det. Hur kommer man från Centerpartiet att som regeringsparti driva Stockholmsfrågorna?

Anf. 106 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag vet inte om vi har kommit till rätt debatt Christina och jag. Jag trodde att detta var en EU-debatt och inte i första hand en regional debatt om Stockholm, Malmö, Norrland eller så.

Jag utgår från att vi som tidigare i Centerpartiet kommer att verka för att hela Sverige ska ha en chans att leva och utvecklas också i ett EU-perspektiv.

Anf. 107 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Ursäkta mig, fru talman, men nu blir jag verkligen förvånad. Er partiföreträdare i debatten som föregick det senaste inlägget tog ändå så tydligt upp att man skulle ha en Stockholmsstrategi. Det var Staffan Danielsson från ditt eget parti som var er företrädare. Han sade här: Nu ska vi driva Stockholmsstrategin!

Det var därför jag ville höra: Hur stämmer det överens med den breda debatten om ni inte ens har pratat i ert eget parti om vad det är ni vill? Jag ser nu att du får en fusklapp av Staffan Danielsson.

Jag vill slutligen också fråga om en bred debatt och Stockholmsstrategin, som jag hoppas få höra lite grann mer om när du fått en liten fusklapp. Ni har varit med och lagt ned EU 2004-kommittén. Den var ett sådant samarbetsorgan där man hade en bred EU-debatt. Varför tryckte Sven Bergström då på ja-knappen?

Anf. 108 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag fick fusklappen. Jag tyckte jag lyssnade noga på hela debatten före frågestunden. Men jag lyckades möjligen missa någon bisats i Staffan Danielssons inlägg. På fusklappen står det att han talade om Lissabonstrategin. Jag utgår då från att han också anknöt till det svenska ordförandeskapet hösten 2009.

Självklart ska Sverige möta de förväntningar som finns på oss att leva upp till parollerna i Lissabonstrategin. Hittills har den dessvärre varit ett väldigt misslyckande. Att EU ska bli världens mest dynamiska och utvecklingsbara region har tyvärr skändligen misslyckats.

Det är en väldigt angelägen fråga att försöka skapa bästa möjliga förutsättningar för företagsutveckling. Det är klart att vi ska jobba för det. Men nu talade jag i mitt inlägg om Lissabonfördraget och aktuell EU-debatt. Jag ser gärna att vi tar debatten om de frågorna i första hand.

Anf. 109 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Statsrådet har lämnat oss. Jag får därför ikläda mig rollen av jourhavande majoritetsrepresentant inför min alliansbroder, som han ju är i övrigt.

Först välkomnar jag inspelet om ett smalare men vassare Europa. Jag tycker att det framgick i första delen av debatten att den regering vi har nu verkar väl i den riktningen. Det sker till exempel genom arbetet inom ramen för budgetöversynen som nu pågår. Här söker vi och vinner allianser med andra budgetrestriktiva länder. Det är väl bra för oss som vill ha ett smalare men vassare Europa.

Vad gäller fördragsfrågan är det välkänt vad vi båda tycker och vad majoriteten här tycker.

Men jag är lite nyfiken, och jag skulle vilja fråga Sven Bergström om alternativen. Om du inte röstar ja till Lissabonfördraget – vad är det då egentligen du röstar för eller står för? Varför är Nicefördraget så mycket bättre, tycker du? Själv föredrar jag Lissabonfördraget just för att det ökar öppenheten och makten för nationella parlament och lite till. Är det Nicefördraget du är så förtjust i, eller vill du lämna EU helt?

Anf. 110 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! För att undvika missförstånd: Jag tillhör dem som tycker att Sverige ska vara kvar i EU. Men vi ska göra något bra av det.

Om man får bakläxa igen, som man fick i Holland och Frankrike, är det klart att det är ett svidande nederlag för dem som har utarbetat förslaget till nytt fördrag och som så skändligen har misslyckats med att göra det just smalare men vassare. Jämför med den amerikanska konstitutionen på några hundra ord som har levt i årtionden – för att inte säga ännu längre! Här i Europa krånglar vi till det och gör ett fullkomligt obegripligt och oläsligt fördrag som ingen vanlig medborgare har möjlighet att sätta sig in i i varje detalj.

Men principerna kan man följa. Det är därför jag säger att folket likaväl som riksdagsledamöterna borde tillfrågas om det är den här vägen man ska gå. Det råder ingen tvekan om att det är en fortsatt maktöverföring och en fortsatt centralisering. Och på ingen punkt återförs makt till de nationella eller regionala instanserna – eller hur, Anna Kinberg Batra? Det väl ändå ett nederlag.

Anf. 111 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! En av de mer positiva inslagen i detta är att vi ger ut den som pocketbok, Sven Bergström. Det är en början. Jag kan hålla med om att det är snårig materia, men du skulle ha sett hur det såg ut i somras när vi höll på med detaljerna och klippte och klistrade! Fotnoterna täckte hela A 4-sidor, och så var det några rader i början.

Det här är ett framsteg i läsbarhet, men framför allt är det ett framsteg vad gäller just det svenska inflytandet och riksdagens inflytande. Det tycker jag är ett av de viktigaste elementen som skiljer det här fördraget från det som gäller nu. Med det här kan ju vi här i Sveriges riksdag påverka bättre dels positivt i form av yttranden om kommissionsförslag, dels negativt genom starkare makt att också bromsa förslag som strider mot närhetsprincipen, som vi båda brukar tycka ganska mycket om. Detta och förslagen om ökad öppenhet även i rådet stärker det nationella

inflytandet och det folkliga inflytandet eftersom det är de folkvalda organen som får större makt. Det tycker jag är viktigt, och det råkar Sven Bergström missa om han inte följer med mig och röstar ja till Lissabonfördraget.

Prot. 2007/08:74

6 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 112 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag noterar att Anna Kinberg Batra inte ens försöker peka på en enda punkt där vi återför makten till de nationella nivåerna. Vi kan bromsa och vi kan be om omprövning; det är rätt. Det är precis vad vi kan göra. Men EU-kommissionen kan göra precis som den vill i alla fall.

Fru talman! Jag är orolig för att hanteringen av frågan om fördraget är så dålig att det kan sluta med att vi bjuder in ännu ett missnöjesparti i protest. Förra gången fick vi in Junilistan. Det skulle inte förvåna mig ett dugg om vi i EU-valet nästa sommar också bjuder in ett nytt missnöjesparti av värre sort att etablera sig först i EU-parlamentet och sedan kanske till och med i denna kammare. Så illa är den här frågan skött. Och så stor är diskrepansen mellan retoriken om dialog, demokrati och lyssnande och hur man i praktiken hanterar det här. Man är inte ett dugg intresserad av att lyssna till folket.

Anf. 113 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag är en av 349 ledamöter av Sveriges riksdag. Egentligen låter det konstigt att jag skulle ha någonting att säga till om över huvud taget och kunna påverka. Jag är ju bara en av 349. Men jag har under mina år i riksdagen upplevt att det faktiskt finns möjligheter som enskild att driva frågor. En människa kan göra skillnad. Men vad som kanske är ännu viktigare är att det finns möjligheter att göra det i samarbete med andra, framför allt i samarbete i mitt eget parti. Men det finns självfallet också tvärpolitiska frågor som man kan samarbeta om också över partigränserna.

Likadant är det i EU. Samarbetet är mycket vad vi gör det till. Sverige är ett av många länder i EU, och Sverige är ett litet land. Men vi kan påverka. Jag skulle önska att vi lämnar diskussionen om att det inte är lönt. Vi är med i EU nu, och det har vi varit i många år. Jag tycker att det är dags att vi ännu mer tar de möjligheter att påverka som faktiskt finns.

Ett exempel är tjänstedirektivet. Det handlar konkret om fri rörlighet av tjänster inom EU. Det är viktigt att detta regleras. Men detta ledde till att man glömde bort kollektivavtalen. Det skulle drabba bland andra Sverige hårt. Då gjorde vi en rejäl insats. Det var i och för sig i elfte timmen, för det här hade glidit igenom så långt att det var nära att det gick igenom. Tillsammans med andra i Europa drev vi denna fråga. Det visade sig att det fanns många andra i de andra EU-länderna som tyckte som vi. Då menar jag framför allt socialdemokratin och fackföreningsrörelsen. Det slutade med en framgång; det blev en förändring i tjänstedirektivet.

Jag tycker att detta visar att det finns möjligheter att påverka. Den stora frågan är för det första om man tycker att det är lönt att försöka påverka. Det är det första steget. För det andra handlar det om vad man vill.

Skilsmässoreglerna var en sådan fråga som seglade upp här i Sveriges riksdag. Det var vi, Sveriges riksdagsledamöter, som slog larm över par-

tigränserna. Det som föreslogs när det gäller skilsmässoregler skulle kunna innebära en minskad möjlighet att få skilsmässa inte minst för svenska medborgare. Det skulle kunna slå hårt i ett jämställdhetsperspektiv. Tack vare att vi satte oss in i frågan och drev den hårt, först gentemot regeringen i EU-nämnden – där var vi alla överens över partigränserna – och sedan på EU-nivå blir det nu inte på det sätt som föreslogs. Det visar att det faktiskt går att påverka.

Men frågan är än en gång: Vad vill man? Ett exempel är frågan om allmännyttans roll i bostadspolitiken i Sverige. Vi har sagt nej till marknadshyror. Det är viktigt att människor har råd att bo och att de även kan bo centralt inne i städerna. Det får inte bli som i vissa länder, där fattiga människor tvingas bo långt utanför städerna. Här har regeringen haft en annan inställning än när det gällde skilsmässoreglerna. Här avvaktar man nu vad EU ska tycka i frågan och hur man ska tolka juridiken – detta trots att det finns många experter på EG-rätt som hävdar att vi mycket väl kan behålla den modell vi har i Sverige. Det finns dessutom många andra länder som är intresserade av vår modell.

Det här är ett exempel där jag undrar om det verkligen handlar om att man tror att man inte kan påverka. Eller handlar det om att man egentligen inte vill påverka i denna fråga? Man kanske i själva verket tycker att det vore positivt om vi fick marknadshyror i Sverige.

Det gäller också en annan fråga som min partikollega Leif Pagrotsky har tagit upp och som handlar om skatteflykt. Det är en form av ekonomisk brottslighet där bland andra svenska medborgare misstänkts för att ha fört över pengar. Det handlar om skattepengar som skulle ha kommit in. Men det kan även handla om brottslighet; det vet vi inte alls. Det kan vara ligor som på det här sättet för undan pengar. Tyvärr har regeringen legat lågt här trots att man tillsammans med Tyskland, som driver frågan, hade kunnat gå i bräschen och helt enkelt hindra Liechtenstein från att ha dessa hemliga avtal med medborgare från andra länder där de kan placera pengar.

Jag tycker att vi ska bli mer drivande och inte bara hänvisa till att frågan inte är mogen för ett avgörande ännu. Tyvärr är det så att ju längre man väntar, desto mindre chans har man att påverka. Det är viktigt att visa öppna kort. Vad vill man egentligen? Det är ytterst det som ändå blir avgörande.

När det gäller EU:s ordförandeskap, där vi i Sverige ska ta på oss ordföranderollen, minns jag när Sverige senast var ordförandeland. Då talade vi om de tre e:na: *enlargement, environment and employment* – alltså utvidgning, miljö och sysselsättning. Det var de frågor vi drev. Det var fantastiskt framgångsrikt. EU har arbetat mycket på de här områdena sedan Sverige var ordförande. Man kunde se att vi påverkade redan under ordförandeskapet, och vi har fortsatt att påverka under resans gång.

Min förhoppning är självfallet att regeringen även denna gång ska påverka. Men jag hoppas att man också tar till sig att det finns brister. Den sociala dimensionen, fackliga rättigheter över gränserna, jämställdhet och välfärdssystem finns tyvärr inte med i regeringens ordförande-program. Jag hoppas att man lägger in det och driver det.

Anf. 114 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! EU är inte ett samarbete. Det är en organisation för att producera lagar. Det är en statsliknande organisation. Den innebär att makten flyttas bort från Sverige till ett system där det är svårare att påverka.

Men EU är också en hävstång i händerna på Sveriges höger för att driva igenom saker som man annars skulle ha haft mycket svårt att få igenom. Det finns ett handlingsutrymme även inom EU, exempelvis när det gäller allmännyttan eller Vaxholmsfallet. Det är högern som kommer – om de väljer att göra det – att driva igenom de här sakerna med EU:s hjälp.

Kan du inte som socialdemokrat erkänna att EU faktiskt gör det lättare för högern att driva igenom saker som de annars knappt ens hade kunnat drömma om att få igenom?

Anf. 115 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det beror ju på vem som har regeringsmakten. När vi socialdemokrater har regeringsmakten, till exempel i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, har ju vi möjlighet att på EU-nivå driva igenom det vi tror på. Det ligger i demokratins villkor.

Det finns också gränsöverskridande problem som vi inte kan göra något åt på egen hand här i Sverige. Man kan fråga sig om det verkligen är bra om vi lämnar över makten till de andra EU-länderna att besluta över huvudet på Sverige i de frågorna. Det handlar om klimatfrågan, där jag tror att vi faktiskt har kommit längre i EU tack vare Sveriges medverkan, även om det självklart också är andra som har varit med. Det gäller också kampen mot knark, där vi har varit väldigt pådrivande. Det är frågor som handlar både om solidaritet med hela Europa och hela världen och om Sveriges intressen.

Sedan är frågan: Vad vill man? Självklart vill man olika saker.

Anf. 116 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det är en intressant tid vi lever i när Socialdemokraterna långsamt börjar inse att de inte är det parti som alltid kommer att ha makten i svensk politik. Fortfarande tycker jag att det låter som om ni innerst inne tror att Sveriges regering, med undantag för ytterst korta perioder av borgerlig inkompetensregering, alltid kommer att vara socialdemokratisk.

Jag tror inte att ni har insett de stora problem det innebär att regeringarna växlar i den moderna tiden. EU-medlemskapet innebär att borgarna får lättare att driva igenom riktigt dåliga förslag som sedan är svåra att rulla tillbaka. Det är ett av våra stora problem. Jag tror att vi kommer att vara tvungna att ta itu med detta efter år 2010.

Anf. 117 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror att det som händer i den nationella politiken i vårt land påverkar svenskarna betydligt mer än EU-politiken. Där är det definitivt en stor högervändning.

Det är möjligt med ett systemskifte i svensk politik. Det är en del av demokratins villkor. Men det är också möjligt med ett systemskifte åt andra hållet. Självklart påverkas besluten av partifärgen och den politiska sammansättningen bland dem som styr i EU, på samma sätt som det är här i Sveriges riksdag. Frågan är då: Är lösningen på detta att vi ska vara så rädda för att påverkas av den sammansättningen att vi helt håller oss utanför samarbetet? Då har vi ju definitivt lämnat över makten.

Jag vill också säga att Miljöpartiet var nära att självt ingå i en borgerlig regering ett tag. Så rädda är man väl inte i Miljöpartiet för en borgerlig politik i alla fall.

Anf. 118 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Tack, Hillevi Larsson, dels för det sista du sade, dels för det du sade i ditt huvudanförande, där du påpekade att vi från majoritets-håll driver viktiga frågor i Europa, ofta också tillsammans med Socialdemokraterna.

Jag vill bemöta två saker du tog upp. Det ena gällde allmännyttan. På det principiella planet kan jag svara att det finns två delar i detta. Det ena är statsstödsreglerna. Jag tycker generellt att det är bra att EU har icke-diskriminerande statsstödsregler. Det är bra att man kan säga ifrån till exempel om en kommun driver ett kommersiellt företag och konkurrerar ut företagare. Är bostadsbolagen sådana? Nja. Utredning om detta pågår, och den ska jag inte föregripa. Däremot vill jag gärna ge beskedet att hyressättning i Sverige är en typisk fråga för just Sverige. Moderatstämman i oktober fattade ett av sina många beslut om att säga nej till marknadsnyttor, precis som vi brukar göra.

Jag tar det andra sedan.

Anf. 119 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns ändå en skillnad här. När det gäller Vaxholmsfallet har regeringen sagt – vi får se vad det blir i praktiken – att man kommer att göra vad man kan för att behålla de svenska kollektivavtalen. När det gäller frågan om allmännyttan, som inte ens är avgjord av EG-domstolen utan tvärtom är långtifrån avgjord, har man i alla fall sagt att man har gjort en tolkning av rättsläget.

Allmännyttan är ju inget vinstdrivande företag. Därmed konkurrerar den inte heller med privata bostadsföretag. Det finns också experter hos EG-kommissionen, till och med på den avdelning som har hand om frågan, som menar att det här över huvud taget inte har någon bäring på EU-reglerna. Det finns möjligheter att behålla den svenska modellen. Det är först när ett bostadsföretag exempelvis börjar sälja lampor eller göra något annat kommersiellt i samband med att man är allmännyttan som det blir relevant.

Anf. 120 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Precis som Hillevi Larsson sade på slutet är det lätt att ge klara besked om till exempel företag som säljer lampor. Det är svårare att göra det just i det här fallet. Jag väljer ändå att avvakta den utredning som pågår, precis som i fallet med Vaxholmsdomen.

När politik och juridik ibland krockar är det viktigaste att regeringen och majoriteten väger in alla aspekter och sedan tar tydlig ställning. Det tycker jag är ledarskap och att ta ansvar. Vi ska inte ropa åt ena eller andra hållet innan vi vet exakt vad som gäller.

Jag vill hinna kommentera det Hillevi Larsson sade om socialpolitik och välfärd och frågan om det kommer i ordförandeskapet. Nja, inte så mycket. Det står med lite om alkohol. När socialpolitik är gränsöverskridande och där det finns gränsöverskridande problem ska EU vara starkt. Det tycker vi i de sociala frågorna också. Däremot måste hur man lever i sin familj, hur man ordnar sin barnomsorg och många andra sådana frågor få vara nationella, lokala eller till och med upp till den enskilda familjen. Det ska EU låta bli, och då ska det heller inte ingå i ordförandeskapet.

Anf. 121 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det avgörande är om man är drivande eller inte. Precis som Anna Kinberg Batra säger är det ett möte mellan politik och juridik. Där vinner ofta politiken. Så har det varit hittills i EU-samarbetet.

När det gäller till exempel införandet av euron, EMU:s tredje steg, har faktiskt diplomatin vunnit över juridiken. Man tvingar inte in ett land mot dess vilja. Det finns många sådana frågor. Man kör inte över länder i deras hjärtefrågor, om det går att undvika. Det finns alla möjligheter att försvara allmännyttan om man går in för det. Jag efterlyser ett lobbyarbete från regeringen i de frågor vi tror på, helt enkelt.

Om vi ska klara välfärden i framtiden är det nödvändigt att vi har försörjning. Man talar om arbete och det talar också Moderaterna själva om. Att få ut kvinnorna på arbetsmarknaden i Europa är till exempel helt avgörande. Utan barnomsorg kommer vi inte att lyckas med det. Det är ändå en gemensam fråga.

Anf. 122 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Hillevi Larsson tog upp en fråga som var uppe i EU-nämnden och ministerrådet nyligen, nämligen skatteparadiset Liechtenstein, och att Sverige som enda EU-land av 27 skulle ha sagt nej till att Liechtenstein skulle ha fått inträde i Schengensamarbetet. I stället skulle man ha satt som villkor att man först skulle öppna upp sitt skatteparadis.

Tyskland tog upp den här frågan i mediedebatten genom Angela Merkel och så vidare, men Tyskland godkände Liechtensteins inträde. På Socialdemokraternas tid jobbade man möjligen med konfrontationspolitik – att sticka ut och vara en av de 27 som obstruerade.

Vi är överens om att vi ska öppna upp Liechtenstein och sätta kraftig press på dem för öppenhet när det gäller konton. Men det var fel att koppla ihop dessa frågor, lika fel som det skulle ha varit att koppla ett ja till Lissabonfördraget med Laval-målet.

Anf. 123 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Den här frågan är inte slutgiltigt avgjord än. Det här var bara första steget. Det innebär ju att det finns alla möjligheter att påverka Liechtenstein under resans gång. Tyskland har redan nu tagit första steget, trots att frågan inte ens ska avgöras slutgiltigt än.

Där hade faktiskt Sverige kunnat delta, speciellt med tanke på att det inte ens är vänsterstyre i Tyskland. Det är ju högerledning. Det borde inte hindra borgarna här i Sverige från att tillsammans med sina partivänner i Tyskland samarbeta i den här frågan.

Det är detta som är olyckligt. Sverige har hållit en hög profil när det gäller kampen mot internationell brottslighet. Men av någon anledning är ekonomisk brottslighet inte lika angelägen. Det anser jag att den är. Det finns dessutom många väldigt skumma ligor bakom det här som det finns anledning att undersöka.

Sedan har vi faktiskt ibland satt ned foten när det gäller utfiskning i Västsahara, som är ockuperat. Det var jättebra att vi gjorde det. Det tycker jag vi ska göra mer.

Anf. 124 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Hillevi Larsson och jag och Sverige och Tyskland är överens om att vi ska jobba för att öppna skatteparadisen.

Tyskland har lyft upp den här frågan vad gäller Liechtenstein och tog upp den i en mediedebatt inför det här beslutet i ministerrådet. Men Tyskland stödde att Liechtenstein skulle komma med. Skulle då Sverige, ensamt bland alla länder, ha sagt ”nej, ni får inte komma in i Schengen innan vi har löst den eller den frågan”? Det gjorde vi inte. Det tycker jag var bra.

Nu gäller det att se framåt, att ta rätt fråga i rätt ordning och verkligen pressa Liechtenstein. Där är vi fullständigt överens, och vi kommer att jobba starkt tillsammans med Tyskland för att få en lösning på den frågan. Men jag vill bara markera att inte ens Tyskland ställer detta ultimatum utan släpper in Liechtenstein i Schengen, vilket jag tycker är bra. Skulle vi då ha gjort det? Det hade varit fel.

Anf. 125 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, det har förekommit att vi som enda land har gått ut i en fråga. Många gånger kommer andra länder efter. Men någon måste börja. Varför ska vi alltid vänta in vad andra gör?

När det gäller gemensamma skilsmässoregler var vi det första land som drev det. Nu har vi stoppat det. Från finnarna har vi fått ett visst gehör för det. Det har vi fått även från Danmark, som visserligen inte ingår i det samarbetet. Jag tror det kommer att sprida sig.

I fallet med Liechtenstein var det Tyskland som tog första steget. Det borde vara ytterligare ett skäl för oss att agera. Då är vi inte ens första land, utan då kan vi ansluta oss till Tyskland.

Än en gång vill jag poängtera att frågan inte är avgjord än när det gäller Liechtenstein och medverkan i Schengensamarbetet. Det här var första steget. Tyskland väckte den här frågan. Jag tror att Tyskland kanske till och med kommer att sätta hårt mot hårt när den väl avgörs, om man inte öppnar skatteparadisen. Då tycker jag att vi ska vara med i den kampen.

Anf. 126 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag ska så gott jag kan på sex minuter i sex punkter försöka ta upp aspekter för ett bättre EU och ett bättre Sverige.

Det första handlar om att visa kreativitet under det svenska ordförandeskapet. Då erbjuds Strasbourg och Frankrike nya möjligheter.

Ingen fråga är så ofta nämnd, när man är ute och talar om Europeiska unionen, som den flyttcirкус som finns när det gäller parlamentet i Bryssel och i Strasbourg. Alla brukar skaka på huvudena, och otåligheten tilltar när det gäller den frågeställningen.

Skattebetalarna inom EU fick betala över 2 000 miljoner kronor för något år sedan för att ha ett parlament på två olika ställen.

Det handlar om att det svenska ordförandeskapet försöker föra denna fråga framåt. Därför vill jag nu ge ett uppslag i syfte att på något sätt bryta dödläget och ett franskt veto.

Den svenska regeringen skulle under ordförandeskapet kunna visa på möjligheten och alternativet för Strasbourg och Frankrike, att ett universitet, ett forskningsinstitut eller regeringschefernas toppmöten förläggs till Strasbourg. Vi har en skyldighet att föra den frågan framåt.

Det andra, fru talman, handlar om att sätta tidsgränser för EU-besluten. En långbänk i vårt land har gällt presstödet utformning och ett godkännande från Europeiska unionen. En annan handlar om sänkta arbetsgivaravgifter inom riktade områden inom tjänstesektorn. Där har den politiska lagstiftningen och också implementeringen av dessa frågor i vårt land gått i stå därför att vi inte har fått besked från EU.

Ett sätt att bryta detta dödläge skulle kunna vara att man från EU-kommissionens sida förpliktade sig att lämna ett besked inom, låt säga, sex månader. Har inte EU-kommissionen lämnat ett besked gäller det nationella beslutet. Det vore ett sätt att komma ur dessa långbänkar.

Det tredje som jag ville ta upp gäller det ansvar Sverige har att sätta stopp för den illegala handeln med svenska pass. Sverige har ett ansvar gentemot omvärlden, inte minst övriga medlemsstater i Europeiska unionen, för att avnoterade försvunna svenska pass inte ska kunna användas som legala handlingar eller som underlag för omfattande förfalskningar inom unionen som sådan. Polisuppgifter talar om att det finns hundratusentals svenska pass som är på avvägar och att de utnyttjas i andra länder som helt lagliga passhandlingar.

Jag vill i det sammanhanget också ta upp att under 2007 anmäldes 37 315 svenska pass som stulna eller förlorade. Sverige är inte en god medlem i Europeiska unionen, eftersom vi inte hanterar denna fråga mer seriöst.

Det fjärde, fru talman, handlar om EU-författningen, Lissabonfördraget. Den brittiska tankesmedjan Open Europe har visat att endast 10 av 250 förslag i 2007 års fördrag skiljer sig från det ursprungliga grundlagsförslaget. Med andra ord är förslagen i de båda texterna till 96 procent identiska. Jag tänker alltså på det som avvisades i folkomröstningar i Frankrike och Nederländerna 2005.

Jag ska nämna några viktiga punkter när vi framgent ska diskutera Lissabonfördraget.

Hymnen och flaggan finns inte med. Begreppen ”konstitution” eller ”författning” ersätts med det gängse begreppet ”traktat”.

Vi inför ett EU-presidentämbete på två och ett halvt år med möjlighet till omval för ytterligare två och ett halvt år. Det kommer i praktiken att utmana det roterande ordförandeskapet.

Jag vill som kristdemokrat och medlem inom alliansens samarbete, riksdagsmajoriteten, uttrycka min tillfredsställelse över de besked som statsminister Fredrik Reinfeldt två gånger har givit här i kammaren då han har talat om att det för att det nationella ordförandeskapet fortfarande ska ha ett reellt innehåll är väldigt viktigt att Sverige under ordförandeskapet höstterminen 2009 värnar det nationella ordförandeskapet. Det är ändå ett sätt för en medlemsstat att på ett särskilt sätt få leda unionens arbete.

Jag vill också nämna att beslutsreglerna kan ändras av EU-ländernas ledare utan riksdagens godkännande i form av de här små bryggorna eller passerellerna som skapar konstitutionella möjligheter för kretsen av regeringschefer att ändra beslutsreglerna inom unionen. Uttryck för detta är förslagen om att genom enhälliga beslut i Europeiska rådet, det vill säga regeringscheferna, skulle ny beslutskompetens kunna tillföras EU som tidigare låg på nationell parlamentarisk nivå eller att politikområden med krav på enhällighet omvandlas till att det skulle vara tillräckligt med majoritetsbeslut.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag måste be er som kommer in för votering att respektera att debatten fortfarande håller på. Lennart Sacrédeus måste kunna göra sig hörd.)

Ja, fru talman, min talartid går, men jag kan säga att detta är den stund som mest påminner om min tid i Europaparlamentet. Det sorl som är här är ändå en aning svagare än vad det var i Bryssel och Strasbourg när någon talade där inför en votering. Det är en lugnare stämning i den svenska riksdagen. Jag hoppas ändå att jag får någon sekund extra.

Jag vill också nämna att små länders röstviktning försämras. Vetorätten försvinner inom 50 områden.

Sedan är det den femte av de sex punkter som jag ville ta upp. Jag anser personligen – jag vet att det kristdemokratiska partiet, mitt parti, inte har den uppfattningen – att det vore bra om vi hade en juridisk reglering när det gäller att vi inte deltar i eurosamarbetet. Det har Storbritannien reglerat. Det har Danmark reglerat. Vi har avvisat euron i en folkomröstning 2003.

Det sjätte och sista som jag tänkte ta upp är vad en folkomröstning om Lissabonfördraget skulle kunna innebära.

Jag menar att ökad kunskap och delaktighet för landets alla myndiga när det gäller Sveriges och EU:s konstitutionella utveckling i sig är ett mål att sträva mot. Jag skulle därför tycka att det vore demokratiskt och moraliskt rätt att ge varje enskild medborgare i vårt land denna beslutsrätt i form av en inbjudan till en folkomröstning om det föreslagna nya EU-fördraget. Det skulle öka allas delaktighet i EU:s konstitutionella utveckling.

(forts. 8 §)

MJU9 Avfalls- och kretsloppsfrågor

Punkt 1 (Avfallshantering)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

258 för utskottet

17 för res. 1

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 81 m, 25 c, 19 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 1: 17 v

Frånvarande: 30 s, 16 m, 4 c, 9 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 2 (Hantering av biologiskt avfall)

1. utskottet

2. res. 2 (mp, v)

Votering:

242 för utskottet

32 för res. 2

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 81 m, 25 c, 18 fp, 18 kd

För res. 2: 17 v, 15 mp

Frånvarande: 30 s, 16 m, 4 c, 10 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 4 (Nedskräpning)

1. utskottet

2. res. 3 (s, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Omhändertagande av avfall i marina miljöer)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

133 för res. 4

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 25 c, 19 fp, 18 kd

För res. 4: 101 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 29 s, 15 m, 4 c, 9 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 10 (Kommuners medfinansiering vid sanering av föörenade områden)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

174 för utskottet

101 för res. 5

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 24 c, 19 fp, 18 kd, 17 v, 15 mp

För res. 5: 101 s

Frånvarande: 29 s, 16 m, 5 c, 9 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU6 Genomförande av ekodesigndirektivet

Punkt 1 (Lag om ekodesign m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

246 för utskottet

29 för res. 1

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 82 m, 24 c, 19 fp, 18 kd, 1 v, 2 mp

För res. 1: 16 v, 13 mp

Frånvarande: 30 s, 15 m, 5 c, 9 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Egon Frid (v) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Krav på uppföljning m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

161 för utskottet

116 för res. 2

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 s, 82 m, 25 c, 19 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 2: 99 s, 17 v

Frånvarande: 29 s, 15 m, 4 c, 9 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Anf. 127 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Fler och fler har kommit till insikt om att vi inte längre kan lösa våra utmaningar för framtiden bara i ett land, ensamt. Vi påverkar varandra och behöver varandra, inte minst när vi talar om jobb, miljö och klimatutmaningar. I dagens Europa hänger politiken ihop. För oss socialdemokrater är det viktigt med det europeiska samarbetet för att hitta lösningar på framtidens problem – just tillsammans.

Jag vill därför se arbetet inom EU i framtiden präglas av en strävan för utveckling och framåtskridande där nya upptäckter och innovationer blir tillväxt som ger ökad välfärd – välfärd som kommer alla invånare till del. Jag vill se ett EU som är världsledande inom forskning och utbildning och som konkurrerar i världen med kunskap och god miljö, inte bara med låga löner eller usla villkor för löntagare.

I framtiden är klimatfrågan både en gemensam utmaning och en stor möjlighet, vilket många redan har påpekat. Genom att ställa hårda krav på miljöförstörande verksamheter och i stället göra gemensamma satsningar på nya jobb inom miljöteknikområdet kan vi ta ledningen mot ett hållbart samhälle. Här ligger Sverige redan långt framme, och den ledningen tycker jag att vi ska behålla, samtidigt som vi också ska vara ödmjuka och inse att vi har mer att lära av andra.

Fru talman! Regioner blir viktigare och viktigare inom Europeiska unionen. Stockholmsregionen är en viktig del av Europa. Utvecklingen i Stockholmsregionen är stark i dag. På många sätt är vi Sveriges motor när det gäller ekonomisk utveckling, möjligheter till utbildning och forskning och till kultur och näringsliv.

Stockholm är också en av flera motorer i EU, men många gånger känns det som om vår region inte står tillräckligt stark. Stockholms fördelar sjabblas bort när den moderatledda regeringen gång efter annan sätter käppar i hjulet för utveckling och tillväxt i just vår region.

Vi ser det på det minskade bostadsbyggandet, vi ser det på uteblivna infrastrukturinvesteringar, och vi ser det kanske framför allt på minskade investeringar i vårt värdefulla humankapital, det vill säga mindre av satsningar på trygghet, utbildning och just forskning.

För att vara ett konkurrenskraftigt land måste vår regering också satsa på och bejaka vår region som en tillväxtmotor. Den moderatledda regeringen måste inse vikten av att satsa på tillväxt för framtiden i Stockholm.

Fru talman! Stockholm är inte bara tillväxtmotor och huvudstad i vårt land. En del av tillväxtpotentialen ligger i att Stockholm också är porten mot Östersjön. Östersjön är viktig, inte bara för smidiga och uthålliga transporter till våra grannländer utan även för rekreation och friluftsliv för oss nästan två miljoner som bor här och på andra ställen utefter Sveriges ostkust också. Men med algblomningen i färskt minne inser vi nu alla vikten av att sätta till insatser för att göra Östersjön ännu renare. Det är viktigt att alla länder runt Östersjön också inser vikten av att satsa på åtgärder för att hindra ytterligare utsläpp.

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Fru talman! Den översyn av EU:s budget som pågår måste få till följd att stödet till jordbruket minskar. Den hälsokontroll som nu pågår kring EU:s jordbrukspolitik måste få till följd att miljöfrågorna uppgraderas i stället för bidragsgivandet till EU:s jordbrukare.

Men för att åstadkomma de här förändringarna behövs kraftfulla politiker som vet vad de vill och strider för det. Vad vill regeringen egentligen? Hittills har jag inte märkt att de har drivit på i miljösammanhang i alla fall. De jamsar mest med och säger ja till det kommissionen lägger fram.

Men det börjar bli bråttom nu! Östersjön utsätts hela tiden för nya påfrestningar, och det är en viktig fråga att fortsätta att diskutera med Östersjöstrategin. Hur tar vi hand om avloppen i vårt land, och hur tror ni att det fungerar i de andra länderna runt Östersjön, bara som exempel?

Det arbete med en Östersjöstrategi som nu har aviserats är väl en lämplig ingång, om man nu får ge den moderatledda regeringen ett tips om vad de ska ha med sig inför ordförandeskapet. Men för att åstadkomma skillnad måste man vara tydlig i EU-arbetet. Det är inte en framkomlig väg att vänta och se och hoppas att någon annan ska lägga fram förslag och lyfta upp problem. Det är inte en framkomlig väg att låta partitaktik mellan de borgerliga partierna handlingsförlama regeringen – inte om Östersjön ska bli renare. Och det vill vi – inte bara för Stockholms skull utan också för tillväxtens och hela Sveriges skull.

Anf. 128 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Även jag är riksdagsledamot från Stockholm. Jag har till och med representerat både staden och länet. Jag håller med om att Stockholm är en väldigt viktigt tillväxtmotor. Här skapas jobb till en majoritet utanför länet, i andra delar av landet och till och med utomlands.

Stockholms sysselsättning ökar också mest i landet och mest sedan mätningarna infördes sedan vi fick borgerlig regering. Vi har börjat ta tag i era underhållsberg i trafiken.

Men jag tycker inte att detta hör till dagens Europadebatt. Jag vill gärna ta en Stockholmsdebatt med Christina Axelsson för att räta ut en del missförstånd, men i Europafrågan vill jag bara understryka att regeringen har tagit initiativ i och driver på klimatfrågan. Det var bland annat vi som låg bakom och det är vi som driver på att vi vill ha en global överenskommelse om klimatet med EU och andra länder. Det är vi som har tagit initiativ till Östersjöstrategin som vi driver nu, och det är vi, tillsammans med dina kompisar i England bland annat, som driver på just en sysselsättningspolitik som ger styrka i förändring och gör Europa starkt i globaliseringen. Sådant är viktigt även för Stockholm!

Anf. 129 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Anna Kinberg Batra, för den passningen! Det var ju faktiskt när den svenska socialdemokratiska regeringen satt vid makten under den förra mandatperioden som vi såg till att Östersjön PSSA-klassades. Det var en viktig ingång för att vi faktiskt ska få ett renare hav runt omkring oss.

Det är inte så att Moderaterna kan slå sig för bröstet och säga hurra, vad vi är bra, vad vi har gjort mycket i miljöpolitiken! Det märker man

inte minst på det sätt som man har tagit emot Klimatberedningens förslag.

Prot. 2007/08:74
6 mars

Anf. 130 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Ni som inte var med i början av Europadebatten kanske missade att det var moderata initiativ som började med Östersjöfrågorna tidigt. Vi har ofta varit överens med socialdemokrater om det, och det är väl bra.

Vi var också tidigt för att använda Europasamarbetet, bland annat för att EU är världens bästa miljöorganisation, och även det är ju kul att ni kan vara med på.

När kommissionsordförande Barroso var här underströk han att Sverige är ett av de länder som klarar sig allra, allra bäst när vi jämför EU-ländernas förmåga att skapa jobb. Det är vi stolta över, men vi är inte nöjda – för att låna lite av er retorik. Men det är tack vare den borgerliga regeringen som jobben nu växer till fler än någonsin, i Stockholm och gärna också i hela Europa.

Anf. 131 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Anna Kinberg Batra! Vad gäller jobben är det så att den moderatledda regeringen nu får skörda frukterna av det arbete vi socialdemokrater har gjort under en mycket, mycket lång tid. Vi har vänt Sverige från att ha varit ett land i nedgång till att bli ett land i uppgång. Det har bland annat också haft bäring på vårt EU-arbete, och därför är jag en stolt socialdemokrat som säger att vi har arbetat väldigt hårt inom EU för att också få med ett uthålligt samhälle i Lissabonprocessen där vi också har kunnat lyfta in och få med miljöfrågorna tillsammans med arbete och tillväxt. Det gjorde vi socialdemokrater när vi ledde Sverige och också EU under vårt förra ordförandeskap.

Anf. 132 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kanske var lite otydlig i debatten tidigare, Christina Axelsson, om Centerpartiets krav på en Stockholmsstrategi. Centern har en stark politik för att utveckla Stockholm och driver den i både Sverige och Europa.

Vi tycker alltså att EU 2009, under Sveriges ordförandeskap, borde anta en Stockholmsstrategi. Avsikten är att Lissabonstrategin för konkurrenskraft och fler jobb i Europa ska vässas, skärpas och förnyas. Den kan nog kallas Lissabon 2, men vi tycker att om detta sker under Sveriges ordförandeår är det väldigt mycket bättre att den byter namn till Stockholmsstrategin. Jag är optimistisk nog att tro och hoppas att Christina Axelsson och Socialdemokraterna kommer att stödja Centerpartiet på det området.

Anf. 133 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag får väl tacka Staffan Danielsson för det förtydligandet av vad Centerpartiet menade.

Jag blev annars väldigt glad när jag hörde ordet Stockholmsstrategi från Centerpartiet och tänkte att nu kommer man att lyfta fram de storstadssatsningar som vi socialdemokrater tidigare har sagt att vi ska arbeta

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

med. Nu kommer man att lyfta fram de miljonprogramsområden som vi har runt om i Stockholm och tillsammans visa att här finns tillväxten, här finns kraften, att det här kan vara Sveriges motor och en god motor i hela Europeiska unionen. Jag hade sett framför mig hur vi skulle få hela Stockholm att bara blomstra under vårt EU-ordförandeskap.

Jag hoppas faktiskt att Centerpartiet nu tar sig en funderare sedan de har hört min tolkning av Stockholmsstrategin och faktiskt genomför den.

Anf. 134 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Centerpartiet har en politik för att hela Sverige ska utvecklas, givetvis även hela Stockholm. Jag gör gärna en deal här. Centerpartiet har en politik för att verkligen utveckla Stockholm. Vi har förnyat och tuffat till oss på det området och är stolta över det.

Vi skulle kunna diskutera en Stockholmsstrategi inom Sverige som jag kan stödja mot att Christina Axelsson stöder att Lissabonstrategin efterträds av Stockholmsstrategin.

Anf. 135 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det är lustigt att en av företrädarna för ett parti som ingår i den här regeringen står och säger att man är för tillväxt också i storstaden. Det har vi som bor här inte märkt så mycket av under de månader som ni faktiskt har haft makten. Vi har inte sett att det har blivit bättre med pendeltågsavgångar och annat.

Anna Kinberg Batra sade alldeles nyss att vi hade lämnat efter oss en massa områden där inget underhåll var gjort. Men jag måste säga att den här regeringen inte sätter till en krona för att det ska bli något mer. Och de intäkter man får från trängselskatten går rakt ut för att bygga Förbifart Stockholm i stället för att satsa på kollektivtrafiken, vara miljösmart och bidra till att vi får bättre luft i hela EU. Det är faktiskt så att Stockholmsluften smittar av sig också till Lissabon.

Anf. 136 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag ska knyta an till det jag tog upp i två debatter i utrikespolitiska ämnen under förra mandatperioden. Då frågade jag mina borgerliga kolleger om de kunde ge exempel på att de hade lyft fram jämställdhet, SRHR-frågor och kvinnors rättigheter i dialoger utanför Sveriges gränser, i dialog med sina partikamrater och de företrädare som de mött. Eftersom jag är en hygglig själ och är reformist gav jag mina kolleger på den borgerliga kanten tid på sig. Jag återkom året därpå med samma fråga. Trots ett års betänketid kunde de fortfarande inte prestera ett enda exempel på att de hade lyft fram de här frågorna.

När jag heller inte såg att den borgerliga alliansen hade en arbetsgrupp som tittade på jämställdhetsfrågorna blev jag naturligtvis orolig. Det har visat sig att Sverige inte längre är feministiskt i världen och heller inte i EU.

Jag blir lite bekymrad när vi kommer till konkreta frågor som kommer till uttryck på ett sätt som inte bara gör mig orolig utan naturligtvis också skapar oro i övriga Europa. Det har gjorts muntliga uttalanden på bloggar och i debattartiklar, och då förväntade man sig också att det skulle bli en politisk realitet. Jag tänker framför allt på den just nu akuta

situationen och det som händer på andra sidan Östersjön där Litauen hotar att som fjärde land efter Polen, Irland och Malta förbjuda abort.

Ett beslut i Seimas, deras riksdag, är att vänta under våren när man har haft första läsningen. Det finns de som säger att det nog aldrig går igenom, men man ska ändå veta att det här är ännu ett försök och att abortmotståndarna inte har kommit så här långt tidigare i Litauens parlament som man har gjort nu.

I bakgrunden finns också att kvinnor får allt svårare att driva de här frågorna. De har fått allt svårare att också få abort genomförd i praktiken. Man har fått ta strider om tillgänglighet på sjukhus, även statliga sjukhus. Det här är ett paket, och parlamentariker har också blivit ganska hårt ansatta ute i sina egna valkretsar när de drivit de här frågorna. Bushs och påvens politik slår en skugga över kvinnors rättigheter och påverkar kvinnors hälsa. Det här måste vi jobba tillsammans med.

Gör abort till en rättighet! sade Cecilia Malmström när hon var EU-parlamentariker. Nu deltar Folkpartiet i regeringsställning i utrikesminister Carl Bildts tystnad i abortfrågan. Sveriges uppfattning är känd, får vi höra. Men den är inte känd så länge som man inte hävdar den. Man kan inte gömma sig bakom en socialdemokratisk politik utan måste kliva fram och säga vad man själv tycker.

Samtidigt vet vi att kvinnor i flera europeiska länder saknar rätt till säker och legal abort. Vi ser initiativ till att försöka börja luckra upp abortlagarna lite grann. Ändå försöker abortmotståndarna i länder som Frankrike, Spanien, Italien och Nederländerna hitta ingångar att underifrån skapa en utveckling mot ökad svårighet eller ett direkt förbud. I andra länder där det finns en lagstiftning vet vi att kvinnor ändå har svårt att få rätt till abort.

I det här läget är det viktigt att Sverige är en tydlig röst, att vi höjer den rösten inom EU och inte låter Malta, som i praktiken i dag, ha veto-rätt när det gäller den europeiska politiken på det här området. Vi såg under kvinnokommissionen i FN att EU i praktiken inte kunde agera i de här frågorna på grund av att Malta framför allt, men också Polen och länder som Irland och andra katolskt influerade länder, som Litauen, driver på.

Jag tror att det är viktigt att man använder alla kanaler. Jag har pekat på att Centern och Folkpartiet ingår i alliansen Alde, Alliansen liberaler och demokrater för Europa. Det är 103 medlemmar i den partigruppen. Där har vi ju parlamentariker. Där har vi kontakter. De kommer till oss, och vi träffar dem. Vi måste också förvänta oss att de här partigrupperna agerar. Det är Folkpartiet vill jag understryka, liberalerna som tillhör den här gruppen, som driver på mot abortförbud i Litauen. Därför har Alde ett särskilt ansvar att också hantera den här frågan.

Jag förväntar mig av Sveriges regering att EU-minister Cecilia Malmström, som på ett väldigt positivt sätt deltog i Prideparaden i Polen för att stödja HBT-frågorna, visar samma civillkurage och också lever upp till det hon själv har talat om som EU-parlamentariker nu när hon är i regeringsställning. Jag vill att Cecilia Malmström som representant för vår regering åker till andra sidan Östersjön och framför våra uppfattningar. Vi har sagt att vi ska prioritera Östersjösamarbetet och att vi då ska lyfta fram vår tydliga syn på abortfrågan. Jag vill att hon åker dit och står upp för den svenska hittillsvarande tydliga linjen.

Jag ser det som en del av vår väg till det svenska ordförandeskapet att vi tar upp detta i samarbetet med Tjeckien och Frankrike, i den här trojkan. Vi har ett ansvar att driva på inom de ramar som vi kan. Här finns faktiskt en hel del möjligheter. Jag tycker att deltagandet i Prideparaden är ett exempel på att man också som statsråd kan agera på lite okonventionella sätt. Men man kan också träffa sina partivänner. Man kan träffa sina motsvarigheter, NGO:er och aktiva kvinnor som verkligen efterfrågar och önskar vårt stöd.

Jag blev oerhört besviken när jag fick svar från Carl Bildt som inte tog till sig den här frågan och visade på någon form av aktivitet. Men jag hoppas att kollegan Cecilia Malmström, vår EU-minister, känner ett större ansvar och att vi får se det här som en del av vårt arbete inför och under ordförandeskapet.

Anf. 137 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Statsrådet kunde inte vara kvar här längre, och jag kan inte representera henne i alla delar men väl ge ett kortare svar från majoritetshåll.

Carina Hägg tar förstås upp en angelägen fråga. Det är viktigt för oss och för mig att Sverige är ett jämställt land. Vi har världens näst mest jämställda parlament. Det är en placering för dåligt, kan jag tycka ibland.

Jämställdheten är kort och principiellt inskriven i Lissabonfördraget. Det tycker jag att den ska vara. EU ska inte i för mycket detalj reglera exakt hur man arrangerar sin familjepolitik. Däremot är det viktigt att vi säger ifrån när det gäller förslag som går åt fel håll på EU-nivå. Det har också den moderata justitieministern gjort – med en enig riksdag bakom sig – när det kom förslag på att förhindra rätten att skilja sig.

På det principiella planet, utan att vara specialist i frågan, skulle jag vilja säga att jämställdhet är viktigt. Den principen ska gälla i hela unionen. Vi ska stå tydligt och starkt upp mot försök att inskränka familjens och kvinnans rättigheter.

Anf. 138 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska tolka högerföreträdarens inlägg här. Ska jag uppfatta att vi är överens om att EU-minister Cecilia Malmström – som jag tidigare under dagen personligen har talat med – ska åka till Litauen och framföra budskapet på ett lämpligt sätt inom de ramar som en minister kan agera? Om vi är eniga om det är jag tacksam att den här debatten har lett till konkret resultat. Då skulle vi stå starkare både i dialogen inför ordförandeskapet och i de viktiga frågor vi för fram om att hävda kvinnors rättigheter. De ska ha samma tyngd som mäns rättigheter. Det handlar om mänskliga rättigheter. Det handlar om kvinnors hälsa. Kvinnor ska inte behöva vara könsflyktingar. Jag är tacksam för att vi har fått till stånd en lagstiftning där kvinnor från andra länder, till exempel från Litauen och Polen, inom kort kan komma till Sverige för att få abort. Men det här löser inte problemet fullt ut. Vi måste se till att kvinnor också kan få behålla och i praktiken få aborträtt i sina egna länder. Det handlar om legal och säker abort i hela Europa och att driva frågan internationellt.

Anf. 139 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! För mig är det en självklar grundläggande viktig mänsklig rättighet att ha fri abort. Det är viktigt i Sverige. Men jag tycker fortfarande att vi inte ska reglera sjukvårdssystem och sociala lagstiftningar hos andra länder i detalj på EU-nivå.

Däremot deltar jag gärna i opinionsbildande aktiviteter. Jag har själv gått i Prideparader, och jag har deltagit i Europride i Stockholm. Opinionsbildning är viktig för att ligga på sina partikamrater i den utsträckning de ändå inte tycker som vi. Det gör jag gärna inom EPP-familjen. Jag vill inte ge mig in i enskilda Litauenresor i det här fallet.

Däremot kan jag gärna understryka att hela alliansens regering har varit för att göra det möjligt för utländska kvinnor att få abort här. Vi ska ha en tydlig och liberal abortlagstiftning i Sverige. Vi ska ha en tydlig och liberal jämställdhetsrätt på EU-nivå men inte ha en alltför detaljerad sociallagstiftning på EU-nivå. Vi vill inte att andra ska försöka göra så med oss.

Anf. 140 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Då hamnar vi vid den punkt som jag befarade var regeringens, den borgerliga alliansens, ståndpunkt, nämligen att man låter andra länder driva en antiabortlinje och man står passiv vid denna sidan Östersjöns strand. Det är inte så djärvt att våga gå i en Prideparad i Stockholm och tycka något i den här talarstolen. Det handlar om att framföra detta till kollegerna och inte minst visa stöd för de kvinnor som i dag är djupt oroade i Litauen men också i flera andra länder. De förväntar sig vårt stöd, och de förväntar sig att vi ska ta initiativ till ordförandeskapet. Svaret är passiviteten, som jag varnade och oroade mig för i valrörelsen.

Annars får du komma tillbaka efter den här debatten, som strax är slut, och tala om vad ni konkret tänker göra. Det räcker inte att säga att Sveriges uppfattning är känd från Sveriges riksdags horisont. Den måste framföras i dialog när man träffar Polens företrädare, när man träffar malteserna, irländarna och inte minst litauerne. Det görs inte i dag.

Anf. 141 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Jag begärde ordet med anledning av Centerpartiets förslag om att Lissabonstrategin ska byta namn till Stockholmsstrategin. Det är väl ingen större hemlighet att det finns flera länder som gärna vill att när Lissabonstrategin förnyas att den ska få namn efter deras huvudstad. Både Ungern och Spanien är med i leken.

Det kan säkert se jättebra ut i en kvällstidning att kräva att den ska döpas till Stockholmsstrategin, eller varför inte till Göteborgsstrategin eller Jönköpingsstrategin eller vad man vill. Men är det verkligen en seriös politik? Borde inte Sverige – så länge vi är kvar i EU – jobba för att uppnå sakpolitiska framgångar i saker som verkligen betyder något och inte sträva efter att uppnå inrikespolitiska framgångar och driva krav som säkerligen ser vackra ut i Stockholmspressen men som inte betyder så mycket i sak?

Anf. 142 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Om Sverige inte hade varit med i EU hade debatten inte kunnat föras och då hade Stockholmsstrategin inte kunnat födas. Jag kan förstå att andra länder kan tänkas vilja ha sitt namn på denna strategi. Det är en viktig strategi.

Jag tycker att Max Andersson ska vara glad och positiv. Det är bra att vi samarbetar i Europa för att utveckla konkurrenskraft, tillväxt och jobb. Det är bra att vi har en Lissabonstrategi. Det är bra att den ska vässas, förnyas och laddas med ännu mer innehåll eftersom den inte har lyckats så bra som den borde. Detta ska upp på agendan under Sveriges ordförandeskap.

Det här är inte den viktigaste politiska frågan i EU för Centerpartiet. Men något måste strategin heta. Varför ändå inte när vi är ordförande och har förhandlingar i Stockholm döpa den till Stockholmsstrategin? Det är väl inte så mycket begärt.

Det är roligt att Max Andersson engagerar sig i frågan. Jag hoppas på hans stöd i den lilla namnfrågan.

Anf. 143 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det finns frågor i EU som det är otroligt mycket viktigare att Sverige lägger sina begränsade resurser på att få igenom. EU:s politik i klimatfrågan måste skärpas till betydligt.

Det finns länder som driver symbolfrågor som är ytliga och inte påverkar så mycket i verkligheten, till exempel att ha sitt namn på en strategi eller ett fördrag.

Så länge Sverige är med i EU ska vi jobba med sakfrågorna, inte med populistisk ytpolitik. Vi ska se till innehållet.

Anf. 144 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Nu tycker jag att Max Andersson är lite njugg och elak mot mig. Jag håller fullständigt med om att sakfrågorna är viktiga för att utveckla Sverige, Europa och världen. Jag pratade mycket om klimat och miljö i mitt inlägg, och jag oroade mig för att om EU monteras ned och Sverige lämnar EU tappar vi den internationella kraften – vilket Max Andersson tyvärr vill.

Som en liten punkt på två meningar sade jag att det är viktigt med tillväxtfrågorna inom EU. Vi ska jobba med konkurrenskraften internationellt och att vi vässar oss ytterligare. Jag tillät mig att vidarebefordra Centerbeslutet från fjolårets stämma att vi också kan ha ett namn som anknyter till Stockholm. Jag beklagar att Max Andersson tycker att det är onödigt. Vi kan väl ha Budapeststrategin också – men varför?

Anf. 145 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det var inte min mening att låta njugg. Jag ville bara notera att Centern i det här fallet driver ett förslag i en substanslös fråga som säkerligen passar utmärkt om man är i opposition, men det är inte en vettig prioritering om man befinner sig i regeringsställning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2007/08:402

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:402 Neddragningar i tullverksamheten i Kapellskär och negativa miljökonsekvenser för Stockholmsregionen av Jan-Emanuel Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 4 mars 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2007/08:63 till miljö- och jordbruksutskottet

2007/08:71 till försvarsutskottet

2007/08:80 till miljö- och jordbruksutskottet

Motion

2007/08:Fi7 till finansutskottet

11 § Studiestöd

Studiestöd

Föredrogs

utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU6

Studiestöd.

Anf. 146 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s):

Fru talman! Sverige skiljer ut sig vid en jämförelse med andra länder genom att fler över 30 år börjar på högskolan. Högskolan fungerar mer än i övriga länder som en andra chans för dem som har varit ute på arbetsmarknaden i några år.

I onsdags besökte jag Högskolan Väst i Trollhättan. Det är den skola som har flest av dessa elever. Jag träffade studentkåren och lyssnade på hur de såg på studiestödet och hur de fick livet att gå ihop. Vi hade då inte sett LO:s rapport om hur mycket studiemedlet har förlorat i värde i jämförelse med industriarbetarlönerna, men deras tydligaste budskap till mig var att studiemedlet måste vara så högt att man kan leva på det.

Socialdemokraternas syn på studiestödet är att alla människor ska ges reella möjligheter att delta i utbildning och kompetensutveckling. Utbildning stärker människor och skapar kraft att möta förändringar i ett alltmer kunskapsintensivt samhälle.

Utbildning är inte längre en avgränsad fråga för ungdomar utan en del av en livslång process. Steget att börja utbildning och ta studielån kan upplevas olika stort för olika människor. Tyvärr spelar fortfarande samhällsklass och bakgrund en stor roll för synen på utbildning. Rapporten från LO som jag pratade om, som egentligen undersöker förutsättningar för ett mer jämlikt samhälle, visar att den avgjort viktigaste åtgärden är att ge möjlighet att studera och att klass avgör utbildningens nivå mer än något annat. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster.

Samtidigt som universitetsstudier förväntas vara en heltidssysselsättning måste många studenter skaffa sig ett extrajobb. Det är viktigt att detta inte påverkar kvaliteten på utbildningen negativt eller förlänger den mer än nödvändigt. Därför vill vi på sikt höja studiemedlet. Friberoppet kan också behöva höjas.

Det är inte bara nivåerna på studiemedlet som spelar in i den studerandes situation. Bostadskostnaderna står för över hälften av de räkningar som ska betalas varje månad. Vi socialdemokrater har med oro kunnat konstatera att den borgerliga regeringen tagit bort det statliga stödet för byggande av hyresrätter och studentlägenheter. A-kassan är kraftigt försämrad; studerandevillkoret är borttaget. Studenterna riskerar att utförsäkras, och det blir ett glapp mellan studieliv och arbetsliv. Bron är borta.

Något av det första regeringen gjorde var att också ta bort rekryteringsbidrag, korttidsstudiestöd och stöd för uppsökande verksamhet. Det här var exempel på sådant som vi gjorde för att ge människor som stod långt från arbetsmarknaden och hade låg utbildningsnivå en reell chans att ta steget att börja studera.

Vi socialdemokrater tycker att det behövs politiska verktyg och system för att göra något åt den sociala snedrekryteringen till studier. Det tycker uppenbarligen inte den borgerliga majoriteten. Är det inte ett problem över huvud taget?

Fru talman! I dag ska vi debattera ett motionsbetänkande som rör flera studiestödsfrågor. Den borgerliga majoriteten i utskottet avstyrker samtliga yrkanden genom att i många fall hänvisa till den pågående studiesociala utredningen. Att den är pågående är kanske lite överdrivet att påstå eftersom första sammanträdet ännu inte har ägt rum. När vi behandlade budgeten här i kammaren redogjorde ansvarig minister för orsakerna till att direktiven hade blivit så försenade. Leijonborg uppmanade också samtliga partier att snabbt inkomma med nomineringar så att vi skulle kunna göra en rivstart på nyåret. Jag vet inte hur Leijonborg definierar rivstarter men att komma i gång i mitten av mars tycker i alla fall inte jag är någon sådan.

Under förra mandatperioden drev ni tillsammans med Miljöpartiet igenom denna utredning. Vi motsatte oss den eftersom vi tyckte att det redan fanns en utredning och att en ytterligare skulle riskera att försena det förslag som behövs för att studenterna ska känna trygghet under sin

studietid. Nu är det som bekant som det är, och jag är glad över att det finns åtminstone *en* parlamentarisk utredning på utbildningsområdet.

Fru talman! En enig riksdag beslutade våren 2006 att införa en samordningsbestämmelse mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetsersättningen. Ingen förutsåg då att personer med funktionshinder som studerar vid folkhögskolor skulle få sina möjligheter att utbilda sig väsentligt försämrade. Den ekonomiska situationen för dessa studenter måste lösas.

Jag återkommer till Leijonborg. Den 29 november sade han här i kammaren att frågan ”ska lösas innan den studiesociala utredningen blir klar. Den relativt lilla frågan, inte för individerna, men antalsmässigt, ska ju inte begravas i en statlig utredning som ska pågå till 2009.”

Likafullt hänvisas frågan i detta betänkande till just denna utredning och till en annan om översynen av aktivitetsersättning, som ska vara klar i november 2008. Dessa ungdomar kan inte vänta, och frågan är om utbildningarna över huvud taget kommer att finnas kvar om frågan ändå begravs i statliga utredningar.

Jag besökte Kjesäter i min hemkommun Vingåker i fredags. Där har man över 30 års erfarenhet av att utbilda ungdomar med lättare begåvningshandikapp. Just nu går det 21 ungdomar mellan 19 och 26 år där. Kursen är allmän med kärnämnen, men man jobbar också med att lära ut hur man skaffar och sköter en bostad, sköter sin hushållsekonomi och får ett jobb. En dag i veckan finns möjlighet att praktisera, antingen på skolan eller på något av de fantastiska företag i Vingåker som tar emot dessa ungdomar. Det är inte en slump att kursen heter Växa, för det är just det eleverna gör. Efter kursen kan en del få ett enklare jobb. Andra klarar sig mer på egen hand, kanske i eget boende, vilket är en vinst för både samhället och individen.

Dessa studenters aktivitetsersättning ligger mellan 5 500 och drygt 6 000 kronor i månaden. Kursen är naturligtvis statsfinansierad, men deras egna kostnader uppgår till 6 500 kronor. I den summan ingår enkelrum, mat, förbrukningsartiklar, kopiering, tidskrifter, studieresor och fritidsaktiviteter på skolan.

Ekvationen går inte ihop. Förmodligen vill de också någon gång åka hem eller köpa sig ett par nya jeans. Det ska inte vara så att man måste ha rika föräldrar för att få en utbildning. Några av studenterna har hoppat av, och några har inte sökt. Rektorn på skolan funderar över om de kan fortsätta med utbildningen över huvud taget.

Det är ett och ett halvt år sedan problemet uppmärksammades. Låt oss bifalla motionerna om vi är överens om att vi måste lösa detta.

Fru talman! Det finns mycket mer att anföra om betänkandet. Vi står självfallet bakom samtliga våra reservationer, men jag yrkar bifall till endast reservationerna 1, 3 och 8.

Anf. 147 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! När vi stod här i december och debatterade denna fråga aviserade Lars Leijonborg, precis som föregående talare sade, att en studiesocial utredning var på gång. Den har, som också har sagts, varit lite segstartad. Men nästa vecka kör det i gång.

För Vänsterpartiets del kommer vi att fortsätta att driva frågan att studiemedlen måste höjas. För detta behövs ingen utredning; alla vet att den ekonomiska situationen för studenter är usel.

Efter debatten i december presenterade Sveriges Radio en enkät som gjorts bland riksdagens ledamöter. Den visade att tre av fyra ledamöter tyckte att studiemedlen borde höjas. Men här i kammaren har vi bara fått höra bortförklaringar till varför studiemedlen inte har höjts.

Det vanligaste svaret från de borgerliga representanterna är att man inte kan göra allt på en gång. Nej, det är klart att de redan välbeställda måste få sitt först med borttagande av förmögenhetsskatten, skattesänkningarna, vårdnadsbidrag och avdrag för överklassnära tjänster innan studenterna kanske kan närma sig ens den undre gränsen av fattigdomsgränsen. Det här är såklart hyckleri, men jag ser fram emot den här utredningen och förväntar mig att den landar i förslag om höjda studiemedel, men allra mest hoppas jag att regeringen föregår utredningen och gör slag i saken mycket tidigare.

Fru talman! Jag vill här lyfta fram något som aktualiserades när Jan Björklund och Nyamko Sabuni presenterade sina planer angående sfi.

Det är skrämmande hur man kan basera förslag på hörsägen. I de av regeringen lagda förslagen är det de invandrade som får klä skott för den undermåliga sfi-utbildningen. Man får med osanningar om att de sfi-studerande bara sitter och sitter för att kunna bli försörjda, som Nyamko Sabuni uttryckte det.

Det ligger i allas intresse att alla som bor i Sverige ges möjlighet att lära sig det svenska språket. Dåliga kunskaper i svenska handlar inte om ovilja utan om brister i systemet. Det råder problem med dagens sfi-utbildning. Systemet behöver reformeras. Vi måste förbättra möjligheterna för alla som kommer till Sverige att lära sig svenska. För att förbättra sfi-undervisningen behövs en tydligare individualisering och fler undervisningstimmar per vecka. Sfi ska kunna läsas i kombination med praktik, arbetslivsorientering, validering, annan utbildning eller förvärvsarbete.

Kvaliteten på sfi och de ekonomiska förutsättningarna för att studera kan inte lastas på den invandrade. Det finns inga som helst belegg för att invandrade använder sfi-utbildningen som försörjning. Däremot vet vi att sedan timersättningen togs bort har många tvingats välja bort svenskundervisningen av ekonomiska skäl. Regeringen borde i stället se över hur många som, även för kortare perioder, tvingas avbryta sina studier och börja arbeta för att kunna behålla sin försörjning. Ett tilläggsdirektiv om detta till den studiesociala utredningen vore på sin plats.

Fru talman! När vi talar om en likvärdig skola är det väldigt viktigt, särskilt för de borgerliga företrädarna, att understryka att det inte betyder att allt ska vara likadant. När det kommer till användningen av ordet rättvisa är det dock exakt lika som avses. Rättvisa handlar för mig om att utjämna skillnader. Vi vet att det finns skillnader i förutsättningar när man väljer att studera vidare. För en del är steget väldigt stort, för andra väldigt enkelt. Här har bland annat rekryteringsbidraget för lågutbildade haft en utjämnande effekt och betydelse för att öka den generella kunskapsnivån och för att öka dessa personers möjligheter på arbetsmarknaden.

När man ser på den samlade utbildningspolitik som regeringen hittills har presenterat ser man att det inte handlar om att man är intresserad av rättvisa. Politiken går ut på att begränsa möjligheten till bildning för vissa människor.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservationerna 5 och 8.

Anf. 148 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Vi har många bra motioner som vi förhoppningsvis ska fatta beslut om nästa vecka. Jag ska börja med att bemöta potentiella motargument mot motionerna.

Det har äntligen tillsatts en studiesocial utredning. Vi lyckades att, tillsammans med de borgerliga partierna, driva igenom det under den förra mandatperioden. Det känns bra att vi är på gång med frågorna. Jag hoppas givetvis att resultatet blir bra.

Om jag hade suttit i kammaren och varit tvungen att föreslå avslag på de motioner som vi debatterar nu skulle jag ha gått ut med argumentet att vi har tillsatt en utredning. Det är så jag skulle ha försökt försvara inlägget. Jag utgår ifrån att det är det man kommer att göra.

Varför ska man då bifalla motionerna när utredningen är tillsatt? Man kan också fråga varför man ska avslå dem. Det finns väldigt många bra initiativ i dem, och det är väldigt viktigt för studenterna att det kommer bra beslut fort.

Det är intressant att höra vad vi tycker i de här frågorna, om det inte bara hänvisas till utredningen. Jag hoppas att vi är beredda att göra något när vi som är här och debatterar sedan sitter i utredningen.

När det gäller sakfrågorna vill jag säga att nivån på studiemedlen är oerhört viktig. Studenter lever i dag många gånger under existensminimum. Man har inte ens rätt till socialbidrag för att kompensera det. Det borde givetvis inte handla om socialbidrag. Studiemedlet borde givetvis vara på en sådan nivå att det går att leva på, och det borde ligga över existensminimum. Rent teoretiskt skulle man kunna tjäna pengar på att sluta studera och börja gå på socialbidrag i stället. Det är ett uselt incitament som jag tycker att det är illa att vi har som en del av beslut som vi har fattat här i riksdagen.

Jag kan påpeka att vi i vår budgetproposition ville lägga 900 kronor extra på bidragsdelen. Vi anser att skuldsättningen är ett stort problem för många studenter.

När det gäller hur studiemedlet är utformat är det en oerhörd detaljstyrning från kammaren. Vi styr antal terminer och antal veckor som man kan få ut det, hur gammal man måste vara när man ska få det, maxgränsen per månad och mycket annat. Vi föreslår att man i stället har ett mer flexibelt system som är mer anpassat efter individens möjligheter. Det ska givetvis vara ett totalbelopp och ett antal regleringar, men man ska som student till exempel kunna få ut mer pengar och studera snabbare. Vi borde anpassa det och låta människor välja själva i stället för att i riksdagen besluta om detaljregleringar.

När det handlar om åldersgräns är det konstigt att vi berömma oss om ett livslångt lärande medan vi i det här fallet säger att man inte får några studiemedel om man är över en viss ålder. I svaret på vår motion i den här frågan hänvisas till att den höjdes under den förra mandatperioden. Det är riktigt. Vi lyckades driva igenom en höjning av gränsen, men vi menar att det inte är nog utan att det är rimligt att man avskaffar åldersgränsen och låter alla människor studera oavsett ålder. Vi menar också att den undre gränsen är väldigt konstig. Man har till exempel inte möjlighet att studera på komvux med studiemedel om man är under 20 år. Det är ett väldigt konstigt system.

Jag vill också instämma i det som tidigare har sagts angående rekryteringsbidraget till exempel. Det var något oerhört bra som vi hade förut och som nu tyvärr är borttaget. Det borde givetvis återinföras. Vi har även finansierat det i vårt budgetförslag.

Studenter kan faktiskt bli sjuka. Man skulle inte tro det, men det är sant. Vad händer då? Trygghetssystemet är riktigt dåligt. Vi har någon form av skydd där man får lånedelen avskriven efter 30 dagars karenstid – 30 dagars karenstid har ingen annars. Det gäller om man anmäler det från första dagen. Men vem kommer på att anmäla från första dagen när man har 30 dagars karenstid? Det kanske blir 40 eller 50 dagars karenstid.

Jag har försökt utläsa om karenstiden gäller vid vård av sjukt barn. Då kanske man inte är hemma 30 dagar i rad. Jag förstod inte det. Det kan också bero på att reglerna är oerhört krångliga och inte särskilt flexibla. Jag tror inte att den möjligheten utnyttjas särskilt mycket.

Det för mig också in på delen om föräldraskap. Vi har studenter som, tro det eller ej, har barn i det här landet. De har sämre villkor därför att det är låga ersättningar, och man tar ingen större hänsyn till det. Det finns också problem på högskolorna med att planeringen ligger långt efter och många andra saker.

Sammanfattningsvis kan man säga att vad detta handlar om är att vi i dag inte har ett system som är utformat efter studenternas villkor, utan vi har ett system som är utformat med många roliga regler för myndigheter att gå ned sig i och dessutom en riktigt dålig ekonomisk situation för våra studenter. Detta bidrar inte till att höja kunskapsnivån i Sverige. Jag är ändå glad att det är så många som väljer att studera och försöka göra någonting bra av det trots att de har dåliga ekonomiska möjligheter.

Jag vill också påpeka att jag tror att rätt många av dessa regler grundas på att man har en idé om att studenten är 20 år, bor hemma eller har lyckats fixa en riktigt billig lägenhet och inte har några särskilda intressen utöver att studera, och om man har det finansierar man dem genom att jobba. Och det går tydligen absolut inte ut över studierna. Jag vänder mig mot den beskrivningen och hade hoppats att vi hade kunnat tillstyrka motionerna. Men jag hoppas i varje fall att vi kommer att nå ett riktigt bra resultat i den studiesociala utredningen. Jag hoppas att ni andra från de borgerliga partierna tydligt markerar att det nu är dags att förbättra för studenterna.

Jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 8.

Anf. 149 OSKAR ÖHOLM (m):

Herr talman! Det finns ett antal politiska frågor och politiska diskussioner som på något sätt ständigt återkommer. Då menar jag egentligen inte de frågor som rör politisk filosofi och som ständigt återkommer och som man kan diskutera, utan jag talar om väldigt konkreta samhällsfrågor som människor tycker är viktiga och som de upplever att politikerna inte har lyckats åtgärda och inte någon annan heller.

Diskussionen om studiestöd har länge varit precis en sådan diskussion. Även om det studiestöd som Sverige erbjuder kanske är ett av de mest generösa i världen är det allt fler som har börjat ställa sig frågan hur systemet egentligen fungerar. Är det tillräckligt generöst? Fungerar det effektivt? Ger det studenterna de verktyg som vi talar om för att förverkliga sina drömmar?

Man får väl erkänna att den politiska debatten ganska väl har följt de partipolitiska linjerna, tycker jag. Mitt parti har mycket betonat att studier är en investering. Det glömmes man ibland bort när man lyssnar på den här debatten. Man har mer fokuserat på att systemet måste bli mer överblickbart. Vi har kritiserat fribeloppsgränser och annat. Från en del partier på vänsterkanten har det i vanlig ordning låtit: Mer bidrag till alla så löser sig problemen.

Om man går igenom protokollen bara från de debatter som vi har haft om studiestöd i den här kammaren under det senaste året ser vi att det är ungefär samma frågor som återkommer. Är det tillräckligt generöst? Är systemet effektivt? Ger det studenterna verktygen för att förverkliga sina drömmar?

Herr talman! Mot denna bakgrund tycker jag förstås att det känns oerhört bra att den parlamentariska kommitté som ska bena ut dessa frågor och just gå igenom systemet ordentligt äntligen är på plats. Den som har bra politiskt minne, precis som Lage Rahm poängterade, minns att den utredningen krävdes redan i början av 2006 men att den dåvarande regeringen inte ville tillsätta den. Inom ramen för denna utredning ryms inte bara de flesta frågor som finns i utskottets betänkande 6, vars förslag jag yrkar bifall till, utan också förmodligen svaren på de mer övergripande frågorna. Är systemet tillräckligt generöst? Fungerar det effektivt? Erbjuder det studenterna verktygen för att förverkliga sina drömmar?

Utgångspunkten är förstås att vi har ett system som ger en ganska god grund att stå på. När vi nu ska gå igenom de problem och de utmaningar som finns gör vi det från en nivå som faktiskt de allra flesta avundas oss. Det ska man komma ihåg. Jag har i varenda debatt om studiestöd sagt, och jag tänker säga det i varenda debatt, att vi förmodligen har det mest generösa systemet i världen. När man gör internationella jämförelser ser man det. Vi har en kombination av låga utbildningskostnader, ganska generösa bidrag och omfattande möjligheter att ta studielån. Det är bra. Men man måste ha den bakgrunden klar för sig när man diskuterar frågorna för att det ska bli en relevant och bra debatt.

Att systemet är generöst är naturligtvis inte en garanti för att det fungerar optimalt. Där har vi alla exempel på studenter som har en bekymmersam situation, inte minst när studentgruppen numera är så pass mångfasetterad att den rymmer allt från nybakade gymnasiestudenter till en-

samstående föräldrar som har svårt att få ekonomin att gå ihop när de studerar.

Herr talman! Jag är medveten om att det finns ledamöter i den här kammaren som tycker att den här utredningen inte hade behövt tillsättas. Vi hörde det också för en liten stund sedan. Argumentet brukar så klart vara att vi redan har identifierat problemen och tycker att vi redan har alla lösningar formulerade och klara. Jag säger formulerade och klara eftersom man ska betona att det inte är samma sak som finansierade och klara.

Men det som jag ser som den stora fördelen med den studiesociala utredningen är att man äntligen tar tag i studentfrågorna med ett samlat grepp. Vi kan alla hitta enskilda problem i dagens system. Någon tycker att bidragsnivån är för låg rent generellt. Jag tycker att fribeloppet borde avskaffas eller höjas. Någon tredje tar upp problemet med att olika trygghetssystem krockar med varandra. Alla har vi säkert i någon mening rätt och rimliga utgångspunkter för det vi säger. Men nu får vi möjlighet att faktiskt se över detta i ett sammanhang, göra en samlad bedömning och titta på vilka åtgärder som vi ska vidta. En sådan hantering tror jag inte bara är positiv för de studenter som är beroende av systemet. Det är också en ganska ansvarsfull politik att agera på det sättet.

När man går igenom de motioner som vi diskuterar här i dag ser man också precis detta. Det är en oerhört stor bredd på frågorna. Det är allt från fribelopp till trygghetssystem och till studiestödets administration. Och allt kan säkert bli bättre. Vi kan diskutera förbättringar överallt.

Jag måste också säga att jag är glad att det lite grann har börjat röra på sig i oppositionen i en del frågor. Man kan ta frågan om fribeloppet som ett exempel. Under hela den förra mandatperioden och förmodligen många mandatperioder innan dess stod borgerliga ledamöter och stångade sig om inte blodiga så i alla fall svettiga i denna talarstol och argumenterade för att fribeloppet måste justeras eftersom det inte fungerar. De berättade om studenter som jobbade extra under sommaren bara för att märka att när höstterminen började sjönk bidragen eller lånen. De berättade om studenter som tyckte att de vill få in en fot på arbetsmarknaden redan under studietiden eftersom de tror att det lönar sig men valde bort det alternativet eftersom de också såg att studielånen skulle sjunka eller försvinna.

Man ska ha klart för sig att den dåvarande regeringen hela tiden argumenterade mot detta. Ansvariga statsråd som Lena Hallengren sade i en debatt ungefär att om man tjänar pengar har man inget behov av förmånliga studielån från staten. Nej, det är klart att det är en åsikt som man kan ha. Det är lätt att vifta bort dessa små extrainkomster och bara upp-
repa ett mantra om att studier alltid måste vara en heltidssysselsättning.

Men jag tycker inte att man ska glömma bort att extraarbete vid sidan av studierna också har sina fördelar, dels direkt genom att man så klart får extra pengar i plånboken, dels indirekt genom att man får erfarenhet, kontakter och förhoppningsvis ingångar på arbetsmarknaden som man inte hade fått annars. Det tjänar vi faktiskt alla på.

Det känns då bra att motståndet just mot fribeloppet och justeringar där sedan valet har börjat mjukna något från åtminstone Socialdemokraternas sida. Det tycker jag är bra. Om det sedan beror på att man har fått

upp ögonen för problemet eller att man inte längre behöver ta ansvar för en statsbudget ska jag låta vara osagt.

Det finns också andra frågor som det är spännande att tala vidare om framöver. Jag kan ta studiestödsadministrationen som ett sådant exempel. Även om det har blivit lite bättre under den senaste tiden är det väl många studenter som minns – jag kan villigt erkänna att jag är en av dem – hur det var att sitta i telefonköer hos CSN i timmar och ändå inte få besked som man var nöjd med. Att vi nu förutsättningslöst kan titta just på studiestödsadministrationen är jättebra. Vi kan fundera på om administrationen och kanske till och med lånestocken kan överföras i annan regi som det heter. Det är inte så dramatiskt. Det räcker att vi tittar på andra sidan Bottenviken för att se att det finns system där man helt enkelt sätter upp en statlig garanti som gör att alla får låna men att man också släpper in banker och andra kreditinstitut och säger att de också får vara med och konkurrera om dessa framtida kunder. Det tror jag kan vara väldigt bra.

Även de övriga frågor som ligger inom utredningens ram är förstås oerhört viktiga vad gäller de studiesociala delarna när vi går igenom just hur trygghetssystemen samspelar med varandra. Också frågan om hur studiemedlen kan användas som ett verktyg för att öka genomströmningen ligger med i direktiven.

Herr talman! Politik när den är som bäst handlar om att ge människor verktyg för att förverkliga sina drömmar. Det finns en fantastisk kraft och potential hos människor. När politik fungerar som bäst lyckas vi med att se till att utnyttja den kraften. När politik fungerar som sämst lägger man hinder i vägen för den kraften. Det är oftast där någonstans som striden står.

Studiestödets grundidé tycker jag är av den positiva sorten. Det handlar om att göra drömmar möjliga. Det handlar om att de som har ambitioner och idéer också ges möjlighet att förverkliga dem. Det är dessutom bra eftersom det har en dubbel effekt, dels att människor får förverkliga sig själva, dels att hela samhället tjänar på det.

När vi nu ser över det framtida studiestödssystemet tycker jag att vi ska förädla just den grundidén samtidigt som vi gör upp med och tar bort de delar av systemet som mest lagt hinder i vägen. Då tror jag att vi lyckas med de övergripande frågorna. Då skapar vi ett system som är generöst, effektivt och drömförverkligande.

(Applåder)

Anf. 150 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Det var väldigt intressant att lyssna på Oskar Öholm, och jag ser fram emot att fortsätta denna diskussion med honom inom utredningen.

Det är några saker som jag tänkte på och som handlar om det helhetsgrepp som Oskar Öholm talade om. Det finns andra system som påverkar. Jag tog upp a-kassan. Jag är ganska ny så jag får fara omkring och tala med folk så att jag lär mig denna fråga. Då träffade jag Mälardalens studentkår. De menar att eftersom detta studerandevillkor har försvunnit i a-kassan och att man snabbt måste betala tillbaka sina lån har fler studenter hamnat hos kronofogden. Det sade de till mig.

Häromdagen kom en rapport från Kronofogdemyndigheten som jag tycker stärker deras påstående, även om jag inte har granskat den på djupet.

Antalet verkställda vräkningar har ökat med 7 procent och obetalda skulder med 18 procent under år 2007. Tror Oskar Öholm att det kan bero på vad som här nämnts, eller har han något annat att anföra här? Jag känner mig orolig.

Anf. 151 OSKAR ÖHOLM (m) replik:

Herr talman! När man börjar diskutera de här frågorna och tar upp de argument som Caroline tar upp ska det tas på allvar. Det är verkligen inte bra om man ser exempel på att det finns människor som inte klarar sig i systemet. Men man ska heller inte glömma utgångspunkten. Vi pratar om en investering och om det som gör att det då blir viktigt att när det gäller studierna se till att det finns en arbetsmarknad att komma in på. Där har väldigt mycket hänt under den senaste tiden.

Jag är helt öppen för att vi så att säga ska lyssna in de problem som finns. Det är också anledningen till att utredningen nu är på plats. Vi ska titta på hur olika trygghetssystem fungerar och hur man gör just med dem som ser att de inte får pengarna att räcka till.

Man ska dock inte glömma bort att vi när det gäller studielånen och studiebidragen måste ha ett system som är sådant att man inte fastnar i skuldsättning. Detta är mycket viktigt. Den som är satt i skuld är inte fri, brukar man säga. Det är så sant att det står både i Bibeln och i Göran Perssons memoarer.

Mot samma bakgrund kan man fråga sig hur studiestödssystemet fungerar. Är det över huvud taget ett mål för Socialdemokraterna att minska studenternas skuldsättning? Det är lite grann det vi pratar om. Att också möjligheten till fribelopp finns och att man kan tjäna lite extrapengar och så är en minst lika viktig fråga, tycker jag.

Anf. 152 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Visst är det viktiga frågor som du nu tar upp. Men vad säger du om det här med a-kassan och bron? Säg att du utbildat dig till ett visst yrke och det inte finns någon ledig plats i det yrket. Det finns en viss skevhet här. Kanske hittar du några strötimmor till exempel. Lik förbaskat har du månadsbetalningarna och allt sådant. Du kan inte betala tillbaka dina skulder, utan du hamnar hos kronofogden eller vad det nu kan vara.

En annan aspekt är, som studenterna sade till mig, att om man inte får ett jobb direkt efter studierna och man vet att det inte finns något annat system än, som i det här fallet, a-kassan hänger man kvar för att kunna försörja sig ett halvår till. Det är väl inte heller bra? Det finns ju stora ambitioner; man vill att det ska gå fortare. Jag har läst om genomströmning i direktiven.

Är det här med a-kassan viktigt? Och vad säger Oskar Öholm till studenterna just om a-kassan och studerandevillkoret?

Anf. 153 OSKAR ÖHOLM (m) replik:

Herr talman! När man pratar om utbildning som en investering ska man också ha klart för sig att det är ett delat ansvar.

Som politiker ska vi fundera på vilken typ av utbildningar som ska finnas. Vad behövs för att man ska lyckas? Hur ska studiestödssystemet se ut? Hur ska det ordnas med de förutsättningarna? Som student har man ett ansvar när det gäller att fundera på vad man är intresserad av. Det får vägas mot var arbetsmarknaden framöver finns. Den avvägningen måste hela tiden göras.

När det gäller a-kassan som sådan handlar det om en försäkring. När man tar ut den har man ju dessförinnan tjänat in på arbetsmarknaden. Men det är inte riktigt så det fungerar när man är student. Har man utbildat sig till ett yrke där det inte omedelbart finns arbete får man kanske först testa något annat. Men det behöver inte betyda att slutmålet är omöjligt att nå.

Anf. 154 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att notera att Oskar Öholm beskriver att de borgerliga har stångat sig om inte blodiga så i alla fall svettiga när det gäller motståndet till att höja eller att ta bort fribeloppet. Det är också intressant att notera att fribeloppet, såvitt jag vet, finns kvar och att det inte har höjts. Man kan undra varför.

Men det var inte framför allt det som jag här var intresserad av, utan jag tänkte bara påpeka att vi faktiskt har finansierat de höjningar som vi har föreslagit. Vi menar också att det är rimligt att inte bli alltför skuld-satt.

Dock blir jag, herr talman, lite oroad när Oskar Öholm går in på att systemet är generöst och att andra avundas oss. Det finns alltid människor som har det sämre, och man kan alltid jämföra med dem. Frågan är vad man vill uppnå med det. Menar vi att studenterna har det för bra? Det är väl nästan det som Oskar Öholm insinuerar. Det är möjligt att det inte är så men om det är så skulle jag gärna vilja få en förklaring.

Man kan också ifrågasätta hur bra det är att man i praktiken kan få mer pengar om man går på socialbidrag än man får om man studerar. Märk väl att man inte får studera när man går på socialbidrag! Vilka signaler ger det i ett samhälle? Och vad är det för idé att vilja att människor ska vara passiva, alltså att premiera passivitet?

Slutligen är det intressant att notera den inriktning på personlig investering som Moderaterna här för fram. Jag tycker att det är viktigt att inte glömma att universiteten är en del av vårt bildningsarv och bildningsideal, att det är viktigt med en akademi och att vi som samhälle bidrar till att upprätthålla vår kunskap och vidareutveckla denna. Dessutom handlar det om att stödja vetenskapen. Grundutbildningen är en del av detta. Det här är ett samhälleligt intresse, inte bara en personlig investering.

Anf. 155 OSKAR ÖHOLM (m) replik:

Herr talman! Det som är så fint när man utbildar sig är att det är en personlig investering. Dessutom tjänar hela samhället på det.

När det gäller fribeloppet är det så klart så att det tar tid innan allting är på plats. Det här ligger ju inom ramen för den studiesociala utredningen. Miljöpartiet ska ha ett stort tack för att de stödde att vi kunde göra det gemensamt förra mandatperioden. Nu börjar vi se att saker händer och att detta kan gå i lås. Det tycker jag känns väldigt bra.

När det sedan gäller diskussionen om hur generöst systemet är och detta med att slå sig för bröstet och redan vara nöjd vill jag säga att det kanske inte alls är så. Jag bara konstaterar att vi inte betalar terminsavgifter. Vi får studiebidrag och omfattande studielån. Man ska ha klart för sig att det inte är vilka lån som helst, utan det är lån som löper till en ränta som motsvarar statens upplåningsränta.

Vi säger helt enkelt att studenter som lånar pengar får göra det som hade de samma kreditvärdighet som svenska staten. Det är ju fantastiskt! Vid en jämförelse med andra länder hamnar Sverige dessutom oftast i topp. Då tycker jag inte att det är riktigt trovärdigt att föra en retorik som går ut på att systemet håller på att rämna eller att det är omöjligt att överleva på det som systemet ger. Det är poängen här.

Jag skulle vilja veta om det är Lage Rahms och Miljöpartiets uppfattning att hela studiestödssystemet är så snålt tilltaget att det inte går att leva på studiestödet. Jag förstår att ni i er budget har satt av pengar för en höjning. Men var det er uppfattning redan förra året när ni kom överens om nivån? Den röstade väl Miljöpartiet för, eller hur? Det har nu gått ett år. Det sker ju en uppjustering när ett år passerat. Var det också en orimlig nivå som ni förra gången röstade för? Det kan vara en motfråga, tycker jag.

Anf. 156 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Oskar Öholm ställer en del frågor. Om det är en orimlig nivå beror givetvis på vilket perspektiv man har. Vi menar att det i alla fall inte är helt rimligt som det i dag ser ut. Men givetvis går det att överleva på det man får. En mängd människor gör det.

Problemet är vad som händer när något extraordinärt inträffar. Säg att man behöver gå till tandläkaren. Många gånger avstår man kanske från det. Det kan också vara så att man behöver nya glasögon. Kanske fortsätter man med att se lite sämre med de gamla glasögonen som kanske lagas med tejp eller vad det nu kan vara. Många människor är uppfinningsrika när de är tvungna. Givetvis är det positivt, men man ska inte tvinga människor till den nivån.

Jag tycker inte att det är rimligt att man kan få mer pengar genom socialbidrag än till exempel genom CSN. Det vore intressant att höra Oskar Öholm kommentera det.

När det gäller CSN kan jag helt kort nämna att jag har studerat i två omgångar. 1999 började jag studera. Då var CSN något sämre än nu. Mina senaste studier avslutade jag den 18 januari i år. Jag måste säga att min uppfattning – även andra som jag studerat tillsammans med har samma uppfattning – är att CSN nu har blivit mycket bättre. För det tror jag att vi ska ha ett tack som tillsammans med andra drev igenom en höjning av anslaget till CSN just för att det ska bli förbättrade kontakter och så vidare.

Jag noterar att Oskar Öholm nu nämner att det är bra med både–och, att det är både en personlig investering och bra för samhället. Det är jag glad för att också Moderaterna kan säga någon gång då och då. Men det jag vill ha svar på är egentligen om det är rimligt att man kan få mer pengar i socialbidrag än om man studerar.

Anf. 157 OSKAR ÖHOLM (m) replik:

Herr talman! Det känns skönt att vi har fått höra från Lage Rahm att det inte är en fullständigt orimlig nivå, att människor kan överleva på den nivån. Dessutom är det ett erkännande av vårt system. Det fungerar på ett sådant sätt att många andra länder är avundsjuka på oss för att det ser bra ut.

Sedan håller jag med om att det absolut kan dyka upp tillfällen i livet då det är svårt att få ekonomin att gå ihop. Då kan man göra på olika sätt. Många jobbar lite extra för att bygga upp en buffert. När det gäller just det exempel som Lage Rahm tar upp, att man inte har råd att gå till tandläkaren, ska vi väl vara glada för att den borgerliga regeringen precis håller på att införa ett högkostnadsskydd för tandvård – något som Socialdemokraterna lovade under hur många år som helst men aldrig genomförde. Det är också ett exempel på att andra politikdelar får lösa de problem som uppstår.

Den andra och kanske mer ideologiska frågan om det är rimligt att man kan sluta studera, gå på socialbidrag och därigenom få mer pengar, kan man lyfta upp retoriskt. Men där går möjligtvis skiljelinjen. Man kan inte bara jämföra pengarna och tror att de är det enda som spelar någon roll. Det är klart att det blir orimligt om jag tänker: Nu går jag och sätter mig i bänken på högskolan och funderar på hur jag kan få ut mest pengar just nu, kortsiktigt. Men jag tror inte att det är så människor fungerar. Jag tror att man tänker: Vad vill jag göra av mitt liv? Hur vill jag förverkliga mina egna idéer? Och en utbildning är oftast nödvändig för det. Jag ser det alltså inte som något gigantiskt problem om det någon gång skulle vara någon som skulle göra de här jämförelserna. Jag tror inte att någon för att bara tjäna några hundralappar extra väljer att gå på socialbidrag i stället.

Anf. 158 PER LODENIUS (c):

Herr talman! Jag kan tycka mig se att det finns en ganska stor samstämmighet här i kammaren om att dagens studiemedel, bestående av bidrags- respektive lånedel, skulle behöva vara högre. 2003 överlämnades ett betänkande med titeln *Studerande och trygghetssystem*. Med bland annat detta som grund har det gjorts små, inte tillräckliga men dock, förändringar under senare år, såsom höjningen av studiebidraget 2006 och införandet av tilläggsbidrag för studerande med barn.

Det har nu tillsatts en studiesocial utredning som bland annat med grund i den tidigare nämnda utredningen från 2003 ska överväga och föreslå åtgärder vad gäller studerandes ekonomiska och sociala situation. Åtgärderna ska syfta till att den studerande har möjligheter att försörja sig och leva ett tryggt liv under sin studietid. Det är bra att man nu tar ett ordentligt helhetsgrepp på det här. Det är viktigt att studiemedelssystemet är överblickbart och konsekvent för den studerande. Det är också en av kommitténs uppgifter att ta fram ett sådant förslag.

Centerpartiet ser gärna en höjning av studiestödet som ett sätt att förbättra situationen för den studerande. Det är ingen nyhet.

Det är dock inte enbart en höjning av själva studiemedlet som skapar en förbättrad ekonomi och ett tryggare liv för den studerande. En höjning av eller avskaffande av fribeloppet är en viktig komplettering till en höjning av studiemedlet. Fribeloppet är i dag ett hinder för studenter att

kunna dryga ut sin ekonomi och också kunna skaffa sig kontakter i arbetslivet under studietiden. Fribeloppet, som är den maximala inkomst som man som student får ha per halvår utan att studiemedlet minskas, är i dag drygt 50 000 kronor.

Systemet för finansiering av studier behöver vara enkelt att förstå och inte skapa extra krångel och oro för den studerande. Att då behöva tacka nej till jobb under en period av studierna då man kanske har möjlighet att jobba extra på grund av risken att passera gränsen för fribelopp skapar bara onödig oro och stress.

Under studietiden är det också viktigt att studenterna uppmuntras att ta initiativ till arbete vid sidan om. Förutom att det ger ett välkommet tillskott till kassan ger det viktiga erfarenheter och kontakter inför yrkeslivet som kommer efter studietiden. Möjligheten att redan under sin studietid starta företag begränsas också av fribeloppet. Fribeloppsgränsen skapar alltså problem, då det kan vara svårt att i förväg veta hur mycket man kommer att jobba in som företagare eller tjäna som anställd under perioden.

I kommittédirektiven till den studiesociala utredningen kan man läsa: ”När det gäller möjligheten att kombinera arbete med studier innebär de så kallade fribeloppsgränserna inom studiemedelssystemet att studerande i vissa fall inte kan förbättra sin levnadsstandard så mycket som han eller hon önskar. Den studerande riskerar också att få en onödigt stor skuldbörda. Beloppsnivåer och fribelopp inom studiemedelssystemet behöver därför ses över.”

Jag ser med tillförsikt fram mot vad den studiesociala utredningen kommer att föreslå vad gäller fribeloppet för studiemedlet.

Men, herr talman, att ha möjlighet att jobba under sin studietid är inte alla förunnat. Men en höjning av fribeloppet kan också skapa möjligheter. Det är dock inte den enda lösningen på studerandes ekonomiska situation. Sedan 2006 finns, som jag sa inledningsvis, till exempel möjligheten för studerande med barn att få ett tilläggsbidrag. Alla som omfattas av studiemedelssystemet har annars i princip rätt till lika stort studiestöd. Ett enkelt överblickbart och konsekvent regelverk bidrar till högre rätts-säkerhet och gör det också lättare för den studerande att beräkna vilken ekonomi man kommer att ha under studietiden men också framtida kostnader för exempelvis återbetalning av lånedelen. Det är alltså viktigt med ett studiemedelssystem som har ett enkelt, överblickbart och konsekvent regelverk.

Men sedan kan också den studerande ha specifika individuella behov, behov som ska kunna tillgodoses inom ramen för andra förmånssystem. Det är därför viktigt att det finns tydliga samordningsbestämmelser inom studiemedelssystemet och trygghetssystemen vi har i vårt samhälle.

Också detta tas upp i direktiven till den studiesociala utredningen, och jag citerar återigen från direktiven: ”Även om vissa studiesociala förbättringar har genomförts kvarstår många av de problem som belystes av den tidigare studiesociala utredningen, exempelvis att gränsdragningen mellan studiemedelssystemet och andra trygghetssystem behöver förtydligas eller förändras.”

Den studiesociala utredningen ska alltså överväga om gränsdragningen mellan studiemedelssystemet och de sociala trygghetssystemen behöver förtydligas så att systemen kan samverka på ett optimalt sätt. Detta är

inte minst viktigt för studerande med funktionshinder, som vi har hört om här tidigare också.

År 2006 beslutade en enig riksdag om en samordningsbestämmelse mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetsersättningen. Bestämmelsen innebär att det inte är möjligt att under en och samma tidsperiod få både studiemedel och sjuk- och aktivitetsersättning. Det har bland annat inneburit att personer med funktionshinder som studerar vid folkhögskolor och tidigare haft både aktivitetsersättning och studiemedlets bidragsdel inte längre har haft rätt till studiebidrag.

Regeringen har beslutat om en översyn av aktivitetsersättningen. Översynen ska redovisas i höst. Samtidigt ska, som sagt, den studiesociala utredningen se över om gränsdragningen mellan studiemedelssystemet och de sociala trygghetssystemen behöver förtydligas så att systemen kan samverka på ett optimalt sätt. Man ska också se över och lämna förslag till hur förbättringar kan göras i andra former och på andra sätt inom studiemedelssystemet.

Det här ser jag som en viktig fråga för den studiesociala utredningen. Jag sätter stor tilltro till den och ser med tillförsikt fram mot resultatet av densamma.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkande UbU6.

Anf. 159 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Tack, Per Lodenius, för att du tog upp frågan som jag nämnde i mitt anförande. Men jag funderar ändå över om vi kan klara upp det här i den studiesociala utredningen. I direktiven berörs inte den här problematiken mer än att, som du tog upp i ditt anförande, vi ska överväga om gränsdragningarna mellan studiemedelssystemet och det sociala trygghetssystemet måste förtydligas. För de här studenterna är gränsdragningen glasklar redan, så jag ser inte någon lösning. Dessutom är det alldeles för sent att komma med ett förslag 2009.

Huvudsyftet med den andra utredningen som du tar upp är väl att man ska kunna anpassa aktivitetsersättningen till planerade försämringar i sjukpenning och sjukersättning. Eller har jag missuppfattat detta?

Anf. 160 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Det viktiga är att ungdomar med funktionshinder får en hållbar möjlighet att studera vidare, att reglerna inte ändras hela tiden, utan att man ska kunna hitta ett beständigt och hållbart sätt att finansiera sina studier. När det gäller den studiesociala utredningen som nu ska göras handlar det om att där hitta system och möjligheter så att det blir en samverkan mellan andra ersättningar.

Därför är det viktigt att man gör en ordentlig genomsyn av detta. Det är inget som man kan stressa fram. Det är viktigt att vi gör detta och får en helhetssyn, även för de funktionshindrade.

Anf. 161 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Det är mycket helhetssyn och helhetsgrepp här, och det är bra. Man ska ju titta på hela kartan innan man bestämmer sig.

Det finns många olika sätt att göra detta. Sisu, som det hänvisas till i betänkandet, har redovisat hur statsbidragen används i dag, men de har

inte fått i uppdrag att höja dem eller att komma med sådana förslag. CSN har utrett vilka utbildningar vid folkhögskolorna som ska ge rätt till studiestöd, mot bakgrund av att regeringen om jag har förstått saken rätt har tyckt att delar av folkhögskoleutbildningen mer är att betrakta som habilitering än som utbildning. När kan studenterna få besked? Det är bråttom.

Anf. 162 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Caroline Helmersson-Olsson nämner bland annat Soci-
alstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, Sisu, som har haft ett
regeringsuppdrag att se över hur det särskilda statsbidraget till folkhög-
skolor används. Det här bereds just nu på Regeringskansliet, och jag vill
inte föregripa det. Jag vill höra vad man kommer fram till där.

Det är svårt att föregripa de här utredningarna. Återigen: Det är ett
helhetsgrepp vi behöver. Men jag är fullt medveten om svårigheterna och
problemet för de funktionshindrade som studerar på bland annat folkhög-
skolor.

Anf. 163 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Det blev Hjalmar Oscar Ahlberg från Stenbrohult i
Småland som fick det första statliga studiebidraget i Sverige. Det främsta
argumentet när man gjorde detta 1919 var att man såg att många studen-
ter hade en ekonomiskt besvärlig situation.

Redan då insåg man att det är viktigt att studenterna har god eko-
nomi. Samma fråga brottas vi med nu. Men jag gissar att med de 2 200
kronor som Hjalmar Oscar fick skulle inte många studenter vara nöjda i
dag, även om man skulle räkna upp det med inflationen.

Det är viktigt för Sverige att vi har bra villkor för studenterna. Vi har
i dag i internationella jämförelser ett ganska bra eller till och med mycket
bra studiestödssystem. Det är Folkpartiets åsikt att det måste vi ha också
framöver. Vi ska ligga i topp. Vi ska vara bland de bästa. Vi ska vara ett
av de länder som erbjuder studenter allra bäst förutsättningar. Detta är
viktigt både därför att vi ska ge människor chans att utvecklas till det de
vill bli och för att stärka Sveriges chans att klara den globala utmaningen.

Ska Sveriges studiemedelssystem ligga i topp också framöver måste
man se över bidragsnivåerna och krånglet. Man måste fundera över hur
man gör det mer individanpassat och mycket annat. Därför är det viktigt
att vi nu tar ett helhetsgrepp på de här frågorna.

Ett bra studiemedelssystem måste också placeras in i sin omgivning.
Det måste inte bara vara bra bidrag och bra lån, utan det måste också
vara tydligt att det lönar sig att studera. För många är det inte så i dag.

När man ser på livslöneperspektivet är det för många studenter tydligt
att det faktiskt inte lönar sig att studera. Skattesystemet och dess effekter
men också det faktum att många långa utbildningar leder till jobb med
låg lön innebär faktiskt att det för många människor inte lönar sig att
plugga. Jag behöver kanske inte tillägga att det är just kvinnodominerade
områden som ofta drabbas av just detta.

Som tidigare talare har varit inne på presenterade LO en rapport för
någon vecka sedan där slutsatsen mycket tydligt var att dåliga studielån
cementerar den sociala snedrekryteringen. Det ligger en hel del i detta,

men det är inte hela sanningen. Jag tror att man måste fördjupa analysen ytterligare. Man måste blanda in fler faktorer.

Tittar man lite djupare på statistiken kan man se att det är barn i akademikerfamiljer som läser de långa och dyra utbildningarna. På det sättet cementeras faktiskt den sociala snedrekryteringen, inte bara när det gäller intagningen utan också i valet av utbildning. Att tala om social snedrekrytering bara när det gäller intagningen räcker inte. Man måste se det ur det bredare, större perspektivet.

Vill man bryta snedrekryteringen räcker det inte att bara titta på studiemedel. Man måste också titta på skattesystem och mycket annat. Att ta bort straffskatten på utbildning, värnskatten, är bra, men inte heller det räcker. Jag tror att man måste ta ett väldigt stort grepp på detta.

Man måste se att snedrekryteringen egentligen börjar redan i grundskolan – ja, kanske till och med redan i förskolan, som vi ska diskutera senare. Därför är det så viktigt att se helheten av regeringens och alliansens politik. Det handlar om att ha en bra förskola, och det handlar om att ha en bra grundskola. Det handlar om att se till att det finns lärare i grundskolan och gymnasiet som stimulerar till lärande.

Det handlar om att ha ett gymnasiesystem som inte slår ut elever och som inte innebär att många känner att det har ett misslyckande med sig. Har man ett misslyckande i grundskolan eller gymnasiet är det mycket svårt att gå vidare till högskolan, och det är väldigt få som gör det.

På alla dessa områden genomför nu regeringen och majoriteten i riksdagen en kraftfull omläggning av politiken. Det kommer att få effekt också på högskolan.

Herr talman! Som tidigare har tagits upp i debatten har regeringen nu tillsatt en studiesocial kommitté. Eftersom den är parlamentarisk kommer flera av debattörerna att mötas också i den kommittén. Det bådär gott eftersom det uppenbarligen finns ett starkt engagemang för dessa frågor. Kommittén har ett väldigt brett uppdrag. Det handlar om studiemedelssystemet, om de sociala försäkringarna, om bidrag, om lån och om fribe-
lopp. Det handlar om administrationen och – inte minst viktigt med tanke på de problem vi har i Sverige – om hur man ska se till att genomströmningen blir bättre.

En viktig del i detta som både Caroline Helmersson-Olsson och Per Lodenius tog upp är studiemedelssystemet för funktionshindrade. Jag möter gärna Caroline Helmersson-Olsson i ett försök att lösa det problem som uppstod när sosseregeringen 2006 förändrade politiken. Det är ju i grunden där vi står nu. Man analyserade inte den här frågan ordentligt innan man förändrade systemet 2006. Det är därför den här regeringen nu får ta tag i de här problemen och försöka lösa dem. Från alliansens sida tror jag att vi alla är överens om att vi gärna ska försöka lösa den här frågan tillsammans.

Flera av de förslag som tas upp i motionerna och reservationerna kommer att behandlas i den studiesociala utredningen. Då är det rätt rimligt att vi från majoritetens sida hänvisar till den när vi besvarar motionerna.

Som Folkpartiets representant i utredningen ska jag säga att jag har åtagit mig detta uppdrag med ganska stora förhoppningar. Jag är övertygad om att studiemedlen behöver förbättras framöver. Jag är övertygad

om att vi kan hitta ett system som är mindre byråkratiskt än det som vi har i dag och bättre individanpassat.

Jag vet att studiemedelssystemet är viktigt inte bara för den enskilda studenten utan också för hela Sverige. Därför är det avgörande vad vi kommer fram till i utredningen.

Jag ska avsluta med att återigen ta upp det som Caroline Helmersson-Olsson nämnde, nämligen den LO-rapport som presenterades. Den visar ju att studiemedlens värde i förhållande till en arbetarlön har minskat stadigt de senaste 15 åren. Den kommitté som nu tillsätts om studiesociala villkor har ett stort arv att bära. Vi har många år att hämta igen, och det är viktigt att vi faktiskt lyckas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 164 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är med lite större glädje jag lyssnar på Christer Nylander än på Oskar Öholm. Jag tycker att det verkar som om både Centern och Folkpartiet har en mer generös inriktning, och jag hoppas att även Moderaterna följer med sina allianskolleger och att vi får en bra utredning.

Som Oskar sade på slutet är det givetvis inte så att människor pluggar för att de tjänar ekonomiskt på det. Då hade det varit mycket färre studenter. Det är mycket glädjande att människor ser det som något mer än bara en investering.

Christer Nylander nämnde att vi ska vara bland de bästa när det gäller studiemedelssystemet. Jag hoppas att det är det ni menar. Det jag egentligen skulle vilja fråga är om det är så att vi ska se också på hur villkoren är nationellt och inte bara titta internationellt.

Sedan vill jag bara notera att när det gäller att regeringen satsar på tidiga åldrar och så vidare och att det ska ge resultat senare tror jag att vi har olika åsikter. Jag ska inte veckla in mig mer i det, men eftersom det ändå har nämnts vill jag påpeka att många anser att en hel del av de satsningar som regeringen gör snarare kan leda till utslagning än någonting annat.

Men nog om det. Jag vill i stället fråga Christer om det inte är så att vi ska ha ett riktigt bra studiemedelssystem? Skulle vi inte kunna gå direkt in och höja studiemedlet? Det är ju inte det som behöver utredas. Vi har enormt mycket krångliga system och dålig samordning med sjukförsäkring och annat. Men studiemedlet är ganska lätt att bara höja. Skulle inte det kunna gå att göra?

Anf. 165 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag och Lage Rahm är alldeles överens om att det som gjordes 2002–2006 inte duger. Det räcker inte. Den ökning som gjordes då räcker inte till. Därför har också alliansen skrivit väldigt tydligt i sitt valmanifest att studiemedlet bör höjas under mandatperioden. Det förutsätter jag att regeringen också kommer att föreslå i de budgetpropositioner som kommer framöver.

Därtill tillsätter man en studiesocial utredning som ska fundera på hur studiemedel ska sättas framöver. Jag håller på och läser den gamla utredningen – jag har inte läst den fullständigt ännu. Men fakta som kom fram i den tyder på att studenternas konsumtion inte riktigt fungerar på samma

sätt som andra människors konsumtion. Priserna när det gäller deras konsumtion stiger fortare än KPI, som det i dag är kopplat till. Det innebär att det också urholkas på sikt.

Jag får väl säga att det var synd att den gamla regeringen inte tog det på allvar när den utredningen kom. Då hade man redan nu kunnat ha gjort en hel del.

Jag ska försöka svara på frågorna i övrigt också. Jag vet inte riktigt vilka åtgärder som vi genomför som Lage Rahm menar skulle innebära utslagning. Det handlar om att satsa stenhårt på att lärare ska få fortbildning, att lägga om lärarutbildningen så att vi får ett högre söktryck på lärarutbildningen, att satsa miljarder på de tidiga årskurserna, i lågstadiet, för att de eleverna ska lära sig läsa och skriva ordentligt och att göra om gymnasiet så att fler människor lyckas där. Jag har väldigt svårt att se att någon av de reformerna skulle innebära att vi får ökad utslagning.

När det gäller jämförelser med andra länder är jag en försiktig general. Jag tycker att vi ska ligga i topp. Men man vet aldrig vad andra länder hittar på. Därför vågar jag inte säga att vi alltid ska vara bättre än alla andra.

Anf. 166 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Nej, det bekymrar mig inte så mycket huruvida vi är bättre än alla andra eller inte. Mitt mål är framför allt att vi ska vara bra. Om ett antal länder sedan blir mycket bättre än vi vill jag bara gratulera dem och inte tycka att det är tråkigt. Min fråga var egentligen om du även menar att det skulle vara bra.

Jag vill också kommentera det här med den gamla regeringen. Vi lyckades ju, efter mycket om och men, driva igenom en höjning av studiemedlet med 300 kronor, varav 100 gällde bidragsdelen. Det var vi glada över. Men det är självklart att det inte räcker.

Man kan dock konstatera att den höjningen är mer än den höjning som alliansregeringen hittills har gjort, nämligen ingen alls. Men jag hoppas att det kommer en höjning, och jag önskar att denna höjning inte behöver stoppas av den här utredningen. Det är nämligen inte så svårt att se att just den delen behövs direkt.

När det gäller det andra vi pratade om i skolsystemet vill jag ogärna i den här debatten gå in djupare på det. Men jag kan säga att jag ibland tycker att fokus från Folkpartiet är väldigt mycket på ordning och reda och väldigt lite på kunskap. När det gäller bakgrunden till det hänvisar jag till den debatt som vi hade här i kammaren som initierades av oss och där Peter Eriksson redogjorde för vår syn på kunskap och vetenskap i skolan.

Min fråga kvarstår lite grann. Skulle vi inte direkt kunna se till att studenterna får en lite mer dräglig tillvaro rent ekonomiskt, även om trygghetssystemen kanske tar lite tid?

Anf. 167 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Svaret på den första frågan som Lage Rahm ställde var ja. Ska vi ha ett bra studiemedelssystem? Ja, det ska vi.

Svaret på den andra frågan är: Lars Leijonborg har i flera debatter i den här kammaren med flera av dem som är med i debatten nu sagt väldigt tydligt att alliansen har lovat att vi ska höja studiemedlet under den

här mandatperioden. Han för sin del ser inte att den studiesociala utredningens arbete på något sätt skulle förhindra att man höjde det tidigare. Men det får så klart avgöras i de budgetförhandlingar som sker.

Slutligen gäller det de 300 kronor som det höjdes med förra gången. Vad jag minns var det inte något parti som röstade emot den höjningen, utan det var en fullständigt enig riksdag som fattade det beslutet. Och det var väl bra. Jag ser fram emot att vi kan vara eniga också nästa gång vi fattar beslut om att förbättra studiemedelssystemet.

Anf. 168 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Det är lite rundgång i den här debatten. Vi har stått många gånger i kammaren och diskuterat just studiemedlen och studiestödet. Precis som Christer Nylander nämnde är det flera frågor som tas upp i motioner som kommer att komma med i den studiesociala utredningen, vilket jag ser fram emot.

En sak som däremot inte kommer att tas upp, i alla fall inte av vad man kan se i de direktiv som nu finns, är sfi-studenternas ekonomiska situation. Jag väljer att ta upp den här frågan med Christer Nylander, eftersom hans partikamrater för två veckor sedan presenterade förslag om förändringar för sfi. Där lägger man väldigt tydligt skulden på den studerande för att sfi:n har misslyckats. Man vill bland annat begränsa antalet avbrott i studierna. Man ser inte den situation som de studerande befinner sig i, nämligen att de måste tacka ja till jobb, även om de är väldigt korta. Annars riskerar de att mista sin försörjning.

Vore det inte rimligt att den här utredningen också såg över de sfi-studerandes ekonomiska situation för att göra det möjligt för den här gruppen att faktiskt studera i lugn och ro?

Anf. 169 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag tänkte säga att jag inte tänkte debattera sfi-lyftet, eftersom det inte behandlas i betänkandet. Men till sist kom Rossana Dinamarca in på det som behandlas i betänkandet, så det ska jag gärna svara på.

Sfi-lyftet är för övrigt bra på många sätt därför att det bidrar till fortbildning av lärarna i sfi, och det införs tydliga mål.

En nästan enig utskottsmajoritet bestående av allianspartierna och Miljöpartiet och Socialdemokraterna slår fast att den förändring som gjordes 1998, då man tog bort den timpeng som Rossana Dinamarca nu slåss för, var en rimlig åtgärd. Det är min åsikt att det är så. Däremot finns det ingenting som hindrar att Rossana Dinamarca, när utredningen träffas, försöker lyfta fram den här frågan igen. Men jag gör den bedömning som alla andra partier i utskottet har gjort, att det var en rimlig åtgärd att ta bort detta 1998.

Anf. 170 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Då kanske Christer Nylander kan förklara för mig på vilket sätt det här är rimligt. Jag kan nämligen inte riktigt utläsa det ur betänkandet. Man hänvisar bara till att det här beslutet togs och att man vidhåller det.

Är det inte ett problem att studerande faktiskt tvingas att göra avbrott i sina studier? Om de inte gör det får de ingen försörjning så att de kan

vara kvar i studierna. Hur kommer man att göra för att förbättra studenternas ekonomiska situation?

Vi har också tyckt att man till exempel ska kunna vara berättigad till studiestöd, precis som alla andra vuxenstudierande. Men så är inte fallet. Det är en särskild situation för dem som läser sfi. Då tycker jag faktiskt att Christer Nylander måste förklara mer än att bara säga att det är en rimlig åtgärd. Vi ser hur verkligheten ser ut. Är det en rimlig situation för de studerande att de faktiskt måste hoppa in och ut i sin svenskundervisning på grund av att de annars inte får sin försörjning?

Anf. 171 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Det är inte bara Christer Nylander som måste förklara det, utan det är även den riksdagsmajoritet som satt 1997/98 som genomförde detta och även hela utskottsgruppen, förutom Vänsterpartiet, som nu tycker att det är rimligt att den förändring som man gjorde för tio år sedan är kvar.

Jag tycker att det är viktigt att säga att när regeringen nu tittar på sfi gör man det för att man ska försöka lyfta kvaliteten och se till att lärarna har bättre utbildning. Men det handlar också om att se till att sfi-eleverna så fort som möjligt lär sig språket och kan komma ut på den ordinarie arbetsmarknaden eller komma vidare till andra studier.

Det är hela syftet med det lyft som nu görs av sfi. Skulle det visa sig att sfi-lyftet inte fungerar på det sätt som vi hoppas är det klart att man får se över det på annat sätt. Men den bedömning som vi nu gör – och det är alla partier utom Vänsterpartiet – är att den förändring man gjorde 1997/98 var rimlig.

Anf. 172 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Det var intressant att Moderaternas företrädare i debatten beskriver studiestödssystemet som bra och generöst. Folkpartiets företrädare tycker att det är byråkratiskt och krångligt, att det är ett tungt arv att bära. Jag lovar Christer Nylander att jag ska bära det arvet från min plats 7.

Dåliga studielån cementerar den sociala snedrekryteringen, sägs det, och man ska titta på administrationen. Jag är lite intresserad av innovationen att lägga ned CSN och låta bankerna sköta studiemedlen. Möjligheten att ta banklån finns redan i dag, vad jag förstår. Bakom det här resonemanget säger man att CSN fungerar dåligt. Jag har själv ingen koll på det, för jag har tvåårigt gymnasium. Så jag har aldrig träffat dem, kan jag säga.

På vilket sätt blir studenternas ekonomi och situation bättre om de blir kunder hos en vinstdrivande bank? Det är min fråga.

Anf. 173 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Det är en av många frågor som utredningen ska titta på. Oskar Öholm, om jag minns rätt, förklarade detta på ett ganska bra sätt. Det handlar inte om att ta ett vanligt banklån. Det handlar i så fall om att ha statliga garantier på att man får lån på samma villkor som hos CSN i dag, det vill säga statsskuldräntan sätter nivån.

Jag är inte säker på att detta är det allra bästa förslaget. Men när man går in i en utredning kan man inte redan ha alla svar klara. Så låt oss titta

på den frågan med öppna ögon. Det ska jag göra. Det hoppas jag att Caroline Helmersson-Olsson också ska göra.

Låt mig gå tillbaka till LO-rapporten. Den visar tydligt att under 15 år har studiemedlen urgröpts. Nu är ni heta på gröten. Nu vill ni omedelbart att vi ska höja dem. Nu skäller ni på alliansregeringen för att vi inte redan har rätat upp alla problem som har skapats under de 15 åren.

Känner Caroline Helmersson-Olsson någon form av ånger över att man inte drev de här frågorna hårdare tidigare när man faktiskt hade makt att genomföra det? Känner hon någon ånger över att man inte lyfte upp den studiesociala utredning som faktiskt lades fram 2003? Den pekade till exempel ut att det kanske inte var alldeles rätt att använda samma inflationssiffror för studenter som för andra. Känner man någon ånger inom socialdemokratin över att det faktiskt var samarbetspartierna som drev fram studiemedelsförbättringen? Det var inte Socialdemokraterna själva.

Jag tycker att man måste fundera över den situationen att man själv har varit den stora bromsklossen i 15 år innan man ger sig på den regering som nu försöker rätta till problemen.

Anf. 174 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Ja, du Christer Nylander, jag har många känslor i min kropp i dag. Det kan jag säga. Men det vet i hundan om det är ånger jag känner. Jag känner att Socialdemokraterna har jobbat väldigt bra med de här frågorna under många år. Du nämnde någon från Småland från 1800-talet, eller var det 1900-talet? Nej, jag tycker inte att vi har någon som helst anledning att skämmas. Däremot finns det vissa saker vi skulle kunna ha gjort bättre. Vi skulle ha hittat något annat sätt att värdesäkra det här, naturligtvis. Det kan man nästan se lite svart på vitt på.

Jag ber om ursäkt om du känner att jag har hoppat på den borgerliga majoriteten på det sättet. Det var inte min mening. Men jag är fortfarande lite nyfiken vad gäller CSN. Jag lovar att jag ska titta på det med öppna ögon.

CSN är ändå en statlig myndighet, har större öppenhet, och studenterna är med i styrelsen, vad jag fattar. De kan också begära nedskrivning av lån, de kan överklaga beslut och sådana saker. Så är det inte hos banker.

Har du tänkt på vilket skydd studenterna får i ett sådant privat system?

Anf. 175 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag har inte heller träffat någon från CSN. Däremot har jag pratat i telefon och mejlväxlat ett antal gånger, även brevväxlat ett antal gånger. Det är nog den situation som många studenter har haft i sin kontakt med CSN.

Men som många tidigare har vittnat om verkar det ha blivit mycket bättre de senaste åren på CSN. Jag tycker att vi ändå ska gå in med öppna ögon och fundera på om man kan hitta någon annan administration, om man kan göra det enklare på något sätt eller hitta konkurrens som gör att det är intressant för banker att erbjuda bra lån till studenter. Det är inget självskrivet att det ska finnas en statlig myndighet som sköter de här frågorna.

Men om vi finner i utredningen att det inte går att hitta ett bättre system, att konkurrensen blir en chimär för att man ändå ska ha exakt samma villkor finns det för mig inga ideologiska bindningar att göra detta. Jag tycker ändå att det är rimligt när vi går in i en utredning som har det uppdraget att vi tittar med öppna ögon på det. Jag tycker att det är en bra situation.

Jag vill ändå säga slutligen att LO-rapporten säger att studiemedlets värde i förhållande till en arbetarlön har minskat stadigt de senaste 15 åren. Vi från alliansregeringen har sagt att under den här mandatperioden ska vi höja studiemedlet och försöka göra det bättre. Men jag kan inte garantera att vi kommer att rätta till alla de problem som har uppstått under de 15 åren. Vi ska i alla fall göra ett försök att få ett studiemedelsystem som är så bra som möjligt och fortsatt ett av de bästa i världen.

För vi tror att det är viktigt för Sverige att det är lönsamt att studera. Då tittar vi både på studiemedelsystemet, på skattesystemet och på många andra faktorer för att göra det möjligt.

Anf. 176 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! Student. Det ordet funderade jag lite på när jag satt och förberedde mig inför den här debatten. Vem är en student? Och varifrån kommer ordet egentligen? Jag började titta i ett ordlexikon. Då fick jag fram att ordet student kunde beskrivas så här: En student är oftast en person som läser vid universitet eller högskola. Men det kunde också användas allmänt om en person som riktar stor hängivenhet åt att lära sig ett ämne.

Det är inspirerande beskrivningar, tycker jag, när vi pratar om studiemedelsystemet och möjligheter att studera i Sverige i dag. Ett generöst, robust, tydligt och förutsägbart studiemedelsystem är det som vi behöver. Det är vi kristdemokrater tillsammans med alliansen helt övertygade om.

I början av 1900-talet var det ett fåtal som studerade på högskolan. I dag är det gott och väl hälften av en årskull som går vidare. Det finns i runda tal 330 000 studenter och forskarstuderande i högskolan med allt från nybakade gymnasister till nyligen disputerade 77-åringen Ingemar Mundebo som vi fick läsa om förra veckan.

Dagens studenter har väldigt olika levnadsvillkor. Var fjärde har barn. Många arbetar parallellt med studierna.

Herr talman! Samhället är och blir i allt högre grad ett kunskapssamhälle där den enskildes förmåga att lära nytt många gånger blir en överlevnadsfråga för välfärden. Ett redskap för att möjliggöra kunskapssamhällets utveckling och göra det tillgängligt för fler är just studiestödet.

Genom ett väl fungerande studiestöd ges fler tillfälle att lära, vara aktiva och delaktiga i kunskapssamhället. Vi kristdemokrater har länge arbetat för och menar att studiestödet ska göra det ekonomiskt möjligt för alla oavsett bakgrund att studera och utvecklas. Jag tror att det här inte råder några politiska skiljelinjer.

Även med tanke på behovet av utbildad arbetskraft är ett väl fungerande studiestödssystem helt nödvändigt. Det handlar dessutom om att kunna attrahera nya grupper. Det går inte att förneka de ekonomiska faktorernas betydelse för att göra det möjligt. Man måste kunna ha en draglig tillvaro under studietiden.

Den studiesociala utredningen presenterades i december 2003. Det var alltså under den tidigare regeringen. Jag ska nu göra en liten tillbakablick. Jag har noterat att Caroline Helmersson-Olsson har sagt att hon är ny. Då kan jag göra de här påminnelserna så att vi alla har en gemensam historia.

Den studiesociala utredningen presenterades 2003. Den var tillsatt den 19 september 2002. Då aviserade Socialdemokraterna den utredning som Kristdemokraterna tillsammans med flera partier hade begärt.

När förslagen kom var de delvis en besvikelse, inte bara för Kristdemokraterna utan även för studenterna. Varför? Jo, för att direktiven ansågs vara ofullständiga. Utredningen skulle i begränsad omfattning komma med förslag. Det var alltså begränsade direktiv.

Vad skulle utredaren göra när det gällde arbetslöshetsförsäkringen till exempel, som har varit uppe här i dag? Utredaren skulle endast kartlägga hur arbetslöshetsförsäkringen samspelar med studiestödssystemet. Många var vi ändå som väntade förgäves på att den socialdemokratiska regeringen skulle göra något av de förslag som presenterades. Ingenting hände.

En självkritik på den här punkten är på sin plats. Det kom något av detta i replikskiftet med Christer Nylander, och jag menar att det är på sin plats att någon form av självkritik finns inom dessa områden.

Utskottet avstyrker flera motionsyrkanden, bland annat mot bakgrund av att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram ett direktiv till en studiesocial utredning. Detta direktiv är nu framlagt. Den parlamentariska kommittén är utsedd, och kanske kan den parlamentariska sammansättningen borge för att inget parti agerar bromskloss i denna mycket angelägna fråga.

Vad gäller betänkandet i övrigt kan jag konstatera att socialdemokratisk politik, ny eller gammal, lyser med sin frånvaro. Ett av de skarpare förslagen jag ser är där de skriver att de vill höja studiemedlet. Någon närmare precisering av detta finns inte. Finansiering finns inte och inte heller genomförandetidpunkt. Så det är en öppen hållning i den parlamentariska utredningen som man nu finns med i. Jag tycker att det är bra att man har det.

I snart tio år har vi kristdemokrater tillsammans med flera partier bedrivit en offensiv studentpolitik där vi har försökt att ta fasta på studenternas behov av trygghet, med långsiktighet och ett förutsägbart system. Finns det inte en grundtrygghet är det nämligen svårare att visa stor entusiasm och hängivenhet i att lära sig ett ämne.

Genom den studiesociala utredning som alliansregeringen nu har tillsatt och där samtliga partier är representerade ser vi kristdemokrater möjligheter att återkomma med ett helhetsgrepp på studiestödsfrågorna under mandatperioden. Jag välkomnar det arbete som ska ske där.

Jag vill med detta, herr talman, yrka bifall till majoritetstexten och förslagen i betänkandet i sin helhet och avslag på samtliga reservationer.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU7
Förskolan.

Förskolan

Anf. 177 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Vi vill från Socialdemokraternas sida förstärka förskolans kunskapsuppdrag för att ge alla barn en mer jämlik skolstart. Det ska finnas personal med utbildning med kompetens i barns språkutveckling vid alla förskolor under hela förskoletiden. Under vår regeringstid tillförde vi 6 000 tjänster till förskolan genom ett riktat statsbidrag. Mindre barngrupper och stöd till barn med särskilda behov är ambitionen och målsättningen.

Vi vill ta till vara barns nyfikenhet och lust att lära i förskolan. Barn som har intresse av och mognad för att lära sig läsa och skriva redan i förskolan ska ha rätt till och möjlighet att göra det under ledning av utbildade pedagoger.

Vi vill kvalitetssäkra all förskoleverksamhet, oavsett form och huvudman, och skapa garantier för att verksamheten följer läroplanen och har utbildad personal. Vi avvisar bestämt ett system med förskolepeng utan kvalitetskrav eftersom man då riskerar att fler barn börjar skolan utan de nödvändiga grunderna för kunskapsinhämtande.

Vi vill göra en avstämning av alla barns språkutveckling före skolstart för att ge förutsättningar att omedelbart sätta in extra insatser i de skolor och klasser som har störst behov.

Vi vill att förskoleklassen ska bli en del av ny tioårig obligatorisk grundskola samtidigt som samverkan och samarbetet mellan personal i förskola och skola stärks. Det bör vara naturligt för såväl förskollärare att arbeta i skolan som för grundskollärare att ha hela eller delar av sin tjänst i förskolan.

Förskollärares ansvar för pedagogiken ska tydliggöras. Det måste också skapas en grund för ett starkare pedagogiskt ledarskap i förskolan. Det måste bli mer pedagogik och mindre administration i ledarskapet.

Vi vill ge alla barn gedigna kunskaper i att läsa, skriva och räkna. Samtidigt kräver kunskapssamhället så mycket mer. Insikter om globalisering, klimathot, informationsteknologins utveckling är exempel på ny kunskap som måste få större utrymme i skolan tillsammans med nyckelkompetens som självständigt tänkande, kreativt skapande i grupp, kommunikativ förmåga och entreprenörskap.

Sådant här måste naturligtvis också påverka förskolans verksamhet. Vi vill ge den nya tioåriga grundskolan en ny läroplan och nya kursplaner anpassade till dagens och morgondagens samhälle. Vi vill öppna för nya ämnen och nya kunskaper men behålla de grundläggande värden som präglar dagens läroplan.

Vi vill skärpa nuvarande lagstiftning, skollagen, för att tydliggöra barnens rätt till omsorg på kvällar, nätter och helger. De som arbetar på obekväma tider ska inte behöva flytta för att få jobb. Cirka hälften av landets kommuner erbjuder i dag inte omsorg på obekväma tider.

Jag vill också understryka att svensk förskola har bra kvalitet, är unik, uppskattad av barn och föräldrar, lägger grunden för det livslånga lärandet och har en helhet där leken är grunden för lärandet. Det här är en framgångsrik modell som röner stort internationellt intresse. Den är bra för barnen och skapar en bra grund för skolan. En rad undersökningar visar att barn som gått i förskolan får bättre resultat i skolan. Förskolan är något vi ska framhäva som en positiv del av den svenska välfärdsmodellen, och den uppskattas oerhört mycket utomlands och bland föräldrar och barn.

Socialdemokratin har en kvalitetsmässigt bra förskola riktad till alla barn som sitt mål. Maxtaxan som finansierades via ett särskilt statsbidrag är för oss ett första steg mot en avgiftsfri förskola. När avgiftsfriheten är införd har förskolan samma grundläggande förutsättningar som grund- och gymnasieskolan. Nu förstår jag naturligtvis att detta inte är aktuellt med den typ av regering vi har i dag, men det är ändå viktigt för oss att framhäva detta som ett mål.

Förskolan har också en viktig roll i integrationsarbetet. För invandrarbarn har förskolan en särskild roll för att de ska klara en bra språkutveckling. Barn med goda kunskaper i sitt modersmål har lättare att lära sig svenska. Stöd för barn med ett annat modersmål än svenska är därför viktigt, särskilt för de yngsta barnen som utvecklar språk och identitet. Förskolan har en mycket viktig roll på denna punkt. Kommunerna måste erbjuda modersmålsstöd.

Rekryteringsinsatser måste också genomföras för att öka intresset för att arbeta i förskolan. Det handlar om en rad insatser: uppgradering av status, utbildning, lön och inflytande, fortbildning och karriärmöjligheter. Det krävs en nationell kompetens- och fortbildningsstrategi. Förskolans yrken är oerhört viktiga, eftersom de handlar om grunden för det livslånga lärandet.

Det finns i dag en rad hot mot den svenska förskolan. Den fria etableringsrätten försvårar kommunernas planering och undergräver kvalitetsinsatser i förskolan. Ekonomiska resurser förs då från förskolor till nyetablerade enskilda skolor. Vi anser att kommunerna ska ha beslutanderätten i samband med etableringar.

Vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen är också sådant som kommer att dra pengar ur förskolan. Det i sin tur får effekter för kvaliteten. Regeringen är beredd att genomföra vårdnadsbidraget utan att ha gjort en ordentlig konsekvensanalys när det gäller de ekonomiska effekterna för kommuner och förskolor. Detta har bland annat kritiserats hårt av Lärarförbundet, men regeringen och ansvarig minister har inte kunnat ge några relevanta svar.

Vi anser att det inte finns någon motsättning mellan föräldrarnas tid med barnen och tiden på förskolan. Barnen behöver båda delarna!

Ett av de grundläggande problemen med vårdnadsbidraget är att det kommer att skapa en situation där invandrarbarn i ökad utsträckning blir kvar i hemmen. De går miste om nödvändig språkutveckling och språkträning. Det har blivit på det sättet i Norge, och det finns ingen anledning att tro att det blir på ett annat sätt i Sverige.

Den andra sidan av vårdnadsbidraget är att det i kombination med avdragsrätten för hushållsnära tjänster hos välbeställda familjer kan ge underlag för anställande av barnflicka. Cementera invandrarbarn i hem-

men och se till att de som är mest välbeställda kan ha barnflicka – så ser verkligheten ut när det gäller vårdnadsbidraget.

Regeringen gör också förskolan mindre viktig. Varför är förskollärarna inte med i Läraryftet? Det tycker jag är märkligt. Regeringen tänker också avskaffa jämbördigheten mellan utbildning till förskollärare och övriga lärare. Är det bra kvalitet? Är det ett sätt att framhäva förskolan? Naturligtvis inte.

Samtidigt försvinner forskningsmöjligheterna när det gäller förskolläraryrket. Det kommer naturligtvis att minska forskningsinsatserna när det gäller barnen i de yngre åldrarna och deras förutsättningar.

Regeringen försämrar förskolans ekonomiska förutsättningar, riskerar att slita sönder den med en rad system som vårdnadsbidrag och barnomsorgsavgift, saknar helhetssyn på det livslånga lärandet, graderar ned förskolläraryrket och stoppar forskning. Det saknas en genomtänkt linje och en fungerande helhet. Man säger att man vill satsa på förskolan, men det talade ordet motsvarar inte verkligheten. Man säger en sak men gör en annan.

Vi står bakom alla socialdemokratiska reservationer men markerar nu med att yrka bifall till reservationerna 1, 2, 5, 6 och 8.

Anf. 178 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Enligt skollagen har kommuner inte någon generell skyldighet att erbjuda barnomsorg utanför det som kallas ”normal arbetstid på dagtid och under vardagar”. I stället är det upp till varje kommun att välja om och i så fall på vilka villkor barnomsorg ska erbjudas på obekvämt arbetstid.

Lagens antaganden om vad som är normalt stämmer dåligt med verkligheten. Allt högre krav på service dygnet runt, sju dagar i veckan betyder att allt fler jobb måste utföras utanför kontorstid. Allra mest har arbetstidens förläggning ändrats för LO-medlemmar, av vilka hälften av kvinnorna och en tredjedel av männen har obekvämt eller oregelbunden arbetstid. Dessutom växer en tredjedel av barnen i Sverige i dag upp med ensamstående föräldrar. Om det normala alltså antas vara att det i varje familj finns två föräldrar som jobbar mellan åtta och fem finns det ganska gott om undantag.

Statistiken talar sitt tydliga språk om hur pass illa anpassad den kommunala barnomsorgen är till de rådande förhållandena. Rapporten från TCO förra veckan visar, precis som Peter Hultqvist sade tidigare, att bara hälften av Sveriges 290 kommuner erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid. Bara 40 kommuner erbjuder barnomsorg dygnets alla timmar. De kommuner som inte erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid uppger lite olika skäl. Det är allt från att det inte finns någon efterfrågan alls till att man säger sig inte ha råd.

Den undersökning som TCO har gjort redovisar bara kommunernas svar. Vi vet alltså inte hur föräldrarnas faktiska efterfrågan eller behov ser ut. Men att det är för dyrt att erbjuda barnomsorg utanför kontorstid måste ses i ljuset av vad det kostar att *inte* göra det, och vem är det som får betala det priset?

Alternativen till kommunal barnomsorg är att förlita sig på anhöriga eller att köpa barnpassningen som privata tjänster. Den första lösningen kräver att det faktiskt finns personer i närheten som kan och vill göra ett

sådant åtagande, vilket det ju långt ifrån alltid gör. Återstår då att köpa privat omsorg, som Lena Adelsohn Liljeroth förespråkade under frågestunden.

Sveriges Yrkesmusikerförbund har räknat ut vad det skulle kosta att köpa barnomsorg sju timmar per kväll fyra kvällar i veckan från ett privat företag. Efter den skattereduktion som får göras för de så kallade hushållsnära tjänsterna blir kostnaden drygt 30 000 kronor i månaden. Om en person i stället anställs direkt av familjen blir kostnaden ungefär 17 500 kronor i månaden. Det ska jämföras med maxtaxan i den kommunala barnomsorgen som är runt 1 200 kronor. Det betyder en mellanskillnad på 16 000–28 000 kronor. Vilken eller vilka föräldrar har råd med det?

Arbetsökande föräldrar riskerar också att hamna i en fullkomligt orimlig situation om de erbjuds jobb med obekväma arbetstider. Regelverket i a-kassan tar nämligen inte hänsyn till om kommunen erbjuder barnomsorg utanför kontorstid. Tackar man nej till ett anvisat jobb därför att det inte går att orda barntillsynen förlorar man alltså sin a-kassa. Det är naturligtvis fullkomligt oacceptabelt att föräldrar och barn ska straffas ekonomiskt därför att de råkar bo i en kommun som inte erbjuder barnomsorg när den behövs.

Skollagen måste ändras så att den stämmer överens med hur dagens arbets- och familjeliv faktiskt ser ut. Ska vi nå målen om likvärdiga villkor för alla barn, jämställdhet i arbetslivet och allas rätt till egen försörjning måste barn med föräldrar som arbetar utanför kontorstid garanteras sin rätt till subventionerad och kvalificerad barnomsorg. Jag yrkar därför bifall till reservation 6.

Herr talman! En av de mest centrala jämställdhetsfrågorna är hur kvinnor och män ska förmås fördela ansvar för hem och barn lika. Högerregeringen kallar det skattefinansierade vårdnadsbidraget för valfrihet för barnfamiljerna att ordna sin barnomsorg. Det är självklart struntprat.

Bidraget går inte att leva på. I praktiken förutsätts att den som stannar hemma blir försörjd av någon annan. Det är alltså bara familjer med två föräldrar som ens kan överväga att utnyttja det här bidraget. All tidigare erfarenhet visar dessutom att det blir kvinnorna som stannar hemma och därmed blir beroende av män för sin försörjning.

Bidraget kommer också att stjäla resurser från den kommunala barnomsorgen, vilket självklart kommer att ha effekter på kvaliteten. Risken är uppenbar att vårdnadsbidraget på sikt kommer att utgöra ett billigt alternativ för många kommuner jämfört med att satsa på att bygga ut barnomsorgen och verka för mindre barngrupper.

Ytterligare ett slag som undergräver kvaliteten i förskolan är den så kallade fria etableringsrätten som tar viktiga ekonomiska resurser från barnen och försvårar kommunernas planeringsarbete. För oss i Vänsterpartiet är det centralt att använda samhällets resurser för att öka jämställdheten och den gemensamma välfärden. Därför är vi självklart emot reformer som så uppenbart motverkar de här målen.

Herr talman! Andelen barn som får modersmålsstöd i förskolan har sjunkit drastiskt. Under 1980-talet fick omkring 60 procent av barnen med fler språk än svenska modersmålsstöd. Den siffran var 2005 nere på 14 procent. Bara var fjärde kommun erbjuder modersmålsstöd. En orsak är att det riktade statsbidraget togs bort i början av 1980-talet, samtidigt

som kommunernas ekonomi försämrades. Därmed är modersmålsundervisningen ofta lägst prioriterad vid resursfördelningen.

Närmare 50 000 barn i förskolan talar ett eller fler språk än svenska. Det är allvarligt att modersmålsstödet inte prioriteras trots att forskning visar att barn med utländsk bakgrund som har goda kunskaper i sitt förstaspråk, som har god kännedom om sin bakgrund och som vistas i flerspråkiga miljöer har bättre möjligheter att lära sig svenska, men även att utveckla färdigheter inom andra områden. Särskilt viktigt är stödet för de yngsta barnen, som är i färd med att utveckla språk och identitet. Flerspråkighet är en fördel för barnet genom att det ger möjlighet att prata direkt med för barnet viktiga personer som exempelvis släkt som inte talar svenska eller som kanske inte ens bor i Sverige. Men det är också en tillgång för samhället.

I läroplanen för förskolan står att ”förskolan skall lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Förskolan skall medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.”

I samma läroplan anges också att förskolan kan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd att utveckla en flerkulturell tillhörighet. Men verklighetens drastiska minskning av modersmålsstödet visar att detta inte räcker.

I förskolan finns i dag barn som är födda i Sverige och som har flera modersmål inklusive svenska. För dessa barn är modersmålsstödet också viktigt. Vi ska möjliggöra flerspråkighet tidigt i åldrarna. Det gör barn inte bara smartare utan är också en fråga om identitet.

Ett sätt att underlätta för förskolan att ge barn modersmålsstöd är att anställa mer personal så att mer tid kan ägnas åt varje barn. Men mer personal i förskolan är inte en tillräcklig åtgärd för att stärka modersmålsstödet i förskolan. Enligt Skolverkets inspektionsrapporter handlar det också om att personalen inte känner till vilka skyldigheter kommunerna har. Därför vill vi ändra skrivningarna i läroplanen för förskolan till en bindande skrivning så att kommunerna och förskolorna blir skyldiga att erbjuda modersmålsstöd. Därmed yrkar jag också bifall till reservation 10.

Anf. 179 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! För säkerhets skull börjar jag med, så att jag inte glömmmer bort det, att lägga fram mina yrkanden. Naturligtvis står Miljöpartiet bakom samtliga reservationer där vi finns med, men för tids vinnande yrkar vi bifall enbart till reservation nr 6 om barnomsorg på obekvämt arbetstid.

När man åker utomlands eller träffar människor från andra länder blir man lite uppmärksam på en del saker vi kan vara stolta över i Sverige. Förskolan tillhör absolut dem.

Utskottet var på en intressant studieresa i Sydkorea och Japan under januari. Det gav en del att tänka på i det hänseendet. Dessutom hade jag förmånen att efteråt få prata en hel del med min sons sambo som kommer från Japan. När jag förklarade för henne hur bland annat förskolan och

skolan är uppbyggd var det idel förvåning. Det var förvåning över att kvinnor faktiskt har möjligheten till ett eget liv och förvåning över att det finns bra sätt att låta barn utvecklas utanför hemmet.

När jag tittar vidare iakttar jag också till exempel utvecklingen i Tyskland. En kristdemokratisk familjeminister driver nu igenom barnomsorg i form av utbyggd förskola och pappamånader. För första gången på länge vänder Tysklands födelsetal uppåt eftersom kvinnorna får möjlighet till eget liv. Den kristdemokratiska ministern har inte gjort det här utan motstånd i de egna partileden. Det är väl tur för henne att hon har lyckats att få ett så snabbt resultat, annars hade hon nog inte kunnat sitta kvar.

Det är intressant hur andra länder tar efter den utveckling vi har här i Sverige. Det är intressant hur vi kan vidareutveckla detta. Vi kan säkert stå länge här i kväll och berätta om positiva exempel.

När jag har tittat på de motioner som vi ska debattera i kväll finns det en fråga som jag vill lyfta fram och som båda föregående talare har lyft fram. Det gäller barnomsorg på obekvämt arbetstid. Om vi ser på hur vårt samhälle utvecklas är det den frågan som står på tur. Jag blir förvånad över det svar som majoriteten i utskottet har skrivit och som jag inte förstår. Det kommer säkert kloka förklaringar, men jag begriper för mitt liv inte vad en barnomsorgspeng kommer att göra åt barnomsorg på obekvämt arbetstid – såvida inte denna barnomsorgspeng är väldigt hög. Det kan den naturligtvis vara, och det finns säkert kloka synpunkter.

Jag har själv varit med om en vända i Miljöpartiet. Jag kan ärligt medge att vi från början inte alls var förtjusta i barnomsorg på obekvämt arbetstid. Jag var själv i den mycket intressanta situationen att å ena sidan förhandla i riksdagen i frågan och inte vilja ha ett lagkrav och å andra sidan som kommunalråd i Södertälje vara med och inrätta barnomsorg på obekvämt arbetstid. Vi såg att våra kommuninvånare behövde detta. Vi såg att ett modernt samhälle bygger på tider utanför den reglerade arbetstiden. Det är inte ur ett barnperspektiv en försvarlig hantering att låta barnen åka karusell mellan släkt och vänner.

Barnen behöver trygghet. Den tryggheten kan samhället ge dem vid obekvämt arbetstid. I Södertälje arbetar man antingen på Scania, Astra eller inom sjukvården – de största arbetsgivarna som det här kan gälla.

Det här har lett till att vi i Miljöpartiet har ändrat oss och säger att vi starkt förespråkar att ändra skollagen på den punkten. Vi ska skriva in en rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det här är nästa steg som måste tas.

Vi vet också att det finns enskilda motioner från medlemmar i alla allianspartier om att införa detta. Då blir jag förvånad över denna hänvisning till barnomsorgspengen. Nu vet jag inte exakt hur denna kommer att se ut. Jag har inte kunnat utläsa det vare sig här eller i några andra papper. Det vore intressant med ett besked i kväll om det här innebär en barnomsorgspeng för barnomsorg på obekvämt arbetstid. Jag tror att många medlemmar framför allt inom TCO, som har drivit kravet hårt, vore intresserade av ett sådant svar.

Det här rimmar inte heller med alliansens politik. Ni skapar ett utanförskap på detta sätt. Det är ett utanförskap både för barnen, som hamnar i en otrygg situation, och för någon part av föräldrarna, oftast kvinnorna,

som inte kan utföra det arbete som de annars har och som de vill bidra med i samhället.

För Miljöpartiet är det här en viktig del i förskolans utveckling. Vi ska ur ett barnperspektiv se på om vi kan ge barnen den tryggheten att de även under kvällar och nätter kan få reglerad och trygg omsorg som de vet att de kan återvända till alla de kvällar då antingen mamma eller pappa arbetar för att försörja sig. Det vore intressant att få veta mer om detta. Jag hoppas att vi kan få svar i kväll.

Därmed, herr talman, vill jag avsluta mitt anförande och hoppas på ett svar i frågan så att den barnomsorg och förskola som vi är stolta över i Sverige kan fortsätta att utvecklas positivt för barnens skull.

Anf. 180 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c):

Herr talman! Har ni liksom jag hämtat och lämnat barn på förskolan under ett stort antal år? Jag ställer frågan till oss alla här inne men också till andra som lyssnar. Vilken erfarenhet har vi av den svenska förskolan?

Min erfarenhet är god. Visst fanns det dagar när något av barnen kunde stå i fönstret och gråta och tycka att det var alldeles bedrövligt att man var tvungen att lämna en tidig morgon. Men fler var väl de eftermiddagar då det inte alls var så populärt att mamma kom och hämtade sina barn i förskolan. Det var en så fantastiskt fin verksamhet som främjade utvecklingen på många olika sätt. Då ville varken Elina eller Kalle avbryta leken för att följa med hem.

Det fanns många viktiga personer. Det är viktiga personer i människors liv oavsett om de finns i förskolan eller i någon annan form av barnomsorg. Viktiga personer i mina barns liv hette Kristina, Ritva och Karina. Det var i princip bara kvinnor. Det var inte många män på förskolan. De ledde en pedagogisk verksamhet med leken som redskap som var ett viktigt första steg i mina barns lärande. Dokumentationen av barnens arbete var fantastisk att följa.

Alliansregeringen lyfter i alla sammanhang fram betydelsen av att satsa tidigt. För att öka kvaliteten i den svenska förskolan aviserar regeringen i budget för 2008 tydligare mål i förskolans läroplan, en regelbunden nationell kvalitetsgranskning och ökade möjligheter till fortbildning för förskollärare. Det blir också ett led i att stärka förskolans pedagogiska uppdrag.

Herr talman! I år är det tio år sedan läroplanen för förskolan infördes. Det är en ganska tunn skrift på cirka tio sidor men med ett på många sätt mycket bra innehåll. Man nämner betydelsen av språkutvecklingen, som vi har hört om tidigare i debatten, men också den tidiga matematikinläringen – inte på det sätt som man har när man börjar grundskolan utan med förskolans pedagogik som förtecken. Vi vet att barns språkfönster står på vid gavel vid tre års ålder. Det finns spännande förskolor som arbetar för att barn ska få två starka språk. Regeringen planerar nu för allmän förskola för alla barn från tre års ålder.

Förskolan har vi hört mycket gott om. Det finns ett starkt stöd för den svenska förskolan bland många föräldrar. Man är mycket nöjd med den verksamhet man har sina barn i. Det handlar om både den dagliga omsorgen, den pedagogiska utvecklingen, möjligheten till utelek och naturupplevelser, miljökunskap, entreprenörskap – som har nämnts – och också en början till det egna lärandet.

För Centerpartiet och alliansregeringen är kvalitet genom hela skolsystemet en viktig faktor, från förskola till högskola.

Vad är då bra kvalitet? Som jag ser det är det när man ser varje enskilt barn. Det är duktiga människor som leder verksamheten både när det gäller omsorg och pedagogik och som skapar stimulerande och spännande situationer och miljöer som främjar barns utveckling. Personalens förmåga att förstå och samspela med barnet är oerhört viktig. Därför vill vi också stärka stödet till förskolläraernas fortbildning. Vi vill också förtydliga uppdraget och poängtera samspelet mellan förskola och hem. Det är föräldrarna som har ansvaret för sina barns fostran och utveckling, men här kan förskolan docka vid när föräldrarna lämnar sina barn på förskolan. Därför är kontakten mellan hem och förskola viktig.

När jag tittar på de motionsyrkanden som finns slås jag av att det inte är mycket nytt som kommer. Mycket av det positiva som man lyfter fram finns redan på många sätt framskrivet i läroplaner och andra styrdokument för förskolan. Det jag kan se är möjligtvis en rädsla för att skapa en valfrihet för föräldrar och familjer att under barnens tidiga år ha den barnomsorg som man tycker passar den situation man själv är i. Därför är jag glad att vi har en förskola i absolut världsklass, som alliansregeringen fortsätter att stärka på många olika sätt, och att vi öppnar med frivilligt vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng som tillsammans med den fria etableringsrätten kan vara en del av det svar som Mats Pertoft efterfrågade när det gällde barnomsorg också på obekvämt arbetstid.

Jag blir bekymrad när vi inte i ett land som Sverige, med så stora olikheter på många olika sätt, kan främja en valfrihet och en möjlighet för föräldrar att välja sina liv. Vi vet att många upplever stora svårigheter med att få vardagspusslet att gå ihop. Därför har alliansregeringen på många olika sätt ansträngt sig för att människor ska få en större möjlighet att välja sina liv. Jag har redan nämnt en del insatser på barnomsorgsområdet, men jag skulle också vilja lyfta fram hushållsnära tjänster och andra delar som gör det möjligt för människor att ha ett större inflytande över hur man utformar sitt liv.

Med dessa synpunkter vill jag för Centerpartiets del yrka bifall till förslaget i UbU7 och avslag på motionerna.

Anf. 181 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! I dag kom det en TCO-rapport till alla riksdagens ledamöter. Där konstateras att cirka hälften av landets kommuner erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det är orimligt att yrkesarbetande föräldrar med obekvämt arbetstid måste överväga att flytta för att det inte finns omsorg för barnen när de arbetar. Arbetsökande inom en mängd yrken kan inte söka jobb i ett stort antal kommuner eftersom barnomsorgsfrågan inte är löst. Detta är inte rimligt. Vi anser att skollagen måste ses över för att på ett distinkt sätt tydliggöra barnens rätt till omsorg på kvällar, nätter och helger och för att på det sättet också skapa en valfrihet för familjerna och föräldrarna.

Hittills har regeringen inte varit beredd att vidta några åtgärder. Jag har i interpellationsdebatter i detta ämne tidigare fått besked från Björklund att hans utgångspunkt i detta arbete är att det inte är önskvärt att införa någon generell rätt till kommunal barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Oavsett hur man motiverar och hur man förklarar, om man inte är beredd att ta steget att tydliggöra detta, vara distinkt i en ny skollag och se över denna punkt så blir det inget och får ingen effekt i praktiken.

Tänker ni göra något på denna punkt eller inte? Har ni påverkats av debatten eller inte? Är ni beredda att på något sätt stärka detta så att kommunerna agerar i denna riktning?

Anf. 182 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! När det gäller barnomsorg på obekvämt arbetstid nämnde jag i mitt anförande att det med en del av de åtgärder som vi planerar finns en större möjlighet att som förälder kunna välja barnomsorg också på obekvämt arbetstid. Med fri etableringsrätt kan man också tänka sig att det finns möjlighet att förskolor öppnar som har andra öppettider än den ordinarie förskolan. För det ska väl sägas att det oftast är barnomsorg på den obekväma arbetstiden som det handlar om.

Det pågår ett arbete med skollagen. Men vi kan också se att hälften av landets kommuner har valt att ha barnomsorg på obekvämt arbetstid. Självklart är det också en viktig faktor när det gäller att attrahera människor att bosätta sig i olika kommuner. Det är ett kommunalt ansvar. För mig är det viktigt att kommunerna också tar sitt ansvar när det gäller den barnomsorg och det arbetsliv som man eftertraktar att ha i de kommuner där man har ansvaret.

Anf. 183 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! För mig är det viktiga att familjernas valfrihet finns över hela landet och att barnens möjligheter till bra omsorg finns över hela landet. När du, Ulrika Carlsson, nämner den fria etableringsrätten som ett alternativ tror jag att den har en ytterst marginell effekt i det verkliga livet.

Man ska ta TCO:s uppmaning på allvar. Kommunerna saboterar arbetslinjen. Bryr sig regeringen? Det är en intressant fråga. Jag tycker inte att man bryr sig. Dina svar, Ulrika Carlsson, är för allmänt hållna. Björklund har ett mycket tydligt motstånd mot att göra något när det gäller den kommunala sektorn.

Frågan är om det är rimligt att detta ska vara en fråga enbart för kommunerna. Någonstans måste det också finnas ett nationellt ansvar som bottnar i att alla ska ha rätt till barnomsorg på obekväma tider. Skiftarbete finns spritt över hela landet. Därför ska man också möta upp mot de behoven över hela landet. Man måste på denna punkt ha en regering som orkar handla.

Vi trodde från början på den här linjen och att det skulle kunna gå att få kommunerna att genomföra detta av egen kraft. Vi trodde att lagen, som den är utformad i dag, var tillräcklig. Men vi upptäckte att så är inte fallet. Under förra mandatperioden fanns ett visst motstånd från Miljöpartiet på denna punkt. Men nu är jag glad att Mats Pertoft har gett besked att de har ändrat sig utifrån en upplevelse av hur verkligheten fungerar på denna punkt.

Jag hoppas att ni tar till er dessa synpunkter och inser att det krävs ett betydligt distinktare och tydligare agerande från alliansens sida om man ska lösa detta problem.

Jag kan bara konstatera att vi annars kommer att stå här nästa år igen och året därpå och tala om de här sakerna, utan att det har hänt särskilt mycket.

Anf. 184 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! Peter Hultqvist har ett starkt engagemang för de här frågorna, det är alldeles uppenbart. Jag vet inte om det är i opposition som han har upptäckt att den lagstiftning som finns inte är helt tillräcklig och att det är något som man väljer att ta upp.

Det är viktigt att det är ett kommunalt ansvar att erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid med tanke på det arbetsliv man har. För mig är det märkligt att allt ska ske uppifrån och att fri etableringsrätt negligeras som ett sätt att minska kvaliteten i stället för att man ser att fri etableringsrätt kan vara en möjlighet att ytterligare utveckla den svenska förskolan både när det gäller den pedagogiska delen och när det gäller barnomsorgen. Barnomsorgsavgiften kan föräldrar använda för barnomsorg på obekvämt arbetstid.

För oss i alliansen är det viktigt att vi har en bra barnomsorg och en bra förskola som täcker både de behov som barn har av en bra verksamhet och de behov som föräldrar har. Därför ser vi med tillförsikt an att många av de förslag som vi har lämnat kommer att leda till en bättre verksamhet.

Anf. 185 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Jag ska fortsätta på samma spår.

Om jag inte hade haft en man som kunde hämta eller om inte riksdagen erbjöd den barnverksamhet som man har hade jag inte kunnat fullfölja mitt uppdrag här och jag hade inte kunnat vara med på någon av debatterna i kväll.

Vi måste se hur situationen ser ut för många som är LO-anslutna och TCO-anslutna. Arbetsituationen ser väldigt annorlunda ut. Man hänvisar i betänkandet till 15 år gamla dokument när man vet att arbetsmarknaden på 15 år har ändrats ganska drastiskt, särskilt när det gäller arbetstidens förläggning.

En regering som så hårt framhärskar med arbetslinjen borde i konsekvensens namn se till att barnomsorgen inte blir ett arbetshinder.

Inget av det som Ulrika Carlsson hänvisar till med barnomsorgsavgift och fri etablering garanterar ju att man får barnomsorg och att man inte ska tvingas säga nej till ett arbete och därmed gå miste om sin a-kassa på grund av att barnomsorg inte erbjuds i kommunen.

I dag står det i skollagen om kommunernas skyldighet, men det står tydligen inte tillräckligt starkt. Regeringsrätten har ju fällt domslutet att kommunen inte är skyldig i tillräckligt stor utsträckning. Det behöver vi förändra. Det är ju inte något nytt som vi ålägger kommunerna. Vi stärker föräldrarnas rätt till barnomsorg och att det ska erbjudas om man inte kan ordna det på något annat sätt.

Anf. 186 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! Även om arbetslivet har förändrats på många sätt under senare år har vården och industrin haft obekvämt arbetstid under många år. Det är inte en helt ny fråga. I hälften av landets kommuner finns det

också barnomsorg på obekvämt arbetstid, och man har sett behovet av det.

För mig är det viktigt att varje kommunpolitiker tar ansvar för näringsliv och arbetsliv – både offentligt och privat – och gör det möjligt för både kvinnor och män att arbeta även i andra verksamheter och att man på olika sätt underlättar när det inte finns möjlighet för människor att själva ordna en lösning. Det ska finnas möjlighet att ta del av annan barnomsorg.

Om vi ska gå därifrån till att skriva in det i skollagen får vi se under den beredning som pågår. Det finns ett starkt stöd för att lösa det på olika sätt. Vi har visat på en större mångfald av möjligheter att lösa det på olika sätt.

Anf. 187 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Nej, Ulrika Carlsson, ni har faktiskt inte visat andra sätt att lösa det. Det finns ingen garanti. Barnomsorgsavgiften garanterar inte att man blir erbjuden barnomsorg på obekvämt arbetstid. Den fria etableringsrätten för förskolor garanterar inte heller det. Det enda som kan garantera barnomsorg på obekvämt arbetstid är att man tar del av det som Regeringsrätten har sagt och lär sig av det. Skollagen är inte tillräckligt stark på den här punkten; därför måste vi förstärka föräldrars rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Visst har vården och industrin funnits tidigare med skiftarbete och så vidare, men vi vet också att behovet har ökat. Arbetstidens förläggning har gjort att behovet av barnomsorg på obekväma eller oregelbundna tider har ökat. Samtidigt vet vi att många kommuner som tidigare har haft nattöppen barnomsorg har lagt ned av olika skäl, bland annat ekonomiska som man själv anger.

Det är tydligt att det behövs lite mer ansträngning än vad Ulrika Carlsson och regeringspartierna visar.

Anf. 188 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! Rossana påpekar att det skulle finnas en garanti. Vi öppnar möjligheten för människor att lösa detta på olika sätt. För oss är det viktigt. Det behöver lösas. Barnomsorg på obekvämt arbetstid är en stor fråga. Den behöver kunna lösas på olika sätt framöver. Jag har pekat på ett antal punkter där vi är med och hjälper familjer med olika typer av lösningar.

Barnomsorgsavgiften kan öppna för olika typer av flerfamiljslösningar som på ett positivt sätt också vidgar de nätverk som familjerna behöver ha. Det framförs många gånger i debatten att man inte har närhet till släkt och familj så att man där kan få hjälp med att ta hand om barnen när man jobbar.

På det här sättet öppnar vi för att stärka andra sociala nätverk som kan byggas upp. Jag tycker att det känns bra.

Anf. 189 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Även jag vill fråga Ulrika Carlsson om barnomsorg på obekvämt arbetstid. Jag ställde frågan redan i mitt inledningsanförande. Jag hörde nu tydligt att vi är överens om bilden av framtiden, att det faktiskt är en annorlunda situation i dag med det individualiserade sam-

hället. Man flyttar mer. Man bor inte tillsammans med släkt och vänner på samma sätt som tidigare.

Jag är undrande över de möjligheter som Ulrika Carlsson pekar på.

Jag har själv erfarenhet av en hel del fristående verksamhet. Jag har grundat åtminstone en enskild förskola. Jag förstår inte det här riktigt. Det gäller också barnomsorgspengen, såvida inte alliansen tänker sig någon helt ny konstruktion.

Vanligtvis ersätter man fristående alternativ eller pengasystem utifrån de vedertagna kommunala kostnaderna. Det innebär att i en kommun som inte har barnomsorg på obekvämt arbetstid lär man inte kunna ersätta den utifrån en kommunal kostnad, såvida man inte vill betala på löpande räkning till den enskilda verksamheten. Är det barnomsorgspeng på löpande räkning? Jag förstår inte riktigt hur man har tänkt.

Jag vill inte trakassera Ulrika Carlsson med detta, men jag tror att alliansen måste tänka till rejält om man ska ta denna fråga på allvar. Det krävs helt andra lösningar om man inte är beredd att lagstifta. Jag rekommenderar att tänka om och lagstifta om rätten till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Vi har gjort den resan i Miljöpartiet. Det är det enda som håller. Allt annat fungerar inte.

Anf. 190 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! Jag har gett ett antal svar. Som Mats Pertoft mycket riktigt nämner finns det ett antal svar. Men som jag också sade tidigare finns det stora utmaningar i detta. En stor utmaning är kommunerna bland annat som arbetsgivare, där man har en stor del av verksamheten på obekvämt arbetstid. Men i en framtid kan vi se arbetskraftsbrist av olika slag. Då vill det till att kommunerna är attraktiva i fråga om boende och service.

Jag tycker att det är viktigt att vi faktiskt öppnar för många olika alternativ. Människor vill inte lösa det på samma sätt. Därför har alliansregeringen tagit det på allvar och ger möjligheter till olika lösningar för människor genom barnomsorgspeng och genom fri etableringsrätt. Men vi ska inte ta bort uppmaningen i skollagen att anordna barnomsorg också på obekvämt arbetstid. Det kommer att vara en viktig framtidsfråga för kommunerna om de vill vara attraktiva att bo och leva i att de också kan ge sina invånare service av olika slag. Därför öppnar vi för att det kan bli en bredd i denna service och i det utbud som man behöver eftersom arbetslivet blir alltmer diversifierat på olika sätt. Människor kommer kanske att välja att leva sina liv delvis olika framöver när det inte bara finns ett alternativ att hålla sig till.

Anf. 191 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Om något parti uppskattar många alternativ är det väl Miljöpartiet. Vi brukar slåss väldigt envist för det på skolområdet.

Problemet med de alternativ som Ulrika Carlsson tar upp här är att inget fungerar. Vi efterlyser därför någonting som tydligt ger föräldrarna, och framför allt barnen, den tryggheten och möjligheten att de kan räkna med någon sorts barnomsorg som är reglerad på obekvämt arbetstid. Det måste till. Varken etableringsrätten eller barnomsorgspengen tror jag löser det.

Jag måste ändå påpeka att det är märkligt att en regering som är beredd att lagstifta – i skollagen – specifikt om att man ska kunna beslagta mobiltelefoner i skolan inte är beredd att ge barnen den trygghet som de behöver när deras föräldrar jobbar. Nog kan man diskutera delegationer, kommunal frihet och allt sådant, men någon måtta måste det vara på storleksförhållandena. Jag menar att för dessa barn och deras föräldrar är detta en väldigt viktig fråga. Den är viktigare än mycket annat. Jag var inte emot att man i skolan ska få beslagta mobiltelefoner. Men jag tycker att när det gäller storleksförhållanden är detta en mycket större fråga för barnen.

Anf. 192 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! Alliansregeringen jobbar för att ge människor möjlighet att göra olika val i livet, för familjer att göra olika val. Genom den fria etableringsrätten, genom barnomsorgspengen och genom avdrag för hushållsnära tjänster visar vi gång på gång hur vi öppnar för möjligheter och att det inte bara finns ett alternativ. Vi ger människor möjligheter att välja olika sätt för att få vardagspusslet att gå ihop. Men därmed inte sagt att jag inte menar att det är ett problem när det gäller barnomsorg på obekvämt arbetstid. Hälften av Sveriges kommuner har det, och jag tror att det kommer att vara en viktig faktor för de kommuner som inte har det att se över detta framöver för att bli attraktiva. Jag tycker att man som kommun tar det ansvaret för sina invånare.

För alliansregeringen och för Centerpartiet är det viktigt att människor kan ordna sina liv på olika sätt men att de ges möjlighet att lösa de problem som de har. Det är klart att vi också tycker att det är oerhört viktigt när det gäller arbetslinjen och så vidare. Därför krävs det ännu tydligare av kommunerna att de är med och ger människor möjligheter att arbeta också på andra tider än kontorstid.

Anf. 193 OSKAR ÖHOLM (m):

Herr talman! När jag var på väg att lägga mig häromkvällen gjorde jag som jag tyvärr ofta gör och fastnade framför tv:n i stället. Det var Discovery Channel som hade ett väldigt fascinerande program om hur den mänskliga hjärnan fungerar. Den här gången handlade det specifikt om hur barns hjärnor utvecklas.

Det som berörde mig mest i detta program var en ganska tragisk och sorglig historia om en ensamstående förälder som förmodligen på grund av psykiska problem aldrig hade pratat med sin dotter och inte utväxlat ett enda ord. Dessutom hade dottern hållits hemma så att hon aldrig hade fått träffa någon annan. Först när flickan var i sjuårsåldern upptäcktes detta, och hon kunde knappast prata över huvud taget.

Det som gjorde det ännu mer tragiskt var att psykologer och hjärnforskare som var med i detta program förklarade att det inte heller går att ta igen den tid som har gått förlorad. Man konstaterade att om hjärnan inte får den stimulans och den trygghet som behövs, då stängs helt enkelt dessa funktioner av. Då är de permanent stängda. Det var högst oklart om denna flicka någonsin skulle lära sig att prata över huvud taget.

Detta är så klart ingen ny kunskap, och detta exempel är extremt. Men jag tycker att det blyxtbelyser någonting som också delvis kan ha politiska konsekvenser. Politik handlar väldigt ofta om att vi diskuterar

att vi ska ge människor en andra chans. Det handlar om att vi måste kompensera för det som har gått fel och ge människor nya verktyg och nya förutsättningar för att komma tillbaka.

Men detta exempel, även om det är extremt, tyder på att det också finns politiska områden där man måste göra ganska rätt från början. Forskare är överens om att stimulans i tidig ålder gör att man också kan prestera bättre i livet längre fram. Det är klart att i ett samhälle som vårt där föräldrars bakgrund och utbildning spelar en allt större roll för hur skolresultaten blir framöver blir detta ännu viktigare. Med rätt kunskaper och med stimulans kan vi både utjämna livschanser och ge alla barn förutsättningar att lyckas.

Vi är många som tycker att förskolan är viktig, och vi har, som många har varit inne på, onekligen kommit ganska långt. Det som i någon mening började nästan som ett komplement till hemmafruor och låg under socialnämnder under väldigt lång tid håller på att bli, och är, en naturlig del av utbildningsväsendet. Vi har förstått att förskolan har denna potential att stimulera barns naturliga lust att lära även om potentialen inte alltid utnyttjas fullt ut.

Jag tror att nästan alla som hittills har varit uppe i denna debatt har poängterat detta. Många har sett detta och vittnat om att man berättar om det i andra länder också. Det intressanta är att det dessutom sker över hela det politiska spektrumet.

Den som slog upp tidningen för ungefär ett år sedan kunde konstatera att det brittiska konservativa Torypartiets partiledare David Cameron hade varit på Sverigebesök. En av de saker som han gjorde var att besöka en pappagrupp på en förskola och också lära sig mer om hur den nya borgerliga regeringens jämställdhetsbonus skulle kunna fungera för att ta med sig erfarenheter hem till Storbritannien. Det är också ett intressant exempel.

När det dyker upp gäster som vill lära sig mer om hur barnomsorg i Sverige fungerar berättar vi förstås om det som fungerar bra. Vi berättar om forskningen om att barn som har gått i förskolan presterar bättre än andra i skolan längre fram. Vi berättar om hur förskola och bra barnomsorg både kan förbereda barnen på livet och såklart ge föräldrarna möjlighet att kombinera arbetsliv och familjeliv.

Men när vi får besök talar vi kanske inte lika mycket om de problem som finns. För det finns ju problem. Det är problem som behandlas bland annat i de motioner som vi talar om i dag. Det är alltifrån bristande valfrihet, brist på mångfald till att vi inte tillräckligt väl lyckas utnyttja den potential som finns när man stimulerar barns lust att lära.

Det sker också många satsningar när regeringen genomför sin familjepolitiska reform under mandatperioden. Det pedagogiska inslaget i förskolan ökar. Genom att vi förtydligar läroplanen och ger förskollärarna ett tydligt pedagogiskt uppdrag – det verkar bra att andra också är med på den båten – och genom ett lekfullt lärande över huvud taget lyckas vi just med att lägga grunden till att fler barn lyckas i skolan längre fram. Det är positivt på många sätt. Men det kanske är allra mest positivt för dem som behöver särskilt stöd. Vi vet att ju tidigare vi upptäcker särskilda behov eller dolda handikapp, desto tidigare kan vi också sätta in resurser och rätt typ av hjälp. När rätten till allmän förskola utvidgas ser

vi också effektivt till att fler barn än tidigare får tillgång till pedagogisk verksamhet.

Sedan är det så att ingen modell, hur bra den än är, kan passa alla barn. Här tog vi redan under den förra mandatperioden ett nytt steg när vi med Miljöpartiets hjälp också kunde införa etableringsfrihet för enskilda förskolor och fritidshem. Nu går vi vidare och utvidgar denna etableringsfrihet och inför en barnomsorgspeng som gör att vi snart på allvar kan tala om verklig mångfald, valfrihet och kvalitet i barnomsorgen. Det blir ett sätt för oss att möta familjers skiftande behov när de själva kan välja den typ av verksamhet som de tycker är lämplig för just sina barn. Till detta kommer de andra delarna av den familjepolitiska reformen med både jämställdhetsbonus för att uppmuntra till delat ansvar i familjen och ett vårdnadsbidrag för dem som känner att de faktiskt vill ha möjlighet att stanna hemma lite längre med sina barn.

Herr talman! När man diskuterar barnomsorg får jag ibland känslan av att det är helt olika världsbilder som står mot varandra när exemplen kommer upp. Om man ska hårdra det lite grann kan man ibland höra föräldrar som tycker att de vill uppfostra ett underbarn som helst ska lära sig att läsa innan det har lärt sig gå. På andra sidan står de som tycker att barn måste få vara barn och att barnomsorg ska präglas bara av lekfullhet och ingenting annat. Det är klart att den politiska utmaningen inte bara handlar om att försöka kombinera detta utan delvis också om att man kanske kan göra båda delarna. Vi kan se den fantastiska potential som finns i alla barn över huvud taget och samtidigt se behovet av en trygg och lekfull miljö där barnen får utvecklas i egen takt.

Vi kan konstatera att pedagogik tidigt är både bra och viktigt och samtidigt ha förståelse för de föräldrar som uttrycker en vilja om att vara hemma lite längre med sina barn.

I grund och botten tror jag att det är precis så som vi människor fungerar. Föräldrar som vill skapa ett underbarn och de som bara vill ha lek kanske trots allt tillhör undantagen. Det är inte antingen–eller – det är inte svart eller vitt – utan det är både–och. Man vill ha både lek och lärande.

Det finns kanske ytterligare en politisk lärdom att dra. En viss före detta statsminister i det här landet lär på 1960-talet ha sagt att skolan ska vara den spjutspets som formar den socialistiska människan – om jag nu minns rätt. I dag har vi – tack och lov! – gett upp den typen av försök att forma människor i ideologiska modeller. Poängen är ju att människor vill flera saker samtidigt. Deras önskemål passar inte alltid in i en och samma modell.

I förskoledebatten, herr talman, betyder ett sådant synsätt att vi måste släppa alla påhittade motsättningar mellan pedagogik och omsorg och kanske ännu mer påhittade och konstlade motsättningar mellan mångfald och kvalitet. Tvärtom är valfrihet en förutsättning för en kvalitativ barnomsorg där familjer känner att just deras önskemål faktiskt spelar roll och har betydelse.

Härmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i det betänkande som vi nu diskuterar. Jag tycker att det ges en god bild av hur vi går vidare i de här frågorna. Många av detaljerna faller självklart på plats inom ramen för arbetet med den nya skollagen, men färdriktningen ligger klar: Vi förstärker kvaliteten. Vi ökar valfriheten. Vi stimulerar mångfalden. Vi

stärker förskolans pedagogiska uppdrag. Men vi gör detta fullt medvetna om att familjer ser olika ut och om att de inte har samma önskemål.

Anf. 194 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Det har konstaterats att förskolan har positiva varaktiga effekter på skolarbetet. Tioåringar som har gått i förskola uppvisar bättre läs- och skrivfärdigheter än övriga barn. Pirls 2006 och PISA 2003 visar att förskolan har den typen av effekter. Dessutom är det gynnsamt för barnen att börja före tre års ålder.

Vårdnadsbidraget står i motsats till detta. Det cementerar fast invandrarbarn som behöver språkutveckling i hemmen. De får en sämre start i skolan; det visar erfarenheter från Norge.

Den andra linjen är att vårdnadsbidraget blir en finansieringshjälp för anställande av barnflicka i välbeställda familjer. Kombinationen med avdragsrätt för hushållsnära tjänster öppnar för detta. Finansieringen ska kommun och förskola stå för, men ingen ordentlig kostnadsanalys är gjord.

I Lärarförbundets yttrande över regeringens förslag på den här punkten står det så här: Att kunna ta ställning till de ekonomiska konsekvenserna av ett så dåligt utrett förslag är omöjligt. Förslaget bör därför utredas grundligare med en fullödig beskrivning av de kommunalekonomiska effekterna, till exempel genom att beskriva hur vårdnadsbidrag kan slå i olika typkommuner. Inte minst saknas en analys av hur vårdnadsbidraget kommer att påverka förskolans resurser samt vilka vårdnadsbidragets effekter blir när det samordnas med avdragsrätten för hushållsnära tjänster.

Det här saknas alltså i regeringens underlag och förslag. Att det är dåligt genomtänkt och dåligt förberett och att det här inte står på solid och stabil grund är väl vad som kan sägas om detta.

Vad avser ni att göra åt det här? Ska ni driva igenom en politik och ett förslag där man inte vet hur det hela slutar?

Anf. 195 OSKAR ÖHOLM (m) replik:

Herr talman! Vi ska kanske börja med att konstatera att det inte föreligger något förslag om att ersätta all barnomsorg i Sverige med vårdnadsbidraget. Det ska vi kanske ha klart för oss. Ibland när jag lyssnar på oppositionen tycker jag att det är ungefär den bilden man försöker måla upp.

Åtta av tio barn i åldersgruppen ett–fem år har, brukar man säga, en del av sin vardag i förskolan. Det är klart att det kommer att vara så också framöver även om ett frivilligt vårdnadsbidrag införs. Det är en möjlighet och ett litet erkännande till de föräldrar som vill tillbringa lite mer tid med sina barn. Jag har väldigt svårt att förstå att det skulle vara ett problem.

Jag förstår att man från oppositionens sida gör allt man kan här. Vartenda exempel försöker man få till ett motargument. Jag förstår att man är emot systemet. Man är ju emot valfrihet. Det är vad det i grunden handlar om. Om det sedan finns kommuner där man väljer att tro på det här systemet och att det kan ge en liten möjlighet för de föräldrar som ändå tycker att det skulle vara värdefullt har jag svårt att se några problem med det. Jag skulle i stället vilja fråga Peter Hultqvist: Varför är det

ett så stort problem att föräldrarna själva får en liten extra möjlighet att bestämma hur de vill göra?

Prot. 2007/08:74
6 mars

Förskolan

Anf. 196 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Först kan jag bara konstatera att Oskar Öholm här hittar på vad det är för bevekelsegrunder vi har. Det är ingen som har trott att vårdnadsbidraget ska ersätta all förskola. Det har jag aldrig sagt, och jag kan inte komma på att någon annan heller har sagt det, så den typen av fantasibilder tycker jag att vi kan lämna därhän.

Däremot tycker jag att det i högsta grad är relevant att peka på det jag nyss läste upp ur Lärarförbundets yttrande om den dåliga ekonomiska grund som förslaget vilar på. Det är bristande analyser, ja, en frånvaro av analyser. Ni ska genomföra någonting som inte står på solid grund. Oskar Öholm, du klarar inte ens av att kommentera den biten. Det tycker jag är mycket intressant och dessutom allvarligt.

Det var också intressant att läsa tidningen Kupé där Anders Borg intervjuas. Det står så här: Anders Borg tycker inte om alliansregeringens vårdnadsbidrag. Ändå kommer han som finansminister att vara med och genomföra förslaget som går ut på att framför allt kvinnor får bidrag för att vara hemma och ta hand om barnen. Vårdnadsbidraget går helt emot andra saker han tror på, till exempel viss jämställdhetsbonus och inte minst feminismen.

Landets finansminister som sitter med i den moderatledda regeringen och som är en partivän till dig ska nu alltså genomföra en politik som han inte tror på. Var står du i det här dramat? Tror du på detta eller tror du inte på det? Tar du avstånd från Anders Borg?

Anf. 197 OSKAR ÖHOLM (m) replik:

Herr talman! Anledningen till mitt konstaterande i början av förra inlägget, att det inte finns något förslag om att ersätta all barnomsorg med vårdnadsbidraget, är att jag ibland får den uppfattningen när jag lyssnar på oppositionen. Man fokuserar väldigt tydligt på den här frågan.

Viktigt att poängtera är också att det här är *en* del i ett större paket. I en annan del finns det en jämställdhetsbonus. I ytterligare en annan finns det en barnomsorgspeng för ökad valfrihet och ett ökat inslag av pedagogisk verksamhet i skolan. Alla de här delarna samverkar. Syftet är att skapa ett system där man själv har lite större möjligheter att påverka.

Jag tror att man kan ha som en politisk idé, vilket jag tycker att vi har, att människor själva ska få avgöra hur de ska lägga ihop sitt livspussel. Det är klart att en variant är att ha som politisk idé att Peter Hultqvist ska lägga pusslet åt dem. Vi har valt det första alternativet.

Det finns ett par kommuner där man redan har gjort försök och där man inte alls har sett de skrämseffekter som Peter Hultqvist refererar till. Ta Nacka till exempel! Där har man genomfört systemet. Men man tar exempel och hävdar att det bara är kvinnor som kommer att utnyttja det här. I Nacka var det väl till 14 procent män som utnyttjade detta. Mig veterligt är det väl nästan mer än det är i någon annan form av barnomsorg i Sverige, så jag har svårt att se också det argumentet.

Jag förstår att remissinstanser har olika synpunkter. Men på de ställen där detta har testats har man inte sett nämnda effekter. Det är en liten del

att man får möjlighet till lite större valfrihet och lite större möjligheter att bestämma själv.

Anf. 198 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Under de senaste månaderna har vi haft många debatter om förskolan. Tyvärr har nästan alla de debatterna på ett eller annat sätt i stället landat i vårdnadsbidraget. När Peter Hultqvist höll sitt huvudanförande satt räknade jag ut att ungefär 25 procent av Peter Hultqvists talar-tid upptogs av vårdnadsbidraget. Det är lite synd, för förskolan är värd en egen debatt. Förskolan är värd en debatt om hur vi ser till att dess kvalitet kan öka.

Det är också värt att ha en debatt där vi funderar på hur vi kan genomföra politiska reformer som är sådana att vi ser till att det blir en bättre vardag i förskolan.

Det är också värt att föra en debatt om hur vi ser till att fler ungdomar söker sig till förskolläraryrket. Även den debatten är viktig. Vi diskuterar gärna vårdnadsbidraget exempelvis. Men låt inte hela förskoledebatten och hela debatten om kvaliteten i förskolan fastna i en debatt om vårdnadsbidraget!

Regeringen har en bred reformagenda för hela utbildningsväsendet och för förskolan. Nästa riksmöte kommer en proposition om ökad kvalitet i förskolan. Förhoppningsvis kan mycket av det som vi där föreslår genomföras under 2009. Det handlar om att höja kvaliteten i förskolan. Det handlar om att höja de pedagogiska visionerna beträffande förskolan. Precis som tidigare talare varit inne på vet vi ju att barn har fantastiska möjligheter att lära sig, inte minst under de allra tidigaste åren.

Vi ska också bygga vidare på tanken om lekfullt lärande därför att vi vet att det är bästa sättet att ge pedagogisk stimulans. Vidare ska vi fundera på hur man ser till att den pedagogiska stimulansen finns i alla förskolor därför att vi ser att likvärdigheten måste stärkas. Kvalitetsgranskningen ska också öka.

När det gäller de reformer som vi ser framför oss ska den allmänna förskolan införas inte bara för fyra–fem-åringar utan också för treåringar för att fler på så sätt ska få tillgång till förskolans pedagogiska verksamhet. Vidare inför vi den barnomsorgspong som tidigare i dag flitigt diskuterats därför att därmed ökar chansen att få fler människor att välja det alternativ som passar just deras familjesituation och deras barn.

Vi funderar på hur man får tydligare mål i förskolans läroplan, därför att vi tror att det är viktigt att ta vara på de möjligheter som barn har i de tidiga åldrarna.

Vi funderar på att öka inspektionen, därför att vi vill se till att likvärdigheten är bra. Vi vet att de allra flesta förskolor fungerar väldigt bra, medan det är några förskoleavdelningar som behöver bli bättre.

Vi kommer att förtydliga förskolans läroplan så att det blir väldigt tydligt att det är de högskoleutbildade förskollärarna som har det pedagogiska ansvaret i förskolan. Det tror jag är en viktig kvalitetshöjning.

Vi kommer att förändra lärarutbildningen så att förskollärarna får en egen identitet. På så sätt tror vi att vi kan bryta den trend som vi har just nu, att för få söker sig till förskolläraryrket och att det är problem med att rekrytera förskollärare till förskolan.

Vi kommer att förtydliga det pedagogiska ledarskapet, därför att vi vet att ledarskapet är viktigt i förskolan. Vi kommer också att se till att förskolecheferna får en chans att gå rektorsutbildningen.

Låt mig ställa frågan till oppositionen: Kommer ni att stödja en sådan reformagenda? Kommer ni att se till att vi får ett brett stöd i den här kammaren för att genomföra dessa viktiga kvalitetsförbättringar i förskolan? Har ni dessutom flera idéer, var i så fall vänliga och lämna dem i debatten så att vi kan ta ställning dem också! Vi är nämligen övertygade om att Sverige behöver en reformpolitik också på förskolans område. Trots att så mycket fungerar bra, tror vi att mycket kan bli ännu bättre.

Herr talman! När man tittar på reservationerna blir man ibland lite bekymrad. Jag läser till exempel att oppositionen har enats om följande mening: Ett naturligt led för att utveckla samarbetet om barnen borde vara att barnvårdscentralerna och skolhälsovården samarbetar kring förskolebarnen och skolbarnen, allt för barnens bästa.

Jag har i och för sig ingen invändning mot det. Men jag funderar på var föräldrarna är. Det måste ju också finnas ett samarbete med familjerna, med föräldrarna, om man ska få en bra samling kring barnet för barnets bästa. Vart tog föräldrarna vägen i era resonemang?

Jag tror att vi har ett viktigt samhällsproblem i Sverige, att många föräldrar tar för lite ansvar för sina barns uppväxt. Den här typen av politik, den här typen av formuleringar och den här typen av ideologi stärker den trenden. Var är föräldrarna?

Samma sak är det med barnomsorg på obekvämtid. Vad betyder det? Vad är det ni föreslår? Ni säger lite flummigt att det måste förtydligas i skollagen. Men vad ska stå i skollagen? Hur skarpt ska kravet vara? Hur mycket kostar detta? Är det kommunen eller staten som ska bestämma? Ni måste bli mycket mer konkreta för att det ska vara trovärdigt. Det ni inte gjorde tidigare måste ni vara väldigt konkreta med nu för att det ska bli trovärdigt över huvud taget.

I reservation 8, herr talman, skriver man så här: Det största orosmolnet för förskolan är att regeringen vill införa ett kommunalt vårdnadsbidrag. Återigen är det denna fixering. Men, handen på hjärtat Peter Hultqvist, är det inte ett större problem att det är svårt att rekrytera förskollärare? Är det inte ett större problem att för få människor söker sig till förskolläraryrket, att det är problem med att hitta förskollärare att anställa i förskolorna?

Och, handen på hjärtat Rossana Dinamarca som också har undertecknat reservationen, är det inte ett större problem att vi på många håll har stora barngrupper i förskolan? Är det inte ett större problem att barn får tinnitus därför att de går i stora barngrupper i lokaler som inte är anpassade för förskolan? Varför denna fokus på vårdnadsbidraget? Varför säga att det är det största orosmolnet på förskolans kvalitetshimmel när det finns så många andra problem? Så blir det när den egna retoriken blir viktigare än verkligheten.

Förskolan är mycket viktig. I de undersökningar som görs av svensk förskola får den mycket starkt stöd bland dem som använder den, men den kan bli ännu bättre. Det är en viktig utgångspunkt. Därför jobbar regeringen och vi i alliansen just nu med en hel del reformer som vi försöker genomföra, för vi tror att de är viktiga. Oppositionen verkar mest upptagen av retorik. Vi förändrar verkligheten.

Anf. 199 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Att kunna ta ställning till de ekonomiska konsekvenserna av ett så dåligt utrett förslag är omöjligt. Inte minst saknas en analys av hur vårdnadsbidraget kommer att påverka förskolans resurser. Det här skriver Lärarförbundet, och jag läste upp det tidigare. Tycker du, Christer Nylander, att det här är synpunkter som är fullständigt irrelevanta som man inte bryr sig om över huvud taget? Är du beredd att säga att Lärarförbundet har totalt fel och att det behöver man inte bry sig om?

Anledningen till att vi diskuterar vårdnadsbidraget är att det får konsekvenser för förskolan, men ni orkar inte ens utreda konsekvenserna. Och du står här och pratar om att det inte berör förskolan. Det tycker jag är verklighetsfrämmande.

Förskolans status behöver uppgraderas, och det behövs mer personal och satsning på utbildning. Men varför var inte förskollärarna med i Lärarlyftet? Det var ingen bra signal att man skilde ut dem från Lärarlyftet. Varför avskaffa jämbördighet mellan förskolläraryt utbildning och övrig läraryt utbildning? Varför stoppa forskningsmöjligheterna på förskolläraryt utbildningen? Det här är väl inga uppgraderingsåtgärder när det gäller förskolan. Intrycket blir att förskolan är mindre viktig än den övriga skolan. Varför ser vi hela tiden den här uppdelningen i regeringens politik?

Vi anser att den svenska förskolan är bra. Den är ett internationellt föredöme. Därför behöver man vara tydlig med att den ska vara jämbördig med skolan och dess insatser.

Sedan skriver vi att kommunerna har skyldighet. Det är det vi är ute efter när det gäller omsorg på obekvämt arbetstid. Men varför kan inte ni ställa upp och försöka göra någonting ordentligt på den här punkten för en gångs skull? Det som ni presenterar leder inte till resultat. Erfarenheten och praktiken måste leda till att man drar någon slutsats. Därför vill vi nu ta ut steglängden och se till att den här frågan blir löst, så att det blir en reell valfrihet för dem som jobbar på obekvämt arbetstid.

Anf. 200 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Låt mig börja bakifrån. Kommunerna ska vara skyldiga att genomföra barnomsorg på obekvämt arbetstid. Men var finns er kostnadsbedömning av detta? Har ni räknat på vad detta innebär? Inte vill ni väl att denna kammare ska fatta beslut om något som inte är kostnadsberäknat? Det är exakt samma resonemang och retorik som ni använder om vårt förslag om vårdnadsbidrag.

Skillnaden är att kostnaderna för vårdnadsbidraget inte går att beräkna exakt, därför att det kan man inte göra i en värld där man inte i förväg vet exakt vad människor kommer att välja. Så länge människor har frihet att välja saker och ting, kan man inte exakt förutsäga vilka som kommer att använda det ena eller det andra systemet. Därför är det också omöjligt att göra en exakt beräkning av vårdnadsbidragets ekonomiska effekter. Likväl kan man säga att för varje barn som lämnar förskolan för att föräldrarna väljer vårdnadsbidraget – jag tror att ganska få kommer att göra det – minskar också behovet av förskolans resurser.

Jag förstår egentligen inte den beräkning som ni själva säger att ni gör, därför att de allra flesta kommuner ger pengar utifrån hur många barn som går i förskolan. Minskar antalet barn i förskolan på grund av att någon väljer någon annan barnomsorgsform eller om det föds för få barn, minskar naturligtvis också de pengar som förskolan totalt sett får. Men det minskar inte det belopp som förskolan får per barn.

Förskolläraryrket, Peter Hultqvist, är den bra nu? Effekten av den reform av lärarutbildningen som har gjorts har blivit att väldigt få söker till förskolläraryrket, att det är väldigt svårt i många kommuner att rekrytera förskollärare, att förskollärare faktiskt är ett av de yrken där det är störst brist i Sverige i dag. Är det bra nu?

Vi försöker genomföra en ny förändring av lärarutbildningen, därför att vi ser just den bristen. Vad är ert alternativ? Är det att köra på i gamla fotspår? Att köra på i gamla traktorspår löser inte detta problem.

Anf. 201 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Christer Nylander blandar och ger som det passar hans egna intressen.

Vi föreslår att man ska se över den lagstiftning som finns nu i syfte att kommunerna ska vara skyldiga att ordna barnomsorg på obekvämt arbetstid. Vi ger också ett andrum för att lösa de ekonomiska frågorna. Så ser sanningen ut om vårt förslag om barnomsorg på obekvämt arbetstid. Däremot kan man inte vara förhindrad att ge en inriktning.

Men ni lägger i ett slutgiltigt skarpt läge fram ett förslag om vårdnadsbidrag där de ekonomiska analyserna inte är gjorda. Den kritik som Lärarförbundet riktar i en mycket skarp skrivning negligerar ni och försöker prata bort. Detta att blanda och ge så att det passar ens egna syften brukar aldrig hålla i konfrontationen med verkligheten.

Jag har mycket svårt att tänka mig att man skulle kunna föreslå något liknande som man nu gör när det gäller förskolläraryrket om det hade varit ett mansdominerat yrke. Det är en nedgradering av förskolläraryrket. Vi behöver kvalificerade förskollärare. Det som man ska gripa sig an i stället för att, som ni gör, nedgradera detta är arbetsmiljö, arbetstider och lön. Sådant avgör i dag till skolans fördel, och det gör att många väljer skolutbildningen i stället för förskolläraryrket. Angrip de reella problemen! Semester är också en sådan fråga som spelar in.

Det är intressant att se vad som händer ur ett jämställdhetsperspektiv. I en kvinnodominerad bransch kan man göra en nedgradering, men det hade man inte gjort om det hade varit män som hade dominerat det hela.

Förskolläraryrket ska inte vara försett med återvändsgränder. Det ska vara ett utvecklande, stimulerande yrke med många möjligheter. Då måste man ta arbetsmiljö, arbetstider, semester och lön på allvar. Då rekryterar man fler personer, och då får man också fler att fullfölja utbildningen.

Anf. 202 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Peter Hultqvist sade att man skulle angripa de reella problemen som finns i förskolan: arbetsmiljö, lön och dessutom fortbildning. Det är detta som i dag har gjort att vi i dag har förskolläraryrket.

Hade Peter Hultqvist haft möjlighet att svara i ett inlägg till hade jag frågat varför han och Socialdemokraterna inte försökte genomföra detta under förra mandatperioden. Den brist vi ser nu är en skuld som vi bär på sedan många år.

De som lyssnade på debatten tidigare i dag blir nog lite förvånade nu. Nu drar ju Peter Hultqvist tillbaka mycket av det han har sagt tidigare. Nu var det inget löfte att man skulle få nattomsorg. Det var inget löfte att skollagen skulle förändras. Det var bara att man skulle se över, och därför behöver man inte göra några kostnadsberäkningar.

Att lappa och laga efter hur argumenten faller håller inte. Vårnadsbidraget genomförs ju dessutom av kommunerna. Jag förutsätter att de kommuner som väljer att genomföra det också gör kostnadsberäkningar. Jag förutsätter det. Däremot är det väldigt svårt att göra det så länge man inte vet exakt hur människor kommer att välja i framtiden, och det är jag glad att man inte vet.

När det gäller frågan om förskollärarnas utbildning vill jag svara: Nej, det är ingen nedgradering. Tvärtom ger vi dem en tydlig egen status och en tydlig egen profil på lärarutbildningen. Det är ingen kortare utbildning. De ska gå tre och ett halvt år, precis om nu. Det är bara det att de får en tydlig egen identitet. Vi tror att detta är en riktig väg att gå. Vi har sett att det sätt man har skött det på tidigare inte har fungerat. För få personer har sökt till förskolläraryrket.

För få människor söker sig till förskolläraryrket, och det är ett av de stora kvalitetshoten mot förskolan framöver. Detta försöker vi göra något åt. Ni vill köra vidare i gamla hjulspår.

Anf. 203 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! I går presenterade TCO sitt pappaindex, som jag tror att de kallar det. Med den takt som man där kunde se att föräldraledighet togs ut skulle det vara 211 år kvar till jämställdhet. Vårnadsbidraget gör ju inte att det kommer att gå snabbare heller. Det är just kvinnorna som vi kan se är de som i störst utsträckning stannar hemma med vårnadsbidrag. Dessutom krävs det att man är två föräldrar i familjen varav den ena kan försörja mamman, kvinnan. Därför är det viktigt att prata om vårnadsbidrag.

Vi ser hellre att man använder de pengar som den här regeringen lägger på vårnadsbidrag till att just göra det som Christer Nylander talade om i sitt anförande, nämligen att minska grupperna, öka kvaliteten, anställa mer personal och göra utbildningen längre även för förskollärarna. Det finns en mängd olika saker som vi hellre skulle använda de pengar till som man nu använder för en mycket begränsad grupp som dessutom motverkar jämställdhet.

Christer Nylander pratar om föräldrarnas ansvar och kopplar det till den nattöppna barnomsorgen. Men det är ju ni som så stenhårt driver arbetslinjen och gör det omöjligt för föräldrar att försörja sig om de inte har barnomsorg! När ni nu så hårt driver arbetslinjen är det också ni som har skyldigheten att se till att det också finns möjligheter för föräldrar att kunna tacka ja till de jobb som kan vara aktuella.

Regeringsrätten visar att skollagens nuvarande skrivning inte är tillräckligt tydlig, vilket vi kanske trodde tidigare. Det har visat sig att det inte är så. Då är det väl självklart att vi också ser över skollagens skriv-

Anf. 204 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Låt mig rätta en sak. När jag talade om föräldrars ansvar var det inte kopplat till barnomsorg på obekvämt arbetstid, utan det var kopplat till er reservation 4 om samarbete mellan förskola och skola.

Ni säger att kostnaden för vårdnadsbidraget är jättestor samtidigt som ni säger att ni inte har någon aning om hur stor kostnaden blir. Den argumentationen hänger inte ihop.

Jag håller med Rossana Dinamarca om att de siffror som nu kommer i pappaindexet är väldigt oroande. Jag skulle vilja att det utvecklas mycket snabbare. Jag är bekymrad över detta. Det är en anledning till att vi nu genomför en ganska kraftfull familjepolitisk reform, en valfrihetsreform för föräldrarna. Den innehåller fyra olika delar. Den innehåller den viktiga jämställdhetsbonusen, som jag tror kommer att innebära att fler pappor stannar hemma. Den innebär kvalitet i förskolan, som också detta är viktigt ur jämställdhetssynpunkt. Den innebär vårdnadsbidrag, och den innehåller barnomsorgspengen. Allt detta ska ses som ett paket, och jag tror att det är bra både för jämställdheten och för föräldrarnas valfrihet.

När det gäller nattomsorg i övrigt tycker jag att mina kolleger har svarat bra. Jag tycker egentligen att alla kommuner ska ge den ersättningen, men som riksdagspolitiker måste man fundera på vad riksdagen ska besluta om och vad kommunerna ska besluta om. Jag tycker inte att det är alldeles enkelt alltid. Ibland tycker jag att staten ska ta över mer beslutanderätt. Men det finns trots allt något som heter kommunalt självstyre, och då ska vi också fundera över var gränsen går mellan det staten ska besluta om och det kommunerna själva ska ta ansvar för. Frågan om barnomsorg vid obekvämt arbetstid är just en sådan fråga, där vi uppenbarligen har kommit fram till olika linjer.

Anf. 205 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Då måste jag fråga Christer Nylander om han är beredd att göra undantag i a-kassereglerna för de föräldrar som inte blir erbjudna barnomsorg på oregelbunden arbetstid. Om man inte härifrån tänker ta ansvar för att kommunerna faktiskt ska tillhandahålla sådan barnomsorg måste man rimligen – det ju är ni som nationellt bestämmer hur hårt arbetslinjen ska drivas – göra undantag för de föräldrar som inte blir erbjudna barnomsorg och därför tvingas tacka nej till arbeten. Det är den enda slutsats jag kan dra.

Oavsett hur mycket vårdnadsbidraget kommer att kosta är det felsattade pengar. Jag kan inte förstå hur Christer Nylander här kan säga att det skulle vara en del i jämställdhetssatsningen. På vilket sätt skulle det vara det? Vi vet att det är en mycket stor andel kvinnor som kommer att ta ut vårdnadsbidrag. Oskar Öholm nämnde förut den fantastiska siffran 14 procent män som tog ut detta i Nacka. Det är väl knappast något att hoppa jämfota av glädje över?

När det gäller skollagen undrar jag vad Christer Nylander anser om det som i dag står i den. Syftet med skollagen var ju att barn ska ha rätt till omsorg kvällar, nätter och helger då man inte kan ordna detta på annat sätt. Det är så det står i dag. Tycker man inte att detta är viktigt

längre? Nu börjar man prata om att man inte ska tvinga kommunerna och så vidare. Detta är ju den skrivning som har varit och som nu har visat sig inte vara tillräckligt stark. Man är alltså inte intresserad av att se till att skollagen följs.

Anf. 206 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Det pågår just nu en översyn av skollagen. Vi får väl se hur den exakta formuleringen på detta område blir. Jag skulle gissa att vi får återkomma i vidare debatter i den här frågan framöver.

Jag ska vara mycket ärlig på denna punkt och säga att jag tycker att det är svårt att säga vad som ska vara kommunalt uppdrag och vad som ska vara statligt. I just den här frågan finns det goda argument för både det ena och det andra. Som folkpartist uppmanar jag mina kommunala folkpartikolleger att införa den här möjligheten. Vi tycker att den är viktig för att familjerna ska få sitt livspussel att gå ihop. Samtidigt har man naturligtvis också ett eget ansvar som familj för att försöka lösa detta.

Vårdnadsbidraget är en del i ett stort paket. Jag tycker att balansen i det paketet är bra. Det innehåller viktiga politiska förslag som både stärker förskolans kvalitet, ökar jämställdheten och dessutom ger familjerna en ökad valfrihet.

Jag beklagar att ytterligare ett replikskifte har gått utan att vi har fokuserat på vad vi i riksdagen kan göra för att stärka den pedagogiska kvaliteten i förskolan. Jag tycker att förskolan är värd en debatt. Som politiker i utbildningsutskottet måste vi klara av att föra en debatt om förskolans kvalitet och om hur vi kan förbättra det pedagogiska innehållet i förskolan och inte bara fokusera på ett par saker som delvis är intressanta men som gör att vi missar mycket av det andra som måste göras.

Anf. 207 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! I FN:s deklaration om barns rättigheter står det att barnens bästa ska komma i första rummet. För mig och Kristdemokraterna är det en självklar ledstjärna i allt politiskt arbete. Barn ska aldrig behöva stå tillbaka för vuxnas rättigheter, och barnets bästa får aldrig offras för att nå ett politiskt mål, hur angeläget det än kan vara.

De allra flesta föräldrar, herr talman, vill i dag kombinera sitt föräldraskap med arbete. Det är ingen lätt uppgift att få livspusslet att gå ihop. För oss kristdemokrater är det självklart att det är statens och kommunernas uppgift att underlätta familjernas vardag genom att utforma bidragssystem och verksamheter utifrån barnets, familjens och föräldrarnas behov. Det handlar om att ge föräldrarna rätt till en ökad valfrihet, att lösa omsorgen på det sätt som föräldrarna anser vara det bästa för sig och sin familj och för barnen. Politiska beslut får inte användas som påtryckningsmedel för att tvinga föräldrar att göra de val som politiska makthavare anser vara de rätta.

Herr talman! Sverige har kanske världens bästa och mest utbyggda förskola. Den är tillgänglig för alla barn och har en utbildad och engagerad personal. Själv har jag arbetat många år i förskolan, och jag är mycket glad för de åren. Det är en verksamhet som vi ska vara stolta över och som ska utvecklas och stärkas för framtiden. I det arbetet är vi kristdemokrater djupt engagerade.

Den viktigaste satsningen för att stärka kvaliteten på förskolan är naturligtvis satsningen på personalen. Personalens kompetens är avgörande för verksamhetens innehåll och därmed kvaliteten. Det handlar om såväl förskollärare som barnskötare. Personalen är väldigt viktig för verksamheten. Tillsammans utvecklar de förskolans två ben: den pedagogiska verksamheten och omsorgen.

Förskolans kvalitet får aldrig mätas utifrån barnets prestationer. Målen måste handla om lärande genom lek och trygg omsorg. Det är en pedagogisk verksamhet som erbjuder barnen en trygg och stimulerande miljö på detta område.

Jag blev ganska förvånad över att Mats Pertoft var överraskad av att det var en kristdemokratisk minister i Tyskland som förde fram förskole-reformen aktivt och engagerat. Jag är inte särskilt förvånad.

Herr talman! Det finns inga som känner barnens behov och familjens behov lika bra som föräldrarna. Därför är jag naturligtvis väldigt glad över de olika insatser som alliansregeringen nu gör för att öka föräldrarnas valfrihet och för att stärka förskolan. Det handlar om en pedagogisk förstärkning av förskolan. Det handlar om vårdnadsbidraget. Det handlar om barnomsorgspong och en jämställdhetsbonus och en ökad flexibilitet för att möta varje familjs behov.

Det här är viktiga steg för att ge mer makt till föräldrarna. Och här, herr talman, går det en väldigt tydlig politisk skiljelinje mellan vänsterpartierna, som är väldigt tydliga i dag, och alliansregeringen.

Inom den vänstra halvan av politiken tycker man att man vet bäst. Man vet precis vad föräldrarna vill ha. Man vet precis hur familjerna ska utforma sin vardag. Man vet exakt hur de vill ha det. Vi i alliansregeringen menar däremot att det är föräldrarna som vet bäst. Det är familjerna som ska ha tillbaka makten.

Där går en tydlig politisk skiljelinje. Jag tycker att det är bra att den kommer fram så tydligt i dag, inte minst med anledning av Peter Hultqvists anförande. Det är mycket tydligt.

Jag vill också säga några ord om en verksamhet som ligger under förskolan. Det är den öppna förskolan. Den finns inte med i betänkandet i dag, men den ligger under förskolan och barnomsorgsformer.

För mig och Kristdemokraterna är den öppna förskolan väldigt viktig. Den har också nära anknytning till en av motionerna där det talas om ett nära samarbete mellan förskolan, barnomsorgen och barnavårdscentralen. Där vet vi att öppna förskolan i dag har en stor uppgift.

Problemet är bara att under den senaste tioårsperioden har mer än hälften av de kommunala öppna förskolorna försvunnit, alltså lagts ned. Här finns det mycket att göra för kommunpolitiker för att upprätta den öppna förskolan tillsammans med annan verksamhet för föräldrar och deras barn.

Herr talman! Det brukar sägas att hur vi behandlar våra barn är ett mått på samhällets västånd. Barns omsorg i Sverige är bra, men mer kan göras. Det handlar om de förstärkningar som regeringen gör, som jag har räknat upp, men också om en uppvärdering av familjedaghemmen och om ett ökat föräldrainsflytande, som också ska läggas till den här diskussionen. Jag är, återigen, väldigt glad åt att Kristdemokraterna tillsammans med alliansregeringen nu genomför flera viktiga reformer inom det här området.

Varför är vårdnadsbidraget ett sådant stort hot? Varför är det ett sådant hot att ge föräldrar möjlighet till lite mer tid tillsammans med sitt barn under barnets allra tidigaste år? Är det någon som ska säga till mig här i kammaren att man tror att en tvååring som är hemma något mer tid med sina föräldrar får problem med läs- och språkutvecklingen?

Vi pratar om de små barnen. Vårdnadsbidraget riktar sig till familjer och till det lilla barnet och handlar om valfrihet. Här låter det precis som att vi raserar hela förskolan. Alla barns möjligheter och förutsättningar att träna för att få en bra läs- och språkutveckling, som man naturligtvis ska göra i förskolan, raseras.

Det här är inte sant. Det vet varenda pedagog. Det är viktigt att vi i kammaren också har det alldeles klart för oss.

Vårdnadsbidraget är inget hot mot barnets förmåga att läsa, skriva och räkna när det kommer till skolan. Där finns det andra hotbilder som vi får diskutera i ett annat sammanhang.

Herr talman! Jag ska också kort beröra frågan om barnomsorg på obekvämt arbetstid. Enligt lagen ska förskoleverksamhet erbjudas alla barn i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets behov. Här är Kristdemokraterna tydliga. Vi är fortfarande väldigt angelägna om kommunernas självstyre. Samtidigt vill jag passa på tillfället att rikta en uppmaning till våra kommunpolitiker och till våra egna partikamrater. Vi ska gå hem och prata med våra partikamrater som är ute i kommunerna och har ansvar. Det handlar om kommunalråd, oppositionsråd, fullmäktige. Vi har alla partikamrater i våra partier som är ansvariga ute i kommunerna. Prata med dem om hur viktig vi tycker att den här frågan är! Det är viktigt att man tar sitt ansvar och ser till att de föräldrar i den egna kommunen som har behov av barnomsorg på obekvämt arbetstid också får det.

Där har vi en hemläxa att göra. Det blir min avslutning, herr talman. Var och en av oss ska ta med den frågan och inse att det är vårt eget arbete som har brutit.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

13 § Vissa frågor rörande Försvarens personal

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU7
Vissa frågor rörande Försvarens personal.

Anf. 208 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Frånvaron av mina partikamrater i kammaren i kväll beror inte på deras ointresse. Det har andra orsaker.

Vi ska nu behandla betänkandet FöU7 *Vissa frågor rörande Försvarens personal* och de motioner som är väckta under allmänna motionstiden hösten 2007. Det finns fem reservationer i ärendet.

Jag vill börja med att säga att vi i Socialdemokraterna yrkar bifall till samtliga våra reservationer, 1, 2 och 5. Och jag kommer att lägga fokus på jämställdhet och mångfald i mitt anförande.

Precis som det står i betänkandet har utskottet vid upprepade tillfällen behandlat frågor som rör jämställdhet och mångfald. Frågor som är svåra att komma till rätta med kommer ofta upp på bordet, eftersom arbetet med jämställdhet och mångfald är ett svårt ämne och återkommer ofta.

Det var ett mycket aktuellt och prioriterat ämne även under den förra regeringen. Även om det här var före min tid i riksdagen vet jag att kvinnorna i utskottet inbjöds över partigränserna för att göra gemensam sak av dessa viktiga frågor. Vi har kommit långt politiskt inom det här området, och det ska vi vara stolta över. Jag hoppas att vi fortsätter på den inslagna vägen.

Representanter för Försvarsmakten har inför utskottet lämnat en redovisning och svarat på frågor om arbetet med att främja jämställdhet och mångfald samt vilka konkreta åtgärder som vidtas vid bland annat diskriminering.

Utskottet konstaterade att arbetet bedrivs på ett mycket ambitiöst sätt men kan samtidigt konstatera att andelen kvinnor i Försvarsmakten fortfarande är för liten. Det behövs konkreta åtgärder för att förändra detta. Regeringen måste öka andelen kvinnliga värnpliktiga och officerare på alla nivåer. Regeringen och dess myndigheter måste fortsatt aktivt driva detta arbete för att främja jämställdhet och mångfald samt vidta åtgärder mot diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och sexuell läggning.

Forskning visar att arbetsplatser fungerar bättre med manliga och kvinnliga anställda. Det gäller även våra förband. Det behövs både kvinnor och män när vi skickar ut soldater på internationella uppdrag. De få kvinnor som finns får ofta dra ett tungt lass ute på våra internationella uppdrag, och det måste underlättas för dem.

Enligt erfarenheter upptäcker kvinnor andra saker vid till exempel husrannsakingar och får en helt annan information än männen, vilket är viktigt för en helhetsbild. Möjligheten att kroppsvisitera och förhöra kvinnor ökar om det är kvinnor som utför detta liksom förmågan att nå ut till den kvinnliga befolkningen.

Kvinnor som har blivit våldtagna kommunicerar lättare med kvinnor än med män. Kvinnor som blir sjuka kommunicerar lättare med kvinnor än med män. Män får ibland inte röra kvinnor av religiösa skäl, och kvinnor behöver ibland tolka kvinnor.

Detta sammantaget, herr talman, gör att det behövs fler kvinnor för att nå ut till kvinnor. Det är nödvändigt för att klara de fredsfrämjande insatserna. Försvarsmakten domineras naturligt av män på grund av pliktlagstiftningen. Vi vill gärna se en utvärdering av Försvarsmaktens jämställdhetsplan för att kunna följa effekterna och utvecklingen inom myndigheten.

Implementeringen av FN-resolutionen 1325 om krigets påverkan på kvinnor och barn, kvinnors deltagande i konfliktlösning och arbete för långsiktig fred måste fortgå. Vi vill se en utvärdering av funktionen genderansvarig under internationella missioner. Det är viktigt att erfarenheter tas till vara och att arbetet med resolution 1325 formaliseras.

Jag hoppas att den startade Pliktutredningen tar detta på allvar och att det leder till att andelen kvinnor blir större än i dag, att man hittar lösningar som möjliggör fler kvinnor inom Försvarsmakten.

Anf. 209 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1 och 4.

Resolution 1325 är ett bindande dokument som innebär att det internationella samfundet måste uppmärksamma och ta speciella hänsyn till kvinnors utsatta situation under krig samt att FN:s medlemsländer måste verka för att involvera kvinnor i fredsbyggande och konfliktlösande arbete. Miljöpartiet anser att det är viktigt att vårt internationella engagemang ökar kvinnors delaktighet i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter samt att man fortsatt medvetet arbetar för en implementering av FN:s resolution 1325 och ökar kvinnors deltagande i både civila och militära insatser. Kvaliteten på insatserna höjs genom att världens kvinnor på ett tydligare vis omfattas av insatserna.

När det gäller kvinnors delaktighet och genusperspektivets genomslag i säkerhetspolitiken är det helt centralt med det opinionsarbete och den utbildningsinsats som organisationer som till exempel Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet och insamlingsstiftelsen Kvinna till kvinna genomför. Dessa frågor drivs inte av sig själva.

Regeringen skriver att resolution 1325 inte får bli enbart en läpparnas bekännelse. Därför måste Sverige verka för ett antal konkreta åtgärder. Sverige bör bland annat arbeta för att fler kvinnor ska finnas med i de internationella insatsstyrkor som skickas ut. Vidare bör utbildningen av dem som ska delta i en mission förbättras ytterligare när det gäller respekten för kvinnor och förståelsen för vad kvinnor och barn kan råka ut för.

Miljöpartiet saknar en beskrivning av vad regeringen avser att göra för att implementera detta. Hur ser de konkreta förslagen ut?

Förvarsledningen markerar kraftfullt när oacceptabla beteenden som innebär diskriminering rapporteras inom organisationen. Arbetet med att få attityder som motverkar diskriminering att sippra ned och sätta sig i organisationen så att värderingarna omfattar alla Försvarets soldater och anställda fortsätter. Förvarsledningen måste ha den politiska ledningens stöd i detta arbete, och det är viktigt att kraftfulla signaler om vad som är oacceptabla beteenden kommer från regeringen och försvarsministern.

Miljöpartiet yrkar att den nya regeringen redovisar sin syn på det arbete som Försvarets makt och dess stödmyndigheter hittills har genomfört inom jämställdhetsområdet inklusive den nationella handlingsplan för genomförande av resolution 1325 som den tidigare regeringen antog i juni 2006 samt det arbete som bedrivs mot diskriminering. Regeringen bör redovisa sin syn på hur detta arbete bör bedrivas i fortsättningen samt de mål man anser ska vara uppfyllda inom en viss tid.

Anf. 210 ISABELLA JERNBECK (m):

Herr talman! Försvarets maktens personal och personalförsörjning är dess viktigaste innehåll men kanske också dess största framtida utmaning. Att Försvarets makt ges förutsättningar att bli en bra arbetsgivare och att Försvarets maktens personal känner att den kan verka i en miljö präglad av jämlikhet, öppenhet och tolerans är en grundläggande förutsättning för en bra personalförsörjning. Det är därför glädjande att Försvarets makt själv driver på den frågan, inte minst genom det arbete som överbefälhavare Håkan Syrén personligen lagt ned i initiativet att ut-

veckla Försvarets så kallade värdegrund. Den innebär helt enkelt att vissa värderingar inte accepteras inom myndigheten som till exempel en människosyn som medför diskriminering och medvetna kränkningar av medarbetare eller medborgare, vare sig i Sverige eller internationellt.

Personal och personalförsörjning är också det område inom försvarspolitiken som kanske främst har förändrats genom alliansregeringens tillträde i oktober 2006. Det har handlat om initiativet att se över plikt-lagstiftningen, det har handlat om att eventuellt öppna upp för längre anställningstider för kontraktsanställda soldater, och det har handlat om att öppna upp för ett tvåbefälssystem med mottot ett yrke flera karriärvägar.

När vi samlas här i dag för att just diskutera vissa frågor rörande Försvarets personal uppfattar jag att det råder rätt så stor uppslutning kring många grundläggande principer. Vi är alla överens om att det är viktigt att FN-resolution 1325 konsekvent genomförs i praktiken, att Försvarets behöver fler kvinnor bland de värnpliktiga och i sin officerskår – den nuvarande nivån på drygt 4 procent är alldeles för låg – och att det är viktigt att vi får fler kvinnor ute på internationella insatser.

Det handlar om att få in ett mer jämställt perspektiv, men det handlar inte minst om praktisk nytta. De erfarenheter som vi har från observatörsteam som verkat i Afghanistan enbart bestående av kvinnor är mycket positiva. Det handlar också om att regeringen fortsätter att driva arbetet med att utveckla mångfald och jämställdhet samt åtgärder mot diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning.

Vi har även avsatt mycket tid för att följa upp de här frågorna i vårt arbete i försvarsutskottet. Representanter för Försvarets har vid upprepade tillfällen inför utskottet lämnat redovisningar och svar på hur arbetet bedrivs och vilka åtgärder man avser att vidta för att öka andelen kvinnor både bland värnpliktiga, i officerskåren och i de internationella insatserna. Utskottet utgår även från att Försvarets kommer att återkomma i denna fråga till utskottet under hösten 2008.

Även alliansregeringen har varit drivande i frågorna om genderperspektiv och kvinnors deltagande i internationella insatser. Den nationella strategin om internationella fredsfrämjande insatser som regeringen håller på att ta fram kommer att framhålla att andelen kvinnor som deltar i svenska bidrag till internationella fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser ska öka i enlighet med FN-resolution 1325. I takt med att regeringen kommer att uppfylla ambitionen att fördubbla förmågan att genomföra internationella insatser kommer detta arbete att få större genomslagskraft såväl inom Försvarets som internationellt.

Men det har även handlat om att följa upp det arbete som sker på myndighetsnivå. I regleringsbrevet för 2008 för Försvarets och Statens räddningsverk finns bland annat återrapporteringskrav som berör 1325 och på vilket sätt ett jämställdhetsperspektiv integreras i den insatsverksamhet som de båda myndigheterna utför. Detta arbete följs upp och utvärderas av Regeringskansliet när till exempel årsredovisning och budgetunderlag inkommer.

Jag vill särskilt lyfta upp Pliktutredningen som ett viktigt framsteg som regeringen har gjort när det handlar om genderperspektiv. I direktiven för denna utredning framhålls just att utredningen ska titta på förut-

sättningen för att öppna för att mönstring och genomförande av militär-tjänstgöring blir könsneutral. En könsneutral mönstring är naturligtvis ett utmärkt sätt att väcka unga kvinnors intresse och engagemang för militär verksamhet. Det är kanske något överraskande att den socialdemokratiska minoritetsregeringen inte tog det initiativet när de hade regeringsmakten.

Genderfrågorna har även präglat den nordiska stridsgruppen, och Karl Engelbrektsen som är *force commander* för den nordiska stridsgruppen har lagt ned stor kraft och energi på att integrera genderfrågorna i utvecklingen av stridsgruppen, och han har klart och tydligt på den här punkten deklarerat att de som inte håller med inte är välkomna.

På den europeiska nivån har Sverige varit drivande för att genusperspektiven ska vävas in vid genomförande av EU:s krishanteringsinsatser. Vi har positiva erfarenheter av detta efter EU:s insats i Kongo 2005, då Sverige bidrog med en *gender adviser*.

För att sammanfatta finns alltså en bred uppslutning här i kammaren kring vikten av detta, och arbetet bedrivs med ett stort intentionsdjup av regeringen.

Låt mig runda av med ett par personliga reflexioner. Särskilt i internationella insatser är en jämnare könsfördelning och fler kvinnor ute på fältet av stor vikt. Det är i det skede när soldater rör sig ute bland civilbefolkningen och vill komma i kontakt med kvinnor som det gör skillnad. Det kan vara den enda chansen att närma sig den kvinnliga lokalbefolkningen i ett insatsområde. Däremot i den första insatsen, när det gäller att gå in mellan två stridande parter, är soldaternas kön irrelevant. Då är det primära enbart välutbildade soldater.

Jag har en önskan om att försvarsutskottet ska fortsätta driva frågorna om genderperspektiv kraftfullt och med stor emfas, men vi ska göra det på ett rationellt sätt. Arbetet ska vara kvalitativt snarare än kvantitativt inriktat. Vi måste även vidga perspektivet till andra försvarspolitiska utmaningar som känns ännu viktigare. Jag tänker då på säkerhetspolitisk inriktning och Försvarets förmåga att avvärja hot som vi inte vill se mot vårt land.

Avslutningsvis gläds jag förstås åt det initiativ som tagits i vissa frågor rörande Försvarsmaktens personal och den principiella samsyn som finns. Jag ser fram emot det fortsatta arbetet på detta område som befinner sig i ett formativt läge, inte minst mot bakgrund av de utredningar som sjuöatts.

Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 211 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jämställdhetsfrågorna inom Försvarsmakten är mycket viktiga. Det gläder mig därför att alla partier här är överens om frågornas vikt och egentligen även mycket om hur vi bör arbeta med dem. Jag noterar visserligen att ett antal reservationer finns, men de har säkert inte varit så lätta att skriva eftersom vi ligger så nära varandra i dessa viktiga frågor.

Vi är alla medvetna om vilken skillnad det innebär och vilket värde det har när kvinnor deltar i internationella insatser. Det blir då möjligt, vilket har sagts här av Isabella Jernbeck och andra, att nå ut till alla delar

av befolkningen, både med hjälp och för att få information. Ta till exempel MOT Juliet, Military Observation Team, i Afghanistan. Det bestod enbart av kvinnor. Kontakterna som knöts där hade inte varit möjliga att göra om observationsteamet uteslutande hade bestått av män. Det är också ett exempel på hur viktigt det är att kvinnor som ingår i internationella insatser inte enbart har uppgifter inom den egna kampen utan att de också kommer ut och träffar lokalbefolkningen.

Att öka andelen kvinnor inom Försvarmakten är bara en del i arbetet. All personal måste utbildas och få ökad kunskap i genderfrågor, från högsta ansvariga till värnpliktiga. Därför tycker jag att *gender force*-projektet har varit ett intressant initiativ och särskilt *gender coach*-programmet. Jag tror att det skulle kunna vara en användbar metod även inom andra delar av samhället. Det finns även andra goda initiativ. Till exempel finns det nu två rådgivare med inriktning på genderfrågor knutna till den nordiska stridsgruppen.

Man behöver kunskap kring det faktum att kvinnor ofta är mer utsatta i en konfliktsituation än män. Det är viktigt att ta hänsyn till detta när insatser planeras och självklart även under genomförandet. När man väl har kommit så långt som till fredsförhandlingar eller liknande måste kvinnor vara med. De tillför ofta nya perspektiv som männen inte ser.

Herr talman! Det är alltså med glädje jag noterar den vikt som regeringen och Försvarmakten fäster vid jämställdhetsfrågorna. Arbetet med FN:s resolution 1325 finns till exempel med i det föreslagna samarbetet mellan Sverige och Norge. De nordiska länderna har varit ganska bra på att uppmärksamma frågan medan andra länder ännu inte har hunnit lika långt. Det är därför viktigt att vi i Sverige kan dela med oss av våra positiva erfarenheter till andra länder.

Jag utgår självfallet också från att frågan kommer att vara en viktig del i den nationella strategi för internationella insatser som under våren kommer att läggas på riksdagens bord. Regeringen har också tagit initiativ till att skicka ut den webbaserade lämplighetsundersökning som föregår mönstringen även till alla tjejer i åldersklassen. Det är en del i arbetet med att öka andelen kvinnor i försvaret.

Hur långt vi kan nå när det gäller målet att öka antalet kvinnor får vi se. Vänsterpartiet är ambitiösa och har ett mål på 40 procent. Jag kan skicka med en fråga där. Inom vilken tidsrymd är målet satt? Finns det någon tidsplan för detta? Det är ett mycket, mycket ambitiöst mål. Vi i Centerpartiet har inte vågat gå så långt att vi preciserar detta, men det är viktigt att öka andelen kvinnor från den nivå som är, och så får man vara glad för varje procent antalet stiger.

Jag hoppas också att den nu tillsatta parlamentariska kommittén som ser över värnplikten kommer att lägga fram förslag som går i denna riktning. För Centerpartiet är det naturligt med en könsneutral pliktlagstiftning. Det finns ingen anledning att göra skillnad på kvinnor och män. Det som ska vara avgörande för militärtjänst är lämplighet, frivillighet och vilja att tjänstgöra i utlandsstyrkan – inte kön. Jag tror att Försvarmakten även kan behöva se över hur de rekryterar till internationella insatser. Det finns de som menar att kvinnor ofta missgynnas i rekryteringsprocessen.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att jag ser fram emot när vi inte ser på dessa frågor och pratar om dem som extrainsatser eller speciella

projekt. Jämställdhetsfrågorna måste integreras i och vara en naturlig del av hela politiken såväl när det gäller försvars- och säkerhetspolitik som utrikes- och utvecklingspolitik.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 212 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! I denna sena timma kan jag säga att jag instämmer med samtliga föregående talare. Men för protokollets skull vill jag ändå ha med det vi kristdemokrater tycker är angeläget. Jag har saknat något i era anföranden som jag kommer att lyfta fram.

Kristdemokraterna bedömer att arbetet med att främja jämlikhet och motverka diskriminering och trakasserier är viktigt. Det arbete som har bedrivits har bidragit till att öka Försvarsmaktens förmåga att nå uppsatta mål i dessa frågor och till att synliggöra den problematik som finns.

Vi menar också att det finns ett behov av att arbetet fortgår med oförminskad kraft, bland annat vad gäller olika typer av kompetenshöjande åtgärder på olika nivåer i organisationen. Vi kristdemokrater håller med regeringen och anser att det samarbete som finns mellan myndigheter haft positiva effekter, och det måste fortsätta. Representanter från Försvarsmakten har inför utskottet lämnat en redovisning och svarat på frågor om arbetet med att främja jämställdhet och mångfald samt vilka åtgärder som vidtas mot diskriminering.

För oss kristdemokrater är arbetet för mångfald och mot diskriminering viktigt. Det handlar om grundläggande värderingar och om hur vi bemöter varandra varje dag i smått som i stort.

Herr talman! Vi kristdemokrater anser att det arbete som samarbetsprojektet Genderforce har utfört när det gällt att säkra och öka kvinnors deltagande samt att öka kunskapen i genusfrågor har varit av stor betydelse. Det har tidigare talare också uttryckt. Vikten av att det finns kvinnor i all verksamhet som Försvarsmakten ansvarar för borde vara en prioritet.

Herr talman! För oss kristdemokrater är Hemvärnet viktigt. Det har jag saknat hos tidigare talare. Det finns också ett litet avsnitt i betänkandet om det.

Hemvärnet bygger på frivillighet och deltar i att trygga Sveriges säkerhet – viktiga frågor för Sverige och för Kristdemokraterna. Hemvärnets viktigaste uppgifter är att bevaka, skydda och ytövervaka samt stödja det civila samhället. Alla hemvärnsförband utbildas därför för att kunna lösa de uppgifterna. Utöver dessa kommer ett antal tilläggsförband som bara vissa förband behöver.

Med vårt insatsförsvar i huvudsak inriktat på insatser utomlands är det nödvändigt att ”hemmafronten” har välutbildade och modernt utrustade hemvärnsförband, anser vi. De är en snabb och nödvändig tillgång vid kriser och samhällsstörningar i fredstid. Denna kostnadseffektiva organisation borde utvecklas och få ytterligare uppgifter.

Herr talman! Vi konstaterar att ersättning utgår enligt det så kallade deltidsbrandmannaavtalet då hemvärnsmän genomför insatser till stöd för det civila samhället. Vid kortare utbildnings- och övningsverksamhet utgår dagersättning som för värnpliktiga. Vid längre utbildningar och öv-

ningar betalas en ersättning som är 90 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Rikshemvärnschefen har under november 2007 gjort en fyllig föredragning för utskottet om läget inom hemvärnet. När det gäller personalförsörjningen betonade han särskilt vikten av en god kvalitet på övningsverksamheten. Han underströk också betydelsen av tre månaders direktutbildning i glesbygd i de områden där det finns för få uttagna värnpliktiga. Detta har gett mycket god utdelning, och det borde Försvarsmakten gå vidare med.

Avslutningsvis, herr talman, välkomnar Kristdemokraterna den nyligen tillsatta utredningen om frivillig försvarsverksamhet som har till uppgift att se över förmånssystemet för hemvärns- och frivilligpersonal. Vi utgår ifrån att resultatet blir positivt för alla parter. Vi utgår även från att den inriktningsproposition som kommer till hösten har klara inslag av det som jag har tagit upp här.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet.

Anf. 213 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Vänsterpartiet anser liksom övriga partier här att frågor som rör jämställdhet, mångfald och diskriminering inom försvaret är mycket viktiga. Det handlar såväl om värnpliktiga som om anställda. Man kan konstatera att utvecklingen går åt rätt håll men med små myrsteget.

Försvarsutskottet anser att det är mycket viktigt att regeringen och dess myndigheter fortsätter att driva arbetet med att främja jämställdhet och mångfald samt att åtgärder vidtas mot diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och sexuell läggning. Det ska självklart gälla alla myndigheter såsom Räddningsverket, Kustbevakningen, Krisberedskapsmyndigheten, Försvarsmakten och Hemvärnet.

Vänsterpartiet delar även utskottets mening och ställer sig, liksom vid många tillfällen tidigare, bakom FN:s resolution 1325.

Jag vill dock ytterligare utveckla de resonemang som utskottet för. Jag anser att en ökad andel kvinnor i till exempel fredsfrämjande insatser är ett mål i sig. För att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden i resolution 1325 om att öka andelen kvinnor i fredsfrämjande insatser måste handlingsplanen sätta som mål att minst 40 procent av personalen i fredsfrämjande insatser ska vara kvinnor.

Sverige ska enligt handlingsplanen för genomförandet av FN-resolutionen verka för att integrera ett 1325-perspektiv i utvecklingen och användningen av den nordiska snabbinsatsstyrkan. Sverige ska också verka för att 1325-perspektivet integreras i alla EU:s snabbinsatser.

Vi kan nu krasst konstatera att regeringen misslyckats kapitalt med att nå en rimlig fördelning mellan kvinnor och män i den nordiska stridsgruppen och i den styrka som just nu verkar i Tchad. I exempelvis den nordiska stridsstyrkan finns inte ens 4 procent kvinnor. Det är således 96 procent män, trots att man under förra sommaren hade en unik möjlighet att sätta upp en styrka från grunden.

Jag menar att det inte längre räcker med skrivningar om att ”verka för” 1325-perspektivet om vi ska nå resultat. Det måste finnas mer konkreta åtgärder. Värnplikten måste vara könsneutral. Kvinnor och män ska kunna antas på samma villkor. Det är i dagsläget i huvudsak genom värn-

plikten som rekryteringen till Försvaretsmakten sker. Därför är det särskilt viktigt att minst 40 procent av dem som antas redan nu är kvinnor, särskilt med tanke på att vi vill få fler kvinnliga officerare och chefer i försvaret i framtiden. I en plan över hur många man ska bli sedan går det inte att sätta som mål att 40 procent officerare ska finnas nu. Men på tio års sikt kan jag tänka mig det.

Jag är övertygad om att kvinnliga värnpliktiga och blivande officerare känner sig mer välkomna inom Försvaretsmakten om de möts av fler kvinnliga chefer och möter fler tjejkolleger i värnplikten.

Menar vi allvar med att fler kvinnor ska söka en militär bana måste vi sätta upp mätbara mål för det. En väg är att kräva att minst 40 procent av de anställda ska vara kvinnor. De ska även ha samma löneutveckling och karriärmöjligheter som männen.

Herr talman! Eftersom vi ställer upp för värden om icke-diskriminering är det angeläget att den svenska försvaretsmakten kan bidra till att HBT-frågor uppmärksammas i alla relevanta sammanhang på det internationella planet. Ingen som är deltagande i en svensk internationell insats ska diskrimineras på grund av sexuell läggning. Det gäller självklart de människor de möter i tjänsten, såväl civila som militära kolleger.

Min talartid är slut, jag vill bara säga att vi också ska ha en utbildning om barnsexhandel.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 214 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Jag lyssnade med intresse på Gunilla Wahléns anförande. I de här frågorna ligger vi rätt nära varandra, i alla fall när det gäller inriktningen.

Jag tänkte försvara regeringen lite. Gunilla Wahlén sade att regeringen hade misslyckats med att få andelen kvinnor i nordiska stridsgruppen på en rimlig nivå. Rätt ska vara rätt; det är inte regeringen som sätter upp den nordiska stridsgruppen. Det uppdraget har Försvaretsmakten. Jag tror att Försvaretsmakten verkligen gör så gott man kan för att rekrytera även kvinnor. Men man får utgå från dem som ansöker och de som är tillgängliga. Då blir det de nivåer som man ligger på nu.

Regeringen har säkert varit positiv till att det skulle ha varit fler, men man måste gå på lämplighet, vilka som är utbildade och vilka som är tillgängliga. Det här är ett arbete på sikt. Gunilla Wahlén sade tio år till 40-procentsmålet. Min tro är att även det är en mycket ambitiös målsättning. Men det får vi se.

Det viktiga är att vi är överens om inriktningen, att det är för få kvinnor i försvaret i dag i Sverige och i de internationella insatserna. Det är en rad åtgärder på gång för att öka den rekryteringen. Det kanske inte är riktigt rättvist att skylla regeringen för att den nordiska stridsgruppen domineras av män.

Anf. 215 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Vi är överens mellan alla partier i utskottet om hur viktiga de här frågorna är. Vi hade en diskussion i dag i utskottet som gällde den utvärdering som utskottet har beställt. Jag tog upp frågan om hur det ser ut på kvinnofronten. Någon sade att vi bara kan ta upp de frågor som

har mätbara mål. Det är det som brister när vi säger att vi ska ha fler kvinnor i försvaret. Då måste vi tala om hur det ska mätas och vad fler är.

Huvudsaken är att ett mål sätts. Vänsterpartiet har valt 40 procent. Det går att sätta 40 procent om 20 år eller 20 procent om fem år. Det går att sätta stegvisa procentsatser. Men det måste finnas något att mäta för att se om man har lyckats eller misslyckats.

I mitt anförande sade jag att man har kapitalt misslyckats med att få med tillräckligt många kvinnor i NBG. Men det finns inget mål att mäta mot. Min bedömning är att alla måste tycka att 3 procent är för få. Sedan är frågan om Försvarsmakten eller regeringen har ansvaret.

Jag vill peka på annonseringen inför antagandet av människor till den nordiska stridsstyrkan. Bilderna var på grabbar i solglasögon med gevär som stod och vaktade. De tilltalade inte och uppmanade inte kvinnor att söka. Det går att göra andra bilder där kvinnliga militärer finns ute bland civilbefolkningen. Det är också en uppgift. Det är inte bara fråga om stridande styrkor, utan det finns många vardagliga och viktiga uppgifter att hantera. De kan annonseras ut.

Anf. 216 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Det var ett utmärkt förslag. Jag förstår att Gunilla Wahléns kritik riktar sig mot Försvarsmakten, som inte har lyckats.

Det är tufft med pengar i försvaret, och det har ofta varit så. Men vi har en duktig försvarsmakt som har gjort stora omställningar med ett tufft beting under många år. Jag tror säkert att man verkligen försöker rekrytera så att andelen kvinnor ska öka. Man kan säkert göra bättre annonser i enskilda fall. Jag hoppas att man lyssnar och tar till sig. Men ambitionen är god och man gör ett bra jobb. Det var egentligen det som var min poäng.

Jag gläder mig åt det som Gunilla Wahlén säger, nämligen att vi är överens i försvarsutskottet och i riksdagen om vikten av män och kvinnor i försvaret. Försvaret ska vara könsneutralt, och vi ska öka andelen kvinnor.

Anf. 217 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Det är vår gemensamma ambition. Jag vet att Försvarsmakten också seriöst och ambitiöst arbetar med frågorna. Vi har genderansvariga både hemma och utomlands. De försöker verkligen få ut frågorna i hela organisationen.

Vi vet också att regeringen har avsatt 12 miljoner till Pliktverket för att stimulera fler kvinnor att söka. Nu kan det kanske behövas mer än 12 miljoner, men jag vet att ambitionen och viljan finns. Det är viktigt att vi politiker driver på. När genderansvariga kom till utskottet tyckte jag att de låg långt före oss politiker i dessa frågor. Vi i Försvarsberedningen måste verkligen ta in dessa frågor. I samband med att vi lägger fram vårt förslag i Försvarsberedningen måste vi politiker visa att dessa frågor måste ut i organisationen. De måste finnas med i alla led. Det måste finnas stöd uppifrån och ned och nedifrån och upp.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

14 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Proposition
2007/08:62 Ny instansordning för arbetsmiljöärenden

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition skulle förlängas till *onsdagen den 26 mars*.

15 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 6 mars

2007/08:470 Regeringens jämställdhetspolitik i statlig förvaltning

av *Sven-Erik Östierberg* (s)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2007/08:471 Återställande av förmånsrätten

av *Per Bolund* (mp)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2007/08:472 Vanliga läkemedel utanför högkostnadsskyddet

av *Alf Eriksson* (s)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2007/08:473 Mottagning av finska tv-sändningar i Norrbotten

av *Siv Holma* (v)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 6 mars

2007/08:908 Barnomsorg på obekvämt arbetstid

av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (s)
till utbildningsminister *Jan Björklund* (fp)

2007/08:909 Personliga handläggare vid Försäkringskassan

av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2007/08:910 Ordförandeskapet och skatteflyktsfrågan

av *Raimo Pärssinen* (s)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (m)

2007/08:911 Sverige, Tyskland och skatteflykt till Schweiz
av *Raimo Pärssinen* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Prot. 2007/08:74
6 mars

2007/08:912 Svensk industripolitik
av *Raimo Pärssinen* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:913 Landsbygdsungdomars högre studier
av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:914 Malmfältgruppen
av *Karin Åström* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:915 Skattereduktion direkt vid köp
av *Patrik Forslund* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:916 Turkiets attack mot norra Irak
av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 mars.

17 § Kammaren åtskildes kl. 20.14.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl.
13.55,
av förste vice talmannen därefter till och med 5 §,
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 148 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med anf. 176 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	1
3 § Anmälan om val av ordförande i arbetsmarknadsutskottet	2
4 § Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet	2
Anf. 1 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	2
Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	5
Anf. 3 ANNA KINBERG BATRA (m)	6
Anf. 4 STAFFAN DANIELSSON (c)	8
Anf. 5 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	10
Anf. 6 LARS OHLY (v).....	11
Anf. 7 ULF HOLM (mp).....	13
Anf. 8 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	14
Anf. 9 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	16
Anf. 10 ANNA KINBERG BATRA (m)	17
Anf. 11 STAFFAN DANIELSSON (c)	18
Anf. 12 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	19
Anf. 13 LARS OHLY (v).....	20
Anf. 14 ULF HOLM (mp).....	21
Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	22
Anf. 16 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	23
Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (m)	24
Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c)	25
Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	25
Anf. 20 LARS OHLY (v).....	26
Anf. 21 ULF HOLM (mp).....	26
Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	27
Anf. 23 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m)	28
Anf. 24 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	30
Anf. 25 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	30
Anf. 26 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	31
Anf. 27 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	31
Anf. 28 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	31
Anf. 29 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	31
Anf. 30 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	31
Anf. 31 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	31
(forts. 6 §).....	31
Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
5 § Frågestund	32
Anf. 32 FÖRSTE VICE TALMANNEN	32

<i>Ojämlig vård</i>	32
Anf. 33 VERONICA PALM (s).....	32
Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	32
Anf. 35 VERONICA PALM (s).....	33
Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	33
<i>Utredning om socialförsäkringarna</i>	33
Anf. 37 GUNVOR G ERICSON (mp).....	33
Anf. 38 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
Anf. 39 GUNVOR G ERICSON (mp).....	34
Anf. 40 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
<i>Migrationspolitiken</i>	35
Anf. 41 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m).....	35
Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	35
Anf. 43 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m).....	35
Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	35
<i>Ett flexibelt sjukförsäkringssystem</i>	36
Anf. 45 GUNHILD WALLIN (c).....	36
Anf. 46 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
Anf. 47 GUNHILD WALLIN (c).....	36
Anf. 48 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	37
<i>Tillgängligheten till sjukvård</i>	37
Anf. 49 JOHAN PEHRSON (fp).....	37
Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	37
Anf. 51 JOHAN PEHRSON (fp).....	38
Anf. 52 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	38
<i>Arbetskraftsinvandring</i>	38
Anf. 53 EVA JOHNSON (kd).....	38
Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	38
Anf. 55 EVA JOHNSON (kd).....	39
Anf. 56 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	39
<i>Barnomsorg på obekvämt arbetstid</i>	39
Anf. 57 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	39
Anf. 58 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	40
Anf. 59 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	40
Anf. 60 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	40
<i>Höjning av garantipensionen</i>	40
Anf. 61 LENNART AXELSSON (s).....	40
Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	41
Anf. 63 LENNART AXELSSON (s).....	41
Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	41
<i>Frihandel</i>	42
Anf. 65 ANNA BERGKVIST (m).....	42

Anf. 66 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	42
Anf. 67 ANNA BERGKVIST (m).....	42
Anf. 68 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	43
<i>Utvisningar till Afghanistan</i>	43
Anf. 69 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	43
Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	43
Anf. 71 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	44
Anf. 72 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	44
<i>Pensionärernas ekonomiska situation</i>	44
Anf. 73 HILLEVI LARSSON (s).....	44
Anf. 74 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	45
Anf. 75 HILLEVI LARSSON (s).....	45
Anf. 76 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	45
<i>Vinter-OS till Sverige</i>	46
Anf. 77 SVEN BERGSTRÖM (c).....	46
Anf. 78 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	46
Anf. 79 SVEN BERGSTRÖM (c).....	46
Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	47
<i>Försäljningen av Vin & Sprit AB</i>	47
Anf. 81 CARINA HÄGG (s).....	47
Anf. 82 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	47
Anf. 83 CARINA HÄGG (s).....	48
Anf. 84 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	48
<i>Hot mot den svenska basindustrin</i>	48
Anf. 85 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	48
Anf. 86 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	49
Anf. 87 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	49
Anf. 88 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	49
<i>Lavaldomen och svensk arbetsrätt</i>	50
Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (s).....	50
Anf. 90 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	50
Anf. 91 PATRIK BJÖRCK (s).....	50
Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	50
Anf. 93 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	51
6 § (forts. från 4 §) Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet.....	51
Anf. 94 MAX ANDERSSON (mp).....	51
Anf. 95 ANDRE VICE TALMANNEN.....	52
Anf. 96 ANNA KINBERG BATRA (m) replik.....	52
Anf. 97 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	53
Anf. 98 ANNA KINBERG BATRA (m) replik.....	53
Anf. 99 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	53
Anf. 100 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	54
Anf. 101 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	54
Anf. 102 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	54

Anf. 103	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	55
Anf. 104	SVEN BERGSTRÖM (c).....	55
Anf. 105	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	57
Anf. 106	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	57
Anf. 107	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	57
Anf. 108	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	57
Anf. 109	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	58
Anf. 110	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	58
Anf. 111	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	58
Anf. 112	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	59
Anf. 113	HILLEVI LARSSON (s).....	59
Anf. 114	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	61
Anf. 115	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	61
Anf. 116	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	61
Anf. 117	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	61
Anf. 118	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	62
Anf. 119	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	62
Anf. 120	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	62
Anf. 121	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	63
Anf. 122	STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	63
Anf. 123	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	63
Anf. 124	STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	64
Anf. 125	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	64
Anf. 126	LENNART SACRÉDEUS (kd)	64
	(forts. 8 §).....	66
7 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 mars	67
	MJU9 Avfalls- och kretsloppsfrågor	67
	NU6 Genomförande av ekodesigndirektivet	68
8 §	(forts. från 6 §) Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet.....	69
Anf. 127	CHRISTINA AXELSSON (s).....	69
Anf. 128	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	70
Anf. 129	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	70
Anf. 130	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	71
Anf. 131	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	71
Anf. 132	STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	71
Anf. 133	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	71
Anf. 134	STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	72
Anf. 135	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	72
Anf. 136	CARINA HÄGG (s).....	72
Anf. 137	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	74
Anf. 138	CARINA HÄGG (s) replik.....	74
Anf. 139	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	75
Anf. 140	CARINA HÄGG (s) replik.....	75
Anf. 141	MAX ANDERSSON (mp).....	75
Anf. 142	STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	76
Anf. 143	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	76
Anf. 144	STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	76
Anf. 145	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	76

9 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	77
10 § Hänvisning av ärenden till utskott	77
11 § Studiestöd	77
Utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU6.....	77
Anf. 146 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s).....	77
Anf. 147 ROSSANA DINAMARCA (v).....	79
Anf. 148 LAGE RAHM (mp).....	81
Anf. 149 OSKAR ÖHOLM (m).....	83
Anf. 150 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	85
Anf. 151 OSKAR ÖHOLM (m) replik.....	86
Anf. 152 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	86
Anf. 153 OSKAR ÖHOLM (m) replik.....	86
Anf. 154 LAGE RAHM (mp) replik.....	87
Anf. 155 OSKAR ÖHOLM (m) replik.....	87
Anf. 156 LAGE RAHM (mp) replik.....	88
Anf. 157 OSKAR ÖHOLM (m) replik.....	89
Anf. 158 PER LODENIUS (c).....	89
Anf. 159 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	91
Anf. 160 PER LODENIUS (c) replik.....	91
Anf. 161 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	91
Anf. 162 PER LODENIUS (c) replik.....	92
Anf. 163 CHRISTER NYLANDER (fp).....	92
Anf. 164 LAGE RAHM (mp) replik.....	94
Anf. 165 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	94
Anf. 166 LAGE RAHM (mp) replik.....	95
Anf. 167 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	95
Anf. 168 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	96
Anf. 169 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	96
Anf. 170 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	96
Anf. 171 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	97
Anf. 172 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	97
Anf. 173 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	97
Anf. 174 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	98
Anf. 175 CHRISTER NYLANDER (fp) replik.....	98
Anf. 176 GUNILLA TJERNBERG (kd).....	99
(Beslut skulle fattas den 12 mars.).....	100
12 § Förskolan	101
Utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU7.....	101
Anf. 177 PETER HULTQVIST (s).....	101
Anf. 178 ROSSANA DINAMARCA (v).....	103
Anf. 179 MATS PERTOFT (mp).....	105
Anf. 180 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c).....	107

Anf. 181	PETER HULTQVIST (s) replik	108
Anf. 182	ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	109
Anf. 183	PETER HULTQVIST (s) replik	109
Anf. 184	ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	110
Anf. 185	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	110
Anf. 186	ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	110
Anf. 187	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	111
Anf. 188	ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	111
Anf. 189	MATS PERTOFT (mp) replik	111
Anf. 190	ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	112
Anf. 191	MATS PERTOFT (mp) replik	112
Anf. 192	ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	113
Anf. 193	OSKAR ÖHOLM (m)	113
Anf. 194	PETER HULTQVIST (s) replik	116
Anf. 195	OSKAR ÖHOLM (m) replik	116
Anf. 196	PETER HULTQVIST (s) replik	117
Anf. 197	OSKAR ÖHOLM (m) replik	117
Anf. 198	CHRISTER NYLANDER (fp)	118
Anf. 199	PETER HULTQVIST (s) replik	120
Anf. 200	CHRISTER NYLANDER (fp) replik	120
Anf. 201	PETER HULTQVIST (s) replik	121
Anf. 202	CHRISTER NYLANDER (fp) replik	121
Anf. 203	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	122
Anf. 204	CHRISTER NYLANDER (fp) replik	123
Anf. 205	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	123
Anf. 206	CHRISTER NYLANDER (fp) replik	124
Anf. 207	GUNILLA TJERNBERG (kd)	124
	(Beslut skulle fattas den 12 mars.)	126
13 §	Vissa frågor rörande Försvarsmaktens personal	126
	Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU7	126
Anf. 208	EVA SONIDSSON (s)	126
Anf. 209	PETER RÅDBERG (mp)	128
Anf. 210	ISABELLA JERNBECK (m)	128
Anf. 211	STAFFAN DANIELSSON (c)	130
Anf. 212	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	132
Anf. 213	GUNILLA WAHLÉN (v)	133
Anf. 214	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	134
Anf. 215	GUNILLA WAHLÉN (v) replik	135
Anf. 216	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	135
Anf. 217	GUNILLA WAHLÉN (v) replik	135
	(Beslut skulle fattas den 12 mars.)	136
14 §	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	136
15 §	Anmälan om interpellationer	136
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	136
17 §	Kammaren åtskildes kl. 20.14	137

Tryck: Elanders, Vällingby 2008